

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 3 lutego 2005r.

Nr 24

TREŚĆ:

Poz.:

UCHWAŁY:

- 295 — Nr XII/24/2004 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 26 listopada 2004r. w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” i „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn” 1373
- 296 — Nr XII/25/2004 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 26 listopada 2004r. w sprawie uchwalenia Statutu Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie..... 1478

295

UCHWAŁA Nr XII/24/2004 RADY MIEJSKIEJ W BODZENTYNIE

z dnia 26 listopada 2004r.

w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” i „Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn”.

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt 15 ustawy z dn. 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001r. Nr 142, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203) zgodnie z art. 14 i art. 15 ustawy z dn. 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z 2002r. Nr 41, poz. 365, Nr 113, poz. 984, Nr 199, poz. 1671, z 2003r. Nr 7, poz. 78, z 2004r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1208 oraz Nr 191, poz. 1956) oraz w związku z art. 18, ust. 1 ustawy z dn. 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) po pozytywnym zaopiniowaniu przez: Zarząd Województwa Świętokrzyskiego (uchwała nr 618/04 z dn. 21.07.2004r.), Zarząd Powiatu Kieleckiego (uchwała nr 103/173/2004 z dn. 06.10.2004r.) i Radę Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Górnej Wisły (uchwała nr 56/IV/2004 z dnia 30.09.2004r.), Rada Miejska w Bodzentynie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Przyjmuje się „Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn” stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Bodzentyn.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Łapka

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XII/24/2004
Rady Miejskiej w Bodzentynie
z dnia 26 listopada 2004r.

Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn

Spis treści:

1. Wstęp
2. Charakterystyka obszaru Gminy Bodzentyn
 - 2.1. Położenie geograficzne
 - 2.2. Sytuacja demograficzna
 - 2.3. Sytuacja gospodarcza

- 2.4. Środowisko przyrodnicze w aspekcie gospodarowania odpadami
- 2.5. Warunki glebowe mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami
- 2.6. Warunki hydrologiczne mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami
- 2.7. Zarys budowy geologicznej i warunki hydrogeologiczne w aspekcie gospodarowania odpadami
3. Analiza aktualnego stanu gospodarowania odpadami
 - 3.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach
 - 3.1.1. Odpady komunalne
 - 3.1.2. Odpady opakowaniowe
 - 3.1.3. Komunalne osady ściekowe
 - 3.1.4. Odpady ulegające biodegradacji
 - 3.1.5. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym
 - 3.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym
 - 3.3. Odpady niebezpieczne
 - 3.3.1. Oleje odpadowe
 - 3.3.2. Baterie i akumulatory
 - 3.3.3. Środki ochrony roślin
 - 3.3.4. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne
 - 3.3.5. Wycofane z eksploatacji pojazdy
 - 3.3.6. Odpady medyczne i weterynaryjne
 - 3.3.7. Odpady zawierające azbest
 - 3.3.8. Odpady zawierające PCB
 - 3.3.9. Możliwości minimalizacji ilości powstawania odpadów niebezpiecznych
 - 3.4. Opis stanu realizacji obowiązków przez posiadaczy odpadów
 - 3.5. „Dzikie wysypiska śmieci”
 - 3.6. Zestawienie istniejących programów zawierających elementy gospodarki odpadami
- Prognozowanie zmian w zakresie gospodarki odpadami
 - 4.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach
 - 4.1.1. Odpady komunalne
 - 4.1.2. Odpady opakowaniowe
 - 4.1.3. Komunalne osady ściekowe
 - 4.1.4. Odpady ulegające biodegradacji
 - 4.1.5. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym
 - 4.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym
 - 4.3. Odpady niebezpieczne
- Założone cele i przyjęty system gospodarki odpadami
 - 5.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym
 - 5.1.1. Cele krótkookresowe 2004-2007
 - 5.1.2. Cele długookresowe 2008-2014
 - 5.2. Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym
 - 5.2.1. Cele krótkookresowe 2004-2007
 - 5.2.2. Cele długoterminowe 2008-2014
 - 5.3. System gospodarki odpadami
 - 5.3.1. Sektor komunalny
 - 5.3.2. Sektor gospodarczy
6. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami
 - 6.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko
 - 6.2. Ewidencja ekologiczna
 - 6.3. Program usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest
7. Analiza ekonomiczna i instrumenty finansowe
 - 7.1. Wskazanie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów i zadań
 - 7.2. Harmonogram realizacji i wdrożenia planu
8. System monitoringu i oceny realizacji planu
9. Analiza oddziaływania projektu planu Gospodarki odpadami na środowisko
 - 9.1. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu
 - 9.2. Wnioski z analizy oddziaływania projektu planu na środowisko

10. Streszczenie planu gospodarki odpadami
11. Spis tabel
12. Spis literatury

Załącznik 1 - Gmina Bodzentyn na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP.

Załącznik 2 - Składowiska na terytorium Polski przyjmujące odpady zawierające azbest.

Podstawowe definicje i pojęcia stosowane w Planie Gospodarki Odpadami

1. Cel w gospodarowaniu odpadami - to, do czego się dąży, co się chce osiągnąć w gospodarowaniu odpadami,
2. Gospodarowanie odpadami - rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk, i unieszkodliwianie odpadów. w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów,
3. Komunalne osady ściekowe - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych,
4. Likwidacja składowiska - rozumie się przez to zespół działań inwestycyjnych w zakresie zabezpieczenia i docelowej eliminacji zagrożeń dla środowiska,
5. Odpady - oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany,
6. Odpady komunalne - rozumie się przez to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych,
7. Odpady kuchenne ulegające biodegradacji - domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego ulegające biodegradacji oraz odpady pochodzące z pielęgnacji kwiatów domowych, balkonowych - ulegające biodegradacji,
8. Odpady medyczne - rozumie się przez to odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny,
9. Odpady ulegające biodegradacji - rozumie się przez to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów,
10. Odpady weterynaryjne - rozumie się przez to odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem zwierząt lub świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń na zwierzętach,
11. Oleje odpadowe - rozumie się przez to wszelkie oleje smarowe lub przemysłowe, które nie nadają się już do zastosowania, do którego były pierwotnie przeznaczone, a w szczególności zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, a także oleje smarowe, oleje do turbin i oleje hydrauliczne,
12. Odzysk - rozumie się przez to wszelkie działania, nie stwarzające zagrożeń dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu opadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania, określone w załączniku nr 5 do w/w ustawy o odpadach,
13. Odzysk energii - rozumie się przez to termiczne przekształcanie odpadów w celu odzyskania energii,
14. PCB - rozumie się przez to polichlorowane bifenyle, polichlorowane trifrenyle, monometylotetra-chloro-difenylometan, monometylodibromo-difenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005 % wagowo łącznie,
15. Posiadacz odpadów - rozumie się przez to każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną): domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości,
16. Przebudowa składowiska - rozumie się przez to działania mające na celu dostosowanie składowiska odpadów do obowiązujących przepisów prawnych,
17. Recykling - rozumie się przez to taki odzysk, który polega na poziomym przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii,

18. Recykling organiczny - rozumie się przez to obróbkę tlenową (w tym kompostowanie), lub beztlenową odpadów ulegających rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w wyniku której powstaje materia organiczna lub metan; składowanie na składowisku odpadów nie jest traktowane jako recykling organiczny,
19. Składowisko odpadów - rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów,
20. Składowisko odpadów komunalnych - rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów komunalnych,
21. Składowisko odpadów przemysłowych - rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów pochodzących z sektora gospodarczego, z wyłączeniem odpadów komunalnych,
22. Spalarnia odpadów - rozumie się przez to instalację, w której zachodzi termiczne przekształcanie odpadów w celu ich unieszkodliwienia,
23. Stabilizacja odpadów - rozumie się przez to związanie odpadów w matrycy z materiałów wiążących o bardzo niskiej przepuszczalności celem zminimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko,
24. Strategia gospodarki odpadami - sposób przygotowania i prowadzenia gospodarowania odpadami,
25. System gospodarki odpadami - należy przez to rozumieć ogół działań inwestycyjnych i organizacyjnych realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i innymi dokumentami, zmierzających do osiągnięcia założonych celów w gospodarce odpadami,
26. Termiczne przekształcanie odpadów - rozumie się przez to procesy utleniania odpadów, w tym spalania, zagazowywania lub rozkładu odpadów, w tym rozkładu pirolitycznego, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach na zasadach, określonych w przepisach szczegółowych: recykling organiczny nie jest traktowany jako termiczne przekształcanie odpadów,
27. Unieszkodliwiania - rozumie się przez to poddanie odpadów określonym procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych, określonych w załączniku nr 6 do w/w ustawy o odpadach w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska,
28. Wytwórca odpadów - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów: wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej,
29. Zadania - działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów,
30. Zbieranie odpadów - rozumie się przez to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie ich do transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania.

1. Wstęp.

„Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” został opracowany na podstawie realizacji ustawy o odpadach z dnia 27.04.2001r. (Dz.U.2001.62.628), która w rozdziale 3, art. 14-16 wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Poza powyższą ustawą, postępowanie z odpadami w Polsce regulują następujące podstawowe akty prawne:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. 2001.62.627).
- Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001r. (Dz.U.2001.63.638).
- Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001r. (Dz.U.2001.63.639).
- Ustawa o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 lipca 2001r. (Dz.U.2001.100.1085).
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996r. (Dz.U.1996.132.622 z późn. zm.)

„Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn”, został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska i obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających i przywożonych na teren gminy. Plan uwzględni założenia przyjęte w krajowym, wojewódzkim i powiatowym planie gospodarki odpadami. Podkreślić należy, że wszystkie dane zawarte w Planie obrazują stan rzeczy na 30 czerwca 2004 roku.

Podstawowym celem opracowania i wdrażania planów gospodarki odpadami jest realizacja polityki ekologicznej państwa, a także potrzeba stworzenia w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska. Na szczeblu lokalnym plan gospodarki odpadami stanowi dokument zawierający

wizję rozwoju systemu, określa warunki wdrażania nakreślonych wariantów rozwiązań, a jednocześnie jest ważnym źródłem informacji dla podejmowanych decyzji strategicznych.

Celem opracowania „Planu gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” jest:

- przedstawienie aktualnego stanu gospodarki odpadami,
- określenie potrzeb wynikających z diagnozy aktualnego stanu,
- przedstawienie prognozy zmian w zakresie gospodarki odpadami,
- opracowanie programu strategicznego do roku 2007 i do roku 2011.

Podstawowym zadaniem, do zrealizowania w najbliższych czterech latach, jest uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie. W szczególności dotyczy to odpadów komunalnych, a także niebezpiecznych i wielkogabarytowych.

Gminy otrzymały kompetencje w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach narzuca gminie jako zadania własne m.in. zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, a w szczególności:

1. Tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.
2. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub z innymi gminami:
 - instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
 - stacji zlewnych,
 - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części.
3. Organizowanie selektywnej zbiórki, segregację oraz magazynowanie odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, przydatnych do odzysku oraz współdziałając z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w zakresie gospodarowania tego rodzaju odpadami.
4. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania.

Powyższe zadania gmina powinna realizować na podstawie planu gospodarki odpadami. Projekt planu gospodarki dla gminy podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa oraz zarząd powiatu. Powyższe organy udzielają opinii dotyczących Planu w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nieudzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną

Projekty planów gospodarki odpadami są uchwalane w trybie określonym dla programów ochrony środowiska, jako część programów ochrony środowiska. „Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” uchwalany jest przez Radę Miasta i Gminy.

Sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami dla gminy składane są co 2 lata przez Burmistrza - do Rady Miasta i Gminy. Plan gospodarki odpadami podlega aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

2. Charakterystyka obszaru Gminy Bodzentyn.

2.1. Położenie geograficzne.

Gmina Bodzentyn położona jest w północnej części woj. świętokrzyskiego i w północno-wschodniej części ziemskiego powiatu kieleckiego. Gmina zajmuje powierzchnię 161 km² i zamieszkała jest przez 11 951 osób (stan na 31.12.2003r). W skład gminy wchodzi 22 wsie sołeckie i miasto Bodzentyn. Miasto leży na niewysokim wzgórzu nad rzeką Psarką, 30 km na północny wschód od Kielc, 8 km od świętej Katarzyny.

Od zachodu gmina graniczy z Łączną, od północnego-zachodu z Suchedniowem (powiat skarżyski), od północnego-wschodu z Wąchockiem, od wschodu z Pawłowem (powiat starachowicki), od południowego-wschodu z Nową Słupią, od południa z Bielinami i Górnem a od południowego zachodu z Masłowem (powiat kielecki). Przez obszar gminy biegną dwie drogi wojewódzkie: nr 751 Suchedniów - Bodzentyn - Nowa Słupia i nr 752 Górno - Bodzentyn - Starachowice.

Obszar Gminy Bodzentyn leży pod względem fizyczno-geograficznym na pograniczu dwóch mezoregionów: Płaskowyż Suchedniowski (342.31) i Góry Świętokrzyskie (342.34-35). Należą one do jednostki wyższego rzędu - makroregionu Wyżyna Kielecka (342.3). Jest to obszar podprowincji o nazwie Wyżyna Małopolska (342) (wg Kondrackiego, 2002r.).

Biorąc pod uwagę podział Gór Świętokrzyskich na mikroregiony geograficzne, południowa część gminy należy do Pasma Świętokrzyskiego (342.345), z najwyższym szczytem Łysica (612 m n.p.m.) Pasma Świętokrzyskie budują górnokambryjskie kwarcyty, piaskowce oraz łupki w znacznej części porośnięte przez jodłowy bór mieszany lub las jodłowo-bukowy (tzw. Puszcza Jodłowa), należące do Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Na grzbiecie i zboczach występują peryglacialne złomiska zwane gołoborzami. Centralna część gminy należy do Obniżenia Bodzentyńskiego (342.341), które zostało wypreparowane w środkowo- i górnodewońskich łupkach, margiach i wapieniach, częściowo pokrytych lessem. Dnem obniżenia płynie Psarką - dopływ Świśliny. Północne krańce gminy należą natomiast do Płaskowyżu Suchedniowskiego (342.31), który przyle-

ga od północy do paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich i zbudowany jest głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych. Znajduje się tu Sieradowicki Park Krajobrazowy z rezerwatem „Wykus”, leżącym na pograniczu gminy Wąchock i Bodzentyn.

2.2. Sytuacja demograficzna.

Gminę Bodzentyn zamieszkuje 11 951 osób, co stanowi 6 % ludności powiatu kieleckiego (ziemskiego). Gęstość zaludnienia wynosi 74 osob/km². W minionych latach notują się w gminie ujemny przyrost naturalny. Miasto Bodzentyn liczy 2 307 mieszkańców, co stanowi 19,3 % całkowitej liczby ludności gminy. Na obszarze wiejskim mieszka 9 644 osoby.

Rozmieszczenie ludności na obszarze gminy, z uwzględnieniem podziału na sołectwa i obszar miasta Bodzentyn przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Ludność gminy Bodzentyn (stan 31.12.2003r.)

L.p.	Nazwa miejscowości (sołectwa)	Miejscowości należące do sołectwa	Liczba ludności
1	Celiny	Celiny, Podgórze	535
2	Dąbrowa Dolna	Dąbrowa Dolna	318
3	Dąbrowa Górna	Dąbrowa Górna. przysiółki: Psie Górki i Stara Wieś	409
4	Hucisko	Hucisko	224
5	Kamieniec	Kamieniec	207
6	Leśna	Leśna Chrusty, Kamienna Góra, Leśna Podkonarze, Leśna Stara Wieś	795
7	Orzechówka	Orzechówka, Aleksandrówka, Gołębiówka	183
8	Podmilowiec	Podmilowiec, Nowa Wieś, Kamionka	271
9	Psary Kąty	Psary Kąty, Podlesie	468
10	Psary Podłazy	Psary Podłazy	275
11	Psary Stara Wieś	Psary Stara Wieś	498
12	Siekierno	Siekierno Stara Wieś, Siekierno Podmieście, Przedgarb, Siekierno Smyków	356
13	Sieradowice	Sieradowice Pierwsze, Sieradowice Drugie, Sieradowice Parcele	594
14	Ściegna	Ściegna, Ściegna Skorucin	216
15	Śniadka	Śniadka Pierwsza, Śniadka Druga, Śniadka Trzecia, Śniadka Parcele, Śniadka Trzcianka	502
16	Święta Katarzyna	Święta Katarzyna, przysiółek Grabowa, kolonia Wzorki	654
17	Wiącka	Wiącka, Wiącka Kapkazy	590
18	Wilków	Bęczków Podlesie, Wilków Komornicze, Wilków Łazy, Wilków Rozdole, Wilków Stara Wieś	838
19	Wola Szczygielkowa	Wola Szczygielkowa	640
20	Wzdół Kolonia	Wzdół Kolonia, Wzdół Stara Wieś, Kopciowiec	321
21	Wzdół Parcele	Wzdół Parcele	179
22	Wzdół Rządowy	Wzdół Rządowy	571
Razem sołectwa			9 644
23	Bodzentyn - miasto	Bodzentyn	2 307
Razem miasto i gmina			11 951

Źródło: dane z UMiG w Bodzentynie

Gmina Bodzentyn charakteryzuje się ujemnym przerosłem naturalnym, oraz ujemnym saldem migracji. Ludność wiejska gminy zamieszkuje w zabudowie jednorodzinnej. W mieście Bodzentyn także występuje głównie zabudowa jednorodzinna. Budownictwo wielomieszkańciewe reprezentowane jest tu przez dwupiętrowy blok KSM Kielce oraz budynek wielorodzinny dawnego POM-u.

Szacuje się, że liczba ludności na przestrzeni najbliższych lat będzie ulegała systematycznemu zmniejszeniu. Przewidywany jest spadek liczby ludności: w roku 2004 o około 0,27 %, a w roku 2010 o 0,25 % (na podstawie prognozy rozwoju demograficznego województwa).

2.3. Sytuacja gospodarcza.

W Gminie Bodzentyn dominującą gałęzią gospodarki jest rolnictwo. W skład gminy wchodzi 22 wsie sołeckie, a łączna liczba miejscowości ogółem łącznie z miastem Bodzentyn wynosi 37. Powierzchnia gruntów rolnych wynosi 8227 ha. W tym grunty orne zajmują 5918 ha, sady 163 ha, łąki 1324 ha, pastwiska 454 ha. Na łąki i grunty leśne przypada 7342 ha, a na pozostałe grunty w tym nieużytki 42 ha. W gminie funkcjonuje łącznie 1848 indywidualnych gospodarstw rolnych.

Na koniec 2003 roku w gminie ogólnie zarejestrowanych było 371 podmiotów gospodarczych. W tym 38 to branża handlowa zarówno hurtowa jak i detaliczna, 20 - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, 12 - naprawa pojazdów mechanicznych, 5 - działalność produkcyjna i 296 inne.

Do bardziej znaczących zakładów produkcyjnych na terenie gminy należy zaliczyć:

- betoniarnie w Bodzentynie i Celinach,
- piekarnie w Bodzentynie i Wzdole Kolonii,
- tartak w Bodzentynie,
- masarnię „Maskur” w Bodzentynie.

Nieskażone i żyzne gleby oraz specyficzne położenie Gminy Bodzentyn na obszarze Puszczy Jodłowej i Świętokrzyskiej sprawiły, że zaczęto tu produkować zdrową i ekologiczną żywność. W gminie bardzo popularnym sposobem gospodarowania w rolnictwie jest agroturystyka. Obecnie na terenie gminy znajduje się 26 takich gospodarstw. Głównie w Bodzentynie i Świętej Katarzynie, a także w Orzechówce, Wzdole Kapkazy, Wzdole Kolonii, Wzdole Rządowym, Wzdole Parcelach, Wiącce, Wiącce Kapkazy, Śniadce, Celinach i Leśnej Podkonarzu. Ze względu na ogromne zapotrzebowanie ludzi na ciszę, swobodę i spokój wciąż powstają nowe gospodarstwa agroturystyczne. Gospodarstwa zawiązały Stowarzyszenie o barwnej nazwie „W krainie latających czarownic” adekwatnej do atrakcji oferowanych gościom.

Bazę noclegową uzupełniają znajdujące się w Świętej Katarzynie gościńce i zajazdy:

- Gościńiec „Pod Lasem”;
- Zajazd „Baba Jaga”;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Jodełka”;
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe PTSM.

Na terenie gminy Bodzentyn istnieje łącznie 10 szkół podstawowych i 2 gimnazja, i szkoła średnia oraz 2 przedszkola. Medykamenty i środki farmaceutyczne dla mieszkańców dostarczają 4 apteki. Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewniają 3 ośrodki zdrowia w: Bodzentynie, Świętej Katarzynie i Wzdole.

2.4. Środowisko przyrodnicze w aspekcie gospodarowania odpadami.

Na terenie gminy Bodzentyn wielkoprzestrzenny system ochrony przyrody obejmuje 6040 ha, a stanowi go Świętokrzyski Park Narodowy ŚPN, zajmujący 13 % ogólnej powierzchni gminy (2 102 ha) i Sieradowski Park Krajobrazowy SPK, który w obrębie gminy zajmuje powierzchnię 3938 ha. Pozostała część obszaru gminy Bodzentyn zajmują otuliny: ŚPN i SPK.

Na terenie gminy znajdują się 3 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 261,18 ha. Są to: Kamień Michniowski, Wykus, Góra Sieradowska.

Program Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. „Ptasiej”, dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I do Dyrektywy
- specjalne obszary ochrony (SOO) - wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. „Siedliskowej”, dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Na terenie gminy Bodzentyn do włączenia do sieci Natura 2000 zostały zakwalifikowane dwa specjalne obszary ochrony SOO: Łysogóry i Ostoja Sieradowicka. Obszary te już obecnie objęte są prawną ochroną: Świętokrzyski Park Narodowy (Łysogóry) i Sieradowski Park Krajobrazowy (Ostoja Sieradowicka).

Zgodnie z obowiązującym prawem (Ustawa o ochronie przyrody Dz. U. Nr 92, poz. 880 z 2004) na terenie parków narodowych oraz rezerwatów przyrody zabrania się budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody.

Zgodnie z rozporządzeniem MŚ w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U.03.61.549 z dnia 10 kwietnia 2003r), składowiska odpadów niebezpiecznych oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie mogą być lokalizowane na obszarach otulin parków narodowych i rezerwatów przyrody. Zgodnie z Planem ochrony Świętokrzyskiego Parku Narodowego obszarze jego otuliny, zakłada się m.in. likwidację dzikich wysypisk śmieci oraz racjonalizację gospodarki odpadami.

Na terenach parków krajobrazowych i możliwości lokalizowania nowych instalacji do unieszkodliwiania lub odzyskiwania odpadów są mocno ograniczone.

Na terenie gminy brak jest składowisk odpadów komunalnych czy gospodarczych. Problem stanowią „dzikie” składowiska, które powstają najczęściej na brzegach lasów. Są one na bieżąco likwidowane przez służby leśne oraz w ramach akcji Sprzątania Świata itp.

2.5. Warunki glebowe mogące mieć wpływ na lokalizacje instalacji związanych z gospodrowaniem odpadami.

Na terenie gminy Bodzentyn powierzchnia gruntów rolnych wynosi 8227 ha. W tym grunty orne zajmują 5918 ha, sady 163 ha, laki 1324 ha, pastwiska 454 ha. Na lasy i grunty leśne przypada 7342 ha, a na pozostałe grunty w tym nieużytki 42 ha.

Obszar gminy Bodzentyn charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami glebowymi. Powszechnie występują tu gleby lessowe - na terenie całej gminy, niemal w każdej wsi, z wyjątkiem Świętej Katarzyny i Wilkowa. Na terenie wsi Podmilowiec i Sieradowice z utworów fiuwiogłacyjnych wykształciły się gleby piaszczysto-gliniaste. Natomiast występujące w dolinie rzeki Psarki w miejscowościach: Bodzentyn, Psary, Stara Wieś, Hucisko, Kamieniec, Dąbrowa - mady, powstały z mułków i torfów holocenijskich.

W otulinie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego występują gleby lessowe o bardzo dużej przydatności rolniczej i klasach bonitacyjnych I-III. Grunty te są na ogół intensywnie użytkowane rolniczo i charakteryzują się dużą podatnością na erozję wodną i wietrzną. Wpływa to na degradację gleb i stan czystości wód powierzchniowych, gdyż splukiwana jest wierzchnia warstwa żyznej gleby wraz z nawozami mineralnymi i środkami ochrony roślin. Doliny rzek Psarki i Świśliny w dolinie Bodzentyńskiej, charakteryzują się domieszkami nagromadzonych aluwialnych gleb madowych i organicznych, na ogół w IV klasie bonitacyjnej. Są one użytkowane jako łąki i pastwiska. Na pozostałej części obszaru gminy przeważają gleby o niskiej i bardzo niskiej przydatności rolniczej, wytworzone z piasków, glin a miejscami z utworów pyłowych.

Obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego odznacza się mozaikowością pokrywy dębowej. Znajdują się tu gleby litogeniczne z dominującym udziałem materiału skalnego, gleby autogeniczne ze zróżnicowanymi profilami oraz gleby semihydrogeniczne, hydrogeniczne i napływe. Gleby litogeniczne, hydrogeniczne i napływowe odgrywają na ogół niewielką rolę na terenie Parku. Najliczniej występują tu gleby autogeniczne, zajmujące łącznie 87 % jego powierzchni. Wytworzyły się one na pokrywach stokowych. Dominują wśród nich gleby brunatne kwaśne typowe. W powiązaniu z nimi wykształciły się gleby brunatne kwaśne opadowoglejowe, płowe właściwe, płowe opadowoglejowe, rdzawe właściwe i bielcowo-rdzawe. Występują tu także gleby brunatne właściwe, brunatne kwaśne bielcowane, brunatno rdzawe i bielcowe właściwe.

Pogorszenie właściwości użytkowych gleb może zachodzić pod wpływem czynników naturalnych oraz w wyniku antropopresji. Z punktu widzenia ochrony środowiska najważniejsze jest zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi. Tego typu zanieczyszczenia występują w pobliżu tras komunikacyjnych oraz w obszarach objętych oddziaływaniem składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych. Na terenie Gminy Bodzentyn nie zlokalizowano składowisk odpadów.

Składowisk odpadów nie wolno lokalizować w dolinach rzek, w pobliżu zbiorników, wód śródlądowych, na terenach źródłiskowych, bagiennych i podmokłych, w obszarach mis jeziornych i ich strefach krawędziowych, na obszarach bezpośredniego bądź potencjalnego zagrożenia powodzią w rozumieniu przepisów prawa wodnego (Rozporządzenie MŚ sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zaniknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U.03.61.549 z 2003r.).

2.6. Warunki hydrologiczne mogące mieć wpływ na lokalizacje instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami.

Obszar gminy Bodzentyn odznacza się dobrze rozwiniętą siecią rzeczną. Leży on w strefie wododziałowej, obrębie zlewni rzek: Kamiennej (niemal w całości) i Nidy (w południowo zachodniej części). Teren gminy jest terenem źródłiskowy dla licznych tu potoków. Obie rzeki stanowią lewobrzeżne dopływy Wisły.

Do zlewni rzeki Kamiennej wody powierzchniowe odprowadzane są poprzez konta następujących rzek:

- Pokrzywianki (z rejonu Woli Szczygiełkowej),
- Czarnej Wody (z rejonu Celin i Dąbrowy Dolnej),
- Psarki (z terenów centralnej części gminy),
- Kamionki (z rejonu na wschód od Michniowa),
- Żarnówki (z północnej części gminy),
- Łubianki (z północno-wschodniej części gminy).

Do zlewni rzeki Nidy odprowadzane są wody następujących rzek:

- Benianki (z południowo wschodniej części gminy ze stokami Łysicy),
- Lubrzanki (z południowo zachodniej części gminy z rejonu Wilkowa, Starej Wsi po Psary Kąty).

Znajdujący się na terenie gminy zbiornik wodny „Bodzentyn” o powierzchni 0,4 ha, pełni funkcje przeciwpożarową. Obecnie w trakcie realizacji jest budowa zbiornika Wilków, o powierzchni lustra wody 11 ha, którego budowa zakończy się do końca 2004 roku.

Średnie roczne sumy opadów atmosferycznych dla obszaru gminy wynoszą 600 mm. Szczytowe panie Łysogór otrzymują w roku średnio od 800 do 850 mm opadów, a najniżej położone fragmenty Parku ok. 600 mm. Ponad 60 % sumy rocznej opadu przypada na okres wegetacyjny (IV-IX). Dominują wiatry zachodnie i północno-zachodnie o średniej prędkości 3 m/s, rzadziej występują wiatry wschodnie, południowo-wschodnie i południowo-zachodnie.

Dla lokalizacji składowisk, ogromne znaczenie ma zasięg obszarów bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią. Zaistniały stan powodziowy może doprowadzić do rozmycia składowiska, co zdecydowanie wiąże się z możliwością degradacji powierzchni ziemi oraz skażenia gleb i wód na znacznym obszarze. W Gminie Bodzentyn brak składowiska odpadów. Zagrożenie stanowią mogą natomiast dzikie wysypiska, których ewentualna lokalizacje trudno przewidywać.

2.7. Zarys budowy geologicznej i warunki hydrogeologiczne w aspekcie gospodarowania odpadami.

Obszar Gminy Bodzentyn w przeważającej części położona jest w obrębie paleozoicznego masywu Gór Świętokrzyskich. Północna część terenu gminy, od okolic Wzdółu do lasu Wykus, należy natomiast do mezozoicznego obrzeżenia masywu. Masyw paleozoiczny reprezentowany jest przez utwory:

- kambriu wykształcone jako: kwarcyty, piaskowce kwarcytowe i łupki - budują one Pasma Łysogórskie,
- syluru wykształcone jako: łupki ilasto-krzemionkowe, piaskowce,
- dewonu wykształcone jako: piaskowce, kwarcytowe, mułowce, dolomity, wapienie, margle, łupki.

Utwory trzeciorzędowe wykształcone są w postaci piasków, mułków i ilów w kotłach krasowych synkliny bodzentyńskiej. Osady czwartorzędowe pokrywające na znacznej powierzchni paleozoiczny górotwór, zróżnicowane są genetycznie i litologicznie. Są one reprezentowane przez:

- plejstoceńskie osady polodowcowe oraz piaski eoliczne,
- gliny zwałowe górne zlodowacenia południowopolskiego lub środkowopolskiego,
- gliny peryglacialne z głazami kwarcytowymi,
- piaski rzeczne ze zlodowacenia środkowopolskiego,
- piaski, żwiry i gliny peryglacialne z głazami kwarcytowymi zlodowacenia środkowo polskiego i bałtyckiego,
- piaski rzeczne tarasów nadzalewowych,
- lessy piaszczyste i warstwowe,

Osady holocenu wypełniają współczesne doliny rzeczne. Są to: mułki i piaski z soczewkami torfów i z pniami drzew kopalnych, piaski i mułki szare, współczesne piaski i żwiry w korytach rzecznych, mułki namywane w formie deluwii i częściowo czarne ziemie (mady) na lessach oraz torfy i glejowe lub bagienne gleby łąkowe.

Bezpośredni związek z budową geologiczną mają warunki hydrogeologiczne czyli występowanie wód podziemnych.

Dewoński podiom wodonośny związany jest ze szczelinowatymi dolomitami i wapieniami. Wody tego poziomu ujmowane są licznymi studniami wierconymi i mają one wysoka jakość nie wymagają uzdatniania.

Triasowy poziom wodonośny występuje w piaskowcach przeławionych pakietami mułowcowo-ilastymi. Wody tego poziomu ujmowane są studnią wierconą w miejscowości Wzdół Rządowy oraz szeregiem pojedynczych studni gospodarskich. Poziom ten jest niezbyt zasobny w wodę, która odznacza się dobrą jakością.

Czartorzędowy poziom wodonośny związany jest z osadami piaszczysto-żwirowymi oraz rumoszem zwietrzelinowym w dolinach rzek: Psarki, Lubrzanki, Łubianki, Żarnówki. Poziom ten nie ma wielkiego znaczenia w zaopatrywaniu mieszkańców gminy w wodę. Zwierciadło wody zalega na niewielkich głębokościach, a studnie mają małą wydajność i są zwykle zanieczyszczone.

Południowa część gminy, zbudowana z utworów kambryjskich, sylurskich jest bezwodna, istnieje tu możliwość wykorzystania wód z lokalnych źródeł.

W obrębie utworów dewonu środkowego i górnego wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemiach GZWP nr 419 „Bodzentyn”, który na terenie gminy znajduje się w południowej części otuliny Sieradowickiego Parku Krajobrazowego. Zbiornik ten posiada korzystne warunki gromadzenia wody, ale stosunkowo niewielki obszar zasilania. Natomiast północno-zachodnie krańce terenu gminy położone są w obrębie zbiorniku GZWP 415 „Górna Kamienna”, który wydzielono w ugorach triasu dolnego i środkowego. Ochrona GZWP wynika na tych obszarach z istniejących i obowiązujących przepisów (Ustawa z dnia 18 lipca 2001r Prawo wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U.03.61.549 z 2003r.) składowisk odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne i obojętne nie wolno lokalizować w strefach zasilania głównych i użytkowych zbiorników wód podziemnych.

3. Analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami.

Przez gospodarowanie odpadami rozumie się (zgodnie z definicją zawartą w ustawie o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001r.) zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.

W „Planie gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Bodzentyn” gospodarowanie odpadami przedstawiono w podziale na trzy główne rodzaje odpadów:

- odpady wytworzone w sektorze komunalnym,
- odpady wytworzone w sektorze gospodarczym,
- odpady niebezpieczne.

3.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach.

Ustawa o odpadach, definiuje odpady komunalne jako odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Z definicji tej wynika, że odpady komunalne powstają również w handlu, usługach, rzemiośle, szkolnictwie, turystyce oraz na targowiskach.

Dla odpadów wytworzonych w sektorze odpadów komunalnych wydzielono następujące strumienie odpadów:

- odpady komunalne,
- odpady opakowaniowe,
- komunalne osady ściekowe,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym.

3.1.1. Odpady komunalne.

W gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury powstają typowe rodzaje odpadów komunalnych (odpady domowe i podobne do domowych) takie jak:

- odpady organiczne (pochodzenia roślinnego, zwierzęcego i inne),
- papier i tektura,
- tworzywa sztuczne,
- materiały tekstylne,
- szkło,
- metale,
- odpady mineralne.

Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wielkogabarytowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych, odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady niebezpieczne takie jak baterie i akumulatory, świetlówki, chemikalia itp. Stan aktualny gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Bodzentyn został przedstawiony dla wydzielonych 18 grup odpadów. Ilość odpadów wytworzonych w gminie wg wskaźników podano w tabeli 2. Średni wskaźnik obrazujący ilość odpadów wytworzonych w ciągu roku przez jednego mieszkańca w gminie Bodzentyn przyjęto - na podstawie poradnika „Powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami” - na poziomie 133 kg/miesz./rok.

Tabela 2. Masa wytworzonych odpadów w sektorze komunalnym w gminie Bodzentyn w roku 2003.

Rodzaj odpadów komunalnych	2003
	(Mg/rok)
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	156
Odpady zielone	37
Papier i tektura	73
Opakowania z papieru i tektura	112
Opakowania wielomateriałowe	17
Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	160
Opakowania z tworzyw sztucznych	56
Tekstylia	34
Szkło (nieopakowaniowe)	7
Opakowania ze szkła	127

Metale	30
Opakowania z blachy stalowej	15
Opakowania z aluminium	4
Odpady mineralne	90
Drobna frakcja popiołowa	268
Odpady wielkogabarytowe	102
Odpady budowlane	283
Odpady niebezpieczne	16
Razem	1 589

Źródło: Na podstawie danych wskaźnikowych PPGO oraz WPGO

Z przedstawionych wyliczeń wynika, że w 2003 roku na terenie gminy, wg wskaźników, wytworzono 1589 Mg odpadów komunalnych.

Zbieranie i transport odpadów.

Łączna ilość odpadów wytworzonych przez mieszkańców Gminy Bodzentyn wyliczona na podstawie wskaźników wytwarzania kształtuje się na poziomie 1,6 tys. Mg/rok.

Na terenie gminy zbierane są odpady komunalne mieszane i prowadzi się zbiórkę selektywną surowców wtórnych: tworzyw sztucznych i szkła.

Zbiórką komunalnych odpadów mieszanych zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. Kielce. Odpady gromadzone są w 5 kontenerach typu KP-7 oraz pojemnikach przydomowych o pojemności 110 litrów.

Łącznie na terenie posesji w gminie Bodzentyn znajduje się 584 szt. pojemników i 110 litrów, które opróżniane są w zależności od podpisanej indywidualnie z MPO Sp. z o.o. umowy raz, dwa razy lub 4 razy w miesiącu. Opłata za pojemnik wynosi 7,50 zł.

Kontenery KP-7 ustawione są w Bodzentynie i Świętej Katarzynie. Trafiają do nich głównie odpady z terenu parkingu, rynku miejskiego, skweru, z małych 30 litrowych pojemników, ustawionych w miejscach użyteczności publicznej, zbierane przez Zakład Komunalny z Bodzentyna. Po napełnieniu kontenery te są one opróżniane także przez MPO Sp. z o.o. Kielce. Dodatkowo 2 kontenery KP-7 ustawione są przy cmentarzach na terenie gminy.

Odpady komunalne z terenu gminy Bodzentyn przekazywane są na składowisko w Promniku gm. Strawczyn. Nowa kwatery tego składowiska uruchomiona została w roku 2000, a koniec jej eksploatacji przewidywany jest na rok 2010.

Gmina Bodzentyn należy do Związku Gmin Ziemi Świętokrzyskiej, który zrzesza gminy leżące wokół Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Jednym z zadań Związku jest podejmowanie działań związanych z uporządkowaniem gospodarki odpadami. Związek współpracuje z gminą w zakresie zbiórki selektywnej. Wyselekcjonowane odpady nagromadzone w pojemnikach odbierane są przez firmę SanTa-Eko z Snadomierza. Na terenie całej gminy rozstawione jest 300 pojemników typu „dzwon” w odpowiednich kolorach (centra zbiórki). W sposób selektywny zbierane jest szkło i tworzywa sztuczne. Pojemniki opróżniane są na zgłoszenie, a UMIG opłaca koszt dojazdu poruszania się po terenie gminy.

Tabela 3. Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Bodzentyn w roku 2002 i 2003

L.p.	Rodzaj odpadów	2002r.	2003r.
1	Odpady komunalne mieszane	290 Mg/rok	300 Mg/rok
2	Zebrane selektywnie surowce wtórne	900 m ³ /rok	48,8 Mg/rok

Według danych zebranych w trakcie opracowywania Planu, zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych mieszanych w Gminie Bodzentyn objętych jest 100 % mieszkańców miasta i 80 % mieszkańców terenów wiejskich. W odniesieniu do zbiórki selektywnej, objętych jest nią 100 % mieszkańców gminy. Zbiórka selektywna nie jest obowiązkowa i nie jest prowadzona u źródła, co uniemożliwia kontrolę na systematycznością korzystania z pojemników do tej zbiórki przez mieszkańców.

Rodzaje i ilości odpadów poddawanych procesowi unieszkodliwiania oraz odzysku.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Bodzentyn jest ich składowanie na składowisku odpadów komunalnych w Promniku gm. Strawczyn. Składowisko to przyjmuje odpady pochodzące z gospodarstw domowych, zakładów, instytucji publicznych oraz szkół. Deponowane są tu odpady stale z gospodarstw domowych, odpady wielkogabarytowe, zmiotki uliczne i domowe oraz odpady budowlane.

Składowisko w Promniku ma przewidywany termin zakończenia eksploatacji w roku 2010 (zgodnie z danymi zawartymi w PPGO).

Według uzyskanych informacji, w latach 2002-2003 z terenu gminy przekazano na składowisko następujące ilości odpadów komunalnych: w 2002r. - 290 Mg, zaś w 2003r. - 300 Mg.

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki. W gminie Bodzentyn prowadzi się selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Segregacji poddawane jest szkło i tworzywa sztuczne, które odbierane jest przez firmę SanTa-Eko z Sandomierza. Zebrane szkło trafia do huty szkła w Jarosławiu, natomiast tworzywa sztuczne po zbelowaniu w firmie SanTa-Eko przekazywane są do Torunia. W roku 2002 zebrano selektywnie i poddano procesom odzysku 450 m³ szkła i 450 m³ tworzyw sztucznych. Natomiast w roku 2003 ilości wysegregowanych surowców wtórnych wynosiły 2,9 Mg - tworzywa sztuczne i 45,9 Mg szkło.

Odpady wielkogabarytowe.

Na terenie gminy Bodzentyn nie prowadzi się zorganizowanej zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Nie prowadzi się również selektywnej zbiórki i demontażu uch odpadów, połączonego z odzyskaniem z nich potencjalnych składników użytecznych. W ciągu roku wg danych wskaźnikowych na terenie gminy powstaje około 102 Mg odpadów tego typu.

3.1.2. Odpady opakowaniowe.

Przez odpady opakowaniowe rozumie się wszystkie opakowania, w tym wielokrotnego użytku wycofane z ponownego użycia, stanowiące odpady w rozumieniu przepisów o odpadach z wyjątkiem odpadów powstających w procesie produkcji opakowań.

Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późn. zmianami) określa wymagania, jakim muszą odpowiadać opakowania ze względu na zasady ochrony środowiska oraz sposoby postępowania z opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, zapewniające ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Problematyka dotycząca odpadów opakowaniowych została opracowana w nawiązaniu do polityki ekologicznej państwa, krajowych regulacji prawnych w zakresie odpadów opakowaniowych oraz wytycznych zawartych w normatywach Unii Europejskiej, w szczególności Dyrektywy 94/62/WE. Plan gospodarki odpadami dla gminy uwzględnia również zasady i wytyczne zawarte w wojewódzkim planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego. Programie ochrony środowiska i planie gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego, dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów opakowaniowych oraz ograniczenia ich deponowania na składowiskach.

Odzysk odpadów opakowaniowych odbywa się na terenie gminy poprzez selektywną zbiórkę surowców wtórnych do specjalnych pojemników typu „dzwon” ustawionych na terenie gminy w ilości 300 sztuk.

W sektorze komunalnym szacunkową masę wytwarzanych odpadów opakowaniowych wytwarzanych przez mieszkańców Gminy Bodzentyn przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Szacunkowa masa odpadów opakowaniowych wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych w Gminie Bodzentyn w skali roku

Rodzaj materiału opakowaniowego	Masa odpadu opakowaniowego [Mg, rok]
papier i lektura	112
aluminium	4
tworzywa sztuczne	56
szkło	127
stal	15
wielomateriałowe	17
Razem	331

Źródło: Na podstawie wskaźników z PPGO i WPGO

Cześć tych odpadów zbierana jest poprzez selektywną zbiórkę. W roku 2003 zebrano 45,9 Mg szkła i 2,9 Mg tworzyw sztucznych.

3.1.3. Komunalne osady ściekowe.

W oczyszczalniach ścieków powstają odpady z grupy 19. Zalicza się głównie: ustabilizowane osady z oczyszczania ścieków komunalnych, skratki, zawartość piaskowników.

Monitoring gospodarki ściekami komunalnymi i powstającymi osadami ściekowymi powinien określać przede wszystkim ilość powstających osadów i sposób ich zagospodarowania oraz ilości ścieków dopływających do różnych typów oczyszczalni i określeniu procesów, z jakich osady pochodzą.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Bodzentyn wg stanu na 31.12.2003r. wynosi 12,6 km, przy długości rozdzielczej sieci wodociągowej 131,5 km. Stopień zwodociągowania gminy, wg informacji uzyskanych w Komunalnym Zakładzie Wodociągów Kanalizacji i Remontów, wynosi 98 %. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 1523 mieszkańców, a przyłącza do sieci wodociągowej posiada 2601 mieszkań (dane uzyskane w ZWKiR). Skanalizowane miejscowości to: Bodzentyn i Święta Katarzyna.

Na terenie gminy Bodzentyn funkcjonują dwie oczyszczalnie komunalne mechaniczno-biologiczne: w Bodzentynie i Świętej Katarzynie, o łącznej przepustowości 650 m³/d. W gminie brak przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki powstające w indywidualnych gospodarstwach i gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, które są okresowo opróżniane.

Na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego przy każdej osadzie znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków, w której oczyszczanie ścieków odbywa się przez rozsączkowanie. Powstały osad co kilka lat przekazywany jest do czyszczalni w Bodzentynie.

W roku 2003 zostało wytworzonych około 40 Mg osadów ściekowych (na podstawie danych z oczyszczalni). Są one czasowo magazynowane, a ostatecznie odbiera je Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. Osady mają badania, wykonane przez IUNG Puławy, które potwierdzają ich przydatność do rolniczego wykorzystania. Osady nie były poddawane procesowi termicznego przekształcania ani kompostowania.

W oczyszczalniach, oprócz osadów ściekowych, powstają skratki i osad z piaskownika. W 2003r. oczyszczalniach w gminie Bodzentyn wytworzono łącznie 1,9 Mg skratek oraz 0,9 osadu z piaskownika, które poddano nieszkodliwieniu przez składowanie.

Należy pamiętać, iż komunalne osady ściekowe należy stosować zgodnie z zapisami art. 43 Ustawy o odpadach. Osadów tych nie można stosować:

- 1) na obszarach parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- 2) na wewnętrznych terenach ochrony pośredniej stref ochronnych ujęć wody,
- 3) w pasie gruntu o szerokości 50 m bezpośrednio przylegającego do brzegów jezior i cieków,
- 4) na terenach zalewowych, czasowo podtopionych i bagiennych,
- 5) na terenach czasowo zamrzniętych i pokrytych śniegiem,
- 6) na gruntach o dużej przepuszczalności, stanowiących w szczególności piaski luźne i lekko gliniaste oraz piaski gliniaste lekkie, jeżeli poziom wód gruntowych znajduje się na głębokości mniejszej niż 1,5 m poniżej powierzchni gruntu,
- 7) na gruntach rolnych o spadku przekraczającym 10 %,
- 8) na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych,
- 9) na terenach objętych pozostałymi formami ochrony przyrody nie wymienionymi w pkt 1, jeżeli osady ściekowe zostały wytworzone poza tymi terenami,
- 10) na terenach położonych w odległości niniejszej niż 100 m od ujęcia wody, domu mieszkalnego lub zakładu produkcji żywności,
- 11) na gruntach, na których rosną rośliny sadownicze i warzywa, z wyjątkiem drzew owocowych,
- 12) na gruntach przeznaczonych pod uprawę roślin jagodowych i warzyw, których części jadalne bezpośrednio stykają się z ziemią i są spożywane w stanie surowym - w ciągu 18 miesięcy poprzedzających zbiory i w czasie zbiorów,
- 13) na gruntach wykorzystywanych na pastwiska i łąki,
- 14) na gruntach wykorzystywanych do upraw pod osłonami.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych:

1. Grunty, na których komunalne osady ściekowe mają być stosowane, podlegają badaniom obejmującym oznaczanie w reprezentatywnej próbce tego gruntu:
 - 1) odczynu pH;
 - 2) zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu, rtęci, niklu, cynku, miedzi i chromu - wyrażonej w mg/kg s.m.;
 - 3) zawartości fosforu przyswajalnego w przeliczeniu na P₂O₅; (pięciotlenek fosforu), jeżeli osad będzie stosowany w rolnictwie - wyrażonej w mg/100 g gleby.
2. Badania gruntów, na których komunalne osady ściekowe są stosowane w rolnictwie, wykonuje się raz na rok, a pozostałych gruntów - raz na 5 lat.

3.1.4. Odpady ulegające biodegradacji.

W sektorze komunalnym odpady ulegające biodegradacji to przede wszystkim tzw. odpady kuchenne ulegające biodegradacji (pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), odpady zielone z placów, papier i tektura. Aktualnie na terenie Gminy Bodzentyn odpady te nie są selektywnie zbierane.

Odpady kuchenne i inne ulegające biodegradacji dochodzące z domów jednorodzinnych oraz z gospodarstw rolnych są wykorzystywane na miejscu w gospodarstwach (np. pasza dla zwierząt) i przydomowych ogrodach.

W Gminie Bodzentyn według szacunkowych wyliczeń powstaje około 378 Mg/rok odpadów ulegających biodegradacji. Gmina posiada charakter rolniczy, można zatem przyjąć, iż na składowisko trafiają odpady w niewielkich ilościach. Szacunkowa ilość odpadów ulegających biodegradacji, jaka może trafić na wysypisko komunalne wynosi około 75 Mg/rok, głównie z terenu miasta Bodzentyn.

3.1.5. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym.

Na podstawie wskaźników przyjętych z WPGO w dostosowaniu do charakteru gminy Bodzentyn, przyjęto szacunkową ilość odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym w roku 2003 w ilości 16 Mg/rok.

Jak wynika z analizy zebranych materiałów, na terenie gminy, wśród odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym, dominują głównie: świetlówki, lampy fluorescencyjne i halogenowe, akumulatory i baterie, zużyte oleje i odpady zanieczyszczone olejami, przeterminowane leki i chemikalia. Szacunkowy udział procentowy poszczególnych ilości tych odpadów wynosi:

baterie i akumulatory - 9,77 %

leki cytotoksyczne i cytostatyczne - 7,81 %

farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zabierające substancje niebezpieczne - 33,2 %

lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć - 0,97 %

rozpuszczalniki - 22,47 %

kwasy i alkalia - 4,88 %

oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25 - 2,93 %

odczynniki fotograficzne - 0,97 %

urządzenia zawierające freony - 3,91 %

środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności - 0,97 %

zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki - 9,76 %

detergentu zawierające substancje niebezpieczne - 0,97 %

drewno zawierające substancje niebezpieczne - 1,41 %

Razem - 100 %

Większość tych odpadów trafia do składowisku odpadów komunalnych i wraz z nimi deponowane są na składowisku odpadów komunalnych. Nie prowadzi się także zorganizowanej zbiórki przeterminowanych lekarstw od mieszkańców gminy.

Brak jest kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania tych odpadów, z wyjątkiem akumulatorów, które są oddawane przy zakupie nowych. Zużyte akumulatory ołowiowe zbierane są przez sklepy z częściami i akcesoriami samochodowymi. Odpady te są czasowo magazynowane, a następnie odbierane przez wyspecjalizowane firmy i przekazywane do unieszkodliwiania.

3.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym.

Gmina Bodzentyn posiada charakter typowo rolniczy. Działalność gospodarcza w zakresie handlu i usług prowadzona jest na potrzeby rolnictwa i własne mieszkańców. Natomiast w zakresie produkcji działalność gospodarcza skupia się na produkcji spożywczej: masarnia, piekarnia.

Brak dużej ilości zakładów przemysłowych oraz przede wszystkim atrakcyjne położenie gminy (teren Świętokrzyskiego Parku Narodowego i jego otuliny oraz Sieradowickiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną) sprawiają, iż są to tereny wyjątkowo atrakcyjne dla celów wypoczynkowych i turystycznych oraz sprzyjają rozwojowi gospodarstw agroturystycznych i rolnictwa ekologicznego.

Ponieważ gmina Bodzentyn ma charakter rolniczy mogła się tu rozwinąć produkcja i przetwórstwo żywności. Znaczna ilość odpadów gospodarczych to odpady pochodzące z rolnictwa, hodowli oraz przetwórstwa żywności (grupa 02). Na omawianym obszarze znajdują się tylko dwa zakłady mięsne. Największym wytwórcą odpadów z tej grupy jest zakład masarski w Bodzentynie. Powstają tu odpady poprodukcyjne i porozbiorowe w ilości około 25 Mg/rok. Do czasu odebrania są one gromadzone w komorze chłodniczej w kontenerze. Odbiorem tych odpadów zajmuje się firma Saria Małopolska Sp. z o.o. w Krakowie Oddział w Przewrotnem. Odpady z tej grupy powstają także w niewielkich ilościach w 2 piekarniach w Bodzentynie i niewielkim zakładzie piekarskim w Celinach. Są one zagospodarowywane na miejscu.

W tartaku, który znajduje się w Bodzentynie, powstają głównie odpady w postaci trocin, wiórów, ścierek, drewna (grupa 03 01 05). Odpady te są wykorzystywane głównie jako paliwo w kotłowniach oraz trafiają do odbiorców indywidualnych.

Szacuje się, że dużo powstaje odpadów budowlanych z rozbiórek obiektów i budynków mieszkalnych jak np. gruz ceglany, materiały ceramiczne, beton, elementy gipsowe oraz odpady z budowy nowych budynków. Do tej grupy należą również inne rodzaje odpadów, jak np. drewno, stal, odpady opakowaniowe, odpady niebezpieczne (np. zawierające azbest). Szacowanie ilości powstających odpadów budowlanych jest trudne i opiera się na metodzie wskaźnikowej (około 40 kg/mieszkańca na rok) zwłaszcza, że duża część odpadów budowlanych jest wykorzystywana do budowy fundamentów, dróg oraz niwelacji i rekultywacji terenu. Zatem niewielka część trafia na składowisko odpadów.

Odpady z energetycznego spalania paliw stanowią także znaczną ilość. Na terenie gminy Bodzentyn w ostatnich latach realizowany jest program modernizacji lokalnych kotłowni np. w budynkach użyteczności publicznej. Modernizacja polega na zamianie kotłowni koksowo-węglowych na olejowe. Żużel powstający na omawianym obszarze pochodzi ze szkół i z indywidualnych gospodarstw domowych. Najczęściej jest on zagospodarowywany przez mieszkańców we własnym zakresie lub trafia na składowisko komunalne.

Powstające aktualnie (i w przyszłości) odpady z sektora energetyki cieplnej muszą być w pełni zagospodarowywane. Odpady energetyczne można wykorzystywać:

- jako surowiec wtórny w działalności gospodarczej, zastępujący surowiec naturalny lub produkowany przez przemysł,
- w gospodarce niwelacji terenu w celu odzyskania zdewastowanych lub naturalnie nieprzydatnych obszarów do działalności gospodarczej lub urbanistycznej,
- do usprawniania składowania i uszlachetniania składowisk innych materiałów i odpadów, a także do tworzenia mieszanek, umożliwiających gospodarcze wykorzystanie innych odpadów (np. poflotacyjnych).

3.3. Odpady niebezpieczne.

3.3.1. Oleje odpadowe.

Oleje odpadowe (grupa 13) to głównie wszelkiego rodzaju zużyte oleje silnikowe przekładniowe oraz oleje hydrauliczne, które nie nadają się już do zastosowania do celów, do których były pierwotnie przeznaczone. Jako główne źródło powstawania tego typu odpadów należy uznać stacje obsługi pojazdów, bazy transportowe jak również maszyny i urządzenia pracujące w zakładach. Na terenie gminy odpady z tej grupy powstają także na stacjach paliw w wyniku odwadniania olejów w separatorach. Decyzje na wytwarzanie odpadów z tej grupy posiadają:

- PW „Gałka” Anna i Stanisław Gałka Bodzentyn,
- CPN „Serwis” Kielce Sp. z o.o. Kielce.

Odpady te przekazywane do unieszkodliwienia, za pośrednictwem firm zajmujących się odbiorem i transportem tych odpadów. Decyzje na działalność w tym zakresie na terenie gminy posiadają następujące firmy:

- Separator Service Sp. z o.o. Piaseczno,
- PPHU „GRAMA” Piotr Grabowski.

Regeneracja polega na usunięciu zanieczyszczeń nierozpuszczalnych w oleju i pozyskaniu z nich surowców petrochemicznych, które mogą ponownie wykorzystane, natomiast proces unieszkodliwiania olejów odpadowych nie podlegających regeneracji polega głównie na ich spalaniu.

3.3.2. Baterie i akumulatory.

Na rynku polskim istnieją dwa typy baterii i akumulatorów: wielkogabarytowe i małogabarytowe. Akumulatory wielkogabarytowe kwasowo-ołowiowe pochodzą z różnego rodzaju środków transportu. Wielkogabarytowe akumulatory niklovo-kadmowe, pochodzące z sektora gospodarczego charakteryzują się dłuższą żywotnością, a ponadto są wprowadzane na rynek w coraz mniejszych ilościach.

Według informacji uzyskanych z zakładów produkcyjnych z terenu gminy Bodzentyn określono, iż w sektorze gospodarczym w roku 2003 powstała minimalna ilość baterii i akumulatorów ołowiowych i niklovo-kadmowych. Decyzje na wytwarzanie tego rodzaju odpadów posiadają:

- Telekomunikacja Polska Centrum Usług Satelitarnych w Psarach,
- PW „Gałka” Anna i Stanisław Gałka, Bodzentyn.

Wszystkie zostały przekazane do punktów zajmujących się zbieraniem i sprzedażą, skąd odbierają je specjalistyczne firmy do unieszkodliwienia.

Małogabarytowe baterie i akumulatory aktualnie nie są zbierane i poddawane odzyskowi. Są unieszkodliwiane poprzez składowanie. Baterie i akumulatory ołowiowe, bądź niklowo-kadmowe poddawane są całościowej utylizacji polegającej na odzyskaniu ołowiu, polipropylenu z obudowy i utylizacji elektrolitu.

Zgodnie z KPGO moce przerobowe istniejących w kraju zakładów przerobu akumulatorów w pełni zabezpieczają obecne i przyszłe potrzeby w tym zakresie.

3.3.3. Środki ochrony roślin.

Najczęściej stosowanymi obecnie środkami ochrony roślin w rolnictwie są: środki owadobójcze, chwastobójcze, grzybobójcze i zapraw nasiennych. Oprócz środków stosowanych w rolnictwie, środki ochrony roślin są również wykorzystywane w leśnictwie, w celu ochrony lasów przed szkodnikami i chorobami. Są to głównie środki owadobójcze oraz grzybobójcze. W gminie Bodzentyn decyzję na wytwarzanie odpadów po takich środkach (02 01 08 odpady agrochemikaliów zawierające substancje niebezpieczne, w tym środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności) posiada firma: PW „Gałka” Anna i Stanisław Gałka, Bodzentyn.

Z uwagi na wysokie ceny tych środków, w chwili obecnej nieznaczna ich część ulega przeterminowaniu. Powstają głównie odpady opakowaniowe po tych środkach. Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych wprowadza obowiązek odbierania na własny koszt przez importerów i producentów, za pośrednictwem sprzedawców, opakowań wielokrotnego użytku i odpadów opakowaniowych po tych substancjach.

3.3.4. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Postępem techniczny, jaki obserwuje się w ostatnim okresie, powoduje wyraźny wzrost produkcji oraz zapotrzebowania na urządzenia elektryczne i elektroniczne. Wiąże się to z częstą wymianą zużytych urządzeń na bardziej nowoczesne.

Znaczna część odpadów po tych urządzeniach stanowi poważne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Do najbardziej szkodliwych substancji należą: metale ciężkie (kadm, ołów, rtęć, chrom), związki chlorowcopochodne, arsen i azbest. Duża szkodliwość wykazują również substancje stwarzające zagrożenie dla warstwy ozonowej występujące głównie w urządzeniach chłodniczych (CFC i HCFC). Spośród odpadów tego typu 75 % wszystkich zużytych urządzeń stanowi sprzęt AGD, natomiast 25 % - urządzenia elektroniczne.

Na terenie gminy Bodzentyn nie prowadzi się szczegółowej inwentaryzacji odpadów powstałych po zużytych urządzeniach elektrycznych i elektronicznych. Na prowadzi się także zorganizowanej zbiórki odpadów powstałych po zużytych urządzeniach elektrycznych i elektronicznych.

3.3.5. Wycofane z eksploatacji pojazdy.

Wycofane z eksploatacji pojazdy demontowane są w składnicach złomu, w celu odzysku poszczególnych substancji i materiałów nadających się do powtórnego wykorzystania. Podczas demontażu odzyskuje się oleje mineralne, benzynę, filtry olejowe, urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC, płyny hamulcowe i akumulatory, tworzywa sztuczne, szkło, opony oraz złom stalowy i metali nieżelaznych oraz zużyte katalizatory zawierające złoto, srebro, ren, rod, pallad, iryd lub platynę.

Na terenie gminy Bodzentyn brak jednostek, które posiadałaby decyzje wojewody do prowadzenia działalności w zakresie demontażu wraków samochodów wycofanych z eksploatacji, zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym.

3.3.6. Odpady medyczne i weterynaryjne.

Na terenie gminy Bodzentyn odpady medyczne (grupa 18) pochodzą z ośrodków zdrowia, gabinetów lekarskich, aptek i innych placówek, odbierane są przez firmy posiadające zezwolenia na gospodarowanie takimi odpadami i trafiają poza teren gminy do spalarni. Odpady przekazywane do spalarni to przede wszystkim zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, materiał biologiczny.

Przeterminowane leki oraz medykamenty powstają w znikomych ilościach w aptekach. W skali roku powstaje na terenie gminy niewielka ilość odpadów medycznych, około 50 kg/rok. Obecnie lekarstwa zamawiane są przez apteki w niewielkich ilościach, umożliwiających bezpośrednią sprzedaż.

Odpady weterynaryjne, wytwarzane w prywatnych gabinetach weterynaryjnych nie są objęte żadnym rejestrem ani statystyką. Na terenie gminy Bodzentyn nie ma wydzielonego miejsca na padłe zwierzęta. Sposób postępowania z padłymi zwierzętami domowymi czy hodowlanymi zależy od kroków podjętych przez ich właściciela i nie jest kontrolowany, jednak z informacji uzyskanych w UMiG wynika iż do sytuacji takich dochodzi rzadko i nie jest to problemem w skali gminy.

3.3.7. Odpady zawierające azbest.

Szerokie zastosowanie azbestu w wyrobach budowlanych, jakie kiedyś stosowane były powszechnie w budownictwie, spowodowało iż obecnie często podczas rozbiórek i remontów powstają odpady zawierające azbest. Najczęściej materiał taki zawierają elementy typu: eternit czyli płyty faliste azbestowo-cementowe do pokryć dachowych, płyty prasowane - dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-cementowe wysokociśnieniowe i kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe, kształtki azbestowo-cementowe oraz elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym.

Wyroby zawierające azbest nie były w Polsce oznakowane lub nazwane w sposób ułatwiający identyfikację w nich azbestu. Skutkiem tego obecne prace remontowe często prowadzą do nieświadomego ich uszkodzenia i spowodowania niekontrolowanej emisji pyłu azbestowego. Pamiętać należy, że obecność materiałów zawierających azbest nie zawsze zaznaczona jest w dokumentacji technicznej. Możliwe też, że podczas wykonywania prac zastosowano materiały zawierające azbest, nie umieszczone w projekcie technicznym.

Warunkiem podjęcia działań specjalistycznych w celu zmniejszenia wpływu azbestu na środowisko jest jego identyfikacja i lokalizacja w obiekcie oraz ocena stanu technicznego wyrobu i ryzyka emisji pyłu. Na wstępie niezbędna jest szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest oraz określenie rodzaju azbestu.

W zabudowie wiejskiej wyroby cementowo-azbestowe były szeroko stosowane jako pokrycia dachowe. Na podstawie szacunkowych danych stwierdzono, że około 70 % o budynków (mieszkalnych i gospodarczych, garaży oraz budynków do celów drobnej działalności gospodarczej) w zabudowie wiejskiej posiada dachy cementowo-azbestowe. Najwięcej materiałów zawierających azbest powstanie w trakcie wymiany tych pokryć, w ramach realizacji ogólnokrajowego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”.

Na obszarze gminy przeprowadzono inwentaryzację pokryć dachowych zawierających azbest (płyty faliste azbestowo-cementowe). Wg danych uzyskanych w UMiG Bodzentyn na terenie gminy znajduje się 221,4 tys. m² pokryć dachowych zawierających azbest. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela. 5. Zestawienie ilości pokryć dachowych zawierających materiały azbestowe na terenie gminy Bodzentyn, w rozbiciu na poszczególne miejscowości.

L.p.	Nazwa miejscowości	Powierzchnia pokryć dachowych zawierających azbest [m ²]
1	Św. Katarzyna	6758
2	Siekierno Stara Wieś	1863
3	Siekierno	132
4	Siekierno Podmieście	2230
5	Siekierno Przedgarb	2805,5
6	Wzdół Kolonia Stara Wieś	950
7	Orzechówka	3691
8	Psary Stara Wieś	24695
9	Psary Podlesie	1912
10	Kamionka	700
11	Psay Cerle	400
12	Grabowa	700
13	Sierakowice Parcele	1915
14	Siekierno Pomielowiec	3915
15	Kamieniec	9204
16	Psary Kąty	7185
17	Wzdół Wiącka	13366
18	Psary Podłazy	12999
19	Wilków	8985
20	Wzdół Parcele	4078
21	Leśna Podkonarze	3057
22	Śniadka Parcele	3516
23	Bodzentyn	1621
24	Podgórze	5520
25	Leśna Stara Wieś	7846
26	Leśna Chrusty	682
27	Sieradowice I	6692
28	Sierakowice Parcelanci	726
29	Wola Szczygielkowa	13104
30	Ściągna	11572
31	Hucisko	5605
32	Śniadka	570

33	Dąbrowa Dolna	8413
34	Sieradowice II	5878
35	Leśna Kamienna Góra	4354
36	Celiny	17685
37	Wzdół Rządowy	16098
Razem		221 422,5

Źródło: dane UMiG Bodzentyn

W trakcie prowadzenia prac demontażowych, podczas szlifowania wyrobów, cięcia czy łamania płyt elewacyjnych powstaje pył, zawierający włókna respirabilne zawieszane w powietrzu, o właściwościach kancerogennych. Z tego też względu odpady zawierające azbest zaklasyfikowano jako odpady niebezpieczne.

Stosowne pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami remontowymi zawierającymi azbest w gminie Bodzentyn posiadają następujące jednostki:

- Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT” Warszawa,
- Przedsiębiorstwo Rozwoju Miasta - PROMET Sp. z o.o. w Kielcach,
- BIKO-SERWIS Jan Bień, Ryszard Koziołek Sp. J. Chęciny,
- PPHU „GRAMA” Piotr Grabowski, Łańcut,
- Wytwórnia Elementów Kominowych „Tarnawa” Sp. J. W. Wajda. J. Nazimek, Tarnów,
- Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „Caro”, Zamość,
- Nesco-Polska Sp, z o.o. Piaseczno,
- P.U.H. „SanTa-Eko” s. c. Sandomierz.

3.3.8. Odpady zawierające PCB.

Przez PCB rozumie się polichlorowane bifenyly, polichlorowane trifenyly, monometylotetra-chlorodifenylometan, monometylodibromo-difenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005 % wagowo łącznie.

Zgodnie z Art. 38 ustawy o odpadach, zakazuje się odzysku PCB, które powinno być unieszkodliwiane poprzez spalanie w spalarniach odpadów, niebezpiecznych. Dopuszcza się również inne metody unieszkodliwiania PCB, przy zastosowaniu techniki gwarantującej bezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi jego unieszkodliwienie. Posiadacz odpadów prowadzący działania w celu unieszkodliwienia PCB jest obowiązany w karcie ewidencji odpadów zamieścić informacje o zawartości PCB w odpadzie.

Brak stosownych uregulowań prawnych w latach poprzednich przyczynił się w znacznym stopniu do niewłaściwej gospodarki tymi odpadami. Zużyte transformatory oraz kondensatory trafiały najczęściej na złomowiska lub składowiska odpadów komunalnych, natomiast oleje zawierające PCB były często przetwarzane łącznie z innymi olejami.

Wg informacji UMiG w Bodzentynie na terenie gminy nie zlokalizowano urządzeń zawierających PCB.

3.3.9. Możliwości minimalizacji ilości powstawania odpadów niebezpiecznych.

Zgodnie z ustawą o odpadach, hierarchia postępowania z odpadami obejmuje w szczególności zasadę redukcji powstawania odpadów „u źródła”. Realizacja tej zasady uzależniona jest od specyfiki zakładu i prowadzonych procesów technologicznych. Minimalizacja ilości odpadów niebezpiecznych jest związana głównie z poprawą funkcjonowania sektora gospodarczego w zakresie gospodarki odpadami oraz wprowadzaniem w tym sektorze technologii „Czystszej Produkcji”. „Czystsza Produkcja” oznacza ciągle stosowanie kompleksowej prewencyjnej strategii ochrom środowiska ograniczającej ryzyko jakie niesie produkcja i jej wytwory ludziom i ich otoczeniu.

Minimalizacja ilości powstawania odpadów może być realizowana poprzez modyfikację urządzeń, stosowanie najlepszych dostępnych technologii, optymalizację praktyk w zakresie dostaw, magazynowania i transportu materiałów. Również wprowadzenie na rynek produktów ekologicznych oraz ekologiczne projektowanie wyrobów jest jedną z form zapobiegania powstawania odpadów. Zapewni to pozyskiwanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko oraz zmniejszenie ich szkodliwości.

Szczegółowe informacje na temat wprowadzania zasad „Czystszej produkcji” w przedsiębiorstwach można znaleźć na stronie internetowej www.eko.org.pl/cp. poświęconej projektom czystszej produkcji.

3.4. Opis stanu realizacji obowiązków przez posiadaczy odpadów.

Znowelizowane prawo w zakresie ochrony środowiska stwarza wiele możliwości uczestniczenia społeczeństwa w rozwiązywaniu problemów ekologicznych.

Ustawa o odpadach nakłada na wytwórców i posiadaczy odpadów posiadanie stosownych zezwoleń i decyzji na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów. Organami właściwymi do wydania tych decyzji są starostowie i Wojewodowie. Burmistrz miasta i gminy, na której terenie ma być prowadzona taka działalność, opiniuje wnioski złożone przez podmioty gospodarcze do jednostki samorządu terytorialnego wyższego szczebla.

Istotnym i nierozwiązanym problemem są odpady zawierające azbest, głównie pokrycia dachowe i elementy rur kanalizacyjnych. Zgodnie z założeniami „Programu usuwania azbestu ...” koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest powinni w 100 % pokryć właściciele obiektów, w których powstają odpady zawierające azbest. Należy jednak rozważyć możliwość dofinansowania tych działań już na szczeblu gminnym. Dokładna ewidencja oraz stworzenie możliwości wsparcia finansowego, przyczynią się do zgodnego z przepisami postępowania posiadaczy odpadów zawierających azbest. Ich posiadacze - to głównie osoby fizyczne, które często w sposób niekontrolowany i bez ewidencji pozbywają się tych odpadów ze swoich zabudowań.

W zakresie gospodarowania olejami przepracowanymi przedsiębiorcy posiadający ten rodzaj odpadów realizują swoje obowiązki poprzez organizacje odzysku. Natomiast osoby fizyczne, będące w posiadaniu olejów przepracowanych pochodzących z gospodarstw domowych nie są objęte zorganizowaną zbiórką tych odpadów. W związku z tym, w ramach gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON), przewiduje się stworzenie możliwości przekazywania przepracowanych olejów przeznaczonych do procesów unieszkodliwiania lub odzysku.

Tabela 6. Zestawienie decyzji wydanych przez Starostwo Powiatowe i informacji dotyczących wytwarzania odpadów firm działających na terenie gminy Bodzentyn

Lp.	Nazwa i adres zakładu	Zakres decyzji	Kod odpadu
1	2	3	4
1	CPN (ORLEN S.A.) Oddział w Kielcach dla stacji paliw	wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne	13 05 02* 15 01 01 15 01 02 15 01 07 15 02 03 16 07 08* 20 01 21* 20 03 01
2	Telekomunikacja Polska Centrum Usług Satelitarnych w Psarach	wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne	13 02 04* 16 01 03 16 02 09* 16 06 01* 17 04 01 17 04 05 19 08 05 20 01 21* 20 03 01
3	PW „Gałka” Anna i Stanisław Gałka, Bodzentyn, Suchedniowska 19a	wytwarzanie odpadów niebezpiecznych	02 01 08* 13 02 08* 16 01 13* 16 06 01* 20 01 21*
4	Separator Service Sp. z o.o Piaseczno, Okulickiego 4	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	13 05 08*
5	Wytwórnia Elementów Kominowych „Tarnawa” Sp.J. W.Wajda, J. Nazimek, Tarnów, ul. Mościckiego 187d	wytwarzanie, usuwanie w tym transport odpadów niebezpiecznych (azbestu)	16 02 12* 17 06 01* 17 06 05*
6	Przeds. Rozwoju Miasta - PROMET Sp. z o.o. w Kielcach	wytwarzanie odpadów niebezpiecznych w tym zawierających azbest	17 09 03*
7	CPN „Serwis” Kielce Sp. z o.o Kielce, Krakowska 287	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	15 02 02* 16 02 13* 16 07 08* 16 07 08* 19 08 13*
8	Nesco-Polska Sp. z o.o Piaseczno, Kopernika 58	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (azbest)	17 06 01* 17 06 05*
9	P. U. H. „SanTa-Eko” s. c. Sandomierz, Portowa 24	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (azbest), zbieranie odpadów niebezpiecznych	17 06 01* 17 06 05* 17 09 03*

1	2	3	4
10	BIKO-SERWIS Jan Bień, Ryszard Koziołek Sp.J. Chęciny, Al. Partyzantów 6/8	wytwarzanie odpadów (w tym azbestu)	17 09 03*
11	Centrum Gospodarki Odpadami Azbestu i Recyklingu „Caro”, Zamość, Boh. Monte Cassino 4/12	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym azbestu)	17 01 06* 17 06 01*
12	PPHU „GRAMA” Piotr Grabowski, Łącut, Os. Gen. Maczka 17/5	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym azbestu)	08 01 11* 08 01 13* 08 01 15* 08 01 17* 08 01 19* 08 01 21* 08 04 09* 08 04 11* 08 04 13* 08 04 15* 12 03 01* 12 03 02* 13 02 04* 13 02 05* 13 02 06* 13 02 07* 13 02 08* 13 05 01* 13 05 02* 13 05 03* 13 05 06* 13 05 07* 13 05 08* 13 07 01* 13 07 02* 13 07 03* 13 08 99* 14 06 01* 14 06 02* 14 06 03* 14 06 04* 14 06 05* 15 01 10* 15 01 11* 15 02 02* 16 07 08* 16 07 09* 16 10 01* 16 10 03* 16 11 01* 16 11 05* 16 81 01* 17 01 06* 17 02 04* 17 03 01* 17 03 03* 17 04 09* 17 04 10* 17 06 01* 17 06 03* 17 06 05* 17 08 01* 17 09 01* 17 09 02* 17 09 03* 19 08 10*
13	PW „TAKO” Tarnowskie Góry, Batalionów Chłopskich 2	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	15 02 02* 16 07 08* 17 01 06*
14	Przeds. Robol Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOE-XPORT” Warszawa, Żurawia 24/7	program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	17 01 06* 17 06 01* 17 06 05*

3.5. „Dzikie wysypiska śmieci”.

Problemem w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest zjawisko powstawania nielegalnych wysypisk odpadów. Jedną z głównych przyczyn ich powstawania jest nieszczelny system zbiórki odpadów komunalnych.

Na terenie gminy Bodzentyn według informacji UG takie wysypiska powstają najczęściej w brzegowych strefach terenów leśnych.. Likwidowane są one w sposób doraźny przez służby leśne oraz w ramach akcji „Sprzątanie Świata” itp.

W prowadzenie szczelnego systemu gospodarki odpadami w gminie pozwoli zredukować ilość powstających „dzikich wysypisk śmieci” a z czasem zupełnie wyeliminować to zjawisko. Należy systematycznie przeprowadzać inwentaryzację takich miejsc nielegalnego składowania odpadów i likwidować je na bieżąco.

3.6. Zestawienie istniejących programów zawierających elementy gospodarki odpadami.

Do podstawowych programów zawierających zadania z zakresu gospodarki odpadami, opracowanych dla gminy Bodzentyn, należy zaliczyć Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta i Gminy Bodzentyn. W dokumencie tym zakłada się m.in.:

- usprawnienie i racjonalizację gospodarki odpadami w gminie,
- prowadzenie wstępnej segregacji odpadów powstających w gospodarstwach domowych,
- likwidację dzikich wysypisk śmieci.

Nowopowstałe dokumenty z tego zakresu to „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” i „Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego” (PGO). Obydwa w/w dokumenty mają zgodne założenia i cele do osiągnięcia.

„Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” (WPGO) wskazuje jako cel podstawowy stawiany gospodarce odpadami osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi WPGO zakłada:

- selektywne zbieranie odpadów organizowane wariantowo:
 - „u źródła”,
 - w punktów selektywnego zbierania,
 - w centrach selektywnego zbierania odpadów;
- budowę lub rozbudowę RZGO;
- budowę lub rozbudowę składowisk odpadów komunalnych;
- przebudowę lub likwidację i rekultywację składowisk nie spełniających wymogów ochrony środowiska;
- wspólne gospodarowanie odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji z komunalnymi osadami ściekowymi i funkcjonowanie wspólnych zakładów odzysku i unieszkodliwiania;
- preferencje dla składowisk odpadów komunalnych obsługujących obszar zamieszkiwany przez około 150÷300 tys. mieszkańców, przy czym:
 - wielkość składowisk powinna być wystarczająca na co najmniej 10-letni okres eksploatacji;
 - transport może odbywać się na odległość 30 km, opcjonalnie 60 km;
- wydzielanie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych;
- przekazywanie odpadów niebezpiecznych do GPZON i SPON;
- termiczne przekształcanie odpadów komunalnych;
- likwidację „dzikich wysypisk śmieci”.

W zakresie odpadów wytwarzanych w działalności gospodarczej WPGO zakłada:

- odzysk i unieszkodliwianie odpadów wytworzonych oraz nagromadzonych na składowiskach lub magazynowanych;
- wydzielanie odpadów niebezpiecznych i przekazywanie ich do odzysku lub unieszkodliwiania;
- przebudowę lub likwidację i rekultywację składowisk nie spełniających wymogów ochrony środowiska;
- budowę instalacji do odzysku odpadów z sektora gospodarczego;
- termiczne przekształcanie odpadów pochodzących z sektora gospodarczego;
- produkcję paliw alternatywnych;
- odzysk i recykling odpadów opakowaniowych i nieopakowaniowych.

W zakresie odpadów niebezpiecznych WPGO zakłada:

- wdrażanie technik minimalizacji powstawania odpadów u źródła;
- organizowanie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON);
- utworzenie punktów magazynowania odpadów powstałych z akcji ratowniczych, zdarzeń losowych i klęsk żywiołowych przy istniejących zakładach gospodarki odpadami;

- organizację stacji przeładunkowych odpadów niebezpiecznych (SPON);
- punkty zbierania odbierają bezpłatnie odpady niebezpieczne, od mieszkańców i szkół niższego szczebla, natomiast odpłatnie od małych i średnich przedsiębiorstw;
- budowę centralnego składowiska odpadów zawierających azbest;
- termiczne przekształcanie odpadów medycznych i weterynaryjnych oraz innych odpadów niebezpiecznych;
- unieszkodliwianie PCB oraz odpadów zawierających azbest zgodnie z planem;
- zbieranie i unieszkodliwianie odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową;
- zbieranie i unieszkodliwianie odpadów pochodzących z akcji ratowniczych;
- likwidacja i rekultywacja składowisk nie spełniających wymogów ochrony środowiska.

„Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego” wskazuje cele ogólne i szczegółowe:
ogólne:

- utworzenie jednorodnego systemu segregacji i czasowego gromadzenia odpadów.
- minimalizacja ilości odpadów deponowanych na składowisku.
- maksymalny odzysk surowców wtórnych.
- dostosowanie gospodarki odpadami do wymogów ochrony środowiska, w tym przepisów Unii Europejskiej.
- wypracowanie u mieszkańców wysokiej świadomości ekologicznej.
- utworzenie nowych miejsc pracy.

szczegółowe:

- objęcie mieszkańców poszczególnych miejscowości jednorodnym systemem segregacji odpadów,
- utworzenie zorganizowanego systemu wywozu odpadów,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w tym szczególnie odpadów o długim czasie rozkładu,
- likwidacja miejsc nielegalnego wywozu odpadów - „dzikich wysypisk”,
- sukcesywna likwidacja istniejących wysypisk nie spełniających wymogów.

PPGO proponuje wprowadzenie kompleksowej gospodarki odpadami opartej na selektywnej zbiórce: odpadów z przeznaczeniem na surowce wtórne, odpadów niebezpiecznych do specjalistycznego unieszkodliwiania, odpadów organicznych.

System gospodarki odpadami przedstawiony w PPGO obejmuje następujące działania organizacyjne:

- segregacja w gospodarstwach domowych z podziałem na następujące grupy odpadów: szkło, tworzywa sztuczne, metale, balast,
- kompostowanie odpadów organicznych w przydomowych kompostowniach domów jednorodzinnych;
- utworzenie gminnych punktów gromadzenia i segregacji odpadów w następujących strumieniach: szkło białe i kolorowe, tworzywa sztuczne, metale, zużyte akumulatory, ogumienie, zużyte baterie, świetlówki i inne zawierające rtęć, przedmioty wielkogabarytowe, szmaty i makulatura.

„Strategia rozwoju powiatu kieleckiego na lata 2002-2015” wśród priorytetów wymienia ochronę powierzchni ziemi i formułuje dla tego priorytetu Zadanie III. A.1. „Racjonalna gospodarka odpadami”. W/w strategia zakłada następujące działania z zakresu gospodarki odpadami:

- opracowanie programów i planów gospodarki odpadami i dla powiatu,
- utworzenie jednorodnego systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- wyznaczenie miejsc czasowego gromadzenia odpadów,
- maksymalny odzysk surowców wtórnych,
- opracowanie i wdrażanie programu edukacji ekologicznej w zakresie gospodarowania odpadami,
- utworzenie nowych miejsc pracy w zorganizowanych punktach gromadzenia odpadów,
- utworzenie podmiotu gospodarczego - spółki prawa handlowego z udziałem Powiatu i zainteresowanych gmin wchodzących w skład powiatu kieleckiego, której celem będzie bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych w zakresie gospodarowania odpadami.

Gmina Bodzentyn jest członkiem Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, do którego należy dziewięć gmin położonych w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego: Bodzentyn, Bieliny, Łągów, Górno, Mastów, Nowa Słupia, Waśniów, Łączna, Zagnańsk. Oprócz w/w gmin, członkiem i założycielem Związku, który ma swoją siedzibę w Bodzentynie, jest Świętokrzyski Park Narodowy.

Celem gmin zrzeszonych jest propagowanie i rozwój ekologii i turystyki, co ma ścisły związek z usytuowaniem Związku na terenach Ś.P.N i kilku parków krajobrazowych.

Związek zajmuje się budową oczyszczalni ścieków, dróg, zbiorników wodnych, organizuje zielone szkoły, promuje agroturystykę i pomaga w jej rozwoju oraz wprowadza selektywną zbiórkę na terenach gmin zrzeszonych. W gminie Bodzentyn selektywna zbiórka odpadów w chwili obecnej prowadzona jest poprzez Związek.

Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami

Podstawą do sporządzenia prognozy jest analiza stanu aktualnego. Wykorzystano dane zebrane przez „Geoconsult” w trakcie realizacji projektu w 2004r., które zostały zweryfikowane i uzupełnione danymi wskaźnikowymi z KPGO i WPGO, dostosowanymi do warunków gminy Bodzentyn. Na zmiany ilości i jakości wytwarzanych na danym terenie odpadów, wpływ mają zmiany: demograficzne, gospodarcze, ekonomiczno-społeczne.

4.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach.

4.1.1. Odpady komunalne.

Przewiduje się, że przez najbliższe lata będą dominować postawy konsumpcyjne - związane również ze wzrostem ilości wytwarzanych odpadów i dopiero po tym okresie może ulec ograniczeniu wytwarzanie opakowań z tworzyw sztucznych kosztem opakowań szklanych oraz opakowań ulegających biodegradacji.

Uwzględniając przewidywane zmiany demograficzne oraz przyjęte wskaźniki zmian ilości wytwarzanych odpadów, sporządzono prognozę zmian ilości wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie gminy w latach 2006, 2010 i 2014.

Tabela 7. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych w gminie Bodzentyn w podziale na 18 strumieni do roku 2014.

Rodzaj odpadów komunalnych	2003	2006	2010	2014
	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	156	157	158	158
Odpady zielone	37	37	38	38
Papier i tektura	73	73	74	74
Opakowania z papieru i tektury	112	113	116	118
Opakowania wielomateriałowe	17	17	18	18
Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	160	160	160	158
Opakowania z tworzyw sztucznych	56	57	58	58
Tekstylna	34	34	34	35
Szkło (nieopakowaniowe)	7	7	7	7
Opakowania ze szkła	127	129	131	134
Metale	30	30	30	30
Opakowania z blachy stalowej	15	15	15	15
Opakowania z aluminium	4	4	4	4
Odpady mineralne	90	90	91	92
Drobna frakcja popiołowa	268	265	259	252
Odpady wielkogabarytowe	102	104	104	104
Odpady budowlane	283	292	306	322
Odpady niebezpieczne	16	16	16	16
Razem	1 589	1603	1621	1634

Źródło: na podstawie danych wskaźnikowych WPGO i PPGO

4.1.2. Odpady opakowaniowe.

Należy się liczyć z tym, że rozwój przemysłu opakowaniowego i kierunki tego rozwoju, a co za tym idzie ilość wytwarzanych odpadów opakowaniowych, będzie zależeć od wielu czynników. Można do nich zaliczyć sytuację gospodarczą, ogólny wzrost spożycia, zmiany demograficzne, zmiany stylu i poziomu życia ludności oraz kondycję finansową mieszkańców.

Prognoza masy odpadów opakowaniowych, wytwarzanych na terenie gminy Bodzentyn, na najbliższe lata została przeprowadzona w oparciu o dane zebrane dla potrzeb opracowania planu oraz danych obliczonych na podstawie wskaźników literaturowych i wskaźników zamieszczonych w PPGO i KPGO. Przyjęte do wyliczeń dane, zebrane w trakcie realizacji projektu, zostały zweryfikowane i uzupełnione danymi wskaźnikowymi dostosowanymi do warunków gminy Bodzentyn. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Prognoza ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych w gminie Bodzentyn

Rodzaj materiału opakowaniowego 2003	2003	2006	2010	2014
	Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok	Mg/rok
Papier i tektura	112	113	116	118
Szkło	127	129	131	134
Tworzywa sztuczne	56	57	58	58
Wielomateriałowe	17	17	18	18
Stal	15	15	15	15
Aluminium	4	4	4	4
Razem	331	335	342	347

Z wyników analizy zestawionych w powyższej tabeli wynika, że do roku 2014 przewiduje się wzrost ilości masy odpadów opakowaniowych powstających na terenie gminy Bodzentyn o około 16 Mg, w odniesieniu do roku 2003.

W odniesieniu do odpadów opakowaniowych gminie Bodzentyn prognozuje się:

- niewielki wzrost ilości opakowań z papieru i tektury i opakowań ze szkła do roku 2014,
- nieznaczny wzrost ilości wytwarzanych opakowań z tworzyw sztucznych do roku 2010,
- poziom wytwarzania opakowań z blachy stalowej i aluminium do roku 2014 nie będzie ulegał zmianom.

W nawiązaniu do prognozowanej ilości powstających odpadów opakowaniowych oraz wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. 03.104.982), zostały wyliczone ilości odpadów opakowaniowych, które należy poddać recyklingowi 2007 (tabela 9).

Tabela 9. Prognoza dotycząca ilości odpadów opakowaniowych w gminie Bodzentyn, które należy poddać recyklingowi innym procesom odzysku

Rodzaj odpadu	2006				2014			
	Wymagany recykling	Szacowana masa odpadów opakowaniowych	Masa odpadów, którą należy poddać recyklingowi	Masa odpadów, którą można poddać recyklingowi lub odzyskowi energii	Wymagany recykling	Szacowana masa odpadów opakowaniowych	Masa odpadów, którą należy poddać recyklingowi	Masa odpadów, którą można poddać recyklingowi lub odzyskowi energii
	[%]	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[%]	[Mg]	[Mg]	[Mg]
Papier i tektura	45	113	50,9	62,2	68	118	80,2	37,8
Szkło	35	129	45,2	83,9	53	134	71,0	63,0
Tworzywa sztucz-	22	57	12,5	44,5	33	58	19,1	38,9
Wielomateriałowe	20	17	3,4	13,6	30	18	5,4	12,6
Stal	18	15	2,7	12,3	27	15	4,1	11,0
Aluminium	35	4	1,4	2,6	53	4	2,1	1,9
Razem		335	116,1	219,1		347	181,9	165,0

Informacje na temat wprowadzanych na rynek opakowań gmina będzie czerpać z wojewódzkiej bazy danych dotyczącej gospodarowania odpadami opakowaniowymi.

4.1.3. Komunalne osady ściekowe.

Na terenie gminy Bodzentyn znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków komunalnych oraz na terenie ŚPN przy każdej osadzie znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków, w której oczyszczanie ścieków odbywa się przez rozsączkowanie.

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacji sanitarnej i ilości podłączeń, obserwowany jest wzrost ilości ścieków doprowadzanych do oczyszczalni oraz powstających osadów ściekowych w skali roku. Na terenie gminy Bodzentyn w najbliższym czasie planuje się skanalizowanie następujących miejscowości:

- w latach 2004-2005: Psary, Wilków, ul. Wolności w Bodzentynie,
- w latach 2005-2007: Wiącka, Wzdół Rządowy, Kolonia, Kolonia Stara Wieś, Hucisko.

Ilości ścieków, jakie będą trafiały do oczyszczania w prognozowanym okresie czasu, zależne będą od tempa realizacji obecnych i przyszłych planów i projektów budowy kanalizacji i systemów oczyszczania ścieków w gminie.

Według wskaźników podanych w KPGO, jeden mieszkaniec obsługiwany przez oczyszczalnię odpowiada produkcji rocznej osadów na poziomie 11,4 kg s.m. do 34,8 kg s.m. (w zależności od technologii oczysz-

czania ścieków) przy średniej 19,4 kg s.m.. Wg danych uzyskanych w ZGKiR w trakcie realizacji projektu, na podstawie ilości osób obsługiwanych przez oczyszczalnię i ilości osadów ściekowych, oszacowano ilość osadu w skali roku na jednego mieszkańca na poziomie 12,5 kg/mieszkańca/rok s.m. osadu.

Osady ściekowe można poddać procesom: stabilizacji biologicznej i chemicznej, fermentacji, zagęszczeniu, odwodnieniu, kompostowaniu, suszeniu, granulacji. Możliwe jest również kompostowanie osadów ściekowych wraz z frakcją organiczną z odpadów komunalnych lub kompostem z tych odpadów.

W najbliższej przyszłości ilości zarówno komunalnych osadów ściekowych jak i skratek oraz osadu z płaskowników będą się zwiększać. Tempo tego wzrostu jest jednak uzależnione od sytuacji gospodarczej oraz od nakładów finansowych jakie gmina będzie w stanie ponosić na budowę kanalizacji.

Tereny wykluczone z możliwości stosowania osadów ściekowych na terenie gminy to obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Sieradowickiego Parku Krajobrazowego, rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, obszar zasilania GZWP 419 Bodzentyn, ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych, wzdłuż brzegów jezior i cieków, tereny bagienne, czasowo zalewane, grunty o spadkach powyżej 10 % oraz tereny położone w odległości poniżej 100 m od domów mieszkalnych i ujęć.

Ewentualne stosowanie osadów ściekowych na terenie gminy należy poprzedzić szczegółową analizą obszaru, pod kątem spełniania wymagań stawianych przez art. 43 ustawy o odpadach oraz przeprowadzić badania gruntów, na których osady miały być stosowane.

4.1.4. Odpady ulegające biodegradacji.

Prognoza zmian ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dla gminy Bodzentyn opracowano na podstawie danych zebranych dla potrzeb sporządzenia planu, oraz prognozy zmian wskaźników wytwarzania tych odpadów. Wyliczenia uwzględniają zatem zmiany demograficzne gminy, wiejski typ zabudowy, strukturę użytkowania gruntów w gminie, rozwój gospodarczy regionu, ale także kierunki rozwoju w Polsce i krajach zachodnio-europejskich.

Gmina Bodzentyn ma charakter rolniczy, można zatem przyjąć, iż do składowania odpady ulegające biodegradacji w niewielkich ilościach. Znaczna część tych odpadów powstająca w zabudowie wiejskiej i jednorodzinnej jest zagospodarowywana na cele paszowe lub do wykorzystywania rolniczo (kompost). Na składowisko komunalne trafiają odpady ulegające biodegradacji głównie z miasta Bodzentyn (z terenów zabudowy wielorodzinnej, targowiska) Odpady z terenów wiejskich są najczęściej wykorzystywane we własnym gospodarstwie.

Zgodnie z KPGO ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w kolejnych latach powinny wynosić:

w 2010r. - 75 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.,
w 2013r. - 50 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.,
w 2020r. - 35 % (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.

Prognozę ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dla gminy Bodzentyn przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Prognozowane ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytwarzanych w gminie Bodzentyn w latach 2006-2010. [Mg rok]

Rok	2006	2010	2014
Odpady ulegające biodegradacji (odpady kuchenne i ogrodowe, papier i tektura, odpady zielone)	380	386	388
Dopuszczalna ilość składowanych odpadów ulegających biodegradacji [Mg]	316,2	289,5	185,8

4.1.5. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym.

Przewidywana ilość odpadów niebezpiecznych powstających w sektorze komunalnym, na terenie gminy Bodzentyn, na najbliższe lata została przeprowadzona na podstawie danych zebranych podczas opracowywania planu oraz danych wskaźnikowych zamieszczonych w WPGO i PPGO. Dane dostosowano do warunków gminy Bodzentyn.

Tabela 11. Prognoza wytwarzania odpadów niebezpiecznych w gospodarstwach domowych w latach 2006-2014.

Lp.	Rodzaj odpadu niebezpiecznego	2006	2010	2014
1	Baterie i akumulatory	1,58	1,57	1,55
2	Leki cytotoksyczne i cytostatyczne	1,27	1,26	1,24
3	Farby, tusze, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne	5,38	5,35	5,28

4	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,16	0,16	0,15
5	Rozpuszczalniki	3,64	3,61	3,57
6	Kwasy i alkalia	0,79	0,79	0,78
7	Oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25	0,47	0,47	0,47
8	Odczynniki fotograficzne	0,16	0,16	0,15
9	Urządzenia zawierające freony	0,63	0,63	0,62
10	Środki ochrony roślin I i II klasy toksyczności	0,16	0,16	0,15
11	Zużyte urządzenie elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki	1,58	1,57	1,55
12	Zawierające substancje niebezpieczne	0,16	0,16	0,15
13	Drewno zawierające substancje niebezpieczne	0,23	0,23	0,22
Razem		16,21	16,12	15,88

Jak wynika z analizy powyższego zestawienia ogólna ilość odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym, powstających na terenie gminy nie ulegnie zmianom i utrzyma się na poziomie około 16 Mg odpadów rocznie.

Uwzględniając wytyczne, dotyczące planowanych poziomów zbierania odpadów niebezpiecznych powstających w sektorze komunalnym w poszczególnych latach, zawarte w KPGO i WPGO zostały wyliczone ilości odpadów, które będzie należało zebrać i poddać procesom unieszkodliwiania w latach 2006-2015.

Tabela 12. Prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym przewidziana do selektywnego zbierania w latach 2006-2014 (wg wskaźników z PPGO)

Lata	Wskaźnik selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych	Prognozowana ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym	Prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych przewidziana do zbierania
	[%]	[Mg]	[Mg]
2006	15,00	16,21	2,43
2010	50,00	16,12	8,06
2014	60,00	15,88	9,53

4.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym.

Prognozy w zakresie ilości odpadów powstających w sektorze gospodarczym do 2015r. zakładają zmiany w ilości i jakości odpadów wytwarzanych w gminie, w zależności od rozwoju produkcji, rzemiosła i usług. Według szacunków KPGO ilość wytwarzanych odpadów z sektora gospodarczego utrzyma się na zbliżonym poziomie. Po roku 2010 można spodziewać się relatywnego zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów w stosunku do wielkości produkcji. Jednocześnie zakładany jest wzrost produkcji, a zmniejszenie ilości powstających odpadów wynikać będzie, między innymi z prowadzenia niskoodpadowych nowych technologii

Ilość odpadów z sektora gospodarczego zależeć będzie od aspektów gospodarczych, demograficznych i społecznych. Skład odpadów pozostanie na zbliżonym poziomie, z wyjątkiem sytuacji kiedy na teren gminy wprowadzone zostaną nowe instalacje o dużej mocy przerobowej. Istotny będzie również wpływ celów i wynikający z nich działań mających na celu głównie:

- minimalizację i zapobieganie powstawania odpadów,
- zwiększenie kontroli nad wytwórcami odpadów.

Przy prognozowaniu ilości i jakości odpadów wytwarzanych na terenie gminy wzięto pod uwagę uwarunkowania regionalne i lokalne. Ilość odpadów z sektora gospodarczego zależeć będzie od zmian gospodarczych, demograficznych i społecznych.

Na podstawie analizy gospodarczej kraju można zakładać, że przyrost odpadów będzie wynosił około 3 % rocznie. Jednocześnie wzrośnie procent zakładów, które wdrażać będą nowe technologie niskoodpadowe. W perspektywie kilku, kilkunastu lat spowoduje to relatywny spadek ilości wytworzonych odpadów oraz zwiększenie stopnia odzysku u wytwórców odpadów.

W najbliższym czasie nastąpi rozwój budownictwa, a zwłaszcza prac remontowo-budowlanych, co zaowocuje wzrostem ilości odpadów poremontowych, a zwłaszcza gruzu. Prace te spowodują również wzrost ilości odpadów z remontów i modernizacji obiektów, zawierających azbest z pokryć dachowych.

Zmiany restrukturyzacyjne w rolnictwie spowodują prawdopodobnie zmniejszenie zatrudnienia, wzrost produkcji na gruntach najwyższej klasy ora stopniowe przekształcanie gruntów klas słabszych pod zalesienie lub inne cele pozarolnicze. Zmiany związane z intensyfikacją rolnictwa spowodować mogą z jednej strony wzrost ilości opakowań po pestycydach, z drugiej - w wyniku wdrażania programu ekologizacji rolnictwa i rozwoju agroturystyki dążyć się będzie do stosowania nawozów naturalnych.

Spadnie zapotrzebowanie na węgiel jako nośnik energii, ze względu na stopniowe przechodzenie na inne nośniki, w tym energii odnawialnej. Ze względu na ceny, liczyć się należy również z bardziej racjonalnym wykorzystaniem energii czego skutkiem będzie zmniejszenie ilości odpadów z energetyki.

4.3. Odpady niebezpieczne

Odpady zawierające azbest.

W najbliższym czasie przewiduje się rozwój budownictwa, z szczególnie prac remontowo-budowlanych, z czym wiąże się powstanie znacznej ilości odpadów poremontowych. W wyniku prac remontowych wzrośnie także ilość odpadów zawierających azbest. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwala określić, że na terenie gminy Bodzentyn znajduje się 221,4 tys. m² pokryć dachowych zawierających azbest. Zgodnie z założeniami krajowego programu usuwania wyrobów zawierających azbest, do końca roku 2032 należy się spodziewać powstania 2435,6 Mg odpadów zawierających azbest pochodzących z demontażu tych pokryć.

Środki ochrony roślin.

W kolejnych latach przewiduje się tendencję zniżkową w stosowaniu środków ochrony roślin. Wiąże się to z rozwojem rolnictwa, zmieniających się wymogów ochrony środowiska, wysokich cen tych środków oraz coraz powszechniejszym dążeniem producentów do tzw. „ekologicznej” produkcji. Opakowania po tych środkach będą odbierane bezpośrednio przez firmy, które zajmują się ich rozprowadzaniem (np. poprzez punkty sprzedaży).

Na terenie gminy Bodzentyn są bardzo dobre warunki dla powstawania i rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Prognozy wykazują, że roczna ilość zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych przyrasta na poziomie 3-5 %. Tendencja wzrostowa związana jest z rozwojem technologicznym i podnoszącym się standardem życia mieszkańców.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych wprowadza odpowiednie do osiągnięcia poziomy odzysku i recyklingu urządzeń zawierających substancje zubożające warstwę ozonową do 50-70 % do końca 2007 roku.

Wycofane z eksploatacji pojazdy i zużyte opony.

Na terenie gminy Bodzentyn nie zlokalizowano jednostek zajmujących się demontażem pojazdów wycofanych z eksploatacji.

W perspektywie do 2014 roku przewidywany jest ciągły wzrost zużytych opon i szacuje się, że w przyrost ten będzie wynosił około 3-5 % rocznie.

Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 o odpadach wprowadza zakaz składowania opon. Mocą Ustawy z dn. 27 lipca 2001 (Dz. U. Nr 100 poz. 1085) zakaz ten obowiązuje od dnia 1 lipca 2003r - dla całych opon, a z dniem 1 lipca 2006r - dla części opon. Ustawa z dnia 11 maja 2001r. (Dz. U. Nr 63 poz. 639 z późn. zm.) nakłada na producentów i importerów opon wprowadzanych na rynek obowiązek odzysku zużytych opon. Stopień odzysku tych odpadów w latach 2004-2007 powinien wynosić (Rozp. MŚ z dnia 29.05.2003 roku w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych) od 50 % w roku 2004 do 75 % w roku 2007. Natomiast stopień recyklingu dla zużytych opon wynosi w roku 2004 - 12 % do 15 % w roku 2007.

Odpady medyczne i weterynaryjne.

Szacuje się, że ilość odpadów medycznych powstających na terenie gminy może nieco wzrosnąć. Z poprawą warunków życia podnosić się będzie średnia wieku mieszkańców, co wynika z prognozy liczby ludności na lata 2003-2030, która przewiduje, że liczba ludności w powiecie kieleckim, a więc i w gminie Bodzentyn, nie będzie wzrastać. Skutkiem tego będzie wzrost ilości odpadów z jednostek służby zdrowia.

Powstające w ośrodkach zdrowia i aptekach tego rodzaju odpady nadal kierowane będą do unieszkodliwienia za pośrednictwem specjalistycznych jednostek.

Inne odpady niebezpieczne.

Dla odpadów niebezpiecznych, które powstają w wyniku wypadków i zdarzeń losowych oraz klęsk żywiołowych, nie mogą być stosowane reguły prognozowania, gdyż są to odpady powstające nieregularnie i w nieprzewidywalnych okolicznościach.

Założone cele i przyjęty system gospodarki odpadami

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami w gminie Bodzentyn jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

5.1. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym.

Celem wiodącym jest minimalizacja i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami wytwarzanymi w sektorze komunalnym, poprzez działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów poddawanych składowaniu.

5.1.1 Cele krótkookresowe 2004-2007.

- osiągnięcie do końca 2007r. poziomów: minimum 50 % odzysku i minimum 25 % recyklingu odpadów opakowaniowych,
- ograniczanie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji trafiających na składowiska:
- osiągnięcie do 2006r. poziomu 15 % zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym;
- osiągnięcie do końca roku 2006 poziomu zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na poziomie średniego wskaźnika zbiórki 4 kg/mieszkańca/rok;
- osiągnięcie odpowiednich poziomów selektywnej zbiórki:
dla odpadów wielkogabarytowych na poziomie 20 %;
dla odpadów budowlanych na poziomie 15 %.

Działania służące realizacji celów krótkookresowych:

- podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców gminy, intensywna kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami - szkolenia, ulotki i informatory - praca ciągła;
- objęcie wszystkich mieszkańców (100 %) indywidualną zbiórką odpadów komunalnych;
- rozwój i podnoszenie skuteczności selektywnej zbiórki miasta i gminy Bodzentyn poprzez np. weryfikację liczby pojemników, racjonalizację rozmieszczenia pojemników itp. - do końca 2006 roku;
- organizacja systemu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym - punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych GPZON (zbiórka olejów odpadowych, baterii i akumulatorów, przeterminowanych lekarstw, środków ochrony roślin, puszek po farbach, klejach i aerozolach itp.) - 2004-2006r;
- organizacja systemu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektronicznego i elektrotechnicznego w celu osiągnięcia średniego wskaźnika zbiórki;
- kampania informacyjna wśród mieszkańców gminy na temat możliwości zbiórki odpadów niebezpiecznych i funkcjonowania GPZON - praca ciągła;
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych do osiągnięcia odpowiednich poziomów;
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową - 2004-2006;
- propagowanie przydomowych kompostowników na odpady ulegające biodegradacji - praca ciągła;
- zapewnienie w porozumieniu z gminami sąsiednimi zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części - praca ciągła;
- szczegółowa inwentaryzacja i likwidacja na bieżąco powstających „dzikich” wysypisk - praca ciągła.

5.1.2 Cele długookresowe 2008-2014.

- zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i ograniczenie masy tych odpadów deponowanych na składowisku;
- dalsze ograniczanie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji trafiających na składowisko;
- utrzymanie selektywnej zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na odpowiednim poziomie;
- osiągnięcie do roku 2014 zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym na poziomie 80 %;
- osiągnięcie w roku 2014 odpowiedniego poziomu selektywnej zbiórki:
 - dla odpadów wielkogabarytowych na poziomie 50 %;
 - dla odpadów budowlanych na poziomie 40 %.

Działania służące realizacji celów długookresowych:

- dalsze podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców gminy, intensywna kampania edukacyjno-informacyjna w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami - szkolenia, ulotki i informatory - praca ciągła;

- doskonalenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym do roku 2010 - na poziomie 50 % i do roku 2014 na poziomie 80 %;
- rozwój i doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów - praca ciągła,
- ograniczenie masy odpadów opakowaniowych trafiających na składowiska poprzez zwiększenie odzysku i recyklingu - praca ciągła,
- selektywna zbiórka odpadów zawierających substancje zubożające warstwę ozonową - praca ciągła;
- selektywna zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego - praca ciągła
- dalsze rozpowszechnianie przydomowych kompostowników - praca ciągła,
- likwidacja na bieżąco powstających „dzikich” wysypisk - praca ciągła;
- doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych;
- promowanie inwestycji, związanych z przejściem na ogrzewanie paliwami ekologicznymi - praca ciągła
- doskonalenie funkcjonowania gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych GPZON - praca ciągła.

5.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym

Podstawowymi celami w gospodarce odpadami z sektora gospodarczego jest: ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów, odzysk oraz unieszkodliwienie odpadów, a w ostateczności ich bezpieczne składowanie.

Działania mające na celu racjonalizację gospodarki odpadami będą podejmowane przez samodzielne podmioty gospodarcze działające w otoczeniu rynkowym.

5.2.1 Cele krótkookresowe 2004-2007.

1. ograniczenie ilości odpadów z sektora gospodarczego deponowanych na składowiskach;
2. zmniejszenie do minimum przemieszczania odpadów;
3. wdrożenie systemów ewidencji odpadów;
4. wprowadzenie w przedsiębiorstwach zasad „czystej produkcji” (ograniczenie zanieczyszczeń w momencie ich powstawania w procesie produkcyjnym).
5. odzysk z rynku 100 % akumulatorów ołowiowych;
6. inwentaryzacja i opracowanie harmonogramu usuwania materiałów zawierających azbest
7. stopniowe usuwanie w pierwszej kolejności uszkodzonych elementów budowlanych, zawierających azbest i deponowanie ich na składowiskach;
8. odzysk i recykling olejów odpadowych, baterii i akumulatorów, zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, w tym osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 104, poz. 982)
9. przekazywanie w całości pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbiórki pojazdów;

Działania służące realizacji celów krótkookresowych:

- rozpoznanie stanu aktualnego gospodarki odpadami w małych i średnich podmiotach gospodarczych - powiat, gmina;
- organizacja systemu zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów od małych i średnich wytwórców - przedsiębiorcy;
- stosowanie niskoodpadowych technologii produkcji - przedsiębiorcy
- utrzymanie na określonym przez rozporządzenie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych - przedsiębiorcy, gmina,
- doskonalenie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych umożliwiające osiągnięcie przez przedsiębiorców ustawowo określonych poziomów odzysku i recyklingu - dostosowanie GPZON do odpłatnego przyjmowania od przedsiębiorców i bezpłatnego od mieszkańców - przedsiębiorcy, gmina;

5.2.2 Cele długoterminowe 2008-2014.

- zwiększenie odzysku i ponowne wykorzystanie odpadów przemysłowych w procesach produkcyjnych;
- dalsze wprowadzanie w przedsiębiorstwach zasad „czystej produkcji”,
- dalsze usuwanie materiałów zawierających azbest i deponowanie ich na składowiskach
- zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu olejów odpadowych (po roku 2007) i baterii akumulatorów, w tym osiągnięcie (w przypadku olejów odpadowych w roku 2007) poziomów odzysku i recyklingu, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 104, poz. 982)

- zwiększenie poziomów odzysku i recyklingu zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych do osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu, określonych w Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. Nr 104, poz. 982)
- zwiększenie stopnia odzysku i unieszkodliwienia pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Działania służące realizacji celów długookresowych:

- stosowanie niskoodpadowych technologii produkcji - przedsiębiorcy;
- zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie stosowanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych - przedsiębiorcy;
- poprawa efektywności i zakresu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych - przedsiębiorcy.

5.3. System gospodarki odpadami.

5.3.1. Sektor komunalny.

Osiągnięcie wyznaczonych celów wymaga podjęcia szeregu działań systemowych, zarówno organizacyjnych jak i inwestycyjnych, a także zaangażowania znacznych środków finansowych i włączenie się do realizacji planu wszystkich mieszkańców miasta i gminy. Istotne jest objęcie wszystkich mieszkańców indywidualną zbiórką odpadów komunalnych.

Projektowany system gospodarki odpadami w gminie Bodzentyn zakłada zagospodarowanie odpadów komunalnych przez Przedsiębiorstw Gospodarki Odpadami w Kielcach (znane zakładem) dysponujące odpowiednimi instalacjami i urządzeniami. Przyjęto założenia wariantu A systemu gospodarki odpadami (Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego), jako bardziej; odpowiadający uwarunkowaniom gminy.

Wskazane są następujące działania:

Organizacja zbiórki i odbioru odpadów komunalnych poprzez:

- rozszerzenie zasięgu i możliwości dotychczasowego sposobu zbierania i odbierania odpadów: zmieszanych - obowiązkowo w miejscu powstawania („u źródła”) do pojemników stanowiących wyposażenie każdej posesji i odbieranie odpłatnie przez przedsiębiorstwo posiadające stosowne zezwolenie (np. PGO Sp. z o.o. Kielce), papieru i tektury, tworzyw sztucznych, szkła opakowaniowego białego i kolorowego - dobrowolnie i nieodpłatnie do specjalnych pojemników ustawionych w punktach zbiórki selektywnej zlokalizowanych w ogólnie dostępnych miejscach wsi i miasta Bodzentyn, które odbieranie będą przez uprawnioną jednostkę,
- wprowadzenie zorganizowanego sposobu zbierania i odbierania odpadów:
 - wielkogabarytowych (meble, sprzęt AGD i RTV, opony itp.) - obowiązkowo „u źródła” (w wyznaczonym miejscu na terenie posesji); odbiór odpadów, przez uprawnione firmy, będzie odpłatny w ramach ryczałtowej opłaty za odpady zmieszane,
 - budowlanych (poremontowych) - obowiązkowo „u źródła” w wyznaczonym miejscu posesji do pojemników dostarczanych na zamówienie lub w workach - odbiór odpłatny w ramach ryczałtowej opłaty za odpady zmieszane lub na podstawie odrębnej umowy
 - zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych - dobrowolnie przez dostarczenie do wyznaczonego miejsca odbioru lub przekazanie ruchomemu punktowi odbioru przy zbiórce odpadów niebezpiecznych - z gospodarstw domowych nieodpłatnie
 - niebezpiecznych - dobrowolnie przez dostarczenie w dowolny sposób do wyznaczonego miejsca odbioru - umieszczenie nieodpłatnie w pojemniku ustawionym w punkcie zbiórki lub przekazanie obsłudze ruchomego punktu odbierania;

Szczególne uwagi należy zwrócić na obiekty bazy noclegowej, gdzie również należy ustawić pojemnik do zbiórki selektywnej opakowań. Pojemniki te należy systematycznie opróżniać. Pojemniki na odpady powinny być również instalowane w miejscach postoju autokarów wycieczkowych oraz przy najczęściej uczęszczanych szlakach turystycznych.

Zgodnie z założeniami PPGO gmina wraz z innymi gminami powiatu, powinna się włączyć w organizowanie, w porozumieniu z Prezydentem Kielc, regionalnego grzebowiska dla zwierząt.

Odpady powstające w wyniku klęsk żywiołowych - awarii, powodzi, pożarów itp., zgodnie z zapisem w PPGO będą kierowane do tymczasowego składowania w specjalnej kwaterze utworzonej na składowisku w Promniku.

Gmina Bodzentyn podjęła decyzję o przystąpieniu do zadania realizowanego przy Przedsiębiorstwie Gospodarki Odpadami w Promniku, dotyczącego budowy Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów dla miasta Kielce i powiatu kieleckiego w Promniku k/Kielc.

Przedsięwzięcie to zostało zakwalifikowane na listę przedsięwzięć finansowanych z funduszu spójności w latach 2004-2006.

Odpady zebrane z terenu gminy Bodzentyn będą przekazywane do tego właśnie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Promniku. W zakresie odzysku. Zakład zostanie wyposażony w instalacje i urządzenia umożliwiające:

sortowanie mechaniczne odpadów zebranych w postaci zmieszanej na:

frakcję drobną 0÷10 mm zawierającą: popiół, drobny żużel, piasek, ziemię, drobny gruz, drobną stłuczkę szkła i ceramiki, itp. - z przeznaczeniem do wykorzystania jako materiał technologiczny do przesypywania warstw odpadów w kwaterze składowania,

frakcję średnią 10÷100 mm - zawierającą ok. 70 % odpadów organicznych kuchennych i ogrodowych z gospodarstw domowych - z przeznaczeniem do unieszkodliwienia w procesie rozkładu beztlenowego,

frakcje grubą powyżej 100 mm na składniki: palne przeznaczone na produkcję paliw alternatywnych oraz niepalne - przeznaczone do unieszkodliwienia poprzez składowanie.

demontaż odpadów wielkogabarytowych w celu oddzielenia składników: nadających się do wykorzystania materiałowego (recyklingu) lub odzysku energii, balastu przeznaczonego do składowania lub unieszkodliwienia w procesie innym niż składowanie: demontaż będzie się odbywał na stanowisku demontażu wyposażonym m.in. w rozdrabniarkę i separator elektromagnetyczny,

sortowanie mechaniczne i ręczne odpadów budowlanych w celu oddzielenia składników nadających się do wykorzystania materiałowego (recyklingu) lub odzysku energii oraz balastu przeznaczonego do składowania lub unieszkodliwienia w procesie innym niż składowanie: proces ten będzie się odbywać na linii do sortowania i kruszenia odpadów budowlanych,

- sortowanie i magazynowanie odpadów niebezpiecznych pochodzących ze zbiórki selektywnej lub z sortowania innych odpadów w celu dostosowania do wymagań odbiorcy posiadającemu zezwolenie na odzysk lub unieszkodliwienie odpadów tego typu,
- wytwarzanie paliwa z odpadów - zgodnie z prognozami zawartymi w PPGO powstaną warunki formalno-prawne sprzyjające rozwojowi rynku paliw alternatywnych wyprodukowanych z odpadów.

Zakład zostanie wyposażony w instalację do unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji, w procesie rozkładu beztlenowego (komora fermentacyjna) odpadów frakcji 10-100 mm pochodzącej z sortowania mechanicznego odpadów zmieszanych. Pozostała po wysortowaniu, nie nadająca się do wykorzystania część odpadów (balast), będzie poddawana unieszkodliwianiu poprzez składowanie na kwaterze do składowania.

Zaleca się zbieranie odpadów niebezpiecznych powstałych w sektorze komunalnym i usługach poprzez utworzenie gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych GPZON lub zbieranie tych odpadów przez ruchomy punkt odbioru. W punkcie zbiorczym GPZON zbierane będą odpady dostarczane przez mieszkańców do pojemników na poszczególne odpady niebezpieczne: świetlówki, akumulatory, przeterminowane leki odpady suche (zanieczyszczone tkaniny, materiały filtracyjne, opakowania po klejach, farbach, aerozolah), oleje odpadowe, baterie małe i wielkogabarytowe, itp. Szczegółowa lokalizacja takiego punktu zbiorczego odpadów niebezpiecznych, należy do gminy. Może to być np. na terenie zakładu komunalnego, po odpowiednim przystosowaniu i wyposażeniu w pojemniki do gromadzenia tego rodzaju odpadów. Zaleca się:

- objęcie tym systemem wszystkich mieszkańców oraz małe i średnie przedsiębiorstwa,
- bezpłatny odbiór od mieszkańców i szkół, natomiast odpłatnie od małych i średnich przedsiębiorstw.

Zabieranie odpadów niebezpiecznych odbywać się będzie przez firmy posiadające stosowne zezwolenia według ustalonego harmonogramu i transportowane do specjalistycznych zakładów zajmujących się ich unieszkodliwianiem bezpośrednio, lub po uzgodnieniu z PGO w Kielcach, do tego przedsiębiorstwa.

Zadania.

W związku z koniecznością objęcia zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy (100 %), należy zwiększyć liczbę pojemników do gromadzenia odpadów, tak aby każde gospodarstwo posiadało swój (110 litrów). W odniesieniu zbiórki selektywnej należy zweryfikować liczbę pojemników tak, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców wszystkich miejscowości w tym zakresie i zbierać ilości surowców wtórnych na poziomie określonym w tabeli 15.

Zgodnie z założeniami PPGO przyjmuje się, że średnie roczne gęstości odpadów, zebranych w pojemnikach do zbierania selektywnego, wynoszą :

- dla papieru i tektury - około 106 kg/m³
- dla szkła opakowaniowego - około 376 kg/m³
- dla tworzyw sztucznych - około 29 kg/m³

Przyjmuje się, że jedno gniazdo pojemników do zbiórki selektywnej powinno obsługiwać około 500 mieszkańców. Należy jednak tu uwzględnić charakter miejscowości, nasilenie ruchu turystycznego, gęstość zabudowy itp.

W celu zwiększenia skuteczności segregacji odpadów proponuje się prowadzenie zbiórki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Może być zbierana makulatura i puszki aluminiowe. Akcje te powinny być wspierane poprzez wprowadzenie indywidualnych nagród rzeczowych dla uczniów przynoszących największą ilość surowców wtórnych. W gimnazjach i szkole średniej można propagować zbiórkę baterii małogabarytowych.

Doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów, określone w celach długoterminowych, w praktyce będzie polegało na podjęciu działań wynikających z doświadczeń osiągniętych w poprzednich latach. Może to być zmiana ilości rodzajów zbieranych selektywnie odpadów, dostosowanie harmonogramu odbioru w celu jego optymalizacji itp.

Funkcjonowanie tego systemu ogranicz znacząco ilość składowanych odpadów, a składowane będą odpady unieszkodliwione. Rozwinie się odzysk odpadów dzięki sortowaniu, produkcji paliw alternatywnych, odzyskowi surowców wtórnych, materiałów budowlanych, wielkogabarytowych itp. Nie będzie obiektów, instalacji i urządzeń budzących większy sprzeciw mieszkańców i organizacji ekologicznych.

Wadą systemu jest sposób selektywnej zbiórki surowców wtórnych - anonimowy i dobrowolny, co owocuje trudnościami w osiągnięciu osiągnięcia założonych efektów. Deklaracje uczestników zwykle daleko odbiegają od rzeczywistego uczestnictwa w zbiórce. Zbierane w taki sposób surowce są zwykle gorzej wyselekcjonowane, niż zbierane „u źródła” i trudniej sprostać wymaganiom ich odbiorców. Trudno jest także kontrolować realizację ustalonych zasad zbiórki selektywnej - jest ona dobrowolna i w rozumieniu mieszkańców bezpłatna.

5.3.2. Sektor gospodarczy.

Realizacja przedsięwzięć w dziedzinie gospodarowania odpadami prowadzona będzie przez przedsiębiorców i obejmie zadania pozainwestycyjne i inwestycyjne.

Główne założenia systemu gospodarki odpadami przemysłowymi:

- wprowadzanie zasad „Czystej Produkcji”,
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych i przekazywanie ich do odzysku lub unieszkodliwienia,
- termiczne przekształcanie odpadów pochodzących z sektora gospodarczego,
- odzysk i recykling odpadów opakowaniowych i nieopakowaniowych (wspólnie z odpadami z sektora komunalnego).

W PPGO określono zbiór i układ informacji w projektowanym systemie gospodarki odpadami z działalności gospodarczej w obszarze powiatu, który obejmuje: pozwolenia, zezwolenia, informacje, zgłoszenia, decyzje zatwierdzające.

Utworzony i systematycznie uzupełniany zbiór danych umożliwi szybkie uzyskanie żądanych informacji w dowolnych przekrojach, np.:

- rodzaje dokumentów (pozwolenia, zezwolenia, informacje o odpadach), w tym daty ich wydania i obowiązywania,
- rodzaj i zakres działalności zakładów, które uzyskały odpowiednie decyzje,
- rodzaje i ilości odpadów według kodu, które mogą być wytworzone zgodnie z obowiązującymi decyzjami lub informacjami,
- rodzaje i ilości odpadów według kodu, które w danym roku zostały wytworzone,
- rodzaje i ilości odpadów według kodu, które w danym roku zostały poddane poszczególnym sposobom postępowania, konkretnych instalacji.

6. Działania zmierzające do poprawa sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami

6.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko

Zapobieganie powstawaniu odpadów komunalnych oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko w praktyce gospodarczej polega na działaniach zmierzających do prawidłowego postępowania z odpadami, a w szczególności na wydzieleniu ze strumienia odpadów komunalnych takich odpadów, nadających się do ponownego użytku oraz odpadów niebezpiecznych.

Najważniejszym krokiem w kierunku minimalizacji odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko jest objęcie, wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych. Równie ważną jest kwestia wydzielenia ze strumienia zbieranych odpadów komunalnych:

- odpadów opakowaniowych,
- odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych,
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektrotechnicznego,
- odpadów niebezpiecznych.

W celu zmniejszenia ilości odpadów opakowaniowych unieszkodliwianych przez składowanie oraz osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu narzuconych przez ustawodawcę, należy:

- udoskonalić system selektywnej zbiórki odpadów,
- prowadzić na szeroką skalę akcje edukacyjno-informacyjną,
- promować wyroby z udziałem surowców naturalnych, a zwłaszcza opakowań wielokrotnego użytku.

Aby zmniejszyć ilość odpadów wielkogabarytowych kierowanych na składowisko komunalne, należy zorganizować zbieranie tego rodzaju odpadów w sposób selektywny niezależnie od harmonogramu pozostałych rodzajów odpadów: najlepiej odbiór przy krawężniku wg kalendarza odbioru.

Wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów budowlanych, w tym pochodzących z remontów i prac rozbiórkowych należy realizować poprzez selektywne składowanie już na placu budowy i wywożenie tak wyselekcjonowanych odpadów do miejsc unieszkodliwienia.

Aby osiągnąć wskaźniki zbiórki odpadów pochodzących ze zużytego sprzętu elektrycznego i elektrotechnicznego, na poziomie 4 kg na mieszkańca do 31.12.2006 roku (zgodnie z Dyrektywą nr 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 roku w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego). Zbiórka tego rodzaju odpadów powinna się odbywać przy zbiórce odpadów niebezpiecznych.

W celu osiągnięcia wskaźników poziomów selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym, rzędu 15 % w 2006r., 50 % w 2010r. i 80 % w 2014r., należy utworzyć gminny punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych wytworzonych w sektorze komunalnym. Do takiego punktu powinny trafić następujące rodzaje odpadów: zużyte baterie, przeterminowane leki, opakowania po środkach ochrony roślin, farby i lakiery oraz opakowania po nich, oleje i smary, chemikalia i rozpuszczalniki oraz inne odpady problemowe powstające w gospodarstwach domowych wymagające unieszkodliwienia.

6.2. Edukacja ekologiczna.

Jednym z podstawowych warunków realizacji planu gospodarki odpadami jest włączenie się do jego realizacji wszystkich mieszkańców gminy. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska, w którym człowiek przebywa, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną.

Priorytetem w polityce ekologicznej państwa, a także Unii Europejskiej jest przeciwdziałanie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów. Zachęcanie mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów powinno być realizowane poprzez edukację ekologiczną. Edukacja ekologiczna powinna się odbywać na wielu płaszczyznach:

- edukacja dzieci i młodzieży, między innymi poprzez wprowadzanie właściwego systemu nauczania w szkołach,
- edukacja za pomocą środków masowego przekazu nie tylko w oparciu o akcję reklamową, ale także poprzez dobór programów popularyzujących zachowania przyjazne dla środowiska,
- edukacja poprzez akcje plakatowania prowadzone niezależnie bądź przy okazji organizowania imprez o relatywnie dużym zasięgu.

Celem programu informacyjno-edukacyjnego jest wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków segregacji odpadów we własnych gospodarstwach domowych oraz świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami.

Ze względu na zróżnicowany poziom wiedzy społeczeństwa na temat gospodarki odpadami prowadzenie programu edukacyjno-informacyjnego powinno być przeprowadzane na różnych poziomach zaawansowania wiedzy oraz dla poszczególnych grup wiekowych (dzieci i młodzież, nauczyciele, dorośli w różnych grupach zawodowych).

Prawidłowe i efektywne przeprowadzenie procesu edukacji, w celu uzyskania optymalnych osiągnięć, wymaga stosowania różnorodnych form przekazu:

- materiały drukowane: ulotki, wkładki prasowe, broszury, obwieszczenia, powiadomienia służb komunalnych, publikacje w prasie (artykuły, komentarze, stałe rubryki), plakaty, biuletyny, raporty, materiały kształceniowe (np. autorskie programy nauczania) okolicznościowe pamiątki (znaczki, kalendarzyki, długopisy i in.); broszury i inne drukowane materiały informacyjne należą do najczęściej używanych środków promocji i edukacji, ze względu na niską cenę oraz fakt, że przemawiają do odbiorcy równocześnie poprzez tekst jak i obraz,
- audiowizualne: wywiady dla radia i telewizji, pokazy foliogramów, krótkich filmów wideo i programów komputerowych oraz wystawy np. fotograficzne lub plastyczne o tematyce ekologicznej,

- imprezy promocyjne, m. in.: konferencje prasowe, zebrania mieszkańców, imprezy specjalne (festiwale, akcje), warsztaty, seminaria i konferencje.

W realizacji przedsięwzięć ekologicznych można korzystać z pomocy organizacji i instytucji, zajmujących się edukacją ekologiczną. Wykaz wszystkich fundacji w dziedzinie ochrony środowiska nadzorowanych przez ministra ds. środowiska i funkcjonujących na terenie kraju znajduje się pod adresem internetowym: www.mos.gov.pl/poe.

Przygotowane dla mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych materiały edukacyjno-informacyjne powinny zawierać ponadto kompletne informacje na temat prowadzonych akcji zbierania w odpadów (lokalizacja i zakres).

Często stosuje się łączenie różnych form przekazu, np. zorganizować wystawę plakatu lub fotografii albo też wystawę rysunków dzieci przedszkolnych i z młodszych klas szkół podstawowych. Duże imprezy promocyjne są też doskonałym miejscem rozpowszechniania ulotek i broszur.

Wskazówki dla edukacji ekologicznej mieszkańców miasta i gminy Bodzentyn.

Program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym przewiduje przygotowanie gazetek ściennych i przedstawień na temat segregacji odpadów. Ta forma spełnia także ról edukacji ekologiczno-informacyjnej dla rodziców.

Poleca się zorganizowanie także wycieczki do najbliższego istniejącego punktu skupiającego pojemniki do segregacji odpadów. Przed przystąpieniem do zorganizowania ścieżki dydaktycznej należy przeprowadzić pogadankę na temat rodzajów odpadów powstających w domu i na terenie przedszkola oraz postępowania z nimi.

Po powrocie ze ścieżki dydaktycznej dzieci uczestniczą w konkursie plastycznym, poprzedzonym omówieniem wrażeń z wycieczki.

W młodszych klasach szkoły podstawowej (kl. I-III), na zajęciach nauczania zintegrowanego, proponuje się stworzenie podobnej ścieżki dydaktycznej oraz przygotowanie przedstawień i konkursów na temat segregacji śmieci.

Program edukacyjny i informacyjny dla starszych uczniów szkół wszystkich typów oprócz realizowania treści ekologicznych zawartych w programach nauczania będzie polegał na:

- przeprowadzaniu pogadarek przez nauczycieli i specjalistów ds. gospodarki odpadami wraz z rozpropagowaniem ulotek, broszur, kalendarzyków, planów lekcji i innych materiałów reklamowych,
- cykliczne powtarzanie tematów dotyczących gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów.

W ramach zajęć dodatkowych proponuje się:

- przeprowadzanie konkursów fotograficznych, plastycznych,
- wykonanie broszur, ulotek i plakatów o tematyce ekologicznej przez uczniów na zajęciach kółka plastycznego czy informatycznego;
- wykonanie foliogramów przez uczniów, np. na zajęciach kółka plastycznych czy w ramach zajęć z podstaw informatyki,
- przeprowadzanie prostych ćwiczeń praktycznych w ramach kółka chemicznego, dotyczących np. sposobów wykorzystania odpadów.

Dla grupy dorosłych mieszkańców celowe jest jedynie rozpowszechnianie ulotek, broszur czy plakatów oraz udzielanie profesjonalnych porad z zakresu racjonalnej gospodarki odpadami w punktach konsultacyjnych zlokalizowanych na terenie Urzędu Miasta i Gminy oraz szkół. Tematyka ulotek i plakatów powinna być różnorodna i dotyczyć następujących zagadnień:

- rodzaje surowców wtórnych,
- selektywna zbiórka surowców wtórnych,
- charakterystyka firm prowadzących selektywną zbiórkę,
- rodzaje pojemników - oznaczenia, harmonogramy wywozu oraz instrukcja określająca jakie odpady i w jakiej postaci należy wrzucać do określonego pojemnika, a jakich nie wolno tam umieszczać,
- sposoby pozbywania się odpadów szczególnie uciążliwych lub niebezpiecznych (zużyte akumulatory, baterie, świetlówki, przeterminowane lekarstwa czy farby i rozpuszczalniki),
- selektywna zbiórka, rodzaje pojemników do zbierania, oznakowania, miejsca rozstawienia, harmonogram wywozu.

Realizacja edukacyjnego programu gospodarki odpadami powinna być finansowana ze środków powiatowego i gminnego funduszu zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska.

Koszt działań edukacyjnych zależy od przyjętego scenariusza działań i waha się w granicach 0,40-0,70 zł/mieszk./rok w początkowym okresie wprowadzania zintegrowanego systemu gospodarki odpadami do 0,10-0,25 zł/mieszk./rok w okresie pełnego funkcjonowania systemu.

Dla celów niniejszego programu przyjęto 0,50 zł/mieszk./rok w pierwszych latach wprowadzania systemu i 0,20 zł/mieszk./rok w okresie pełnego wdrożenia przyjętego systemu gospodarki odpadami.

6.3. Program usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Podstawą do opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji i dokonanie rozpoznania stopnia zużycia tych wyrobów zabudowanych w konkretnych obiektach.

Zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na Terytorium Polski”, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów dnia 14 maja 2002 roku, do 2032 roku na terytorium Polski powinny być usunięte wszystkie odpady zawierające azbest (wyroby azbestowe).

Najwięcej odpadów z materiałów zawierających azbest powstanie w trakcie wymiany tych pokryć dachowych, w ramach realizacji w/w „Programu...”. Odpady zawierające azbest pochodzące z gminy powinny być kierowane na składowiska odpadów niebezpiecznych. W przyszłości, zgodnie z WPGO, na terenach zdegradowanych eksploatacją siarki w rejonie Grzybowa powstanie jedno duże składowisko dla odpadów zawierających azbest. Będzie ono funkcjonować w ramach Centralnego Ośrodka Gospodarowania Odpadami. Odpady zawierające azbest pochodzące z gminy Bodzentyn powinny być kierowane w przyszłości na to składowisko. Obecnie na terenie województwa świętokrzyskiego brak składowiska, które przyjmowałoby odpady zawierające azbest. Składowiska takie znajdują się w innych województwach (Załącznik 2). Informacje na temat ich lokalizacji mogą być pomocne przy wyborze miejsca składowania tych odpadów najkorzystniejszego ze względów finansowych.

Szacunkowe dane wykazują, że na terenie gminy Bodzentyn znajduje się około 221,4 tys. m² pokryć dachowych zawierających azbest.

Zakładając, trzydziestoletni okres usuwania wyrobów azbestowych, przewidziana do unieszkodliwienia ilość odpadów azbestowych z terenu gminy prognozuje się w ilościach:

- w latach 2004-2012 - 44,3 tys. m²,
- w latach 2012-2022 - 79,5 tys. m²,
- w latach 2022-2032 – 97,6 tys. m².

Szacunkowo przyjmuje się, dla składowiska w Trzemesznie, że koszt demontażu, załadunku i transportu na docelowe miejsce składowania i rozładowania i składowanie płyt dachowych wynosi 25-44 zł/m². Koszt samego składowania na składowisku wynosi 4,4-10,9 zł/ m².

Zgodnie z „Programem usuwania materiałów zawierających azbest...” w realizację działań zawartych w programie winny angażować się władze gminne i powiatowe poprzez:

- szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terytorium gminy,
- podjęcie działań w kierunku sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych przy przestrzeganiu stosownych przepisów,
- organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów z azbestem i konieczności bezpiecznego ich usuwania,
- stworzenie możliwości uzyskania dofinansowania lub całkowitego zwolnienia z kosztów usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych,
- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest przez odpowiednie organy Urzędu Miasta i Gminy.

Niezbędnym działaniem jest rozpowszechnienie wśród społeczności gminnej informacji (szkolenia, ulotki, broszury) o skutkach dla zdrowia i środowiska powodowanych przez azbest oraz wyroby i odpady zawierające azbest. Szeroki zakres informacji na temat azbestu i sposobu postępowania z nim znajdują się na stronie www.mg.gov.pl.

Tabela 13. Program uśmiania odpadów zawierających azbest terenu miasta i gminy Bodzentyn

Lata	Rodzaj i zakres działań	Jednostka odpowiedzialna
1	2	3
2004-2014	Przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat odpadów zawierających azbest	województwo, Wojewoda, powiat, gmina
2004-2005	Opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu gminy we współpracy ze Starostwem	powiat, gmina
2004-2012	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest w gminie Bodzentyn przy pomocy specjalistycznych firm posiadających stosowne zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności - ok. 44,3 tys. m ²	posiadacze odpadów, przedsiębiorcy
2012-2022	Dalsze stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest w gminie Bodzentyn przy pomocy specjalistycznych firm posiadających stosowne zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności - ok. 79,6 tys. m ²	posiadacze odpadów, przedsiębiorcy

2022-2032	Dalsze stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest w gminie Bodzentyn przy pomocy specjalistycznych firm posiadających stosowne zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności - ok. 97,6 tys. m ²	posiadacze odpadów, przedsiębiorcy
2004-2011	Prowadzenie ewidencji usuwania wyrobów zawierających azbest	gmina

Bezpieczne postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest zostało określone następującymi procedurami, które obowiązują różne jednostki i podmioty:

- Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.
Procedura 1 - dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.
Procedura 2 - dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów, zawierających azbest - wytwórców odpadów niebezpiecznych.
Procedura 3 - dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
Procedura 4 - dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest - wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.
- Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
Procedura 5 - dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
- Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
Procedura 6 - dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

7. Analiza ekonomiczna i instrumenty finansowe

7.1 Wskazanie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów i zadań

Wdrożenie systemu gospodarki odpadami, realizacji inwestycji i eksploatacji systemu w gminie wymaga zapewnienia źródeł finansowania. Potencjalne źródła finansowania działań związanych z gospodarką odpadami to:

- fundusze własne gminy,
- fundusze własne powiatu;
- fundusze własne inwestorów; pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy, Wojewódzki, Powiatowy i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych
- kredyty preferencyjne - udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne; kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy);
- obligacje komunalne;
- zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKOFUNDUSZ, fundacje Unii Europejskiej).

Fundusze własne powiatu i gminy pozyskiwane będą m.in. poprzez dotacje z bieżących dochodów:

1. podatki i opłaty lokalne;
2. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (np. w podatku dochodowym);
3. opłaty, ceny i kary pobierane przez, jednostki organizacyjne - gminne przedsiębiorstwa komunalne i zakłady budżetowe świadczące usługi komunalne;
4. dochody z majątku gminy, upływy z samoopodatkowania się mieszkańców;
5. inne dochody.

Podstawowym źródłem przychodów gospodarki odpadami są opłaty za ich wywóz i za przyjęcie do składowania bądź unieszkodliwienia. Uzupełnieniem mogą być przychody z tytułu sprzedaży surowców wtórnych, kompostu, biogazu ze składowiska.

Struktura i poziom poszczególnych opłat powinien odzwierciedlać strukturę i poziom kosztów usługi; opłaty powinny pokrywać koszty eksploatacyjne systemu gospodarki odpadami, w tym zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwienia odpadów.

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich oraz gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2002r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.

627 z kolejnymi zmianami). Zasadniczym celem funkcjonowania funduszy jest wspieranie przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy stanu środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działania określa II Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe.

Podstawowe źródła zasilania wymienionych funduszy stanowią środki z opłat za korzystanie ze środowiska, kar za naruszenie sianu środowiska oraz opłat produktowych. Przychodami funduszy mogą być ponadto dobrowolne wpłaty, zapisy, darowizny, świadczenia rzeczowe, środki pochodzące z fundacji, wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz inne wpływy.

Narodowy Fundusz oraz wojewódzkie fundusze mają osobowość prawną i prowadzą samodzielną gospodarkę finansową. Fundusz powiatowy i gminny są funduszami celowymi pozostającymi w dyspozycji odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

1. Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem działalności Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Dofinansowaniem objęte są przedsięwzięcia o znaczeniu priorytetowym z punktu widzenia Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej oraz zobowiązań międzynarodowych Polski, a także przedsięwzięcia ujęte w listach priorytetów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W dziedzinie ochrony powierzchni ziemi, obejmującej ochronę środowiska przed odpadami, za priorytetowe kierunki inwestowania uznane są:

- rozwój i wdrażanie technologii zapobiegających powstawaniu odpadów oraz zapewniających ich minimalizację w procesach produkcji,
- kompleksowe zagospodarowanie odpadów komunalnych i przemysłowych,
- rekultywacje terenów zdegradowanych,
- oszczędzanie surowców i energii,
- co w szczególności odnosi się do przedsięwzięć ujętych w programach:
- rekultywacji terenów zdegradowanych przez wojska federacji Rosyjskiej, Wojsko Polskie i przemysł,
- likwidacji uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- unieszkodliwiania odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłomy, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórki i wykorzystania olejów przepracowanych,
- przeciwdziałania powstawaniu i unieszkodliwiania odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych,
- realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

Wysokość dofinansowania udzielanego przez Narodowy Fundusz jest uzależniona od efektywności wykorzystania środków Funduszu, z zastosowaniem zasady uzyskania optymalnego efektu ekologicznego i ekonomicznego.

Udzielone przez Narodowy Fundusz dofinansowanie, w formie pożyczek i kredytów generalnie nie może przekroczyć 70 % kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarżane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarżania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu.

2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasadniczym celem funkcjonowania wojewódzkich funduszy ochrony środowiska gospodarki wodnej jest wspomaganie działalności w dziedzinie ochrony środowiska gospodarki wodnej o znaczeniu i zasięgu regionalnym (wojewódzkim). Zakres działalności, na którą mogą być przeznaczone środki z wojewódzkich funduszy określa ustawa Prawo ochrony środowiska. Obejmuje on między innymi:

- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi,
- zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczenia środowiska, w przypadku, gdy nie można ustalić podmiotu za nie odpowiedzialnego.

W kryteriach wyboru przedsięwzięć do dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej znaczenie priorytetowe nadaje się zadaniom, które:

- znajdują odzwierciedlenie w strategii rozwoju województwa, spójnej z polityką ekologiczną państwa;
- zawarte są w lokalnych, długookresowych programach ochrony środowiska,
- realizowane są w zakładach szczególnie uciążliwych dla środowiska,

- spełniają rolę dźwigni finansowej przez pobudzenie wykorzystania środków podmiotów gospodarczych, samorządów terytorialnych oraz gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska, ograniczając uciążliwości dla środowiska,
- realizują zobowiązania Polski w zakresie integracji z Unią Europejską.

Przy wyborze przedsięwzięcia stosuje się ponadto:

- kryterium efektywności ekologicznej, mierzonej ilością wyeliminowanych zanieczyszczeń, stopniem powiązania z innymi działaniami na rzecz ochrony środowiska lub oszczędności energii oraz możliwością docelowego osiągnięcia norm ekologicznych wynikających z obowiązujących przepisów;
- kryterium efektywności ekonomicznej, wyrażającym się stosunkiem planowanego efektu ekologicznego do kosztów zadania, z uwzględnieniem okresu realizacji inwestycji, zbilansowania źródeł finansowania inwestycji oraz wysokości zaangażowania środków własnych inwestora;
- kryterium uwarunkowań technicznych i jakościowych, z preferencjami dla przedsięwzięć wprowadzających technologie zapewniające wysoką skuteczność ochrony środowiska lub podnoszących sprawność istniejących urządzeń, które służą ochronie środowiska.
- kryterium zasięgu oddziaływania, zachowujące hierarchię: regionalny, wynikający z lokalnych programów ochrony środowiska, dotyczący obszarów szczególnej ochrony środowiska.

Ze środków Funduszu mogą być pokryte koszty poniesione po dniu podjęcia uchwały o przyznaniu dofinansowania. Środki funduszu nie mogą być wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem inwestycji oraz na realizację zadań uzupełniających bezpośrednio inwestycję.

Dominującą formą pomocy finansowej ze środków funduszu są oprocentowane pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach. Istnieją możliwości częściowego umorzenia udzielonych pożyczek.

Dotacje mogą być udzielane na proekologiczne zadania inwestycyjne i modernizacyjne realizowane przez jednostki sfery budżetowej, jednostki samorządów i inne jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury.

Szczegółowe warunki udzielania pomocy finansowej są określone w dokumencie „Zasady udzielania pomocy finansowej” uchwalonym przez Rade Nadzorczą Funduszu.

3. Powiatowy i gminny fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Środki gromadzone w powiatowym i gminnym funduszu są generalnie przeznaczone na wspomaganie ustalonych przez radę powiatu lub radę gminy przedsięwzięć ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym związanych z ochroną powierzchni ziemi. Zarówno gminny jak i powiatowy fundusz nie posiadają osobowości prawnej, nie mogą więc udzielać pożyczek. Prawdopodobnie fundusze ochrony środowiska w najbliższych latach przestaną funkcjonować.

Dochodami PFOSiGW są wpływy z:

- opłat za składowanie i magazynowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawnych składowaniem lub magazynowaniem;
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, a także z wpływów z administracyjnych kar pieniężnych.

Obecnie środki powiatowych funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, a także na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym plany gospodarki odpadami.

Celem działania GFOSiGW jest dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych, na zasadach ustalonych indywidualnie, na terenie własnej gminy. Dysponentem tego funduszu jest rada gminy, a na jego dochód składa się:

- całość wpływów z opłat za usuwanie drzew i krzewów;
- 50 % wpływów z opłat za składowanie odpadów na terenie gminy;
- 10 % wpływów z opłat i kar z terenu gminy za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz szczególne korzystanie z WOG i urządzeń wodnych.

Dochody te mogą być wykorzystane na m.in.:

- dotowanie i kredytowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska;
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów;
- wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych

Duże możliwości dla gmin i związków gmin w zakresie gospodarowania odpadami daje ustawa o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych z dnia 12 grudnia 2003 roku (Dz. U. Nr 222 poz. 2218). Ze środków tego funduszu mogą być udzielane preferencyjne kredyty, przeznaczone na przygotowanie przez gminy i związki gmin projektów, inwestycji komunalnych, przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. Do projektów tych zalicza się studium wykonalności inwestycji, analizę kosztów i korzyści oraz

pozostałą dokumentację projektową, analizy, ekspertyzy i studia niezbędne do realizacji inwestycji. Kredyt udzielany jest pod warunkiem pozytywnego rozpatrzenia poprzez Bank Gospodarstwa Krajowego wniosku złożonego przez inwestora. Przy opiniowaniu wniosku BGK uwzględnia kryteria przyjęte w ramach programów operacyjnych, finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Przyjęto, że wysokość pożyczek nie może przekroczyć 80 % zaplanowanych kosztów netto inwestycji, nie więcej niż 500 tys. zł. na jeden projekt. Kredyt może być wypłacony jednorazowo lub w ratach.

Fundacja EkoFundusz:

EKOFUNDUSZ jest fundacją powołaną w 1992r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy i Szwecja, tak więc EKOFUNDUSZ zarządza środkami tych krajów (łącznie ponad 545 mln USD do wydatkowania w latach 1992-2010).

Zadaniem Fundacji jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, mających istotne znaczenie w skali kraju lub regionu, a uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową. Za cel przyjęto także ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów oraz stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

W dziedzinie gospodarki odpadami priorytety EkoFunduszu stanowią:

- tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki, recyklingu i utylizacji odpadów niebezpiecznych oraz komunalnych obsługujących 50-250 tysięcy mieszkańców,
- przedsięwzięcia związane z eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych (promocja „czystych technologii”) i likwidacją składowisk takich odpadów,
- rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi, stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

EkoFundusz dzieli zgłaszane projekty na innowacyjne i techniczne (inwestycyjne). Przez projekty innowacyjne Fundacja rozumie takie, które prowadzi do pierwszego zastosowania nowej technologii w Polsce lub stwarzają warunki dla jej wprowadzenia na polski rynek. Wśród projektów technicznych (inwestycyjnych) wyróżnia się projekty komercyjne, czyli takie które generują znaczne zyski po ich zakończeniu oraz niekomercyjne, których głównym celem jest poprawa stanu środowiska oraz względy społeczne, a przyszłe opłaty użytkowników jedynie pokrywają koszty, bez generowania zysków, bądź generują zyski w niewielkiej wysokości.

Ekofundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60 %.

Racjonalna gospodarka odpadami została włączona do sektorów priorytetowych Ekofunduszu dopiero w 1998r. Obszarami zainteresowania Fundacji są zarówno systemy gospodarki odpadami komunalnymi, jak i przemysłowymi oraz rekultywacja gleb silnie zanieczyszczonych.

Środki pomocnicze pochodzące z Unii Europejskiej - Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności oraz programy operacyjne

Unia Europejska przewiduje udzielenie Polsce pomocy na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami, przez instrumenty finansowe takie jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Pomoc z zasobów funduszy strukturalnych i państwowych będzie udzielana głównie na projekty jednostek samorządu terytorialnego, z położeniem nacisku na wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów.

W ramach działań dotyczących gospodarowania odpadami na dofinansowanie mogą liczyć projekty ograniczające wpływ składowiska odpadów na powietrze atmosferyczne, wody i glebę poprzez:

- modernizację istniejących składowisk komunalnych;
- budowę zakładów unieszkodliwiania odpadów (kompostownie, spalarnie);
- wprowadzenie systemu recyklingu odpadów;
- regionalne programy likwidacji składowiska odpadów niebezpiecznych i składowisk nie spełniających wymogów ochrony środowiska.

Beneficjentem końcowym będą między innymi samorządy gminne i powiatowe.

W zakresie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi wsparcie inwestycyjne w okresie realizacji Narodowego Planu Rozwoju przeznaczone będzie przede wszystkim na budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych, systemy selektywnej zbiórki, recyklingu i odzysku odpadów komunalnych (sortownie), systemy zbiórki i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

Równolegle realizowane będą projekty współfinansowane z Funduszu Spójności. W ramach tego nastąpi wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, mające na celu stworzenie systemów zbiórki, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. W ramach tego zadania będą realizowane działania związane ze stworzeniem zintegrowanego systemu gospodarki odpadami oraz działania związane z elimino-

waniem zanieczyszczeń azbestem. Celem strategii dla funduszu jest wsparcie podmiotów publicznych w realizacji działań na rzecz poprawy stanu środowiska będące realizacją zobowiązań Polski wynikających z wdrażania prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej, poprzez dofinansowanie:

- realizacji indywidualnych projektów,
- programów grupowych z zakresu ochrony środowiska, programów ochrony środowiska rządowych i samorządowych.

Jednym z kryteriów uzyskania środków finansowych z FS jest wielkość projektu, a mianowicie łączna wartość projektu powinna przekraczać 10 mln EUR, co możliwe jest do zorganizowania tylko przez duże i średnie miasta lub związki miast czy gmin. Możliwe jest również pozyskiwanie funduszy na tzw. projekty miękkie, związane ze szkoleniami, organizacją, promocją w zakresie poszczególnych działań gospodarki odpadami.

Program ramowy Unii Europejskiej CPAFT/6 w zakresie Rozwoju Technologicznego

Głównym celem tego programu jest wspieranie rozwoju innowacyjnych technologii, także w gospodarce odpadami. Program skierowany jest do osób o osobowości prawnej, przedsiębiorstw (małe, średnie, duże, firmy rzemieślnicze), związków firm z danej branży, itp.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Udziela kredytów między innymi na: budowę składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w nie więcej niż 50 %, a wartość udzielonego kredytu nie może przekroczyć 500 000 zł. Środki te są oprocentowane w wysokości 0,4 stopy redyskontowej. Okres spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok.

Inne banki wspierające finansowanie gospodarki odpadami to: Bank Rozwoju Exportu S.A., Polski Bank Rozwoju. Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

7.2. Harmonogram realizacji i wdrożenia planu

Tabela 14. Przedsięwzięcia do realizacji w gospodarce odpadami na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn w latach 2004-2014

zadania do realizacji	Jednostki realizujące	Okres realizacji	Koszt realizacji [tys. PLN]	Źródła finansowania
2004-2007				
Kampania informacyjno-edukacyjna dotycząca prawidłowego gospodarowania odpadami	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe	0,50 zł /mieszkańca/rok 6 /rok	GFOŚiGW, PFOŚiGW
Zakup pojemników na zbiórkę odpadów mieszanym dla gospodarstw, które nie posiadają takich pojemników	Urząd Miasta i Gminy przedsiębiorcy	2005-2006	72	Środki własne
Organizacja Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych GPZON	Urząd Miasta i Gminy	2004-2005	30-40	PFOŚiGW, GFOŚiGW, WFOŚiGW
Weryfikacja ilości i lokalizacji pojemników do zbiórki selektywnej	Urząd Miasta i Gminy. Związek Gmin Gór Świętokrzyskich	2004-2005	15	Środki własne
Monitoring gospodarki odpadami	Urząd Miasta i Gminy	2004-2005 zadanie ciągłe	20	środki własne
Udział w przygotowaniu powiatowego programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych	obowiązek wynikający z Krajowego Programu Usuwania Azbestu i Wyrobów Azbestowych	Od roku 2004	udział finansowy gminy nie jest przewidywany	WFOŚiGW PFOŚiGW
Sporządzenie gminnego planu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych	Urząd Miasta i Gminy	2006	6	WFOŚiGW PFOŚiGW
Edukacja mieszkańców na temat zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych powodowanych przez odpady niebezpieczne, w tym azbest i potrzebie ich unieszkodliwiania	Urząd Miasta i Gminy, starostwo powiatowe	Od 2004	3/rok	WFOŚiGW PFOŚiGW
Stopniowe usuwanie wyrobów azbesto-cementowych (usunięcie i unieszkodliwienie poza terenem gminy)	mieszkańcy, Urząd Miasta i Gminy, przedsiębiorcy	2004-2007	360	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne mieszkańców, środki pomocowe UE
Inwentaryzacja i bieżąca likwidacja „dzikich” wysypisk	Urząd Miasta i Gminy, służby leśne	zadania ciągłe	ok. 15,0/rok	środki własne (w ramach bieżącego utrzymania czystości i porządku na terenie gminy)
Rozpoznanie stanu gospodarki odpadami w	Urząd Miasta i Gminy	2004-2007	udział finansowy	

małych i średnich podmiotach gospodarczych	jako podmiot kontrolujący i konsultujący		gminy nie jest przewidywany	
Zagospodarowanie odpadów z sektora gospodarczego powstających na terenie gminy	Urząd Miasta i Gminy	2004-2007	funkcja kontrolna (udział finansowy gminy nie jest przewidywany)	WFOŚiGW PFOŚiGW
2008-2014				
Doskonalenie selektywnej zbiórki (weryfikacja liczby pojemników, ewentualny zakup dodatkowych)	Urząd Miasta i Gminy, Związek Gmin Gór Świętokrzyskich	2008-2009	W zależności od wyniku analizy	Środki własne
Dalsze usuwanie wyrobów azbestowo-cementowych	Mieszkańcy, Urząd Miasta i Gminy,	2008-2010	490	WFOŚiGW, PFOŚiGW, GFOŚiGW, budżet gminy, środki wł. mieszkańców, środki pomocowe UE
Kontynuacja edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	zadania ciągle	2,5 / rok	PFOŚiGW, GFOŚiGW
Monitoring gospodarki odpadami na terenie gminy	Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe	Zadania ciągle	20 / rok	środki własne

8. System monitoringu i oceny realizacji plan.

Zarządzanie systemem gospodarki odpadami na terenie miasta i gminy Bodzentyn powinno być prowadzone w oparciu o odpowiednie przepisy prawa lokalnego (miejscowego). Zasady i tryb ogłaszania aktów prawa miejscowego określa ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 718 i Nr 46, poz. 499).

Władze gminny odpowiadają za wdrożenie systemu zawartego w gminnym planie gospodarki odpadami i są zobowiązane do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu. Monitorowanie realizacji planu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz szybkie i elastyczne reagowanie na zmiany.

Monitoring gospodarki odpadami polegał będzie na działaniach organizacyjno-kontrolnych prowadzonych na zlecenie starosty i burmistrza w zakresie gospodarki odpadami. System monitoringu i oceny zadań oraz celów zawartych w planie gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn składać się będzie z: systemu sprawozdawczości i raportowania przez organy rządowe i podmioty gospodarcze, uwzględniającego obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych oraz wskazówki realizacyjne zamierzonych działań, wojewódzkiej bazy danych o odpadach, systemu nadzoru i kontroli.

Zadania gmin wynikają z ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie z dnia 13 września 1996 roku.

Do zadań własnych gminy należy utrzymanie czystości i porządku w gminie oraz m. in. zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie, a także tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania.

Powyższe zadania gmina powinna realizować na podstawie gminnego planu gospodarki odpadami. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego terenowego inspektora sanitarnego, w drodze uchwały ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy w zakresie m. in.: prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych.

Opiniowanie projektu Planu Gospodarki Odpadami

Zgodnie z ustawą o odpadach, projekt planu gospodarki odpadami dla gminy podlega opiniowaniu przez Zarząd Województwa oraz Zarząd Powiatu.

Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami

Plan gospodarki odpadami aktualizowany będzie nie rzadziej niż raz na 4 lata. Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, zmienionej w wyniku realizacji planu krótkoterminowego, wytyczone priorytety, cele i działania, program długoterminowy oraz analiza oddziaływań. Jednym z najbardziej istotnych elementów aktualizacji i weryfikacji planu będzie uściślenie bilansów odpadów wytwarzanych, poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwianych, opracowanych na podstawie informacji z wojewódzkiej bazy danych o odpadach.

Pod koniec 2007 roku należy zaktualizować plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Bodzentyn. Istnieje możliwość aktualizacji planu przed upływem 4 lat gdy sytuacja lokalna ulegnie zmianie.

Proponowane wskaźniki efektywności Planu gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn

Wartości wskaźników kontrolnych dla gospodarki odpadami komunalnymi określa plan wyższego szczebla Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego. Proponowane wskaźniki i terminy sprawozdań z monitoringu prowadzonego przez organa odpowiedzialne za realizację Planu Gospodarki Odpadami dla gminy Bodzentyn przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Tabela 15. Wskaźniki recyklingu odpadów opakowaniowych w gminie Bodzentyn

Rodzaj materiału odpadu opakowaniowego	Wymagany recykling w %		Prognozowana masa odpadów opakowaniowych w Mg							
			ogółem		wymagany recykling*		reszta nadająca się do			
	2006*	2014**	2006	2014	2006	2014	recyklingu		lub odzysku energii	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
papier i tektura	45	68	113	118	50,9	80,2	62,2	37,8	62,2	37,8
szkło	35	53	129	134	45,2	71,0	83,9	63,0	-	-
tworzywo sztuczne	22	33	57	58	12,5	19,1	44,5	38,9	44,5	38,9
wielomateriałowe	20	30	17	18	3,4	5,4	13,6	12,6	13,6	12,6
stal	18	27	15	15	2,7	4,1	12,3	11,0	-	-
aluminium	35	53	4	4	1,4	2,1	2,6	1,9	-	-
Razem:			335	347	116,1	181,9	219,1	165,0	120,3	89,3
				udział %	34,4	52,1	65,4	47,6	35,9	25,7

* wprowadzony rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych

** wg prognoz zawartych w PPGO dla powiatu kieleckiego

Tabela 16. Wskaźniki odzysku odpadów wielkogabarytowych w gminie Bodzentyn

Wyszczególnienie		Rok	
		2006	2014
1	2	3	4
Prognozowana ilość wytworzonych odpadów wielkogabarytowych	Mg	104	104
Wskaźnik odzysku odpadów wielkogabarytowych	%	20	70
Ilość odpadów wielkogabarytowych do odzyskania	Mg	20,8	72,8

Tabela 17. Wskaźniki odzysku odpadów budowlanych w gminie Bodzentyn

Wyszczególnienie		Rok	
		2006	2014
1	2	3	4
Prognozowana ilość wytworzonych odpadów budowlanych	Mg	292	322
Wskaźnik odzysku odpadów budowlanych	%	15	40
Ilość odpadów budowlanych do odzyskania	Mg	43,8	128,8

Tabela 18 Wskaźniki zbiórki i unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych w gminie Bodzentyn

Wyszczególnienie		Rok	
		2006	2014
1	2	3	4
Prognozowana ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych	Mg	16,21	15,88
Wskaźnik zbiórki i unieszkodliwienie odpadów niebezpiecznych	%	15	60
Ilość odpadów niebezpiecznych do zebrania i unieszkodliwienia	Mg	2,4	9,5

Wskaźnik wykorzystania wytworzonych w oczyszczalni osadów ściekowych dla roku 2014 określono na poziomie: 26 % - do nawożenia i uźnżniania gruntów ilość używanych osadów bez wcześniejszego procesu kompostowania, ale o odpowiedniej jakości (wg WPGO).

20 % - poddanych procesowi kompostowania (wg WPGO).

Działania związane z wyborem i zbieraniem informacji, gromadzeniem ich w określonym układzie w komputerowej bazie danych i wykorzystywaniem do podejmowania decyzji w sprawach związanych z odpadami, składają się na system gospodarki odpadami powstającymi w wyniku prowadzenia działalności gospodarczej.

Utworzona zostanie baza danych zawierająca informacje dotyczące powiatowego systemu gospodarki odpadami z działalności gospodarczej, która będzie obejmować rejestracje następujących elementów:

1. Pozwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych w ilości powyżej 1 Mg rocznie lub powyżej 5000 Mg rocznie odpadów innych niż niebezpieczne i komunalne;
2. Pozwolenia zintegrowane;
3. Zezwolenia na świadczenie usług w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
4. Zezwolenia na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości;
5. Zezwolenia na świadczenie usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych; transportu nieczystości ciekłych;

6. Informacje o wytwórcach odpadów niebezpiecznych w ilości do 0,1 Mg rocznie albo odpadów innych niż niebezpieczne lub komunalne w ilości od 5 do 5 000 Mg rocznie
7. Informacje dotyczące wytwarzania i gospodarowania odpadami w danym roku
8. Informacja o czynnych instalacjach do odzysku odpadów:
9. Informacja o czynnych instalacjach do unieszkodliwiania odpadów
10. Informacje o zbiornikach bezodpływowych do gromadzenia nieczystości ciekłych:
11. Informacje o przydomowych oczyszczalniach ścieków:
12. Informacje o odpadach opakowaniowych zebranych i przekazanych do recyklingu w danym roku
13. Zgłoszenia do rejestru posiadaczy odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskiwania zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów:
14. Decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytwórców odpadów niebezpiecznych w ilościach powyżej 0,1 Mg/rok:

Raporty z wykonania planu

Wdrażanie Planu Gospodarki odpadami będzie podlegało ocenie w następującym zakresie:

- określenie stopnia wykonania przedsięwzięć,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności między przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz miasta i gminy przygotowuje sprawozdanie z realizacji planu co 2 lata, które jest przedstawione Radzie Gminy w celu określenia stopnia realizacji planu.

9. Analiza oddziaływania projektu planu gospodarki odpadami na środowisko

Realizacja założeń planu wpłynie w pierwszej kolejności na zmniejszenie ilości odpadów deponowanych na składowisku, poprzez udoskonalenie i poprawę efektywności selektywnej zbiórki odpadów. Wzrost ilości odzyskiwanych surowców wtórnych będzie pozytywnie wpływać na stan środowiska.

Ważnym systemem ewidencji planu jest wyselekcjonowanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych i poddawaniu ich odzyskowi lub unieszkodliwianiu poza składowaniem.

Wprowadzenie systemu ewidencji i kontroli gospodarki odpadami spowoduje wyeliminowanie nieprawidłowości w sposobie postępowania z odpadami, także przemysłowymi.

Usuwanie zgodnie z planem, w przyszłości odpadów poremontowych zawierających azbest, w sposób kontrolowany i bezpieczny, spowoduje eliminacją zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska przyrodniczego.

Istotnym zadaniem jest bieżąca likwidacja powstających „dzikich składowisk”, które powodują pogorszenie jakości wód podziemnych i powierzchniowy oraz pogorszenie warunków glebowych.

9.1. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji planu

W przypadku braku realizacji planu, co w efekcie oznacza nieprawidłowe gospodarowanie odpadami w gminie, należy się spodziewać:

- wzrostu ilości odpadów poddawanych składowaniu, zwłaszcza niebezpiecznych i opakowaniowych,
- niekontrolowane usuwanie elementów zawierających azbest stanowić będzie zagrożenie dla środowiska
- powstawania „dzikich składowisk” odpadów, stanowiących zagrożenie dla środowiska wodnego i gruntowego,
- nieprawidłowego postępowania z odpadami w związku z brakiem edukacji ekologicznej społeczeństwa.

9.2. Wnioski z analizy oddziaływania projektu planu na środowisko

Według przewidywań w gminie Bodzentyn nastąpi wzrost ilości wytwarzanych odpadów, przy jednoczesnej redukcji ilości poddawanych składowaniu. Wzrośnie ilość odpadów poddawanych procesom odzysku lub unieszkodliwiania, do czego w znacznej mierze przyczyni się rozwój selektywnej zbiórki odpadów. Zastosowanie w pierwszej kolejności systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz odzysku, a następnie unieszkodliwianie odpadów, przyczyni się w znacznym stopniu do ograniczenia ujemnych skutków oddziaływania odpadów na środowisko.

Usuwanie odpadów zawierających azbest.

W najbliższych latach znacznie wzrośnie ilość odpadów z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych zawierających azbest, co wiąże się z koniecznością wymiany azbestowo-cementowych pokryć

dachowych i innych elementów budowlanych w ramach realizacji „Programu usuwania azbestu...”. Odpady powstałe podczas tych prac będą wywożone na składowiska odpadów niebezpiecznych, co zapewni bezpieczeństwo środowisku i zdrowiu ludzi.

Odpady niebezpieczne z sektora komunalnego i usług.

Selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych w sektorze komunalnym i usługowym, prowadzona będzie w ramach organizacji Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych GPZON lub przez ruchomy punkt odbioru. Wydzielenie tych odpadów, a tym samym ograniczenie ich składowania, spowoduje zmniejszenie zagrożenia, wywołanego ich unieszkodliwianiem poprzez składowanie na składowisku komunalnym czy niekontrolowanych „dzikich” wysypiskach.

Likwidacja na bieżąco „dzikich wysypisk śmieci”,

Wysypiska, które są niezorganizowanymi punktami składowania odpadów (komunalnych, wielkogabarytowych, urządzeń elektrycznych i elektronicznych, odpadów, remontowo-budowlanych) tzw. „dzikie” wysypiska, wykazują negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze.

Bieżąca likwidacja tych wysypisk przyczyni się w znaczącym stopniu do poprawy stanu jakości środowiska. Nastąpi uporządkowanie terenu, przywrócenie naturalnych siedlisk flory i fauny i przede wszystkim zostanie zlikwidowane ognisko zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych.

Edukacja ekologiczna.

Wdrażanie planu gospodarki odpadami w gminie, uwarunkowane jest głównie włączeniem się do udziału w jego realizacji wszystkich mieszkańców. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska i jego zasobów, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną.

Realizowane na szeroką skalę przedsięwzięcia edukacyjne, przyczynią się do ograniczania negatywnych skutków oddziaływania na środowisko, w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Szeroko zakrojona edukacja ekologiczna, obejmująca wszystkich mieszkańców gminy przyczyni się do zwiększenia efektywności selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko oraz zmniejszenie ich szkodliwości.

10. Streszczenie planu gospodarki odpadami

Gmina Bodzentyn położona jest w północnej części woj. Świętokrzyskiego i w północno-wschodniej części ziemskiego powiatu kieleckiego. Gmina zajmuje powierzchnię 161 km² i zamieszkała jest przez 11 951 osób. W skład gminy wchodzi 22 wsie sołeckie i miasto Bodzentyn.

W gminie Bodzentyn dominującą gałęzią gospodarki jest rolnictwo. Powierzchnia gruntów rolnych wynosi 8227 ha. W tym grunty orne zajmują 5918 ha, sady 163 ha, łąki 1324 ha, pastwiska 454 ha. Na lasy i grunty leśne przypada 7342 ha, a na pozostałe grunty w tym nieużytki 42 ha. Nieskażone i żyzne gleby oraz specyficzne położenie Bodzentyna na obszarze Puszczy Jodłowej i Świętokrzyskiej sprawiły, że zaczęto tu produkować zdrową i ekologiczną żywność. W gminie bardzo popularnym sposobem gospodarowania w rolnictwie jest agroturystyka. Obecnie na terenie gminy znajduje się 26 takich gospodarstw. Głównie w Bodzentynie i Świętej Katarzynie, a także w Orzechówce, Wzdole Kapkazy, Wzdole Kolonii, Wzdole Rządowym, Wzdole Parcelach, Wiącce, Wiącce Kapkazy, Śniadce, Celinach i Leśnej Podkonarzu.

Na terenie gminy Bodzentyn wielkoprzestrzenny system ochrony przyrody obejmuje 6040 ha, a stanowi go Świętokrzyski Park Narodowy ŚPN, zajmujący 13 % ogólnej powierzchni gminy (2 102 ha) i Sieradowski Park Krajobrazowy SPK, który w obrębie gminy zajmuje powierzchnię 3938 ha. Pozostała część obszaru gminy Bodzentyn zajmują otuliny: ŚPN i SPK. Znajduje się tu 5 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 265,42 ha. Są to: Kamień, Michniowski, Wykus, Góra Sierakowska, Burzący Stok.

Wody podziemne na obszarze gminy występują kilku poziomach: dewoński, triasowym i czwartorzędowym. Południowa część gminy, zbudowana z utworów kambryjskich, sylurskich jest bezwodna. W obrębie utworów dewonu środkowego i górnego wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 419 „Bodzentyn”, który na terenie gminy znajduje się w południowej części otuliny Sieradowskiego Parku Krajobrazowego. Natomiast północno-zachodnie krańce terenu gminy położone są w obrębie zbiornika GZWP 415 „Górna Kamienna”, który wydzielono w wytworach triasu dolnego i środkowego.

Łączna ilość odpadów wytworzonych przez mieszkańców gminy Bodzentyn wyliczona na podstawie wskaźników wytwarzania kształtuje się na poziomie 1,6 tys. Mg/rok. Na terenie gminy zbierane są odpady komunalne mieszane i prowadzi się zbiórkę selektywną surowców wtórnych: tworzyw sztucznych i szkła.

Zbiórka komunalnych odpadów mieszanych zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. Kielce. Odpady komunalne z terenu gminy Bodzentyn przekazywane są na składowisko w Promniku gm. Strawczyn. Jest to składowisko uruchomione w roku 2000, a koniec jego eksploatacji przewidywany jest na rok 2010.

Zbiórka selektywna odpadów na terenie gminy Bodzentyn odbywa się poprzez Związek Gmin Ziemi Świętokrzyskiej i prowadzona jest przez firmę SanTa-Eko z Snadomierza.

Według danych zebranych w trakcie opracowywania Planu, zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych mieszanych w gminie Bodzentyn objętych jest 100 % mieszkańców miasta i 80 % mieszkańców terenów wiejskich. W odniesieniu do zbiórki selektywnej, objętych jest nią 100 % mieszkańców gminy.

Na obszarze gminy przeprowadzono inwentaryzację pokryć dachowych zawierających azbest (płyty faliste azbestowo-cementowe). Wg danych uzyskanych w UMiG Bodzentyn na terenie gminy znajduje się 221,4 tys. m² pokryć dachowych zawierających azbest. Na terenie gminy nie zlokalizowano urządzeń zawierających PCB.

Projektowany system gospodarki odpadami w gminie Bodzentyn zakłada zagospodarowanie odpadów komunalnych przez Przedsiębiorstw Gospodarki Odpadami w Kielcach (zwane zakładem) dysponujące odpowiednimi instalacjami i urządzeniami.

Zgodnie z założeniami planów wyższego szczebla projektuje się budowę zakładu unieszkodliwiania odpadów. Gmina Bodzentyn podjęła decyzję o przystąpieniu do zadania realizowanego przy Przedsiębiorstwie Gospodarki Odpadami w Promniku, dotyczącego budowy Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów dla miasta Kielce i powiatu kieleckiego w Promniku k/Kielc. Zadanie to zostało zakwalifikowane na listę przedsięwzięć finansowanych z funduszu spójności w latach 2004-2006.

Odpady zebrane z terenu gminy Bodzentyn będą przekazywane do tego właśnie Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Promniku.

Oprócz segregacji odpadów opakowaniowych planuje się także selektywną zbiórkę odpadów budowlanych i poremontowych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, odpadów wielkogabarytowych oraz niebezpiecznych.

Zbieranie odpadów niebezpiecznych powstałych w sektorze komunalnym i usługach odbywać się będzie w ramach utworzenia gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych GPZON lub zbieranie tych odpadów przez ruchomy punkt odbioru. W punkcie zbiorczym GPZON zbierane będą odpady dostarczane przez mieszkańców do pojemników na poszczególne odpady. Zbieranie odpadów niebezpiecznych odbywać się będzie przez firmy posiadające stosowne zezwolenia według ustalonego harmonogramu i transportowane do specjalistycznych zakładów zajmujących się ich unieszkodliwianiem bezpośrednio, lub po uzgodnieniu z PGO w Kielcach, do tego przedsiębiorstwa.

W związku z koniecznością objęcia zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy (100 %), należy zwiększyć liczbę pojemników do gromadzenia odpadów, tak aby każde gospodarstwo posiadało swój. W odniesieniu do zbiórki selektywnej należy zweryfikować liczbę pojemników tak, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców wszystkich miejscowości w tym zakresie i zbierać ilości surowców wtórnych na poziomie wymaganym przepisami.

Doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów, będzie polegało na podjęciu działań wynikających z doświadczeń osiągniętych w poprzednich latach. Może to być zmiana ilości rodzajów zbieranych selektywnie odpadów, dostosowanie harmonogramu odbioru w celu jego optymalizacji itp.

Jednym z podstawowych warunków realizacji planu gospodarki odpadami jest włączenie się do jego realizacji wszystkich mieszkańców gminy. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska, w którym człowiek przebywa, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną. Zachęcanie mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów powinno być realizowane poprzez edukację ekologiczną.

Celem programu informacyjno-edukacyjnego jest wykształcenie wśród mieszkańców gminy nawyków segregacji odpadów we własnych gospodarstwach domowych oraz świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami.

Monitoring gospodarki odpadami polegał będzie na działaniach organizacyjno-kontrolnych prowadzonych na zlecenie starosty i burmistrza w zakresie gospodarki odpadami. System monitoringu i oceny zadań oraz celów zawartych w planie gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn składać się będzie z:

- systemu sprawozdawczości i raportowania przez organy urzędowe i podmioty gospodarcze, uwzględniającego obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych oraz wskazówki realizacyjne zamierzonych działań,
- wojewódzkiej bazy danych o odpadach,
- systemu nadzoru i kontroli.

Plan gospodarki odpadami aktualizowany będzie nie rzadziej niż raz na 4 lata. Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, zmienionej w wyniku realizacji planu krótkoterminowego, wytyczone priorytety, cele i działania, program długoterminowy oraz analiza oddziaływań. Jednym z najbardziej istotnych elementów aktualizacji i weryfikacji planu będzie uściślenie bilansów odpadów wytwarzanych, poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwianych, opracowanych na podstawie informacji z wojewódzkiej bazy danych o odpadach.

11. Spis tabel

Tabela 1	Ludność gminy Bodzentyn (stan 31.12.2003r.)
Tabela 2.	Masa wytworzonych odpadów w sektorze komunalnym w gminie Bodzentyn w roku 2003.
Tabela 3.	Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Bodzentyn w roku 2002 i 2003
Tabela 4.	Szacunkowa masa odpadów opakowaniowych wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych w gminie Bodzentyn w skali roku
Tabela 5.	Zestawienie ilości pokryć duchowych zawierających materiały azbestowe na terenie gminy Bodzentyn w rozbiu na poszczególne miejscowości.
Tabela 6.	Zestawienie decyzji wydanych przez Starostwo Powiatowe i informacji dotyczących wytwarzania odpadów firm działających na terenie gminy Bodzentyn
Tabela 7.	Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych w gminie Bodzentyn w podziale na 18 strumieni do roku 2014.
Tabela 8.	Prognoza ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych w gminie Bodzentyn
Tabela 9.	Prognoza dotycząca ilości odpadów opakowaniowych w gminie Bodzentyn, które należy poddać recyklingowi innym procesom odzysku
Tabela 10.	Prognozowane ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytwarzanych w gminie Bodzentyn w latach 2010-2010. [Mg/rok]
Tabela 11.	Prognoza wytwarzania odpadów niebezpiecznych w gospodarstwach domowych w latach 2006-2014.
Tabela 12.	Prognozowana ilość odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym przewidziana do selektywnego zbierania w latach 2006-2014 (wg wskaźników z PPGO)
Tabela 13.	Program usuwania odpadów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Bodzentyn
Tabela 14.	Przedsięwzięcia do realizacji w gospodarce odpadami na terenie Miasta i Gminy Bodzentyn w latach 2004-2014
Tabela 15.	wskaźnik recyklingu odpadów opakowaniowych w gminie Bodzentyn
Tabela 16.	wskaźnik odzysku odpadów wielkogabarytowych w gminie Bodzentyn
Tabela 17.	Wskaźniki odzysku odpadów budowlanych w gminie Bodzentyn
Tabela 18	Wskaźniki zbiórki i unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych w gminie Bodzentyn

12. Spis literatury

Biskupska B. i zespół	Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego - część I., Hydrogeotechnika Sp. z o.o. Kielce grudzień 2003r
Dyduch-Falniowska A. i in.	Ostoje przyrody w Polsce. Inst. Ochr. Przyr., PAN, Kraków, 1999
Giełżecka Mądry D., Gad A.	Analiza stanu i charakter odpadów poeksploatacyjnych i przemysłowych oraz określenie stopnia ich uciążliwości dla środowiska naturalnego w byłym województwie kieleckim. PG Kielce, 1999.
Kleczkowski A.S.	Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony - 1 500 000. IHiGI AGH w Krakowie 1990r.
Kondracki J.	Geografia Regionalna Polski, Wyd. Naukowe PAN, Warszawa 2002r.
Korzeń Janusz i zespół	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla miasta i gminy Bodzentyn. Jeleniogórskie Biuro Planowania i Projektowania, 2000r.
Liro A. (red.),	Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Wydawnictwo Fundacja IUCN - Poland, Warszawa. 1998
Malinowski J. (red.),	Budowa geologiczna Polski. T. VII. Hydrogeologia. Wyd. Geol., Warszawa, 1991
Maksymowicz B. i zespół	Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego - część II. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Ekologii Miast OBREM - Łódź. Kielce grudzień 2003r.
Praca zbiorowa	Strona internetowa: www.kielce.pios.gov.pl w „Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2003”
Praca zbiorowa	Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego, 2003. Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energia PAN
Praca zbiorowa	Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego, 2003. Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego
Praca zbiorowa	Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2000. Raport. 2001. Insp. Ochr. Środow., Wydz. Środow. i Roln. Święt. Urzędu Woj. w Kielcach. Bibliot. Monit. Środow., Kielce

Praca zbiorowa	Przyroda województwa świętokrzyskiego, 2000. Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach.
Praca zbiorowa	Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2001. Raport. 2002. Insp. Ochr. Środow., Wydz. Środow. i Roln. Święt. Urzędu Woj. w Kielcach. Bibliot. Monit. Środow., Kielce.
Prażak B. i in.	Aktualizacja stanu rozpoznania i zagospodarowania złóż kopalin z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska w woj. świętokrzyskim, 2002. Przed. Geolog. w Kielcach.
Rogowski P. i zespół	Ocena stanu czystości wód powierzchniowych województwa świętokrzyskiego w roku 2002. Inspekcja Ochr. Śród., W I O Ś w Kielcach. 2002
Rubinowski Z., red.	Wieloprzestrzenny System Obszarów Chronionych w woj. kieleckim. KTN w Kielcach, 1995
Stachy J., red.	Atlas hydrogeologiczny Polski, 1989. Wydawnictwo Geologiczne w Warszawie, 1989 Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego. 2002. Urząd Statystyczny w Kielcach. Krajowy plan gospodarki odpadami. M.P. Nr 11/2003. poz. 159. Poradnik powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami opracowane na zamówienie Ministerstwa Środowiska, Warszawa 2002r. opr. Ramboll/COWI Joint Venture. Dania we współpracy i COWI Polska Sp. z o.o., Warszawa Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE). Ankieta dotycząca zagadnień związanych z gospodarką odpadami w gminie Bodzentyn (dane UG), 2004.

Załączniki do Planu
Gospodarki Odpadami
Miasta i Gminy Bodzentyn

Załącznik Nr 1

**Gmina Bodzentyn
na tle głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP)**

Załącznik Nr 2

Składowiska na terytorium Polski przyjmujące odpady zawierające azbest

woj. dolnośląskie

1. Składowisko Odpadów Stałych „Polowice”, KGHM Polska Miedź SA Oddział Huta Miedzi „Legnica” Legnica, ul. Złotoryjska 194 /na potrzeby zakładu/
2. Składowisko Odpadów Przemysłowych, Wałbrzych ul. Górnicza 1, zarządzane przez Mo-BRUK Korzenna 214, pow. nowosądecki
3. Składowisko odpadów przemysłowych w Biechowie, KGHM Polska Miedź SA Oddział Huta Miedzi „Głogów” Żukowice, ul. Żukowicka 1 /na potrzeby zakładu/
4. składowisko Dolnośląskiej Korporacji Ekologicznej w Oławie ul. Polna 1, Dolnośląska Korporacja Ekologiczna Sp. z o.o. Oława ul. 3 Maja 26 /azbest składowany jest po przekształceniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/

woj. kujawsko-pomorskie

5. składowisko odpadów przy ul. Lisiej. Zakłady Chemiczne „ZACHEM”, Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65 /na potrzeby zakładu/
6. zakładowe składowisko odpadów przemysłowych Anwil S.A., Włocławek ul. Toruńska 2 /na potrzeby zakładu/

woj. lubuskie

7. składowisko odpadów w Chróściku, ul. Małczyńska 180 Gorzów Wlkp., zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o.o Gorzów Wlkp. ul. Teatralna 49

woj. łódzkie

8. składowisko odpadów przemysłowych w Zgierzu, ul. Miroszewska 54, zarządzane przez EKO-BORUTA sp. z o.o. Zgierz ul. A. Struga 10
9. mokre składowisko popiołu i żużla „Bagno-Lubień” Elektrownia „Bełchatów” S.A., Kleszczów /na potrzeby zakładu/

woj. małopolskie

10. składowisko odpadów niebezpiecznych w Oświęcimiu, ul. Nadwiślańska 46
11. składowisko odpadów „za rz. Białą” w Tarnowie, Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A. ul. Kwiatkowskiego 8
12. składowisko komunalne w Ujkwie Starym pow. olkuski, Zakład Gospodarki Komunalnej BOLESŁAW sp. z o.o. Bolesław, ul. Osadowa

woj. mazowieckie

13. składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc ul. Traugutta 32

woj. podkarpackie

14. składowisko odpadów komunalnych w Młynach pow. jarosławski, Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341

woj. pomorskie

15. Zakład Utylizacyjny Gdańsk Szadółki ul. Jabłoniowa 55

woj. śląskie

16. składowisko odpadów w Knurowie ul. Szybowa, zarządzane przez PPHU „KOMART” sp. z o.o., Knurów ul. Szpitalna 7
17. składowisko odpadów komunalnych w Świętochłowicach, MPGK sp. z o.o. Świętochłowice ul. Łagiewnicka 7641-608
18. składowisko odpadów niebezpiecznych i obojętnych w Dąbrowie Górniczej ul. Koksownicza 1, Zakłady Koksownicze „Przyjaźń”

woj. warmińsko-mazurskie

19. Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu, ul. Mazurska 42,

woj. wielkopolskie

20. składowisko odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne Pasieka gm. Trzemeszno, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „IZOPOL” S.A. Trzemeszno ul. Gnieźnieńska 4
21. składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie ul. Sulańska 11
22. składowisko odpadów w Goraninie pow. Koniński, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKOSERWIS s.c. Wołomin ul. Partyzantów 38

woj. zachodnio-pomorskie

23. składowisko odpadów w m. Dalsze 36 gm. Myślibórz, zarządzane przez EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Myślibórz, ul. 1-go Maja 19
24. składowisko odpadów w Sianowie, zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Koszalinie, ul. Rzeczna 14
25. składowisko odpadów w Marianowie ul. Jeziorna 15. zarządzane przez Przedsiębiorstwo EKOMAR Spółka z o.o. /azbest składowany jest po przekształcaniu w procesie zestalania pod kodem 19 03 06/

Załącznik Nr 2
do uchwały Nr XII/24/2004
Rady Miejskiej w Bodzentynie
z dnia 26 listopada 2004r.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bodzentyn

- I. Wstęp
 1. Podstawy prawne
 2. Cele i zakres Programu
 3. Funkcje Programu
 4. Okres objęty Programem
 5. Metoda opracowania
- II. Diagnoza stanu istniejącego
 1. Ogólna charakterystyka gminy Bodzentyn
 2. Zasoby przyrodnicze
 3. Surowce mineralne
 4. Gospodarka wodna
 5. Gospodarka odpadami
 6. Powietrze atmosferyczne
 7. Gleby
 8. Lasy
 9. Hałas i pola elektromagnetyczne
 10. Poważne awarie
 11. Edukacja ekologiczna
- IV. Priorytety i cele ekologiczne
- V. Strategia działań
 1. Zasoby przyrodnicze
 2. Surowce mineralne
 3. Gospodarka wodna
 4. Gospodarka odpadami
 5. Powietrze atmosferyczne
 6. Gleby i powierzchnia ziemi
 7. Lasy
 8. Hałas
 9. Promieniowanie elektromagnetyczne
 10. Poważne awarie drogowe
 11. Edukacja ekologiczna
- VI. Źródła finansowania „PROGRAMU”
 1. Fundusze krajowe
 2. Ekofundusz
 3. Programy pomocowe Unii Europejskiej
 4. Kalkulacja kosztów wdrażania „PROGRAMU”
- VII. Monitoring realizacji „PROGRAMU”
- VII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym
- VIII. Spis literatury i wykorzystanych materiałów

I. Wstęp

Konstytucyjnym obowiązkiem władz publicznych, a więc i samorządu lokalnego, jest prowadzenie takiej polityki, która z jednej strony zapewni bezpieczeństwo ekologiczne współczesnym i przyszłym pokoleniom, zaś z drugiej pozwoli na osiągnięcie trwałego rozwoju gospodarczego gminy. Oznacza to racjonalne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a także standardami ekologicznymi, ustanowionymi w obowiązujących przepisach i dokumentach programowych.

„Program ochrony środowiska dla gminy Bodzentyn” jest dokumentem kompleksowo ujmującym problematykę ekologiczną na obszarze gminy, który jednocześnie podejmuje próbę sprecyzowania zadań dla wszystkich podmiotów działających w tej dziedzinie na lata 2004-2007 w perspektywie do roku 2011. Umożliwi, zatem w ciągu najbliższych 4 lat (i później) efektywne zarządzanie środowiskiem przyrodniczym. Program został opracowany w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska oraz zapisami zawartymi w Programie ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego.

Należy jednak podkreślić fakt, że program ten jest sporządzany w okresie przystosowania polskiego prawodawstwa do przepisów Unii Europejskiej. Trwają też uzgodnienia co do skali i zakresu wsparcia działań proekologicznych z funduszy strukturalnych. Brak jest również pełnej informacji co do wielkości środków finansowych jakie znajdują się w dyspozycji gmin na cele ochrony środowiska w latach objętych programem. W tej sytuacji dokument ten zachowuje charakter otwarty, precyzując cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu gminnego. Nie zamyka natomiast listy zadań w ujęciu rzeczowo-finansowym.

Długofalowym zadaniem „Programu ochrony środowiska dla gminy Bodzentyn” jest uzyskanie stałej i zauważalnej poprawy jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Wiąże się to z koniecznością nałożenia obowiązków na administrację gminną i podmioty korzystające z zasobów środowiska, jak też wykonania wszystkich, przyjętych w nim zadań. Niezwykle istotna jest zatem konsekwentna i całościowa realizacja „Programu...”, której służyć winien zastosowany monitoring wdrażania tego dokumentu.

1. Podstawy Prawne

- Główną rolę w procesie definiowania polityki ekologicznej pełnią zapisy następujących dokumentów:
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska. Jest ona podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony środowiska i pełni funkcję ustawy ramowej dla całego ustawodawstwa z tego zakresu. Art. 17 i 18 nakłada na gminy, obowiązek sporządzenia programu ochrony środowiska, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, przy czym projekt programu gminnego winien być zaopiniowany przez zarząd powiatu.
 - II Polityka Ekologiczna Państwa, z 2001r. Dokument ten ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji zadań ochrony środowiska na obszarze całej Polski. Określa też, na podstawie aktualnego stanu środowiska: cele, priorytety i działania proekologiczne wraz ze środkami niezbędnymi do ich osiągnięcia. Polityka ekologiczna powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania celów gospodarczo-społecznych z celami ochrony środowiska.
 - Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010. Jest dokumentem o charakterze operacyjnym, stanowiącym instrument wdrożenia „II Polityki Ekologicznej Państwa”. Zawiera harmonogram zadań wynikających z tej polityki oraz wskazówki i wytyczne do uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych. Precyzuje sposoby osiągania celów zawartych w „II Polityce Ekologicznej Państwa” w formie pakietów działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych na lata 2002-2010. Dla każdego pakietu zadań określa jego nazwę, ustanawia jednostkę odpowiedzialną i jednostki współpracujące. Podaje również termin realizacji oraz niezbędne nakłady finansowe.
 - Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Dokument ten został sporządzony w oparciu o zapisy ustawy - Prawo ochrony środowiska. Zawiera aktualizację i uszczegółowienie długookresowej „II Polityki Ekologicznej Państwa”, zwłaszcza w nawiązaniu do priorytetowych kierunków działań określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001-2010.
 - Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006. Plan ten jest dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej. Jego zadaniem jest osiągnięcie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski z Unią Europejską. Wskazuje wielkość planowanego zaangażowania środków Funduszy Strukturalnych, Funduszu Spójności i środków krajowych oraz określa sposób koordynacji i wdrażania pomocy strukturalnej w okresie realizacji Planu.
 - Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE), jest dokumentem identyfikującym i hierarchizującym główne cele edukacji środowiskowej. Wskazuje także możliwości ich realizacji. Cele zawarte w NSEE zo-

staną przełożone na konkretne zadania w „Narodowym Programie Edukacji Ekologicznej” oraz w programach lokalnych, służących realizacji zadań edukacyjnych promujących idee ekorozwoju.

- Wytyczne Ministerstwa Środowiska sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Program określa wymagania odnoszące się do polityki ekologicznej państwa, a w szczególności:

- cele i priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych.
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawne, ekonomiczne, społeczne.

2. Cele i zakres programu

Głównym celem Programu jest określenie polityki ekologicznej gminy Bodzentyn, realizując politykę ekologiczną państwa, rozumianą jako zjednoczenie celów ochrony środowiska z wyzwaniami zrównoważonego rozwoju w warunkach jednoczenia się Europy i rozszerzania ogólnoświatowej troski o Ziemię i jej przyszłych mieszkańców. Najważniejsze problemy i cele zawierają następujące, przyjęte przez Parlament dokumenty krajowe:

- Polityka ekologiczna państwa (1991r.) i II Polityka ekologiczna państwa (2001r.)
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010 (2002r.),
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
- Polska 2025, długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- Krajowy plan gospodarki odpadami (2002r.),
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych, uwzględniający uwarunkowania międzynarodowe, a w szczególności:
- Agendę 21 - Ramowy Program Działań.
- Strategię zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej (2001r.) oraz Unijne programy ochrony środowiska, dyrektywy UE,
- konwencje i porozumienia międzynarodowe podpisane i ratyfikowane przez Polskę.

Program uwzględnia uwarunkowania wojewódzkie i powiatowe wynikające z:

- Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego (2003r.)
- Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego (2003r.),
- Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego (2003r.),
- Planu gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego (2003r.).

Przy sporządzaniu Programu wykorzystano również:

- Studium uwarunkowań i kierunku zagospodarowania miasta i gminy Bodzentyn.

Głównym celem polityki ekologicznej państwa, ustanowionym w krajowych dokumentach programowych jest „zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa polskiego w XXI w oraz stworzenie podstaw dla opracowania i realizacji strategii zrównoważonego rozwoju kraju”.

Zasadą, stanowiącą nadrzędne kryterium rozwiązań strategicznych na wszystkich szczeblach zarządzania powinna być konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju. Zakłada ona takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich, zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. W praktyce oznacza to równorzędne traktowanie racji ekologicznych, społecznych i gospodarczych oraz powoduje konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką sektorową w pozostałych dziedzinach gospodarki.

W sferze realizacji polityki ekologicznej zasada zrównoważonego rozwoju powinna być stosowana wraz z następującymi zasadami pomocniczymi i konkretyzującymi:

- zasadą przezorności - promującą działania, których celem jest rozwiązywanie problemów środowiskowych wówczas, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo, że wymagają one rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje tego naukowe potwierdzenie;
- zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi - zakładającą uwzględnianie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;
- zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego - realizowaną w aspekcie międzypokoleniowym, międzygrupowym oraz równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą;
- zasadą regionalizacji - przewidującą rozszerzenie uprawnień samorządu terytorialnego i wojewodów do ustalania regionalnych opłat, normatywów, ulg i wymogów ekologicznych wobec jednostek gospodarczych oraz regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej;

- zasadą uspołecznienia - mającą na celu stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, świadomości i wrażliwości ekologicznej;
- zasadą „zanieczyszczający płaci” - składająca pełną odpowiedzialność (w tym materialną) za skutki zanieczyszczania i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska na sprawcę;
- zasada likwidacji zanieczyszczeń „u źródła” - zapewnia ona likwidację zanieczyszczeń w miejscu ich powstawania;
- zasada prewencji - która stanowi, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane już na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć;
- zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) - promującą wybór najlepszych, dostępnych w danej chwili rozwiązań technicznych;
- zasadą subsydiarności - polegającą na stopniowym przekazywaniu części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby problem był rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie rozwiązany;
- zasadą klauzul zabezpieczających - która umożliwia stosowanie w uzasadnionych przypadkach ostrzejszych środków ochronnych w porównaniu z wymaganiami prawa UE;
- zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej - mającą zastosowanie przy wyborze planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska oraz do oceny osiągniętych wyników w trakcie i po zakończeniu ich realizacji.

Program określa:

- aktualną sytuację ekologiczną w gminie,
- ekologiczne, przestrzenne, społeczne i ekonomiczne uwarunkowania rozwoju gminy,
- priorytetowe działania w podziale na krótkoterminowe (lata 2004-2007 i długoterminowe (do roku 2011),
- harmonogram konkretnych zadań w zakresie ograniczenia emisji, ochrony zasobów przyrody, racjonalnego gospodarowania środowiskiem, aktywizacji prośrodowiskowej społeczności i wzrostu świadomości ekologicznej z podziałem na:
 - zadania gminy,
 - zadania innych organów administracji publicznej oraz instytucji, przedsiębiorstw i organizacji społecznych,
- uwarunkowania realizacyjne Programu, jego wdrożenie i monitoring.

Szczególne rozwinięcie Programu stanowi Plan gospodarki odpadami. W ujęciu przestrzennym Program dotyczy gminy Bodzentyn z uwzględnieniem różnego rodzaju powiązań, w tym ekologicznych z sąsiednimi gminami.

Program opracowany jest z uwzględnieniem ustrojowej pozycji samorządu gminy i jego kompetencji wynikających z przepisów prawa ochrony środowiska, a więc ograniczonych własnych możliwości realizacyjnych i finansowych.

3. Edukacja programu

„Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn” jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska w gminie. W szczególności:

- przekazuje społeczeństwu, przedsiębiorcom, samorządom informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska,
- omawia najważniejsze problemy, w tym zagrożenia ekologiczne, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie,
- jest gwarantem wdrażania zrównoważonego rozwoju gminy,
- określa sposoby współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska w gminie,
- ułatwia, a niekiedy formalnie umożliwia występowanie o środki finansowe potrzebne do realizacji przedsięwzięć,
- ułatwia opiniowanie decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska,
- organizuje system informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

4. Okres objęty programem

Program został sporządzony do roku 2011. Przyjęto działanie zgodnie z Polityką ekologiczną państwa na działania krótkoterminowe, tj. na cztery lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2008-2011.

Jest to także zgodne z ustaleniami ustawy Prawo ochrony środowiska, określającej w art. 14 ust. 2, iż politykę ekologiczną podejmuje się na cztery lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne cztery lata.

Ocena i weryfikacja realizacji zadań Programu dokonywana będzie zgodnie z wymogami ustawy co 2 lata od przyjęcia Programu. Możliwa jest aktualizacja zarówno programu ochrony środowiska jak i planu gospodarki odpadami po upływie 4 lat.

5. Metoda opracowania

Podstawowym źródłem danych na temat aktualnego stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego w gminie były raporty o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim (WIOŚ), informacje uzyskane od samorządu lokalnego i podległych mu jednostek, organizacji społecznych. Dokonano analizy nowo powstałych dokumentów - „Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego”, „Plan gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego” oraz „Program ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego”, „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”.

Przeprowadzono analizę dokumentów programowych opracowanych dla całego kraju i terenu gminy, m.in.: Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej, Studium uwarunkowań i kierunku zagospodarowania miasta i gminy Bodzentyn”.

W trakcie prac nad „Programem...” wykorzystano również opracowania i materiały z konferencji ekologicznych oraz komunikaty o stanie środowiska naturalnego w powiecie.

Analiza objęła także opracowania odnoszące się do terenu całego województwa - Raporty WIOŚ: „Raport o stanie czystości środowiska w województwie świętokrzyskim”, zaktualizowaną koncepcję europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

W trakcie opracowania Programu:

- przeprowadzono rozpoznanie ankietowe,
- określono priorytetowe działania na lata 2004-2007 i 2008-2011 oraz programy zadaniowe skoordynowane z „Programem ochrony środowiska powiatu kieleckiego”.
- sprecyzowano uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie rozwiązań prawnych, ekonomicznych, przestrzennych, społecznych i związanych z implementacją prawa i procedur unijnych,
- określono sposoby wdrażania i zasady monitorowania Programu.

Niniejsze opracowanie składa się z następujących zasadniczych części:

- ogólnych danych o gminie i stanie środowiska na koniec 2003 roku,
- analizy uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych,
- celów polityki ekologicznej powiatu kieleckiego,
- priorytetowych działań w gminie Bodzentyn,
- programu zadaniowego,
- uwarunkowań realizacyjnych,
- propozycji systemu wdrażania i monitorowania programu,
- planu gospodarki odpadami,
- informacji o wykorzystanych materiałach i opracowaniach,
- załączników graficznych.

II. Diagnoza stanu istniejącego

1. Ogólna charakterystyka gminy Bodzentyn

Gmina Bodzentyn położona jest w północnej części woj. świętokrzyskiego i w północno-wschodniej części ziemskiego powiatu kieleckiego. Gmina zajmuje powierzchnię 161 km² i zamieszkała jest przez 11 951 osób (stan na 31.12.2003r.). Gęstość zaludnienia wynosi tu 74 osoby/km². Miasto Bodzentyn liczy 2 307 mieszkańców, co stanowi 19,3 % całkowitej liczby ludności gminy. Na obszarze wiejskim mieszka 9 644 osoby. W skład gminy wchodzi 22 wsie sołeckie i miasto Bodzentyn. Miasto leży na niewysokim wzgórzu nad rzeką Psarką, 30 km na północny wschód od Kielc, 8 km od świętej Katarzyny. Od południa sąsiadują z nim dwie zalesione góry Pasma Klonowskiego Gór Świętokrzyskich: Miejska (428 m) i Psarska (412 m). Od północy rozciąga się Dolina Bodzentyńska. Samo miasteczko słynie z targów końskich, bodaj największych w Europie Środkowej. Zjeżdżają się tu kupcy z całej Polski oraz ze Słowacji, Czech, Włoch.

Od zachodu gmina graniczy z Łączną, od północnego-zachodu z Suchedniowem (powiat skarżyski), od północnego-wschodu z Wąchockiem, od wschodu z Pawłowem (powiat starachowicki), od południowego-

wschodu z Nową Słupią, od południa z Bielinami i Górnem a od południowego zachodu z Masłowem (powiat kielecki).

Obszar gminy Bodzentyn leży pod względem fizyczno-geograficznym na pograniczu dwóch mezoregionów: Płaskowyż Suchedniowski (342.31) i Góry Świętokrzyskie (342.34-35). Należą one do jednostki wyższego rzędu - makroregionu Wyżyna Kielecka (342.3). Jest to obszar podprovincji o nazwie Wyżyna Małopolska (342) (wg Kondrackiego, 2002r.).

Biorąc pod uwagę podział Gór Świętokrzyskich na mikroregiony geograficzne, południowa część gminy należy do Pasma Świętokrzyskiego (342.345), z najwyższym szczytem Łysica (612 m n.p.m.). Pasma Świętokrzyskie budują górnokambryjskie kwarcyty, piaskowce oraz łupki w znacznej części porośnięte przez jodłowy bór mieszany lub las jodłowo-bukowy (tzw. Puszcza Jodłowa), należące do Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Na grzbiecie i zboczach występują peryglacjalne złomiska zwane gołoborzami. Centralna część gminy należy do Obniżenia Bodzentyńskiego (342.341), które zostało wypreparowane w środkowo- i górnodewońskich łupkach, marglach i wapieniach, częściowo pokrytych lessem. Dnem obniżenia płynie Psarka - dopływ Świśliny. Północne krańce gminy należą natomiast do Płaskowyżu Suchedniowskiego (342.31), który przylega od północy do paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich i zbudowany jest głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych. Znajduje się tu Sieradowicki Park Krajobrazowy z rezerwatem „Wykus”, leżącym na pograniczu gmin Wąchock i Bodzemyn.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo, zaś rozwojową funkcją uzupełniająca turystyka. Bodzentyn pełni rolę lokalnego ośrodka obsługi mieszkańców pobliskich terenów wiejskich. Powierzchnia gruntów rolnych wynosi 8227 ha. W tym grunty orne zajmują 5918 ha, sady 163 ha, łąki 1324 ha, pastwiska 454 ha. Na lasy i grunty leśne przypada 7372 ha, a na pozostałe grunty w tym nieużytki 42 ha. W gminie funkcjonuje łącznie 1848 indywidualnych gospodarstw rolnych.

W gminie bardzo popularnym sposobem gospodarowania w rolnictwie jest agroturystyka. Obecnie na terenie gminy znajduje się 26 takich gospodarstw. Głównie w Bodzentyńcu i Świętej Katarzynie, a także w Orzechówce, Wzdole Kapkazy, Wzdole Kolonii, Wzdole Rządowym, Wzdole Parcelach, Wiące, Wiące Kapkazy, Śniadce, Celinach i Leśnej Podkonarzu. Ze względu na ogromne zapotrzebowanie ludzi na ciszę, swobodę i spokój wciąż powstają nowe gospodarstwa agroturystyczne. Gospodarstwa zawiązały Stowarzyszenie

o barwnej nazwie „W krainie latających czarownic” adekwatnej do atrakcji oferowanych gościom.

Bazę noclegową uzupełniają znajdujące się w Świętej Katarzynie gościńce i zajazdy:

- Gościńiec „Pod Lasem”;
- Zajazd „Baba Jaga”;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Jodełka”;
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe PTSM.

Gmina to prawdziwy raj dla turystów. Tędy przechodzą dwa najważniejsze szlaki: do Wąchocka przez Wykus oraz malownicze trasy wiodące poprzez Świętokrzyski Park Narodowy, Łysicę i całe Pasma Gór Świętokrzyskich. Wśród zabytków należy wymienić architektoniczny układ Bodzentyńcu wraz z jego malowniczymi ruinami średniowiecznego zamku. Na uwagę zasługują również kościoły: gotycki w Bodzentyńcu - kryjący w swym wnętrzu piękny renesansowy ołtarz główny i słynny tryptyk p.t. „Zaśnięcie Marii”, barokowy kościół we Wzdole Rządowym, a także zespół klasztorny w Świętej Katarzynie.

Życie ludzi w XIX w. poznać można odwiedzając zagrodę Czernikiewiczów, obecnie stanowiącą oddział Muzeum Wsi Kieleckiej. Na tych terenach znajduje się także uroczysko Wykus - miejsce, gdzie w latach wojny swoje obozowisko miał legendarny dowódca Jan Piwnik „Ponury”. Bodzentyn to nie tylko historia, ale również najnowsza technika, bowiem w oddalonych o 7 km Psarach znajduje się Naziemne Centrum Usług Satelitarnych.

Na koniec 2003 roku w gminie ogółem zarejestrowanych było 371 podmiotów gospodarczych. W tym 38 to branża handlowa zarówno hurtowa jak i detaliczna, 20 - rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, 12 - naprawa pojazdów mechanicznych, 5 - działalność produkcyjna i 296 inne.

Do bardziej znaczących zakładów produkcyjnych na terenie gminy należy zaliczyć:

- betoniarnie w Bodzentyńcu i Celinach,
- piekarnie w Bodzentyńcu i Wzdole Kolonii,
- tartak w Bodzentyńcu,
- masarnię „Maskur” w Bodzentyńcu.

Na terenie gminy Bodzentyn istnieje łącznie 10 szkół podstawowych i 2 gimnazja, 1 szkoła średnia oraz 2 przedszkola. Medykamenty i środki farmaceutyczne dla mieszkańców dostarczają 4 apteki. Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewniają 3 ośrodki zdrowia w Bodzentyńcu, Świętej Katarzynie i we Wzdole.

Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa. Według danych uzyskanych w ZWKiR gmina Bodzentyn jest zwodociągowana w ok. 98 %. Całkowita długość sieci wodociągowej wynosi ogółem 131,5 km. Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych wynosi 2601. Główne ujęcia wody dla gminy to: Bodzentyn Wschód, Bodzentyn Zachód i Wzdół Rządowy.

Sieć kanalizacyjna. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie Bodzentyn wg stanu na 31.12.2003r. wynosi 12,6 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 1523 mieszkańców. Funkcjonują tu dwie oczyszczalnie komunalne mechaniczno-biologiczne: w Bodzentynie o przepustowości 600 m³/d i Świętej Katarzynie o przepustowości 150 m³/d. Skanalizowane miejscowości to: Bodzentyn i Święta Katarzyna. Na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego przy każdej osadzie znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków.

Energetyka. Na terenie gminy znajdują się dwie główne stacje trafo SN/nn (napowietrzne), powiązane z układem zewnętrznym sieciami napowietrznymi o napięciu 15 kV długości 2.160 m, relacji Występa - Nowa Słupia. W centrum Bodzentyna wybudowana została stacja transformatorowa z możliwością kablowego rozrowadzania energii elektrycznej. Gmina należy do terenowego zakładu energetycznego ZEORK S.A. w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Sieć gazowa. Obecnie teren gminy nie jest zgazyfikowany. Planuje się gazyfikację w związku z mającą powstać stacją redukcyjno-pomiarową Łączna. Źródłem zasilania układu rozdzielczego gazu będzie gazociąg wysokoprężny Φ 250 CN 4.0 Mpa Parszów-Kielce.

Łączność. Miasto Bodzentyn posiada nowoczesną centrale na 1200 abonentów z możliwością dalszej rozbudowy, która obsługuje zarówno potrzeby mieszkańców miasta jak i terenów wiejskich. Na terenie gminy znajdują trzy maszty telefonii komórkowej w: Bodzentynie (Idea), Św. Katarzynie (Plus) i Wzdole (Plus). Na terenie gminy ma swoją siedzibę jedyne w Polsce Nziemne Centrum Usług Satelitarnych TP S.A. w Psarach.

Układ drogowy. Prze teren gminy przechodzą dwie drogi o znaczeniu wojewódzkim nr 751 Suchedniów - Bodzentyn - Nowa Słupia - Ostrowiec Świętokrzyski oraz nr 752 Górna - Bodzentyn -Starachowice. Drogi te łączą Bodzentyn z pobliskimi Kielcami (30 km), Suchedniowem (16 km), Skarżyskiem Kamienną (30 km), Wąchockiem (21 km), Starachowicami (24 km) i Ostrowcem Świętokrzyskim (33 km).

Gospodarka odpadami. Odpady komunalne z terenu gminy odbierane są przez PGO Sp. z o.o. Kielce i wywożone na wysypisko w Promniku k. Kielc, gmina Strawczyn. W gminie prowadzi się segregację odpadów z zastosowaniem specjalistycznych pojemników do zbiórki selektywnej. Odbiorem wyselekcjonowanych surowców wtórnych zajmuje się firma SanTaEko Sp. z o.o. z Sandomierza.

2. Zasoby przyrodnicze

2.1. Prawna ochrona przyrody

Podstawowym aktem prawnym regulującym tą problematykę jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880). Zgodnie z art. 2 ww. ustawy ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych, siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich, i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach, zadrzewień”

Ze względu na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe duża część obszaru gminy Bodzentyn objęta jest prawną ochroną przyrody. Na terenie gminy utworzono i objęto ochroną:

- 1) Świętokrzyski Park Narodowy, a w nim 3 rezerwaty ochrony ścisłej: Łysica, Czarny Las, Mokry Bór,
- 2) Sieradowicki Park Krajobrazowy,
- 3) rezerwat przyrody żywej: Kamień Michniowski, Wykus, Góra Sierakowska,
- 4) 10 pomników przyrody,
- 5) użytki ekologiczne.

Świętokrzyski Park Narodowy

ŚPN został utworzony 1 maja 1950r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950r. (Dz. U. Nr 14, poz. 133 z późn. zm.) oraz powiększony na mocy kolejnego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996r. (Dz. U. Nr 4, poz. 29). Położony jest w centralnej części Gór Świętokrzyskich

i swym zasięgiem obejmuje: najwyższe pasmo - Łysogóry z najwyższymi szczytami Łysica 611 m n.p.m. i Łysą Górą 593 m n.p.m. Na terenie gminy Bodzentyn powierzchnia parku wynosi 2 102 ha, co stanowi 13 % powierzchni gminy.

Obszar parku ze względów ochronnych podzielony został na rezerwaty ściste, czyli całkowicie wyłączone od ingerencji człowieka, a pozostawione oddziaływaniu sił przyrody oraz rezerwaty częściowe, w których ochrona polega na zmianie, przywróceniu lub utrzymaniu określonego stanu przyrody lub wybranych jej elementów. Na terenie parku występuje pięć rezerwatów objętych ochroną ścisłą, z czego na terenie gminy Bodzentyn znajdują się:

- „Czarny Las” o powierzchni 26 ha z lasami mieszanymi, lasami grądowymi z udziałem jodły, lipy drobno-listnej, fragmentarycznie buka lub olsy czarnej oraz olsy i łęgi. Utworzony został w 1947 roku, w celu ochrony pozostałości dawnych lasów jodłowych z dębem szypułkowym.
- „Mokry Bór”, utworzony w 1954 roku, zajmuje powierzchnie 37,92 ha i obejmuje sosnowe bory o charakterze boru bagiennego, bory świeże z domieszką świerka i brzozy omszonej. Występują tu również torfowiska wysokie i przejściowe.
- duża część rezerwatu „Łysica” z lasami grądowymi, borami jodłowymi i buczynami oraz gołoborzami. Rezerwat utworzony został w 1924 roku.

Największą osobliwością ŚPN są gołoborza tj. podszczytowe rumowiska głazów kwarcytowych okresu kambryjskiego, pozbawione zazwyczaj roślinności naczyniowej. Takie rumowiska skalne są rzadkim zjawiskiem w środkowej części Europy. Powstały one w wyniku spękania odsłoniętych zboczy piaskowcowo-kwarcytowych i obecnie nadają krajobrazowi specyficzny charakter. Najbardziej rozległe gołoborza pokrywają stoki Łysicy i Łysej Góry. Niektóre z nich otrzymały własne nazwy: „Gołoborze Kobendzy”, „Biała Skalka”, „Księża Skalka”.

Na gołoborzach spotyka się zbiorowiska w różnych fazach rozwoju, od nitkowatych glonów po zbiorowiska wątrobowców, mchów, porostów, torfowców i paproci. Wielkim walorem tych rumowisk skalnych jest obecność w kwarcytach skamieniałych fragmentów kambryjskich roślin (glony morskie) i zwierząt (koralowce). Większość terenu parku zajmują lasy z udziałem jodły i buka, w niższych partiach pasm górskich występują bory sosnowe, bory mieszane sosnowo-dębowe z domieszką jodły, modrzewia, świerka i buka. Na siedliskach bogatszych spotykamy grądy, a w miejscach wilgotnych i zabagnionych - bory wilgotne i bagienne (Mokry Bór). Wśród drzew i krzewów (55 gatunków) występują także: modrzew polski, cis pospolity, brzoza czarna, wiąz górski, lipa szerokolistna, wierzby, kruszyna pospolita, topola osika, porzecza alpejska, bez koralowy. Na obszarze Parku 674 drzewa objęto ochroną jako pomniki przyrody.

Roślinność Parku reprezentowana jest przez 670 gatunków roślin naczyniowych, 190 gatunków mszaków oraz 129 gatunków porostów oraz nieznaną dokładnie liczbę grzybów. Prawnej ochronie gatunkowej podlegają: 82 gatunki roślin, w tym 34 gatunki roślin naczyniowych, 39 gatunków porostów oraz 9 gatunków grzybów.

Z roślin zielnych na uwagę zasługują: zanokcica północna, skalna i murowa, pióropusznik strusi, śnieżyczka przebiśnieg, wawrzynek wilczelyko, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, pełnik europejski, podkolan biały, storczyk plamisty, roszcika okrągłolistna, goryczka wąskolistna, widłaki: wroniec, torfowy, jałowcowaty i goździsty, parzydło leśne, śledzienica naprzeciwlistna, żywiec gruczołowaty, żywiec dziewięciolistny, zawilec gajowy, zawilec żółty, marzanka wonna, kruszczyk szerokolistny, tojad dzióbaty, bagno zwyczajne, kosaciec syberyjski, mieczyk dachówkowaty, dziewięciolistnik bezłodygowy, narecznica szerokolistna, pięciornik skalny, 49 gatunków z występujących objętych jest ochroną prawną.

Fauna Świętokrzyskiego Parku Narodowego reprezentowana jest przez ponad 4000 gatunków bezkręgowych oraz 210 gatunków kręgowców, z czego 187 objętych jest ochroną prawną. Wśród bezkręgowców na uwagę zasługują:

- owady m.in.: nadobnica alpejska,
 - pająki - Leptyphantas midas - znany do niedawna tylko z Łysicy
- Kręgowce reprezentowane są przez:
- płazy: traszka górską, ropucha paskówka, ropucha zielona i zwyczajna, rzekotka drzewna, kumak nizinny
 - gady: gniewosz plamisty, żmija zygzakowata.
 - 100 gatunków ptaków, w tym: krzyżodziób świerkowy, mysikrólik, cietrzew, orlik krzykliwy, puchacz, kopciuszek, białoziętka, pliszka górską, płochacz halny, orzechówka, bocian czarny, kruk, sówka, sikora, zięba, kowalik, pełzacz, rudzik, wilga, dzwonek, gil, słowik, dzięcioł, sowa, lelek kozodój, jastrząb, krogulec, pułstka i drozd obrożny,
 - ssaki: łosie, jeleni, dziki, sarny, nietoperze (gacek wielkouch, nocek wąsatek, mroczek późny, mopek, nocek rudy, zębiałek karliczek), ciemno ubarwiona wiewiórka, gronostaj, łasica, bóbr od 1989r., koszatka, tchórz, zając szarak, popielica, orzesznica.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych sporządza się i realizuje plan ochrony. Plan ochrony sporządza się na okres 20 lat, z uwzględnieniem:

- charakterystyki i oceny stanu przyrody;
- identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych;
- analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony;
- charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego.

Plan ochrony dla parku narodowego oraz rezerwatu przyrody zawiera:

- cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
- identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
- wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
- określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
- wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania;
- wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
- ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.

Ustalenia Planu ochrony Świętokrzyskiego Parku Narodowego

Dla ukierunkowania rozwoju przestrzennego południowej części gminy Bodzentyn szczególne znaczenie mają ustalenia projektu planu ochrony Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Po zatwierdzeniu planu przez Ministra Środowiska będą miały one charakter wiążący dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów w otoczeniu Parku. W zakres w/w ustaleń, określonych w operacie generalnym wchodzi:

- układ przestrzenny Parku, przebieg jego granic oraz granic jego otuliny wraz z wyodrębnioną w niej strefą ochrony ekosystemu (ekotonową),
 - zasady ochrony przyrody nieożywionej i gleb,
 - zasady ochrony zasobów ekosystemów wodnych,
 - zasady ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych i flory,
 - zasady ochrony ekosystemów leśnych,
 - zasady ochrony fauny,
 - zasady ochrony zasobów kulturowych i krajobrazu,
 - zasady udostępnienia Parku dla turystyki,
 - zasady zagospodarowania przestrzennego z określeniem sposobów strefowania terenów Parku i otuliny.
- I. Celem ochrony form i obiektów geologicznych jest zachowanie ich w istniejącej postaci, uformowanej przez naturę oraz rekultywacja wartości zdegradowanych. Przedmiotem ochrony tych elementów w obszarze Parku i jego otuliny wg planu ochrony są:
- skałki pojedyncze lub grupowe, stanowiące interesujące obiekty geologiczne,
 - wychodnie różnych formacji skalnych,
 - interesujące elementy i zjawiska tektoniczne,
 - miejsca interesujących zjawisk uwarunkowanych procesami geologicznymi,
 - profile erozyjne i odsłonięcia sztuczne,
 - nagromadzenia skamieniałości,
 - udokumentowane złoża surowców mineralnych,
 - ślady dawnego górnictwa.
- II. Celem ochrony obiektów geomorfologicznych jest zachowanie rzeźby terenu w Parku i jego otulinie w naturalnej postaci, w jakiej została ukształtowana na skutek działania naturalnych procesów geomorfologicznych w ciągu minionych epok geologicznych, a także zapewnienie naturalnych warunków ich współczesnego przeobrażania. W obszarze Parku i jego otuliny chronione są następujące obiekty geomorfologiczne, tworzące podstawowy układ rzeźby obszaru:
- grzbiety i garby, wierzchołki, przełęczce,
 - ostańce denudacyjne,

- gołoborza,
 - trzeciorzędowe stoki i zbocza dolin, parowy, wciosa, niecki zmywowe,
 - koryta rzek wycięte w aluwiach, starorzecza, podcięcia erozyjne i przełomy rzeczne oraz krawędzie teras rzecznych i stożków napływowych,
 - równiny denudacyjne i załomy denudacyjno-strukturalne,
 - plejstoceńskie niecki zboczowe i równiny akumulacji proluwialnej lub koluwialnej ze stożkami proluwialnymi,
 - powierzchnie neogeńskie,
 - jęzory soliflukcyjne i tarasy krioplanacyjne,
 - równiny i stoki akumulacji lessowej i deluwialnej,
 - wydmy,
 - torfowiska.
- III. Celem ochrony środowiska glebowego na terenie Parku jest zachowanie występujących tu jednostek podziałowych gleb, przeciwdziałanie ich degradacji oraz właściwe zaspokojenie potrzeb żywieniowych zbiorowisk roślinnych ekosystemów leśnych i nieleśnych. Przedmiotem ochrony środowiska glebowego w obszarze Parku są gleby:
- litogeniczne: bezwęglanowe oraz inicjalne i słabo wykształcone,
 - autogeniczne: brunatnoziemne i bielicoziemne,
 - semihydrogeniczne: glejowieiicoziemne, czarne ziemie i zabagnione,
 - hydrogeniczne: bagienne i pobagienne,
 - napływowe: aluwialne,
- Dla obszaru otuliny Parku postuluje się maksymalne wprowadzanie następujących zadań służących ochronie gleb:
- wprowadzanie trwałych użytków zielonych (jaki i pastwiska) na terenach bezpośrednio przylegających do Parku,
 - wykonywanie na polach uprawnych orzek wzdłuż warstwie lub przejście na bezorkowy system uprawy gleby,
 - stosowanie odpowiednich płodozmianów, nawożenia organicznego i wapnowania w celu utrzymania lub przywrócenia pożądanej struktury gleb,
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień w terenach źródliskowych, przy brzegach potoków i rzek oraz poboczach dróg dojazdowych na pola a także miedz,
 - utrwalanie nawierzchni dróg dojazdowych,
 - stosowanie w lasach odpowiednich zabiegów zapobiegawczych po pojawieniu się oznak zagrożeń przez erozję, szczególnie liniową.
- IV. Głównym celem ochrony zasobów wodnych jest zachowanie ich dotychczasowego stanu oraz poprawa jakości. Przedmiotem ochrony zasobów wodnych w obszarze Parku i jego otuliny są następujące obiekty hydrograficzne:
- źródła oraz obszary źródliskowe,
 - odcinki cieków naturalnych lub bliskich naturalnym,
 - rzeki oraz ich bezpośrednie otoczenie wraz z fragmentami przełomowych odcinków,
 - bagna, torfowiska, mokradła stałe i okresowe oraz podmokłości,
 - obiekty hydrograficzne pochodzenia antropogenicznego, w tym m.in. zbiorniki wodne powstałe w wyrobiskach oraz zbiorniki wodne o charakterze hodowlanym i rekreacyjnym.
- V. Celem ochrony gatunków roślin jest zachowanie jej istniejącej różnorodności poprzez zapewnienie swobodnego przebiegu zachodzących w obrębie zbiorowisk procesów ekologicznych lub w przypadku zbiorowisk wytworzonych przez człowieka harmonizowanie przemian sukcesyjnych. Przedmiotem ochrony flory jest całość jej zasobów na terenie Parku. Szczególnie ważne są następujące grupy gatunków:
- wymierające, rzadkie oraz zagrożone wyginięciem,
 - podlegające ustawowej ochronie.
- VI. Przedmiotem ochrony ekosystemów leśnych w obszarze Parku są występujące tu zbiorowiska leśne, zaś podstawowym jej celem jest zachowanie ich naturalnego charakteru. Zakłada się w związku z tym, że w niektórych przypadkach dążyć należy do przywrócenia w części ekosystemów leśnych właściwości lasu zbliżonego do naturalnego z całym bogactwem wzajemnych związków i współzależności. W/w celowi głównemu podporządkowane są następujące cele szczegółowe:
- ochrona naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych zbliżonych do naturalnych lub słabo zmienionych,
 - wspomaganie naturalnych procesów regeneracyjnych na obszarach z dużym udziałem zbiorowisk autogenicznych, w części antropogenicznie zniekształconych z przewagą procesów regeneracji fitocenoz,

- ograniczenie niekorzystnych zjawisk w obszarach zdominowanych przez leśne zbiorowiska zastępcze, z wyraźną tendencją do odbudowy składu gatunkowego i struktury, właściwych dla fitocenoz autogenicznych,
- przebudowa gatunkowa i przemiana strukturalna drzewostanów na obszarach zajętych przez leśne zbiorowiska zastępcze o stale pogłębiającej się degradacji fitocenoz, bez wyraźnych tendencji regeneracyjnych.

W otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego przyjmuje się następujące działania:

- zachowanie w stanie naturalnym ekosystemów o najwyższych walorach przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych, zwłaszcza tych, które wraz z ekosystemami chronionymi w Parku stanowią integralną całość;
- zachowanie ekologicznych połączeń z lasami Parku i utrzymanie harmonijnego przejścia od strefy ochrony ścisłej poprzez strefę ochrony częściowej do obszarów, na których dominują lasy gospodarcze;
- hamowanie i łagodzenie skutków niekorzystnego wpływu czynników zagrażających funkcjonowaniu ekosystemów leśnych położonych w obrębie Parku;
- częściowe przejęcie obciążeń związanych z zadaniami Parku, przede wszystkim w zakresie udostępniania dla potrzeb nauki, edukacji, turystyki i rekreacji.

VII. Celem ochrony fauny jest zachowanie tych elementów, które decydują o ich odrębności faunistycznej na tle kraju, w tym elementów fauny górskiej i borealno-górskiej, gatunków uważanych za relikty fauny lasów pierwotnych a także gatunków kserotermofilnych i południowoeuropejskich. Ochronę tę należy realizować poprzez zachowanie i odnowę ich biotopów i nisz ekologicznych, a także ochronę najcenniejszych pod względem składu gatunkowego i bioróżnorodności zoocenoz. Przedmiotem ochrony fauny w obszarze Parku i jego otuliny są następujące grupy zwierząt:

- reprezentatywnych dla regionu,
- gatunki fauny górskiej i borealno-górskiej,
- gatunki fauny lasów pierwotnych,
- gatunki związane z siedliskami kserotermicznymi.

VIII. Celem ochrony wartości dóbr kultury jest utrwalenie tożsamości i odrębności kulturowej obszaru oraz ochrona i rehabilitacja historycznie ukształtowanych zespołów zabytkowych lub pojedynczych obiektów. Głównym celem ochrony zasobów krajobrazowych Parku jest zachowanie oraz przywrócenie lub ukształtowanie na nowo ich walorów widokowych i estetycznych. Przedmiotem ochrony środowiska kulturowego i krajobrazu w obszarze Parku i w jego otulinie są wg planu ochrony:

- historycznie ukształtowane układy zabudowy miejskiej i wiejskiej,
- zespoły obiektów zabytkowych i pojedyncze obiekty, objęte rejestrem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- naturalnie ukształtowane górskie i dolinne tereny Parku i jego otuliny,
- punkty i ciągi widokowe,
- cmentarze, parki publiczne, zabytkowe aleje, zadrzewienia śródpolne oraz ciągi zieleni obudowujące ciekі wodne.

Wśród szczegółowych zadań, które przyjęto w planie ochrony, wskazać trzeba jako istotne dla rozwoju przestrzennego gminy:

- rygorystyczne utrzymanie wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego granic urbanistycznego rozwoju miejscowości,
- ochronę i zachowanie charakterystycznych dla regionu przykładów drewnianej zabudowy wiejskiej, zarówno mieszkalnej jak gospodarczej, a także sakralnej (kapliczki),
- ochronę wglądów widokowych z głównych szlaków komunikacyjnych na Pasma Łysogór i Klonowskie,
- pielęgnację i ochronę istniejących punktów widokowych poprzez zabiegi związane m.in. z odpowiednim ukształtowaniem drzewostanu,
- ochronę ciągów łąkowo-łąkowych wzdłuż cieków wodnych stanowiących naturalne korytarze ekologiczne,
- zachowanie miejsc związanych z pamięcią zbiorową o minionych ważnych wydarzeniach historycznych wraz z podaniami i legendami stanowiącymi o specyfice Parku.

IX. Udostępnienie terenów Parku dla turystyki wiąże się z istniejącymi głównymi kierunkami napływu ruchu turystycznego w jego rejon, powiązanymi z istniejącym układem komunikacyjnym oraz położeniem ośrodków generujących ten ruch, wśród których jednym z ważniejszych jest Święta Katarzyna. Zakłada się, że na terenie Parku funkcjonować będą następujące formy jego udostępnienia dla przyjaznej dla środowiska turystyki:

- udostępnienie dla turystyki wędrowniczej szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych w ich ustalonym przebiegu,
- udostępnienie dla edukacji i dydaktyki wybranych obiektów przyrodniczych,
- udostępnienie dla turystyki rowerowej wskazanych w planie dróg publicznych i innych szlaków,

- udostępnienie dla potrzeb rekreacji ścieżek spacerowych w otoczeniu miejscowości turystyczno-wypoczynkowych, graniczących z Parkiem.
- Osią systemu szlaków turystycznych w Parku jest szlak czerwony i niebieski, prowadzący od Świętej Katarzyny przez Łysicę, Święty Krzyż do Nowej Słupi. Ze względu na swe znaczenie powinien on być priorytetowo traktowany w zakresie konserwacji i modernizacji, na nim skupiona powinna być uwaga w zakresie kontroli wpływu ruchu turystycznego na stan ekosystemów. Układ szlaków w Parku ma swą kontynuację w obszarze otuliny, w obrębie, której nastąpi rozbudowa istniejącego układu szlaków, stosownie do potrzeb. Wzrastająca popularność turystyki rowerowej wymaga przygotowania odpowiedniej infrastruktury. Na terenie Parku proponuje się poprowadzenie ścieżek rowerowych m. in.. od Bodzentyna do Woli Szczygiełkowej, stąd po przebiegu zdemontowanego szlaku d. kolejki leśnej do Huciska i do Nowej Słupi. Istniejące obiekty bazy turystycznej oraz urządzenia dla obsługi ruchu turystycznego, w tym schroniska młodzieżowe, pensjonaty, motele, pola namiotowe, parkingi itp. zlokalizowane na terenie otuliny Parku będą utrzymane i poddane pełnej modernizacji. W odniesieniu do poszczególnych grup w/w obiektów zakłada się ponadto:
- uzupełnienie istniejącej sieci obiektów z bazą turystyczną i gastronomiczną w miarę zachodzących potrzeb,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych. stanowiących istotne uzupełnienie bazy noclegowej i gastronomicznej całego obszaru w zasadzie wszystkich miejscowości leżących na terenie otuliny;
 - rozwój specjalistycznych ośrodków turystyczno-wypoczynkowych, które w swoim programie będą nawiązywać do specyfiki miejsc oraz istniejącego zainwestowania turystycznego;
 - zagospodarowanie urządzonych punktów widokowych, stanowiących jednocześnie miejsca parkingowe, oraz zagospodarowanie głównych i pośrednich węzłów szlaków pieszych.
- X. Plan przyjmuje dla terenów Parku i otuliny zróżnicowane zasady gospodarowania w wyznaczonych jego strefach ochrony. Układ ten tworzą:
- strefa ochrony ścisłej Parku, gdzie ochronie podlega całość przyrody i środowiska kulturowego: strefa ta wyłączona jest z jakiegokolwiek ingerencji gospodarczej; monitoruje się tutaj przebieg spontanicznie zachodzących naturalnych procesów przyrodniczych; ruch turystyczny prowadzony jest tu wyłącznie po wyznaczonych szlakach;
 - strefa ochrony częściowej Parku, gdzie w ramach wykonywanej ochrony częściowej inicjuje się bądź wspomaga procesy restytucji środowiska przyrodniczego w kierunku jego unaturalniania; stopień ingerencji winien być zróżnicowany w zależności od stopnia odkształcenia środowiska; jako generalną należy przyjąć zasadę wspomagania i właściwego ukierunkowania procesów odtworzeniowych; istotną rolę w tej strefie pełnić będzie monitoring przyrodniczy oraz edukacja ekologiczna poprzez wyjaśnianie celów prowadzonych działań ochronnych; w strefie tej dopuszczalne jest prowadzenie ruchu pieszego i rowerowego wyłącznie po wyznaczonych szlakach wraz z zagospodarowaniem miejsc odpoczynku w ściśle określonych punktach;
 - strefy ochrony krajobrazu, gdzie zakłada się utrzymanie istniejącego sposobu użytkowania terenów niezalesionych oraz użytkowanych dla potrzeb Parku.
- XI. Strefa otuliny Parku, obejmująca strefę ochrony ekosystemu bezpośrednio przylegająca do Parku (tzw. strefę ekotonową - pas szer. 100 m), ustalona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W strefie tej wskazany jest ruch turystyczny po wyznaczonych szlakach oraz możliwość lokalizowania miejsc odpoczynku a także wykorzystanie części zabudowy dla potrzeb przyjaznej dla środowiska turystyki. Strefa ta stanowi niezbędny obszar przejściowy powiązań terenów Parku z sąsiadującymi z nim terenami upraw rolnych i zadrzewień śródpolnych oraz w części osadnictwa. W strefie tej pozostawia się dotychczasowy stan władania i sposób użytkowania bez zmian. Zakłada się tu utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością jej modernizacji, wymiany i uzupełnienia o nowe obiekty w obrębie istniejących siedlisk oraz zakaz tworzenia nowych terenów planowanej zabudowy poza wskazanymi w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego terenami zabudowy w Św. Katarzynie i Psarach oraz zakaz wprowadzania obiektów szkodliwych lub mogących pogorszyć stan środowiska. W strefie tej zaleca się wprowadzenie dolesień, sadów (bez możliwości stosowania chemicznych środków ochrony), tworzenie małych oczek wodnych, zamianę upraw ornych na użytki zielone. Drugą część otuliny tworzy tzw. strefa osłonowa obejmująca tereny osadnictwa miejskiego i wiejskiego wraz z ich otoczeniem - terenami otwartymi łąk i pól, gdzie zasady zagospodarowania przestrzennego oraz turystycznego ustalone będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przy pełnym uwzględnieniu ustaleń planu ochrony.
- XI. Zagospodarowanie przestrzenne terenów Parku wg ustaleń planu ochrony będzie związane przede wszystkim z funkcjonowaniem obiektów i urządzeń oraz realizacją podstawowych zadań Parku w dziedzinie ochrony przyrody, z obsługą ruchu turystycznego, prowadzeniem obserwacji meteorologicznych, a także utrzymaniem łączności. Powyższym elementom zagospodarowania towarzyszą urządzenia zwią-

- zane z prowadzoną tu gospodarką leśną, a także odpowiednie sieci komunikacyjne i techniczne. Zakłada się utrzymanie istniejącego stanu zagospodarowania terenów Parku. Istniejąca tu zabytkowa zabudowa będzie poddana rewaloryzacji i odnowie (przy nadzorze służb ochrony zabytków, bez zmiany gabarytów oraz charakteru). Zakłada się ponadto modernizację drogi o znaczeniu regionalnym, tj. dróg nr 751 Suchedniów - Bodzentyn - Nowa Słupia - Ostrowiec Świętokrzyski.
- XII. W obszarze otuliny Parku zakłada się umiarkowany rozwój przestrzenny istniejącego osadnictwa w granicach ustalonych w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego, z zachowaniem przyjętych w tych planach zasad kształtowania zabudowy (utrzymujący w generalnym zarysie istniejący układ przestrzenny terenów zainwestowanych). Dopuszcza się tu rozbudowę sieci urządzeń rekreacyjno-sportowych, a także realizację innych obiektów w odpowiedniej skali i gabarytach, nawiązujących do lokalnych tradycji budowania i nieuciążliwych dla środowiska. Zakłada się tu także odpowiednie przeprowadzenie rozbudowy i modernizacji istniejącej sieci dróg oraz szlaków pieszych i rowerowych a także sieci i urządzeń uzbrojenia technicznego. W szczególności zakłada się w otulinie:
- likwidację niskich źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez budowę i modernizację sieci ciepłowniczych, modernizację lub przebudowę istniejących kotłowni, zmianę systemów grzewczych i wprowadzenie zasilania gazem lub olejem opałowym,
 - poprawę stanu czystości wód i wyposażenie wszystkich miejscowości w oczyszczalnie ścieków (również przydomowych) oraz sieć kanalizacyjną,
 - racjonalizację gospodarki energią, w tym wykorzystanie energii wodnej oraz innych, niekonwencjonalnych źródeł energii,
 - likwidację dzikich wysypisk śmieci oraz racjonalizację gospodarki odpadami,
 - stymulowanie rozwoju przestrzennego osadnictwa przez rozwój całego obszaru, w szczególności jego funkcji rolniczej i turystycznej (zapewni on racjonalną koegzystencję funkcji rolniczej z funkcjami ochronnymi Parku, pożądaną byłoby przy tym zachowanie charakterystycznego układu przestrzennego pól, stanowiącego najatrakcyjniejszy walor lokalnego krajobrazu kulturowego terenów otuliny),
 - modernizację dróg o znaczeniu regionalnym,
 - potrzebę opracowania w pierwszej kolejności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Bodzentyna oraz Św. Katarzyny.
- XIII. Dla prowadzenia w otulinie Parku prac związanych z modernizacją, rozbudową i budową obiektów budowlanych w obrębie terenów osadniczych oraz elementów układu komunikacyjnego i sieci technicznych plan zakłada:
- utrzymanie oraz przeprowadzenie gruntownej modernizacji istniejącej zabudowy mieszkalnej, usługowej i inwentarskiej przy nieznacznych zmianach jej istniejących gabarytów oraz ukierunkowanie modernizacji na uzyskanie wysokich standardów funkcjonalnych, technicznych, estetycznych i architektonicznych.
 - budowę nowych obiektów mieszkalnych, usługowych i gospodarczych w granicach rozwoju osadnictwa, ustalonego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
 - rozbudowę bazy noclegowej i gastronomicznej dla aktywizacji funkcji turystycznej w obrębie istniejących obszarów koncentracji osadnictwa,
 - utrzymanie istniejącego układu dróg wojewódzkich i lokalnych (z istniejącymi i projektowanymi parkingami) oraz gospodarczych dróg leśnych z możliwością ich rozbudowy w zależności od potrzeb, zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego),
 - utrzymanie i rozbudowę istniejącego układu szlaków pieszych z przeprowadzeniem ew. lokalnych korekt ich przebiegu z wytrasowaniem i oznakowaniem szlaków rowerowych i ścieżek dydaktycznych oraz zagospodarowaniem głównych punktów widokowych i miejsc odpoczynku,
 - utrzymanie i przeprowadzenie gruntownej modernizacji oraz rozbudowę sieci infrastruktury technicznej towarzyszącej istniejącej i projektowanej zabudowie.
- XIV. Przy realizacji nowych obiektów na terenie otuliny Parku zaleca się:
- horyzontalne kształtowanie bryły budynku dla jej wkomponowania w istniejące ukształtowanie terenu i zespoły zieleni;
 - utrzymanie gabarytów zabudowy obiektów mieszkalnych i obiektów produkcyjno-usługowych do maksymalnie 2 kondygnacji (z wykorzystaniem poddasza na cele mieszkalne tylko w budynkach jednorodzinnych); w przypadkach uzasadnionych względami technologicznymi lub wymogami przepisów szczególnych dot. obiektów użyteczności publicznej dopuszcza się zwiększenie gabarytu zabudowy do max 3 kondygnacji;
 - stosowanie wysokości podpiwniczenia budynków do max. 1,0 m ponad poziom terenu: w przypadku realizacji podpiwniczenia budynków powyżej 1 m ponad poziom terenu, podpiwniczenie to powinno być traktowane jako kondygnacja (zalecana wysokość podpiwniczenia - 0,50 m);

- stosowanie dachów dwuspadowych, symetrycznych lub czterospadowych o nachyleniu połaci dachowej 35-50° z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków; przy użytkowym poddaszu oświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż połowę długości połaci dachowej, a zadaszenie nad lukarnami powinno być dwuspadowe; zaleca się stosowanie w budynkach poszerzonych okapów; zakazuje się realizowania obiektów z dachami płaskimi, pulpitowymi, koperowymi, uskokowymi i asymetrycznymi;
- dopuszczenie przy realizacji obiektów gospodarczych zastosowania dachów pulpitowych (jednospadowych) w przypadkach konieczności ich usytuowania w granicach działki (gdy nie jest możliwe inne ich usytuowanie);
- stosowanie materiałów pochodzenia rodzimego do prac wykończeniowych budynku (kamień na cokół i fragmenty ścian piwnic, drewno w kolorze naturalnym jako okładziny szczytów, wykończenie okapów, elementy balustrad itp. bez możliwości stosowania w elewacjach stłuczki szklanej i lusterek;
- wprowadzanie przy realizacji obiektów hodowlanych, produkcyjnych i produkcyjno-usługowych pasów zieleni osłonowej z roślinnością zimozieloną, a przy nowych siedliskach zadrzewień przydomowych.

XV. Przy modernizacji i realizacji nowych elementów zagospodarowania szlaków pieszych, rowerowych i ścieżek dydaktycznych uwzględnione będą następujące zalecenia:

- w/w elementy wykonywane będą z miejscowych materiałów przy niezbędnym ujednoczeniu form; wprowadzanie nowych form przestrzennych nawiązujących do rozwiązań przyjętych przy budowie bram do Parku i towarzyszących im punktów sprzedaży oraz schronów i wiat turystycznych należy poprzedzić opracowaniem kompleksowej koncepcji architektoniczno-plastycznej w/w obiektów,
- ujednoczone będą oznaczenia lokalnego systemu informacji turystycznej wg specjalnie opracowanej koncepcji.

XVI. W celu wyeliminowania potencjalnych zagrożeń oraz ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych wszelka działalność inwestycyjna prowadzona na obszarze Parku i otuliny podlega uzgodnieniu z Dyrektorem Parku. Dotyczy to również wykonywanych opracowań planistycznych, tj. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Sieradowicki Park Krajobrazowy

Park ten należy do Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich, który utworzony został Uchwałą nr XXVIII/279/88 z dnia 10 czerwca 1988r. przez Wojewódzką Radę Narodową w Kielcach, w celu ochrony najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego oraz walorów historyczno-kulturowych i krajobrazowych. Sieradowicki Park Krajobrazowy położony jest w północnej części Gór Świętokrzyskich pomiędzy Doliną rzeki Kamiennej, a Doliną Bodzentyńską i obejmuje północne tereny gminy Bodzentyn oraz częściowo gminy: Wąchock, Pawłów, Suchedniów, Starachowice. Obszar parku w gminie Bodzentyn zajmuje 3938 ha.

Park ten został ustanowiony w celu ochrony występującego na jego terenie bogactwa przyrodniczego. Występują tu cenne pod względem siedliskowym i gospodarczym drzewostany, a także naturalne wychodnie skał, które podlegają ochronie indywidualnej.

Park obejmuje zwarty kompleks północno-wschodniego fragmentu Puszczy Świętokrzyskiej zwany lasami Siekierzyńskimi, które zajmują 85 % jego powierzchni. Przeważają tu lasy mieszane świeże oraz lasy mieszane z udziałem jodły i modrzewia. Wyjątkowym bogactwem odznacza się runo leśne, w którym spośród 52 gatunków prawnie chronionych, 42 objęte są prawną ochroną całkowitą. Należy tu wymienić: paprocie i widłaki, z roślin kwiatowych - goździk kosmaty, pluskwica europejska, tojad dziobaty, powojnik prosty, saska wiosenna i otwarta, rosiczka długolistna, parzydło leśne, wawrzynek wilczetyko, bluszcz pospolity, narparstnica zwyczajna, gnidosz rozesłany i królewski, storczyk podkolan. Na całym obszarze parku występują drzewa pomnikowe: dęby, wiązy i lipy.

Świat zwierzęcy charakteryzuje się również dużym bogactwem gatunkowym, z czego prawnie chronione są: wśród

- ptaków - bocian biały i czarny, myszołów zwyczajny, jastrząb gołębiarz, kruk, sikory, drozdy, rudzik płaska, kopciuszek, kos, dzierzba, muchołówka, dzięcioł, zimorodek, dudek, zięba, jaskółka, słonka, kuropatwa, bażant, cietrzew;
- ssaków - kret, jeż, ryjówka, nietoperz, kuna domowa, łasica, gronostaj; wśród płazów - żaba, rzekotka drzewna, ropucha; wśród gadów - jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata; owady - biegacz, trzmiel, motyle - mieniak i paż królowej.

W gminie Bodzentyn na terenie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego występują rezerваты leśne przyrody ożywionej: Wykus, Kamień Michniowski, Góra Sieradowska. Są to rezerваты częściowe - na których ingerencja człowieka jest ściśle określona, ruch turystyczny odbywa się tylko na wyznaczonych szlakach.

1. Rezerwat „Wykus” - nr 042 wg ewidencji Woj. Konserwatora Przyrody.

Utworzony w 1978 roku, znajduje się przy północnej granicy gminy Bodzentyn i częściowo obejmuje także tereny gminy Wąchock (powiat starachowicki). Jego ogólna powierzchnia wynosi 53,01 ha i obejmuje fragment rzeki Łubianki i jej dopływu wraz z północnym zboczem wzniesienia Wykus. Celem ochronnym rezerwatu jest zachowanie naturalnych wielogatunkowych zbiorowisk leśnych. Obszar ten porastają lasy i bory mieszane o cechach lasu naturalnego z udziałem: sosny, jodły świerka, garbu, dębu bezszypułkowego, brzozy, olszy i osiki. Występują tu rośliny prawnie chronione m. in. wawrzynek wilczyłyko, widłak.

Ponadto obszar rezerwatu jak i sama jego nazwa, związane są ściśle z historią walk partyzanckich z okresu II wojny światowej. Teren dzisiejszego rezerwatu i teren w najbliższym jego sąsiedztwie były miejscem zgrupowania jednego z największych oddziałów partyzanckich w Górach Świętokrzyskich, jakim był oddział „Ponurego”.

2. Rezerwat „Góra Sieradowska” - nr 053 wg ewidencji Woj. Konserwatora Przyrody.

Istnieje dopiero od 1995 roku i obejmuje północną część obszaru góry Sieradowskiej w miejscowości Siekierno, o powierzchni 197,67 ha. Celem szczególnej ochrony prawnej obszarów leśnych utworzonego rezerwatu jest zachowanie naturalnych zbiorowisk o charakterze roślinności górskiej i lasu puszczańskiego. Występują tu siedliska boru jodłowego, buczyny karpackiej, boru mieszanego oraz łęgu. Na obszarze tym występuje wiele gatunków roślin, objętych ochroną prawną, m. in.: paprocie - paprotnik kolczysty, zanokcica skalna i zielona: widłaki - wronec jałowcowaty i goździsty, storczyki - kruszczyk szerokolistny, bluszcz pospolity, pierwiosnka wyniosła, buławnik mieczolistny, listera jajowata, gnieźnik leśny, a także pełnik europejski, zdrojówka rutewkowata, zawilec wielkokwiatowy, jaskier kaszubski, żywiec dziewięciolistny, parzydło leśne, wawrzynek wilczyłyko.

3. Rezerwat „Kamień Michniowski” - nr 041 wg ewidencji Woj. Konserwatora Przyrody.

Został utworzony 1978 roku, znajduje się w miejscowości Michniów i zajmuje obszar o powierzchni 10,5 ha.. Ochronnym celem tego rezerwatu jest zachowanie naturalnych wielogatunkowych zbiorowisk leśnych oraz ochrona wychodni skalnych piaskowca triasowego, z występującą na nich ciekawą roślinnością naskalną. Obszar ten porastają siedliska leśne o cechach lasu puszczańskiego, dominuje tu jodła z domieszką sosny i buka, brzozy i osiki. Runo leśne odznacza się tu występowaniem wielu ciekawych gatunków, takich jak: kosmatka owłosiona, jastrzębiec kosmaczek, gajowiec żółty, majownik dwulistny, oraz paprocie (wie-tlica samicza, narecznica samcza i krótkoostna). W poszyciu występuje leszczyna, świerk, jarzębina, bez koralowy i trzmielina.

Ustalenia planu ochrony dla Sieradowickiego Parku Krajobrazowego

Zasady zagospodarowania przestrzennego obszaru Parku zawierają ustalenia planu ochrony dla Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich, opublikowane w zał. nr 1 do Rozporządzenia Wojewody Kieleckiego z dnia 5 marca 1997r. (Dz. Urz. Nr 8, poz. 29), ze zmianami zamieszczonymi w:

- Rozporządzeniu nr 21/99 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 czerwca 1999r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 32, poz. 728),
- Rozporządzeniu nr 278/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 9 sierpnia 2001r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 85, poz. 989).

1. Działania na rzecz ochrony i kształtowania terenów Parków Krajobrazowych podporządkowuje się trzem grupom celów szczegółowych:

- celom ekologicznym (warunkującym istnienie Parku dla trwałego użytkowania zasobów środowiska przyrodniczego obszaru),
- celom kulturowym (służącym zachowaniu ciągłości historycznej, kształtowaniu funkcji kulturowych oraz fizjonomii krajobrazu),
- celom gospodarczym i społecznym (służącym podniesieniu jakości życia mieszkańców, rozwojowi turystyki i wypoczynku a także wykorzystaniu walorów dla potrzeb naukowo-dydaktycznych).

Zakłada się osiągnięcie powyższych celów poprzez realizację następujących działań:

a) w dziedzinie ekologii:

- ochronę unikatowych zespołów naturalnych i specyficznych cech środowiska przyrodniczego,
- zabezpieczenie równowagi ekologicznej w funkcjonowaniu przyrody na terenie parków i w ich otoczeniu,
- utrzymanie zdolności ekosystemów do odtwarzania zasobów przyrody poprzez, zastosowanie różnych form szczególnej i wzmożonej ochrony,
- określenie przyrodniczych uwarunkowań zrównoważonego rozwoju gospodarczego terenów,

b) w dziedzinie kultury:

- ochronę zasobów kulturowych, cech krajobrazu kulturowo-historycznego oraz tradycji,

- ochronę zespołów i obiektów licznych zabytków techniki i architektury,
 - kształtowanie harmonijnego współczesnego krajobrazu i form zabudowy w nawiązaniu do regionalnych tradycji architektonicznych,
- c) w dziedzinie gospodarczo-społecznej:
- zabezpieczenie trwałej równowagi ekologicznej,
 - radykalną poprawę jakości środowiska (czystości powietrza, wód, stanu powierzchni ziemi i zieleni),
 - racjonalną i zrównoważoną gospodarkę zasobami przyrody,
 - tworzenie warunków dla rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku,
 - kształtowanie harmonijnego współczesnego krajobrazu i form zabudowy,
 - dalszy rozwój gospodarczy uwzględniający regionalne uwarunkowania ekorozwoju w dziedzinach dopuszczonych i preferowanych na terenach parków i w ich otulinach,
 - rozwój badań naukowych i dydaktyki wykorzystujących naturalne zasoby oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe.
2. Plan ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich nie ingeruje w szczegółowe kierunki rozwoju gmin i nie ogranicza ich rozwoju, jeżeli działania te są zgodne z polityką ekorozwoju państwa i województwa oraz odpowiadają zasadom racjonalnego gospodarowania zapewniającego zaspokojenie potrzeb mieszkańców, z równoczesną ochroną środowiska. Na terenie gminy zakłada się uwzględnienie:
- systematycznej poprawy estetyki zabudowy w celu ochrony walorów krajobrazowych, w wyniku ustanowienia w opracowaniach planistycznych zasad kształtowania architektoniczno-budowlanego zabudowy poprzez ograniczenie jej gabarytów w obiektach:
 - mieszkalnych do maksymalnie 2 kondygnacji, z możliwością wykorzystania poddasza na cele mieszkalne w budynkach jednorodzinnych (preferowana wysokość do 1,5 kondygnacji),
 - gospodarczych do 4 m. od powierzchni terenu do okapu budynku, w wyjątkowych sytuacjach można dopuścić budynki użyteczności publicznej 2 kondygnacyjne o wysokości do 8-9 metrów od poziomu terenu do okapu w przypadkach, gdy przepisy szczególne określają podwyższoną wysokość pomieszczeń,
 - stosowania dachów symetrycznych dwuspadowych i ewentualnie czterospadowych o nachyleniu połąci 35-50 %, z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków,
 - ograniczenia doświetlania pomieszczeń w użytkowanym poddaszu do maksimum połowy długości połąci dachowej,
 - ograniczenia wysokości podpiwniczenia do max. 1,3 m, ponad poziom terenu, w przypadkach realizacji podpiwniczenia powyżej 1,3 m. ponad teren, traktowanie takiego rozwiązania jako kondygnacji budynku,
 - zakazu realizowania obiektów budowlanych z dachami płaskimi, pulpitowymi, kopertowymi, uskokowymi i asymetrycznymi oraz stosowania w budynkach schodkowego zwieńczania ścian, wykorzystania lusterek, stłuczki szklanej i porcelanowej w elewacjach,
 - stosowania w obiektach budowlanych poszerzonych okapów (50-70 cm) oraz wprowadzanie materiałów kamiennych i drewna do prac wykończeniowych w elewacjach,
 - obowiązku realizowania wokół obiektów produkcyjnych, produkcyjno-usługowych i hodowlanych pasów zieleni osłonowej oraz zalecenie wprowadzania zadrzewień przydomowych w nowych siedliskach,
 - zakazu przemysłowej eksploatacji złóż kopalin mineralnych wraz z ograniczeniem wielkości wydobywania na potrzeby lokalne, określanych każdorazowo w oparciu o obowiązujące przepisy,
 - wskazanych w planie ochrony istniejących i wnioskowanych obszarów specjalnie chronionych (rezerwatów), obiektów ochrony indywidualnej (pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych), stanowisk chronionych i rzadkich gatunków flory i fauny oraz zespołów i obiektów dziedzictwa kulturowego,
 - dopuszczenia możliwości realizacji na terenach Parku i jego otuliny tylko takich obiektów produkcyjnych, w tym przemysłowych, których działalność nie pogorszy stanu środowiska oraz walorów krajobrazowych, z preferencjami dla obiektów przetwarzających surowce miejscowe przy zastosowaniu rozwiązań technicznych i technologicznych eliminujących uciążliwości dla środowiska i mieszkańców (za wyjątkiem przetwórstwa kopalin mineralnych),
 - uwarunkowania realizacji nowych sieci wodociągowych powinno być poprzedzone wskazaniem zasad utylizacji zwiększonej ilości ścieków oraz formy ich funkcjonowania i bieżącej kontroli,
 - zapewnienia priorytetów realizacyjnych dla lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w miejscowościach posiadających już sieci wodociągowe, a leżących w obszarach głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i terenach źródłkowych rzek,

- obowiązkowego uzgadniania z Dyrektorem Zarządu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych realizowanych w obszarze Parku i jego otuliny, projektów wszystkich obiektów kubaturowych, urządzeń infrastruktury technicznej i eksploatacji kopalni oraz opracowań planistycznych,
- ograniczenia likwidacji istniejących na terenie gminy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przywodnych,
- sprecyzowania zasad prowadzenia prac melioracyjnych, z eliminacją działań wyłącznie odwadniających oraz wprowadzenie zakazu osuszania istniejących małych zbiorników wodnych,
- ograniczenia obsady powyżej 50 DJP dla noworealizowanych ferm hodowlanych z jednoczesnym całkowitym wyeliminowaniem ferm bezściółowych,
- wykluczenia możliwości rolniczego wykorzystania ścieków i gnojowicy na terenach parków krajobrazowych i ich otulin,
- wyznaczenia terenów pod realizację parkingów, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc o dużych walorach widokowych oraz atrakcyjnych obiektach zabytkowych,
- określenia w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin priorytetu dla opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów gmin obejmujących obszar Parków i ich otulin,
- wyznaczenia, zgodnie z wymogami ustawy o lasach, terenów przeznaczonych do zalesienia, przy jednoczesnym uwzględnieniu ochrony zbiorowisk roślinności o wybitnych i wysokich walorach geobotanicznych (określonych w dokumentacji planu ochrony),
- wprowadzenia do ustaleń planów miejscowych zasad gospodarki leśnej przyjętych w planach urządzenia lasów wraz z określeniem granicy lasów, w tym lasów ochronnych,
- wskazania zasad i sposobów działań ochronnych na terenach podlegających erozji wodnej gleb,
- sprecyzowania uwarunkowań, zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zapewniającego ochronę zasobów i jakości wód podziemnych na obszarach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) i wyznaczonych dla nich strefach ochrony najwyższej (ONO) i wysokiej (OWO),
- wyeliminowania możliwości zabudowy na wskazanych w planie ochrony terenach o wybitnych walorach widokowych (punkty widokowe) oraz w dolinach rzecznych i w obrębie węzłów ekologicznych,
- uwzględnienia w zagospodarowaniu terenu działań ochronnych dla zespołów i zgrupowań obiektów zabytkowych z określeniem form i sposobów realizacji tej ochrony, zwiększenia retencyjności wód powierzchniowych poprzez wskazanie terenów do rekonstrukcji dawnych i budowy nowych małych zbiorników wodnych, umożliwiających także atrakcyjność turystyczną obszaru gminy i wzbogacenie walorów krajobrazowych.

Pomniki Przyrody

Na terenie miasta i gminy Bodzentyn wg ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajduje się 10 pomników przyrody.

Tabela 1. Wykaz pomników przyrody na terenie miastu i gminy Bodzentyn

Lp.	Nr ewid. w rejestrze Woj. Kons. Przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Lokalizacja	Rok ustanowienia
1	91	Lipa drobnolistna	W centrum Bodzentyna, kilkadziesiąt metrów na wschód od rynku dolnego, w otoczeniu ruin kościoła	1986
2	134	Głaz narzutowy	Siekierno-Podmielowiec przy drodze obok budynku nr 19	1987
3	135	Głaz narzutowy - 2 szt.	Wilków, na łące pomiędzy droga Ciekoty - Św. Katarzyna, w pobliżu sklepu	1987
4	291	Lipa drobnolistna	Wzdół Kolonia, ok. 100 m za kościołem, po lewej stronie drogi, przy starej remizie	1991
5	292	Modrzewie europejskie - 2 szt.	Wzdół Rządowy, na końcu wsi, po prawej stronie drogi obok metalowego krzyża	1991
6	301	Lipa drobnolistna	Śniadka Druga, przy drodze wiejskiej w odległości i ok. 5 m od jezdni, na wprost zabudowań nr 12	1993
7	302	Buk pospolity	Śniadka Druga, przy drodze wiejskiej w odległości ok. 5 m od jezdni, na wprost zabudowań nr 11	1993
8	337	Sosna pospolita	Leśnictwo Kleszczyny, oddział 221 a	1994
9	338	Sosna pospolita	Leśnictwo Kleszczyny, oddział 221 d	1994
10	358	Źródło szczelinowe „Burzący stok”	Wzdół Rządowy, w kompleksie leśnym lasów siekierzyńskich, na północ od Góry Michniowskiej, działka nr 735/1	1995

Użytki ekologiczne

W gminie Bodzentyn znajdują się dwa użytki ekologiczne. Pierwszy z nich znajduje się na zachodnim skraju miejscowości Siekierno, w odległości około 6 km od Bodzentyna, w obrębie działki nr 158/2. Został utworzony w 1994 roku i zajmuje powierzchnię 0,34 ha. Jest to zespół parkowy (nr 007 wg ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody) - zadrzewienie powierzchniowe. Drzewostan parku stanowią: modrzew polski, klon zwyczajny, klon jawor, jesion wyniosły, buk zwyczajny, robinia akacjowa, jarząb pospolity, kasztanowiec biały, topola osika, dąb szypułkowy, świerk pospolity. Pojedyncze sztuki posiadają cechy drzew pomnikowych.

Drugi użytek ekologiczny znajduje się w Bodzentynie i jest to śródpolny zbiornik wodny, o powierzchni 0,98 ha. Ma on numer 005, wg ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Sieć ekologiczna Natura 2000

Jest to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony (OSO) - wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. „Ptasiej”, dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku 1 do Dyrektywy
- specjalne obszary ochrony (SOO) - wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. „Siedliskowej”, dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku 1 oraz siedlisk gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku 1 do Dyrektywy.

Jest to również forma zobowiązująca państwa członkowskie UE do wytypowania obszarów chronionych, które będą tworzyć europejską sieć ekologiczną NATURA 2000. Ochrona bioróżnorodności w tej sieci będzie realizowana na podstawie planów ochrony, których ustalenia będą wiążące dla planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów itp.

Obszary kwalifikujące się do włączenia do sieci Natura 2000 wyznaczono na podstawie przeglądu rozmieszczenia siedlisk i gatunków w Polsce i oceny znaczenia stanowisk dla ochrony danego siedliska lub gatunku. Na obszarze gminy Bodzentyn znajdują się części dwóch obszarów włączonych do projektu polskiej części europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Są to specjalne obszary ochrony SOO:

- Łysogóry (PLH260006), gdzie występują:
typy siedlisk przyrodniczych: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, piargi i gołoborza krzemianowe, żyzne buczyny, bory i lasy bagienne, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe;
gatunki roślin i zwierząt: sierpowiec błyszczący, jelonek rogacz, nadobnica alpejska, koza, minóg strumieniowy, piskorz, różanka, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, bóbr europejski, mopek, nocek duży, nocek tydkowłosy,
- Ostoja Sieradowicka (PLH260009), gdzie występują:
typy siedlisk przyrodniczych: ściany skalne i urwiska krzemianowe porośnięte roślinnością, żyzne buczyny, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe,
gatunki roślin i zwierząt: sasanka otwarta, kumak nizinny, traszka grzebieniasta.

Przeważająca część ww. obszarów poddana jest już prawnej ochronie przyrody przez Świętokrzyski Park Narodowy i Sieradowicki Park krajobrazowy.

2.3. System przyrodniczy gminy

W strukturze krajobrazu ekologicznego tworzącego mozaikę wielu różnych ekosystemów wyróżnia się węzły ekologiczne. Są to ekosystemy, które reprezentują najwyższe wartości środowiska przyrodniczego, odgrywają najważniejszą rolę ze względu na różnorodność, zagęszczenie gatunków, naturalność i stabilność. Powinny być one powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi lub w skali lokalnej ciągami ekologicznymi, umożliwiającymi ich zasilanie poprzez bardziej intensywny przepływ materii, energii i informacji genetycznej. Funkcje takich korytarzy pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne.

Zagadnienia te legły u podstaw powstania koncepcji sieci obszarów chronionych EECONET (European ECOlogical NETwork), mającej na celu zintegrowanie obszarów podlegających ochronie i utworzenie spójnego systemu ochrony w poszczególnych krajach europejskich. Choć sieć ECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej. Zgodnie z definicją podaną przez Autorów koncepcji „Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu.

Mokradła, będące ekosystemami o szczególnym znaczeniu i wartości przyrodniczej, mają w sieci EECONET do spełnienia szczególną rolę. Wynika ona z faktu, że poza wartością mokradeł jako biotopów skupiających szereg rzadkich i zagrożonych gatunków, są one bardzo ważne jako szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza ptaków, które odbywając wędrówki sezonowe wzdłuż rzek, koczują wśród roślinności szuwarowej i zaroślowej, a większość z wytyczonych w sieci ECONET-PL korytarzy ekologicznych nawiązuje do dolin rzecznych.

Gmina Bodzentyn należy do obszaru włączonego, zgodnie z koncepcją krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, do węzła ekologicznego o randze międzynarodowej 31M (Obszar świętokrzyski). Jest on ważnym elementem krajowego i europejskiego systemu przyrodniczego. Na uwagę zasługują tu torfowiska wysokie zasiedlone przez bór bagienny.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie ochrony przyrody

- niska świadomość ekologiczna społeczności gminy,
- brak systemowych rozwiązań w gospodarce ściekowej, gospodarce odpadami i ciepłownictwie,
- lokalne przeciążenie ruchem turystycznym,
- niewłaściwa obsługa ruchu turystycznego.

2.2. Dziedzictwo kulturowe i walory turystyczne gminy

Gmina Bodzentyn należy do regionu bardzo atrakcyjnego pod względem przyrodniczym i turystycznym.

Miasto Bodzentyn założył biskup Bodzęty (Bodzanta) w 1355 roku przenosząc tu siedzibę dworu myśliwskiego z Tarczka. Jego następca biskup Florian z Mokrska przed 1380 rokiem zbudował murowany gotycki zamek, lokalną rezydencję biskupów krakowskich. Połączony z fortyfikacjami miejskimi zamek znajduje się na wysokiej skarpie, którą opływa rzeka Psarka. Przez następne wieki zamek miał wielu gospodarzy i gości wielu możnych, a mury jego były „świadkami,” historycznych wydarzeń. Wielokrotnie przebudowywano go i modernizowano. Gościł tu Władysław Jagiełło, powracając z jednej ze swych pielgrzymek na Święty Krzyż. Ostatnia duża przebudowa miała miejsce w XVII wieku. W XVIII wieku prowadzono już raczej tylko prace o charakterze remontowym. Były ostatnie lata wspaniałości tej rezydencji. W 1789 roku dobra duchowne przejęło państwo, wobec czego zamek został opuszczony, potem przekształcono go na spichlerz i szpital wojskowy. W 1902 roku obiekt uznano za zabytek podlegający ochronie.

Samo miasto stanowiło, obok Kielc, ośrodek administracyjny dóbr biskupów krakowskich. Prawa miejskie Bodzentyn uzyskał przed 1870r. W XVIII i XIX w. był to ośrodek przemysłowy: kuźnice, fabryka luster i porcelany. W Bodzentynie urodził się malarz Józef Szermentowski.

W mieście zachował się zabytkowy układ architektoniczny typowego XIX wiecznego miasteczka, o 2 rynkach, z pozostałościami obwarowań miejskich z XIV w. przy ul. Kieleckiej. Warty obejrzenia jest także fundowany przez biskupa Bodzantę w 1333r. Obecny wystawiony jako kolegiacki w latach 1440-1452 przez kardynała Zbigniewa Oleśnickiego na miejscu starszego kościoła Św. Krzyża z 1380r. Mimo wielokrotnych remontów, kościół zachował charakter gotycki. Kościół Św. Ducha wystawiony w pierwszej połowie XVII w. jako szpitalny w miejscu poprzedniego kościółka. Po pożarze w 1917 roku pozostał ruiną, którą w ostatnich latach zabezpieczono i uporządkowano.

Przy ul. 3-go Maja stoi „zagroda świętokrzyska” o charakterystycznej dla małych miasteczek regionu świętokrzyskiego w XIX w. zwartej zabudowie, łącząca formy budownictwa wiejskiego dostosowanego do warunków miejskich. Zagrodę po gruntowej konserwacji i wyposażeniu wewnątrz udostępniono do zwiedzania.

Mury miejskie wniesione z łupanego kamienia, wzmocnione basztami i bramami opasywały najstarszą część miasta i łączyły się z zamkiem, który włączono tym samym w miejski system obronny. Nieprzydatne, częściowo zrujnowane, rozebrano w XIX w. nikle pozostałości są widoczne na stoku za kościołem parafialnym oraz nad wąwozem przy ul. Kieleckiej po lewej stronie ulicy jadąc od Kielc w stronę rynku. Na uwagę zasługuje także barokowy kościół we Wzdole Rządowym, a także zespół klasztorny w Świętej Katarzynie.

Nieskażone gleby oraz specyficzne położenie Bodzentyna na obszarze Puszczy Jodłowej i Świętokrzyskiej sprawiły, że zaczęto tu produkować zdrową i ekologiczną żywność. Gmina Bodzentyn to prawdziwy raj dla turystów. Przechodzą tędy dwa najważniejsze szlaki: z jednej strony do Wąchocka przez Wykus (niebieski), z drugiej malownicze trasy wiodące poprzez Świętokrzyski Park Narodowy, Łysicę i całe Pasma Gór Świętokrzyskich (czerwony). Przez teren gminy przechodzi jeszcze jeden szlak niebieski, biegnący przez „Burzący Stok”, rezerwat „Kamień Michniowski” i Michniów oraz szlak żółty z Bodzentyna przez Psary w stronę Bukowej Góry.

Przez teren ŚPN na obszarze gminy Bodzentyn przechodzą także szlaki samochodowe:

- droga Celiny - Wola Szczygiełkowa, o długości 2,2 km,
- droga Podgórze - Krajno, o długości 2 km,
- droga Pasry - Gozdy, o długości 3,7 km.

W gminie rozwinęła się agroturystyka i ekoturystyka. Obecnie znajduje się tu 26 gospodarstw agroturystycznych i dwa ekologiczne, głównie w Bodzentynie i Świętej Katarzynie, a także w Orzechówce, Wzdole Kapkazy, Wzdole Kolonii, Wzdole Rządowym, Wzdole Parcelach, Kapkazy, Śniadce, Celinach i Leśnej Podkonarzu. Gospodarstwo w Wiącce oferuje swoim gościom dodatkowe atrakcje, zapewniając im kontakt z końmi i możliwość spędzenia wolnego czasu w siodle.

Ze względu na ogromne zapotrzebowanie ludzi na ciszę, swobodę i spokój wciąż powstają nowe gospodarstwa agroturystyczne. Gospodarstwa zawiązały Stowarzyszenie o barwnej nazwie „W krainie latających czarownic” adekwatnej do atrakcji oferowanych gościom.

Bazę noclegową gminy uzupełniają znajdujące się w Świętej Katarzynie gościńce i zajazdy:

- Gościńiec „Pod Lasem”;
- Zajazd „Baba Jaga”;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Jodełka”;
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe PTSM.

Poprawę i wzrost atrakcyjności społeczno-gospodarczej gminy, szczególnie na terenach chronionych, można osiągnąć poprzez zminimalizowanie wciąż postępującego bezrobocia oraz wynikających z niego patologii społecznych. Należy zwrócić uwagę na:

- dążenie do zapewnienia dogodnych warunków mieszkaniowych,
- zapewnienie właściwego wyposażenia w usługi zdrowia, kultury i oświaty
- uzyskanie zmian w postawach ludzi i ich świadomości zgodnych z nowymi warunkami społeczno-gospodarczymi,
- podniesienie poziomu obsługi mieszkańców w oświacie, pomocy społecznej oraz rekreacji,
- budowa ośrodka kultury służącego integracji społecznej,
- podniesienie wykształcenia mieszkańców,
- rozwój lokalnego rynku pracy, zminimalizowanie bezrobocia,
- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego (produkcja zdrowej żywności oraz zapewnienie zbytu na te produkty,
- stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi agroturystyki,
- przekształcanie tradycyjnych gospodarstw w ekologiczne ze wspomaganiami produkcji ziół i przetwarzania płodów leśnych,
- stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rzemiosła, rękodzieła,
- wspieranie rozwoju miejscowego folkloru.

3. Surowce mineralne

3.1. Budowa geologiczna i zasoby surowców mineralnych

Gmina Bodzentyn w przeważającej części położona jest w obszarze Gór Świętokrzyskich, w obrębie masywu paleozoicznego. Natomiast północne tereny gminy (od okolic Wzdolu do lasu Wykus) należą do obrzeżenia masywu, zbudowanego ze skał młodszych - mezozoicznych.

Masyw paleozoiczny budują utwory kambru, syluru i dewonu, wykształcone w różnej postaci. Kambryj reprezentowany jest przez kwarcyty, piaskowce kwarcytowe i łupki budujące Pasma Łysogórskie. Utwory syluru wykształcone są w postaci łupków ilasto-krzemionkowych i piaskowców. Natomiast dewon reprezentują piaskowce, kwarcytowe, mułowce, dolomity, wapienie, margle i łupki.

Teren gminy obejmuje północną część obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich, które reprezentują osady triasowe. Utwory triasu dolnego wykształcone są jako piaskowce, mułowce i ilowce. Są one przedmiotem eksploatacji w sąsiedniej gminie Suchedniów.

Charakterystyczne dla terenów gminy są utwory najmłodszych epok geologicznych. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez piaski, mułki i ropy w kotłach krasowych występujących w wapieniach synkliny bodzentyńskiej. Natomiast utwory czwartorzędowe to osady pokrywające na znacznej przestrzeni paleozoiczny górotwór, zróżnicowane genetycznie i litologicznie. Są to m. in.:

- plejstocenyjskie osady polodowcowe oraz piaski eoliczne, a w tym: mułki i piaski zastoiskowe, stwierdzone w odsłonięciach koło Bodzentyna na południowym skłonie góry Psarskiej, piaski i żwiry wodnolodowcowe zlodowacenia południowopolskiego lub środkowopolskiego, odsłaniające się przede wszystkim wzdłuż dolin Psarki,
- gliny zwałowe górne zlodowacenia południowopolskiego lub środkowopolskiego, występujące w dużych obszarach doliny Wilkowskiej, Dębniańskiej i Bodzentyńskiej,
- gliny peryglacialne z glazami kwarcytowymi, występujące przede wszystkim na zboczach pasma Łysogórskiego i Klonowskiego,

- piaski rzeczne ze zlodowacenia środkowopolskiego, występujące w głęboko wciętych dolinach rzecznych;
- piaski, żwiry i gliny peryglacjalne z głazami kwarcytowymi zlodowacenia środkowo polskiego i bałtyckiego, występujące jako drugi poziom zboczowych osadów deluwialnych w obrębie zboczy pasma Łysogórskiego, Klonowskiego i Bielińskiego,
- piaski rzeczne tarasów nadzalewowych, występujące fragmentarycznie w dolinach rzecznych,
- lessy piaszczyste i warstwowane, odsłaniające się głównie w dolinach erozyjnych w obrębie doliny Dębniańskiej,

Osadami młodszego czwartorzędu - holocenu są różnorodne utwory wypełniające współczesne doliny rzeczne; są to w kolejności od najstarszych do najmłodszych: mułki i piaski z soczewkami torfów i z pniami drzew kopalnych, piaski i mułki szare, współczesne piaski i żwiry w korytach rzecznych, mułki namywane w formie deluwii i częściowo czarne ziemie (mady) na lessach oraz torfy i glejowe lub bagienne gleby łąkowe.

Głównym aktem prawnym regulującym gospodarkę surowcami mineralnymi jest ustawa Prawo Geologiczne i Górnicze z dn. 4 lutego 1994r. (Dz. U. nr 27, poz. 96. z późniejszymi zmianami).

Występujące na terenie gminy surowce mineralne reprezentowane są głównie przez piaskowce kwarcytowe górnego kambru i dolnego dewonu. których wychodnie położone są w Świętokrzyskim Parku Narodowym i z tego względu wyklucza się ich eksploatację. Piaskowce dolnego triasu budujące północną część gminy (powyżej Wzdolu Rządowego i Siekierna) także ze względu na położenie na terenie chronionym (w Sieradwickim Parku Krajobrazowym) nie są przewidziane do wykorzystania. Zgodnie z ustaleniami Wojewody Świętokrzyskiego na terenie parku krajobrazowego nie może być dopuszczone wydobywanie i przetwórstwo kopalin na skalę przemysłową za wyjątkiem eksploatacji blocznych wapieni i zlepieńców wapiennych jako tzw. marmurów technicznych. Ustalenia dotyczące zakazu wydobywania i przetwórstwa kopalin na terenie parku krajobrazowego odnoszą się również do obszaru jego otuliny, jeżeli działalność taka może oddziaływać niekorzystnie na obszar parku i jego wartości przyrodnicze i kulturowe lub istotnie pogarszać warunki ochrony tych wartości. Ewentualne uzgodnienie z Dyrektorem Świętokrzyskich Parków Krajobrazowych, w sprawie możliwości rozpoznania i eksploatacji dotychczas nieeksploatowanych złóż położonych w granicach otuliny parków, wymaga wykazania braku takiego niekorzystnego oddziaływania w koniecznej dla uzyskania koncesji ocenie oddziaływania na środowisko, zawierającej szczegółowe stadium krajobrazowe.

Możliwości eksploatacyjne istnieją tu tylko dla złóż dolomitów środkowego dewonu, znajdujących się w dolinie rzeki Psarki po przeprowadzeniu dodatkowych prac dokumentacyjnych. Dolomity te mogą być wykorzystywane jako kamień łamany do produkcji kruszywa dla potrzeb budownictwa drogowego i kolejnictwa oraz jako topniki hutnicze. Na terenie eksploatowano kiedyś surowce ilaste w złożu „Bodzentyń”. Jednak surowiec odznaczał się tu niską jakością.

Na terenie gminy istnieje szereg nieczynnych i okresowo czynnych wyrobisk co świadczy o nielegalnym pozyskiwaniu surowców mineralnych przez okolicznych mieszkańców, a co za tym idzie dewastacji tych złóż oraz gruntów leśnych i rolnych. Takie miejsca są zagrożeniem dla środowiska. Samo w sobie wydobycie na taką skalę, ma niewielki negatywny wpływ na środowisko. Zaniechanie wydobywania powoduje też dość szybką samorekultywację. Problem gwałtownie narasta gdy w niezabezpieczonych wyrobiskach gromadzone są nielegalnie odpady.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie zasobów surowców mineralnych

- zmiany krajobrazu na skutek nielegalnego wydobywania surowców przez miejscową ludność
- konieczność sukcesywnej rekultywacji obszarów nielegalnego wydobywania oraz zagospodarowania tych terenów

4. Gospodarka wodna

Głównym przepisem prawa, odnoszącym się do zagadnień gospodarki wodnej jest ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 roku, która reguluje gospodarowanie wodą w nawiązaniu do Ramowej Dyrektywy Wodnej WE 2000/60/EC. Przepisy te przewidują prowadzenie zintegrowanej gospodarki wodnej, realizowanej zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zakładają też zlewniowe kształtowanie i ochronę zasobów wodnych.

Stan ilościowy i jakościowy zasobów wodnych stanowi jeden z podstawowych czynników atrakcyjności inwestycyjnej gminy. W świetle integracji z Unią Europejską za priorytetowe można uznać następujące problemy gospodarki wodnej:

- ochrona wód przed zanieczyszczeniem,
- zapewnienie wody do picia spełniającej wymagane standardy,
- przywrócenie jakości ekologicznej wodom powierzchniowym,
- prowadzenie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska.

Ochronę zasobów wodnych dzielimy na ochronę bierną i ochronę czynną. Ochrona bierna polega na przestrzeganiu zakazów. Służą temu odpowiednie regulacje prawne, które obejmują ograniczenie różnorodnych działań mogących wpłynąć negatywnie na jakość wód. Zwykle polega ona na ustanawianiu stref ochronnych. Ochrona czynna jest realizowana przez wykonywanie nakazów. Zwykle wiąże się to ze stosowaniem środków technicznych, których celem jest usunięcie przyczyn zanieczyszczeń, oczyszczanie i uzdatnianie wód. Niezwykle ważnym elementem czynnej i biernej ochrony wód jest monitoring, który spełnia rolę ostrzegawczą, prewencyjną i służy prognozowaniu.

4.1. Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Pod względem hydrograficznym gmina Bodzentyn leży w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie dwóch zlewni: Kamiennej (niemal w całości) i Nidy (w południowo zachodniej części). Środkiem gminy ze wschodu na zachód przebiega wododział między tymi zlewniami. Jest to teren źródłiskowy dla licznych tu potoków.

Do zlewni rzeki Kamiennej odprowadzane są wody powierzchniowe poprzez koryta następujących rzek:

- Pokrzywianka (z rejonu Woli Szczygiełkowej),
- Czarnej Wody (z rejonu Celin i Dąbrowy Dolnej),
- Psarki (z terenów centralnej części gminy),
- Kamionki (z rejonu na wschód od Michniowa),
- Żarnówki (z północnej części gminy),
- Łubianki (z północno-wschodniej części gminy).

Do zlewni rzeki Nidy odprowadzane są wody:

- Belnianki (z południowo wschodniej części gminy ze stokami Łysicy),
- Lubrzanki (z południowo zachodniej części gminy z rejonu Wilkowa, Starej Wsi po Psary Kąty).

Podstawowym celem monitoringu wód powierzchniowych jest dostarczanie informacji o stanie czystości wód, niezbędnych dla ich ochrony i wspomagania procesów zarządzania zasobami wodnymi. Stan czystości wód powierzchniowych województwa świętokrzyskiego podlega corocznej ocenie w oparciu o analityczne pomiary kontrolne realizowane w ramach monitoringu środowiska dla rzek (sieć krajowa i regionalna) oraz zbiorników zaporowych (sieć regionalna).

Czystość wód w rzekach przepływających przez gminę jest niezadowalająca. Na terenie gminy monitorowane są dwie rzeki: Psarka - prawobrzeżny dopływ Świśliny o długości 20,5 km i powierzchni zlewni 89,2 km² i Pokrzywianka - prawobrzeżny dopływ Świśliny o długości 25,6 km i powierzchni zlewni 215,2 km².

Psarka monitorowana jest w ramach monitoringu krajowego w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych: w 11,2 km biegu rzeki - p.p-k powyżej Bodzentyna i w 4,2 km biegu rzeki - p.p-k Świętomarz (ujście do Świśliny). W roku 2003 rzeka w ocenie ogólnej prowadziła wody pozaklasowe. Psarka na całej swej długości, od źródeł do ujścia Świśliny, nie odpowiada normatywom ze względu na przekroczenia dopuszczalnych stężeń zawiesiny, fosforu og., miana Coli, azotynów. Przyczyną takiego stanu jest niedostateczny stopień skanalizowania terenów nadrzecznych, co powoduje odprowadzanie ścieków zakładowych oraz komunalnych do rzeki.

Z pozostałych rzek gminy, w ramach monitoringu krajowego, prowadzone są badania zanieczyszczeń dla rzeki Pokrzywianki. Monitorowana jest ona w 2 punktach pomiarowo-kontrolnych: w 13,7 km biegu rzeki - p. p-k Serwis i 12,0 km biegu rzeki - p. p-k Rudki (powyżej m. Rudki). Badania wykonane w 2003 roku (Raport WIOŚ) wykazały, zanieczyszczenie wód Pokrzywianki, na całej jej długości - od źródeł do ujścia Świśliny. Ze względu na zawiesinę, stężenie azotynów, fosforu og. i miano Coli rzeka prowadzi wody pozaklasowe, nie odpowiadające normatywom. Rzeka jest także bardzo zanieczyszczona przez tereny wsi Wola Szczygiełkowa.

Oczyszczone ścieki komunalne z oczyszczalni w Bodzentynie odprowadzane są do Psarki (zlewnia Kamiennej), natomiast z oczyszczalni w Świętej Katarzynie do bezimiennego cieką, w zlewni Lubrzanki.

Generalnie można stwierdzić, że rzeki omawianego obszaru prowadzą wody niskiej jakości. Zła jakość wód związana jest głównie z niskim stopniem skanalizowania gminy. Wśród podstawowych przyczyn utrzymania się niskiej jakości wód powierzchniowych wymienić należy również spływy obszarowe z pól.

Zasoby wód powierzchniowych gminy uzupełniają: zbiorniki wodne, stawy rybne niewielkich rozmiarów w wielu miejscowościach, cieką, kanały i rowy. W ramach dużej retencji (powyżej 5 mln m³) gmina nie posiada żadnego zbiornika. W Bodzentynie znajduje się zbiornik na rzece Psarce o powierzchni zalewu 2000 m², który pełni funkcje przeciwpożarową.

Gospodarka wodami powierzchniowymi wiąże się ściśle z przeciwdziałaniem niebezpieczeństwu podtopień czy zalań. Zagrożenie zalaniem wodami rzek czy strumieni i podtopieniem istnieje wzdłuż większych cieków i rzek w czasie roztopów i deszczy nawalnych. Obszary, gdzie może się zdarzyć taka sytuacja, znajdują się w okolicach ul. Opatowskiej w Bodzentynie (w pobliżu oczyszczalni) i ul. Żeromskiego.

W gminie Bodzentyn, zrealizowany zostanie zbiornik Wilków. Zbiornik powstanie na cieku od Św. Katarzyny, dopływie rzeki Lubrzanki i będzie pełnił funkcję retencyjną i rekreacyjną. Powierzchnia zalewu wynosić będzie 10,4 h, a maksymalna objętość zbiornika - 104,5 tys. m³. Termin realizacji przewiduje się na koniec 2004 roku. Przedsięwzięcie sfinansowane zostanie z funduszy gminy (17,5 %) przy współudziale środków państwowych (12,5 %) i unijnych - funduszu PHARE 2001 (70 %). Zbiornik oprócz spełniania dwóch podstawowych funkcji retencyjno-ochronnych w stosunku do wód podziemnych i turystyczno-rekreacyjnych, podniesie atrakcyjność gminy i przyczyni się do aktywizacji gospodarczej mieszkańców okolicznych wsi.

Pierwszy program małej retencji uwzględniający możliwość wykonania zbiorników wód powierzchniowych przedstawiony został w 1997 roku w opracowaniu pod nazwą „Program małej retencji woj. kieleckiego”, wykonanym przez Agencję Technik Ekologicznych i Realizacji Inwestycji „Perfekt”. Na terenie gminy Bodzentyn zaprojektowano w nim 5 zbiorników wodnych, z których realizację pierwszego przewidziano do 2015r.

Tabela 2. Projektowane zbiorniki wodne wg „Programu małej retencji wojewódzka kieleckiego” (1997r.)

Lp.	nazwa zbiornika	powierzchnia zbiornika [ha]	rzeka	horyzont realizacji
1.	Wzdół Huciska	29,5	Psarka	po 2015r
2.	Wilków	16,5	Ciek od Św. Katarzyny	do 2015r.
3.	Płaczek	43,4	Psarka	po 2015r
4.	Dąbrowa Skarbowa	25,0	Czarna Woda	po 2015r
5.	Wola Szczygiełkowa	24,0	Pokrzywianka	po 2015r

Program ten był weryfikowany i nie został zatwierdzony do realizacji. Obecnie realizowany jest zbiornik Wilków, przy czym zmieniona została powierzchnia zalewu. Koszt realizacji zbiornika wynosi 1 000.007 PLN. Zadanie to określone zostało także w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego”. Zbiornik retencyjny wyrówna przepływ oraz zmniejszy nieużyteczne odpływy wód. Wpłynie ponadto na zwiększenie atrakcyjności turystycznej i podniesie walory krajobrazowe obszaru gminy. Po zrealizowaniu projektu nastąpi:

- poprawa stosunków wodno-gruntowych na terenach przyległych do zbiornika,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej i walorów krajobrazowych,
- powstanie nowych ostoj dla fauny i flory związanej ze środowiskiem wodnym,
- zmniejszenie zagrożenia powodziowego związanego z gwałtownymi wezbrzeniami wód w rzekach,
- rozwój działalności agroturystycznej,
- powstanie nowych miejsc pracy.

4.2. Wody podziemne

Na terenie gminy Bodzentyn występują trzy poziomy wodonośne:

- dewoński, związany ze szczelinowatymi dolomitami i wapieniami, ze zróżnicowaną wydajnością studni, dochodząca do 100 m³/h przy depresji ok. 3 m. Wody tego poziomu ujmowane są licznymi studniami wierconymi i zaopatrują ludność z okolic Bodzentyna, Wielkiej Wsi, Sieradowic, Wzdółu. Są to wody wysokiej jakości i mogą być wykorzystywane spożycia bez uzdatniania,
- triasowy, związany z seriami piaskowców przeławionych pakietami mułowcowo-ilastymi, zaopatrujący w wodę ludność północnej części gminy i ujmowany studnią wierconą we wsi Wzdół Rządowy oraz szeregiem pojedynczych studni. Poziom ten jest niezbyt zasobny w wodę, a wydajność studni wynosi ok. 2,5 m³/h przy depresji 5-6 m.). Są to wody dobrej jakości.
- czwartorzędowy, związany z osadami piaszczysto-żwirowymi oraz rumoszem zwietrzelinowym w dolinach rzek: Psarki, Lubrzanki, Łubianki, Żamówki. Poziom ten nie ma wielkiego znaczenia w gospodarce wodnej gminy. Wody poziomu czwartorzędowego zalegają na niewielkich głębokościach i są zwykle zanieczyszczone. Studnie ujmujące wody z tego poziomu odznaczają się niewielkimi wydajnościami.

Południowa część gminy, zbudowana z utworów kambryjskich, sylurskich jest bezwodna, istnieje tu możliwość wykorzystania wód z lokalnych źródeł.

Na terenie gminy Bodzentyn w utworach górnego dewonu wydzielono Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 419 „Bodzentyn” o charakterze szczelinowo-porowym. Znajduje się on w południowej części otuliny Sieradowickiego Parku Krajobrazowego. Zbiornik posiada korzystne warunki gromadzenia wody, ale stosunkowo niewielki obszar zasilania. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęć położonych na jego terenie znacznie przekraczają jego zasób dyspozycyjne. Wielkość poboru wody wg pozwoleń wodnoprawnych jest równa wielkości zasobów dyspozycyjnych, stad jest ograniczona możliwość poboru wód z w/w

zbiornika. Dla zbiornika tego sporządzona została dokumentacja hydrogeologiczna. Opracowanie ma charakter ochronny, ujmuje zakres ochrony wód podziemnych i wyznacza obszary ochronne (najwyższej ochrony - ONO i wysokiej ochrony - OWO) oraz dokumentuje zasoby dyspozycyjne wód podziemnych.

Konieczność ochrony wód podziemnych spowodowała powstanie monitoringu wód podziemnych. Monitoring polega na prowadzeniu w wybranych charakterystycznych punktach (stacjach, posterunkach, punktach obserwacyjnych) powtarzalnych pomiarów stanu zwierciadła wód podziemnych oraz jakości wody, a także interpretacji otrzymanych wyników badań w aspekcie ochrony środowiska wodnego.

Na terenie gminy Bodzentyn zlokalizowana jest studnia wchodząca w skład sieci krajowej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych (KMWP). Jest to studnia głębinowa ujmująca wody poziomu dewońskiego, w miejscowości Sieradowice. Woda w 2002 roku spełniała wymagania Ib klasy czystości wód podziemnych. Otrzymane wyniki spełniały wymagania, jakim powinna odpowiadać woda do picia. W roku 2003 punkt ten został wyłączony z sieci monitoringowej.

Na terenie gminy Bodzentyn zlokalizowany jest 1 punkt pomiarowy (studnia kopana) wchodzący w skład sieci regionalnej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych (RMWP). Wykonane w 2003 roku badania porównano z klasami jakości PIOŚ (Staniewicz-Dubois H., Wskazówki metodyczne dotyczące tworzenia regionalnych i lokalnych monitoringów wód podziemnych, BMS, PIOŚ, Warszawa, 1995) oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 203, poz. 1718). Wyniki badań zaklasyfikowały wodę podziemną do Ib klasy wysokiej jakości. Przekroczenia wartości dopuszczalnych w/w rozporządzeniem odnotowano jedynie w zakresie manganu.

Ograniczone zasoby i występujące zanieczyszczenia wymuszają konieczność racjonalnej gospodarki wodami podziemnymi. Ochronie m.in. w sposobie zagospodarowania terenów i korzystania z zasobów środowiska powinny podlegać: obszary o wysokiej i średniej wodonośności, strefy ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych. Szczególną ochroną przed zanieczyszczeniami należy otoczyć tereny nad zbiornikiem GZWP, by wykluczyć możliwość zanieczyszczenia tych wód. Bardzo duże zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią ścieki odprowadzane bez oczyszczania z gospodarstw indywidualnych w miejscowościach nie skanalizowanych.

Ścieki ze zbiorników bezodpływowych (szamb) często wywożone i wylwane są w miejsca przypadkowe. Władze gminy powinny zwrócić szczególną uwagę na taki proceder, w związku z obowiązkiem jaki nakłada na nie ustawa z 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości porządku w gminach, w zakresie kontrolowania wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych. Obecnie obowiązek ten nie jest wykonywany w sposób zadowalający.

Bardzo duże zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych stanowią tzw. zanieczyszczenia obszarowe strefy przypowierzchniowej rozległych obszarów. Są to zanieczyszczenia spowodowane przenikaniem do środowiska gruntowo-wodnego zanieczyszczeń, których źródłem są m.in. stosowane w rolnictwie nawozy sztuczne i chemiczne środki ochrony roślin, także ścieki deszczowe, które splukują zanieczyszczone powierzchnie zurbanizowane. Źródłem zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego mogą być stacje paliw, ze względu na potencjalne zagrożenie produktami ropopochodnymi.

4.3. Wodociągi i kanalizacja

W gminie Bodzentyn wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę. Gmina nie posiada zintegrowanego systemu wodociągowego, a zasilanie wodociągów odbywa się ze studni wierconych.

Tabela 3. Głównie ujęcia wody oraz zasięg zaopatrywanych z nich wodociągów.

Ujęcia	Pobór wody wg. pozwolenia $Q_{\max. h}$ (m ³ /h)	Strefa ochrony bezpośredniej / pośredniej	Zasięg wodociągu
Bodzentyn Wschód - ujęcie nr 1	102,25	20 m x 20 m /77 m od obudowy studni	Bodzentyn Ulice: 3-Maja, Armii Krajowej, Błotna, Kielecka, Kościelna, Krzywa, Langiewicza, Licealna, Mała, Miejska, Ogrodowa, Opatowska, Partyzantów, Pasięka, Piłsudskiego, Pl. Żwirki Podmurze Polu-

Bodzentyn Wschód - ujęcie nr 2		35 m x 35 m / 77 m od obudowy studni	Pl. Żwirki, Podmurze, Południowa, Rynek Górny, Słoneczna, Straży Pożarnej, Szermentowskiego, Św. Ducha, Świętokrzyska, Wąska, Wesola, Celiny, Dąbrowa Dolna, Dąbrowa Górna, Sieradowice I, Sieradowice II, Śniadka I, Śniadka II, Śniadka III, Śniadka Parcele, Wola Szczygielkowa, Dębno.
Bodzentyn Zachód	79,9	30 m x 26 m / 125 m od ogrodzenia strefy bezpośredniej	Bodzentyn ulice: Suchedniowska, Wolności, Żeromskiego, Psary, Psary Kąty, Psary Podłazy, Psary Stara Wieś, Wilków, Święta Katarzyna, Grabowa
Wzdół Rządowy	80	Brak strefy, teren ogrodzony	Leśna Chrusty, Leśna Kamienna Góra, Leśna Podkonarze, Leśna Stara Wieś, Orzechówka, Podmielowiec, Siekierno Nowa Wieś, Siekierno Podmieście, Siekierno Przedgrab, Siekierno Smyków, Siekierno Stara Wieś, Sieradowice Parcelanci, Sieradowice Parcele, Wiącka, Wzdół Hucisko, Wzdół Kamieniec, Wzdół Kamionka, Wzdół Kolonia, Wzdół Kopciowiec, Wzdół Parcele, Wzdół Rządowy, Wzdół Skorucin, Wzdół Ściegnia

Źródło: Dane uzyskane w ZWKiR Bodzentyn

Na ogół wody z wymienianych ujęć są dobrej jakości i nadają się bezpośrednio do spożycia i na potrzeby gospodarcze.

Poziom nasycenia siecią wodociągowa należy uznać za bardzo dobry (131,5 km). Stopień zwodociągowania gminy wynosi aż 98 %. Znacznie wolniej rozwiązywany jest problem gospodarki ściekowej. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi zaledwie 12,6 km.

Między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, istnieje znaczna dysproporcja, co stanowi duże zagrożenie dla czystości wód (na 100 km wodociągów przypada zaledwie ok. 9,6 km sieci kanalizacyjnej, w województwie wskaźnik ten wynosi - na obszarach wiejskich 10,8 km). Dysproporcja ta jest w istocie większa, gdyż po stronie zaopatrzenia w wodę uwzględnić należy dodatkowo znaczną liczbę gospodarstw posiadających studnie przydomowe.

System zorganizowanego odprowadzania ścieków sanitarnych istnieje jedynie: na terenie części miasta Bodzentyn i miejscowości Święta Katarzyna. Ścieki bytowo-gospodarcze ze skanalizowanych części tych miejscowości odprowadzane są do biologiczno-mechanicznych oczyszczalni ścieków położonych odpowiednio w Bodzentynie i Świętej Katarzynie. Zakład masarski w Bodzentynie jest także podłączony do zbiorczego systemu oczyszczania ścieków, jednak przed wprowadzeniem do kanalizacji ścieki są wstępnie podczyszczane w osadniku.

Tabela 4. Istniejące oczyszczalnie ścieków w gminie Bodzentyn.

Oczyszczalnia	Rodzaj oczyszczalni	Przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]	Strefa ochrony sanitarnej	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Obsługiwany rejon
Bodzentyn	Mechaniczno-biologiczna	600	100 m od ogrodzenia oczyszczalni	10,4	część miasta Bodzentyn
Święta Katarzyna	Mechaniczno-biologiczna	150	100 m od ogrodzenia oczyszczalni	2,2	część miejscowości Św. Katarzyna

Źródło: Dane uzyskane w UMiG w Bodzentynie

Z uwagi na rozbudowę systemu wodociągowy gminy, obejmujący swym zasięgiem niemal wszystkie miejscowości, budowa i rozbudowa systemu kanalizacyjnego w miejscowościach posiadających wodociąg jest bardzo pilną koniecznością. Wynika to zarówno z potrzeby poprawy stanu sanitarnego wsi, jak i sprostania wymogom ochrony środowiska przyjętym w Traktacie Akcesyjnym Polski do UE. Uporządkowanie gospodarki ściekowej przyczyni się nie tylko do poprawy jakości wód powierzchniowych, ale także zapobiegnie

zanieczyszczeniu wód podziemnych. Jest to niezmiernie ważne biorąc pod uwagę wykorzystywanie wód podziemnych do celów zaopatrzenia ludności.

Gmina posiada opracowaną „Strategię...”, w której jednym z celów wiodących w dziedzinie infrastruktury technicznej jest racjonalizacja gospodarki zasobami wodnymi. Wśród celów operacyjnych, które należy traktować jako zadania realizacyjne w tej dziedzinie wskazuje się m. in. na przywrócenie rzekom wysokiego stopnia czystości, zwiększenie ich retencji w celu zmniejszenia fali powodziowej.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie gospodarki wodnej

- nielegalne zrzuty ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi
- zły stan jakościowy wód powierzchniowych
- zbyt mały stopień retencji
- silna dysproporcja pomiędzy siecią kanalizacyjną a wodociągową

5. Gospodarka odpadami

Zagadnienia gospodarowania odpadami są przedmiotem szeregu dyrektyw Unii Europejskiej, z których najważniejsza jest Dyrektywa Ramowa nr 75/422/EWG o odpadach. Problematyka ta w prawodawstwie unijnym została oparta na zasadach: prewencji i „zanieczyszczający płaci”. Podstawowymi polskimi aktami prawnymi regulującym postępowanie z odpadami są: ustawa o odpadach z dnia 21 kwietnia 2001r., ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001r., ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001r. oraz ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996r.

Ustawa o odpadach nałożyła na władze gminy obowiązek sporządzenia „Planu gospodarki odpadami dla gminy”, który rozwiązywałoby kompleksowo problematykę gospodarki odpadami na jej terenie. Opracowanie to mimo, że jest odrębnym dokumentem stanowi integralną część niniejszego „Programu ochrony środowiska dla gminy Bodzentyn”

5.1. Odpady komunalne

Łączna ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy Bodzentyn wyliczona na podstawie wskaźników wytwarzania kształtuje się na poziomie 1,6 tys. Mg/rok.

Na terenie gminy prowadzi się zbiórkę odpadów komunalnych mieszanych i zbiórkę selektywną surowców wtórnych: tworzyw sztucznych i szkła.

Odpady komunalne z terenu gminy Bodzentyn przekazywane są na składowisko w Promniku gm. Strawczyn. Jest to składowisko uruchomione w roku 2000, a koniec jego eksploatacji przewidywany jest na rok 2010.

Zbiórką komunalnych odpadów mieszanych z terenu gminy zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o. Kielce. Zbiórka selektywna odpadów odbywa się poprzez Związek Gmin Ziemi Świętokrzyskiej i prowadzona jest przez firmę SanTa-Eko z Sandomierza.

Według danych zebranych w trakcie opracowywania Planu, zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych mieszanych w gminie Bodzentyn objętych jest 100 % mieszkańców miasta i 80 % mieszkańców terenów wiejskich. W odniesieniu do zbiórki selektywnej, objętych jest nią 100 % mieszkańców gminy.

Według uzyskanych informacji w latach 2000-2003 z terenu gminy Bodzentyn przekazano na składowisko następujące ilości odpadów komunalnych w 2002r. - 290 Mg. zaś w 2003r. - 300 Mg.

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki. Zebrane szkło trafia do huty szkła w Jarosławiu, natomiast tworzywa sztuczne po zbelowaniu w firmie SanTa-Eko przekazywane są do Torunia. W roku 2002 zebrano selektywnie i poddano procesom odzysku 450 m³ szkła i 450 m³ tworzyw sztucznych. Natomiast w roku 2003 ilości wysegregowanych surowców wtórnych wynosiły 2,9 Mg - tworzywa sztuczne i 45,9 Mg szkła.

Odpady opakowaniowe

Odzysk odpadów opakowaniowych odbywa się na terenie gminy poprzez selektywną zbiórkę surowców wtórnych do specjalnych pojemników typu „dzwon” ustawionych na terenie gminy w ilości 300 sztuk.

Część tych odpadów zbierana jest poprzez selektywną zbiórkę. W roku 2003 zebrano 45,9 Mg szkła i 2,9 Mg tworzyw sztucznych.

Komunalne osady ściekowe

Na terenie gminy Bodzentyn funkcjonują dwie oczyszczalnie komunalne mechaniczno-biologiczne: w Bodzentynie i Świętej Katarzynie, o łącznej przepustowości 650 m³/d.

W roku 2003 zostało wytworzonych około 40 Mg osadów ściekowych. Są one wykorzystywane do celów rolniczych, około 2 Mg jest czasowo magazynowane. Osady nie były poddawane procesowi termicznego przekształcania ani kompostowania.

W 2003r. oczyszczalniach w gminie Bodzentyn wytworzono łącznie 1,9 Mg skratek oraz 0,9 osadu z płaskownika, które poddano unieszkodliwieniu przez składowanie.

Odpady ulegające biodegradacji

W sektorze komunalnym odpady ulegające biodegradacji to przede wszystkim tzw. odpady kuchenne ulegające biodegradacji (pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), odpady zielone z placów, papier i tektura. Aktualnie na terenie gminy Bodzentyn odpady te nie są selektywnie zbierane. Gmina posiada charakter rolniczy, można zatem przyjąć, iż na składowisko trafiają odpady w niewielkich ilościach.

Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym

Szacunkowa ilość odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze komunalnym w roku 2003 wynosi 16 Mg/rok.

Brak jest kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania tych odpadów, z wyjątkiem akumulatorów, które są oddawane przy zakupie nowych. Zużyte akumulatory ołowiowe zbierane są przez sklepy z częściami i akcesoriami samochodowymi.

5.2. Odpady z sektora gospodarczego

Ponieważ gmina Bodzentyn ma charakter rolniczy mogła się tu rozwinąć produkcja i przetwórstwo żywności. Znaczna ilość odpadów gospodarczych to odpady pochodzące z rolnictwa, hodowli oraz przetwórstwa żywności (grupa 02). Na omawianym obszarze znajdują się tylko dwa zakłady mięsne. Największym wytwórcą odpadów z tej grupy jest zakład masarski w Bodzentynie. Powstają tu odpady poprodukcyjne i porozbiorowe w ilości około 25 Mg/rok. Odbiorem tych odpadów zajmuje się firma Saria Małopolska Sp. z o.o. Krakowie Oddział w Przewrotnem. Odpady z tej grupy powstają także w niewielkich ilościach w 2 piekarniach w Bodzentynie i niewielkim zakładzie piekarskim w Celinach. Są one zagospodarowywane na miejscu.

W tartaku, który znajduje się w Bodzentynie, powstają głównie odpady w postaci trocin, wiórów, ściłek, drewna (grupa 03 01 05). Odpady te są wykorzystywane głównie jako paliwo w kotłowniach oraz trafiają do odbiorców indywidualnych.

Odpady z energetycznego spalania paliw stanowią także znaczną ilość. Żużel powstający na omawianym obszarze pochodzi ze szkół i z indywidualnych gospodarstw domowych. Najczęściej jest on zagospodarowywany przez mieszkańców we własnym zakresie lub trafia na składowisko komunalne.

5.3. Odpady niebezpieczne

Wśród odpadów niebezpiecznych jakie powstają na terenie gminy wyróżniono:

- Oleje odpadowe

Jako główne źródło powstawania tego typu odpadów należy uznać stacje obsługi pojazdów, bazy transportowe jak również maszyny i urządzenia pracujące w zakładach. Na terenie gminy odpady z tej grupy powstają także na stacjach paliw w wyniku odwadniania olejów w separatorach.

- baterie i akumulatory

Według informacji uzyskanych z zakładów produkcyjnych z terenu gminy Bodzentyn określono, iż w sektorze gospodarczym w roku 2003 powstała minimalna ilość baterii i akumulatorów ołowiowych i niklo-wo-kadmowych. Małogabarytowe baterie i akumulatory aktualnie nie są zbierane i poddawane odzyskowi. Są unieszkodliwiane poprzez składowanie.

- środki ochrony roślin

Najczęściej stosowanymi obecnie środkami ochrony roślin w rolnictwie są: środki owadobójcze, chwastobójcze, grzybobójcze i zapraw nasiennych. Oprócz środków stosowanych w rolnictwie, środki ochrony roślin są również wykorzystywane w leśnictwie, w celu ochrony lasów przed szkodnikami i chorobami. Powstają głównie odpady opakowaniowe po tych środkach.

- zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne

Spośród odpadów tego typu 75 % wszystkich zużytych urządzeń stanowi sprzęt AGD, natomiast 25 % - urządzenia elektroniczne. Na terenie gminy Bodzentyn nie prowadzi się szczegółowej inwentaryzacji odpadów powstałych po zużytych urządzeniach elektrycznych i elektronicznych. Na prowadzi się także zorganizowanej zbiórki odpadów powstałych po zużytych urządzeniach elektrycznych i elektronicznych.

- wycofane z eksploatacji pojazdy

Wycofane z eksploatacji pojazdy demontowane są w składnicach złomu, w celu odzysku poszczególnych substancji i materiałów nadających się do powtórnego wykorzystania. Na terenie gminy Bodzentyn brak jednostek, które posiadałaby decyzje wojewody do prowadzenia działalności w zakresie demontażu wraków samochodów wycofanych z eksploatacji, zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym.

- Odpady medyczne i weterynaryjne

Na terenie gminy Bodzentyn odpady medyczne pochodzą z ośrodków zdrowia, gabinetów lekarskich, aptek i innych placówek, odbierane są przez firmy posiadające zezwolenia na gospodarowanie takimi odpadami i trafiają poza teren gminy do spalarni. Odpady przekazywane do spalarni to przede wszystkim zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, materiał biologiczny. Odpady weterynaryjne, wytwarzane w prywatnych gabinetach weterynaryjnych nie są objęte żadnym rejestrem ani statystyką.

- odpady zawierające azbest

Najwięcej materiałów zawierających azbest powstanie w trakcie wymiany tych pokryć, w ramach realizacji ogólnokrajowego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”. Na obszarze gminy przeprowadzono inwentaryzację pokryć dachowych zawierających azbest (płyty faliste azbestowo-cementowe). Wg danych uzyskanych w UMiG Bodzentyn na terenie gminy znajduje się 221,4 tys. m² pokryć dachowych zawierających azbest.

Bardzo trudnym problemem jest składowanie odpadów komunalnych na tzw. „dzikich” wysypiskach. Szczególny niepokój budzi lokalizacja takich wysypisk w dolinach rzecznych oraz w wyrobiskach, co stwarza istotne zagrożenie w związku z łatwością przedostawania się zanieczyszczeń do podłoża i wód.

Najważniejsze problemy w dziedzinie gospodarki odpadami

- składowanie jako główna forma unieszkodliwiania odpadów,
- nieszczelny system zbiórki odpadów,
- „dzikie” wysypiska odpadów,
- konieczność bezpiecznego usunięcia azbestowych materiałów budowlanych (gł. pokrycia dachowe) z terenu gminy.

6. Powietrze atmosferyczne

Podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony powietrza w UE jest Dyrektywa Ramowa w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu 96/62 EC. Określa ona ramy prawne oraz ujednolicone metody i kryteria oceny jakości powietrza i jest uzupełniona licznymi pochodnymi aktami prawnymi. Polskie prawodawstwo (POŚ wraz z rozporządzeniami wykonawczymi) uwzględnia niemal w całości wymagania prawa europejskiego. Zgodnie z nim przez ochronę powietrza rozumiemy zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Województwo świętokrzyskie posiada stosunkowo niski poziom zanieczyszczenia powietrza, co potwierdzały dotychczasowe badania. Gmina Bodzentyn posiada znikomą emisję pyłów i gazów. Zgodnie z wydanymi pozwoleniami roczna emisja dopuszczalna wynosi tu

- 0,048 Mg/rok dla dwutlenku siarki,
- 0,286 Mg/rok dla dwutlenku azotu,
- 0,540 Mg/rok dla tlenku węgla.

Dużą rolę w kształtowaniu lokalnego poziomu zanieczyszczeń w powietrzu ma także niska emisja, która pochodzi głównie ze spalania węgla w lokalnych kotłowniach i paleniskach indywidualnych (nie posiadają one w praktyce żadnych urządzeń ochrony powietrza). Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. Na terenie gminy Bodzentyn z zakresu likwidacji niskiej emisji realizowana jest inwestycja przebudowy Szkoły Podstawowej w Bodzentynie wraz z kotłownią. Na niską emisję wpływa również transport, który stwarza szczególne zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oceny jakości powietrza dokonuje się w strefach, którymi są aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. oraz obszary powiatu nie wchodzące w skład aglomeracji.

Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza Wojewoda dokonuje przynajmniej raz na pięć lat klasyfikacji stref, odrębnie pod kątem poziomu każdej substancji, wyodrębniając przy tym strefy, w których przekroczone są wartości kryterialne (dopuszczalne, progowe). Następnie co roku dokonuje się oceny poziomu substancji w powietrzu w każdej ze stref i przeprowadza się klasyfikacje stref, w których:

- poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- poziom choćby jednej substancji mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego.

W województwie świętokrzyskim w roku 2003 dokonano oceny poziomu substancji w powietrzu w poszczególnych strefach. Następnie na podstawie klas wynikowych określono jedną klasę ogólną, dla każdej strefy, ze względu na kryterium ochrony zdrowia oraz jedną klasę ogólną, ze względu na ochronę roślin.

Powiat kielecki ze względu na ochronę roślin został zakwalifikowany do klasy ogólnej A (poziom stężenie nie przekracza wartości dopuszczalnej), natomiast ze względu na kryterium ochrony zdrowia do klasy B (poziom stężenie jest powyżej wartości dopuszczalnej, ale nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji).

Wszelkie działania podejmowane w zakresie ochrony powietrza powinny być w pierwszym rzędzie realizowane w miejscowościach zlokalizowanych w obszarach prawnie chronionych i ich strefach ochrony, na obszarach przewidzianych do intensywnego rozwoju turystyki - gmina Bodzentyn zalicza się do takich obszarów.

Największe efekty w zakresie ochrony powietrza można osiągnąć ukierunkowując działania proekologiczne na:

- gospodarkę ciepłą poprzez modernizację i rozbudowę lokalnych kotłowni, likwidację niskiej emisji i termorenowację budynków oraz gazyfikację i zmianę systemów ogrzewania węglowego na „przyjazne środowisku” ze szczególnym uwzględnieniem paliw alternatywnych;
- system transportowy - ograniczenie emisji ze źródeł transportowych, inwestycje w celu poprawy stanu nawierzchni dróg;
- edukację ekologiczną - promowanie właściwych zachowań społeczeństwa.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie ochrony powietrza

- wykorzystywanie węgla jako głównego źródła energii
- niska emisja
- napływ zanieczyszczeń powietrza z sąsiednich regionów np. Starachowic
- brak świadomości mieszkańców o zagrożeniu powstającym przy spalaniu w domowych piecach materiałów odpadowych).

7. Gleby

7.1. Ochrona gleb

Ochrona gleb w rozumieniu ustawy POŚ prowadzona jest w ramach ochrony powierzchni ziemi i polega na zachowaniu możliwości ich produkcyjnego wykorzystania oraz utrzymaniu jakości na poziomie wymaganych standardów (określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 09.09.2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi). Ustawa ta postanawia, że oceny jakości gleb i ziemi oraz obserwacji długofalowych zmian w tym zakresie dokonuje się w ramach monitoringu państwowego, który realizowany jest przez IUNG Puławy i przewiduje pobieranie próbek badawczych z profili glebowych położonych w ściśle określonych miejscach kraju. Pełny pomiar chemizmu gleb zgodnie z założeniami programu ogólnokrajowego wykonany został w 1995 i 2000r., a kolejny dotyczyć będzie 2005r.

Na terenie gminy Bodzentyn nie zlokalizowano jednak tego rodzaju profili, zaś najbliższe położone punkty badawcze w woj. świętokrzyskim znajdują się w Woli Kopcowej gm. Masłów i Wąchocku Starym Dworze gm. Wąchock (powiat starachowicki).

Tabela 5. Zawartość metali ciężkich, siarki siarczanowej oraz węglowodorów aromatycznych w profilu glebowym Wola Kopcowa i Wąchock Stary Dwór.

Lokalizacja Badań	Rok	pH w KCl	Zawartość metali ciężkich w mg/kg gleby i stopień zanieczyszczenia						Zawartość S-SO ₄ w mg/100 g gleby i stopień zanieczyszczenia	Zawartość µg WWA w kg gleby i stopień zanieczyszczenia *
			Cd	Cu	Cr	Ni	Pb	Zn		
Wola Kopcowa gm. Masłów (361)	1995	3,7	0,25 0	4,2 0	5,2 0	3,7 0	18,5 0	25,7 0	1,50 I	262 I
	2000	3,7	0,19 0	4,5 0	5,3 0	3,2 0	19,3 0	26,0 0	1,80 I	274 I
Wąchock Stary Dwór gm. Wąchock (265)	1995	4,5	0,24 0	28,3 I	5,8 0	2,8 0	10,4 0	31,0 0	0,88 I	1449 III
	2000	4,3	0,17 0	30,0 I	4,3 0	2,6 0	10,4 0	28,6 0	0,75 I	1065 III

Źródło. Dane WIOŚ, 2003.

Jak wynika z 2 cykli badań (wykonanych jeszcze według poprzednio obowiązujących kryteriów) powierzchniowej warstwy gleb użytków rolnych (0-20 cm) gleby w sąsiednich gminach cechuje:

- naturalna zawartość kadmu, chromu, niklu, ołowiu i cynku (określana jako 0 stopień zanieczyszczenia w skali 0-V).
- nieznaczne przekroczenie zawartości miedzi w Wąchocku Starym Dworze (I stopień zanieczyszczenia),
- nieco podwyższona zawartość siarki siarczanowej (S-SO₄), określana jako I stopień zanieczyszczenia,
- podwyższona zawartość węglowodorów aromatycznych w Woli Kopcowej, nieznaczne przekroczenie progu 200 µg/kg (oznaczającego I stopień zanieczyszczenia),
- zanieczyszczenie gleb w Wąchocku Starym Dworze w zakresie węglowodorów aromatycznych (III stopień zanieczyszczenia), przy czym zauważa się poprawę jakości w cyklu badań przeprowadzonych w 2002 roku, w stosunku do stanu sprzed 5 lat i nieznaczne tylko przekroczenie progu 1000 µg/kg.

Celem ochrony środowiska glebowego na terenie Parku jest zachowanie występujących tu jednostek podziałowych gleb, przeciwdziałanie ich degradacji oraz właściwe zaspokojenie potrzeb żywieniowych zbiorowisk roślinnych ekosystemów leśnych i nieleśnych. Szczegółnej ochronie podlegają gleby:

- litogeniczne: bezwęglanowe oraz inicjalne i słabo wykształcone,
- autogeniczne: brunatnoziemne i bielicoziemne,
- semihydrogeniczne: bielicoziemne oglejone, czarne ziemie i zabagnione
- hydrogeniczne: bagienne i pobagienne,
- napływowe: aluwialne

7.2. Ogólna ocena jakości gleb i ziemi

Obszar gminy Bodzentyn charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami glebowymi. Powszechnie występują tu gleby lessowe - na terenie całej gminy, niemal w każdej wsi, z wyjątkiem Świętej Katarzyny i Wilkowa. Na terenie wsi Podmilowiec i Sieradowice z utworów fiuwiogłacyjnych wykształciły się gleby piaszczysto-gliniaste. Natomiast występujące w dolinie rzeki Psarki w miejscowościach: Bodzentyn, Psary, Stara Wieś, Hucisko, Kamieniec, Dąbrowa – mady, powstały z mułków i torfów holocenijskich.

W otulinie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego występują gleby lessowe o bardzo dużej przydatności rolniczej i klasach bonitacyjnych I-III. Grunty te są na ogół intensywnie użytkowane rolniczo i charakteryzują się dużą podatnością na erozję wodną i wietrzną. Wpływa to na degradację gleb i stan czystości wód powierzchniowych, gdyż splukiwana jest wierzchnia warstwa żyznej gleby wraz z nawozami mineralnymi i środkami ochrony roślin. Doliny rzek Psarki i Świśliny w dolinie Bodzentyńskiej, charakteryzują się domieszkami nagromadzonych aluwialnych gleb madowych i organicznych, na ogół w IV klasie bonitacyjnej. Są one użytkowane jako łąki i pastwiska. Na pozostałej części obszaru gminy przeważają gleby o niskiej i bardzo niskiej przydatności rolniczej, wytworzone z piasków i glin, a miejscami z utworów pyłowych.

Obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego odznacza się mozaikowością pokrywy glebowej. Znajdują się tu gleby litogeniczne z dominującym udziałem materiału skalnego, gleby autogeniczne ze zróżnicowanymi profilami oraz gleby semihydrogeniczne, hydrogeniczne i napływowe. Gleby fitogeniczne, hydrogeniczne i napływowe odgrywają na ogół niewielką rolę na terenie Parku. Najliczniej występują tu gleby autogeniczne, zajmujące łącznie 87 % jego powierzchni. Wytworzyły się one na pokrywach stokowych. Dominują wśród nich gleby brunatne kwaśne typowe. W powiązaniu z nimi wykształciły się gleby brunatne kwaśne opadowoglejowe, płowe właściwe, płowe opadowoglejowe, rdzawe właściwe i bielicowo-rdzawe. Występują tu także gleby brunatne właściwe, brunatne kwaśne bielicowane, brunatno rdzawe i bielicowe właściwe.

Teren gminy Bodzentyn charakteryzuje się występowaniem optymalnie uwilgotnionych gleb. Natomiast w odniesieniu do warunków agroklimatycznych teren gminy zalicza się do jednych z najmniej korzystnych w obrębie Gór Świętokrzyskich.

Na terenie gminy powierzchnia gruntów rolnych wynosi 8227 ha. W tym grunty orne zajmują 5918 ha, sady 163 ha, łąki 1324 ha, pastwiska 454 ha. Na lasy i grunty leśne przypada 7372 ha, a na pozostałe grunty w tym nieużytki 42 ha. Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych, charakterystyczna dla całego regionu jest niekorzystna i nie zapewnia efektywności produkcji.

Występujące w otulinie Sieradowickiego Parku Krajobrazowego gleby lessowe charakteryzują się dużą podatnością na erozję wodną i wietrzną. Erozji tej sprzyja lokalny niedobór lasów, brak zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, spełniających rolę wiatrochronną oraz występujące przesuszenia (susze, źle działająca melioracja). Wpływa to na degradację gleb i stan czystości wód powierzchniowych, gdyż splukiwana jest wierzchnia warstwa żyznej gleby wraz z nawozami mineralnymi i środkami ochrony roślin. Problemy erozji wodnej i wietrznej rozwiązywane będą w ramach wprowadzanie programu rolno-środowiskowego, współfinansowanego przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji w rolnictwie i budżet państwa.

Główne zagrożenia i problemy ochrony gleb

- erozja wodna i wietrzna,
- niewłaściwie działające melioracje wodne,
- zagrożenie zanieczyszczeniem ze strony sąsiednich regionów.

8. Lasy

Podstawowymi przepisami prawnymi regulującymi zagadnienia gospodarki leśnej są:

- Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach,
- Rozporządzenie Rady Wspólnot Europejskich Nr 2080/92 EWG. określające m.in. wielkość i zakres wsparcia finansowego udzielanego właścicielom zalesiającym grunty rolne,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o wpieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

8.1. Ogólna ocena zasobów leśnych

Lasy w gminie Bodzentyn zajmują znaczny obszar - 7372 ha, co stanowi 46 % ogólnej powierzchni gminy. Dla porównania lesistość województwa kształtuje się na poziomie 27,0 % zaś kraju - 28,5 %. Z czego lasy państwowe zajmują 7184 ha, natomiast w rękach prywatnych pozostaje 188 ha terenów leśnych (2,6 % powierzchni lasów).

Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa zarządzane są przez jednostkę organizacyjną „Lasy Państwowe” i nadzorowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Radomiu. Celem nadrzędnym spośród podstawowych celów i zasad gospodarki leśnej, określonych w ustawie o lasach, jest trwałe utrzymanie lasów dla ciągłego spełniania przez nie wielostronnych funkcji środowiskotwórczych, społecznych, ochronnych i gospodarczych. Realizacja tego celu wymaga zwiększania odporności drzewostanów, m.in. poprzez zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego ekosystemów leśnych, a jednym z podstawowych narzędzi jego realizacji jest plan urządzenia lasu. W planowaniu urządzeniowym uwzględniane są wytyczne zawarte w: „zasadach hodowli lasu, „instrukcji ochrony lasu”, „instrukcji ochrony przeciwpożarowej” i innych zasadach, instrukcjach i wytycznych, obowiązujących aktualnie w Lasach Państwowych.

Gospodarka leśna prowadzona jest tu (w tym w obrębie Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Sieradowskiego Parku Krajobrazowego) na podstawie odpowiednich planów urządzeniowych, opracowywanych na okresy 10-letnie. Gospodarka leśna na terenach chronionych podlega zasadom wynikającym z planów ochrony. Polega ona na pozyskiwaniu drewna w ilościach mieszczących się w etatach cięć, ustalonych w obowiązujących planach oraz na reprodukcji lasu, w zakresie wynikającym z typu siedliska. Prowadzone są także cięcia sanitarne drzewostanu, konserwacja i odbudowa rowów melioracyjnych, konserwacja dróg leśnych oraz urządzeń przeciwpożarowych.

Plan urządzenia lasu (plan u. 1.) składa się z:

1. Części inwentaryzacyjnej, zawierającej:
 - a) opis taksacyjny lasu wg stanu na dzień 1 stycznia pierwszego roku obowiązywania planu u.1,
 - b) wykaz powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia,
 - c) tabele klas wieku drzewostanów obejmujące zestawienia powierzchni lasów,
 - d) mapę gospodarczą lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, w skali 1:500,
 - e) ogólny opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia
2. Analizy gospodarki leśnej w minionym okresie,
3. Programu ochrony przyrody,
4. Części planistycznej, zawierającej w okresie objętym planem u.1:
 - a) wyszczególnienie celów i zasad gospodarki leśnej
 - b) ilość przewidywanego do pozyskania drewna (etat cięć), określona miąższość użytków głównych (rębnych i przedrębnych),
 - c) zadania obejmujące pielęgnowanie upraw, młodników i drzewostanów oraz upraw projektowanych do założenia,
 - d) zadania dotyczące zalesień i odnowień,
 - e) kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej,
 - f) kierunkowe zadania z zakresu gospodarki łowieckiej,
 - g) potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej.

Lasy pełnią ważną funkcję w strukturze przyrodniczej gminy. Są, bowiem najważniejszym ogniwem wiążącym główne komponenty środowiska, tworząc węzły ekologiczne o wybitnych walorach przyrodniczych

oraz leśne koniarze ekologiczne, umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków. Obszary leśne spełniają różnego rodzaju funkcje tj. zapewniają barierę ochronną pozostałym komponentom przyrody, stanowią źródło surowców dla wielu gałęzi gospodarki są cennym walorem dla turystyki.

Istotnym ograniczeniem środowiskowym w lasach prywatnych jest nadmierne rozproszenie kompleksów leśnych. Znaczna ich część tworzy bowiem niewielkie powierzchnie, które nie wykształciły właściwego klimatu „wnętrza lasu”.

Najważniejszym zagrożeniem środowiska leśnego są pożary, na które są szczególnie podatne siedliska sosnowe porastające tereny suche i o niższym poziomie wód gruntowych. Zagrożenie, zwłaszcza dla gatunków iglastych stwarzają również przemysłowe zanieczyszczenia powietrza, przyczyniające się do zwiększenia podatności koron drzew na czynniki chorobotwórcze. Część obszary leśnych nadleśnictwa Suchedniów (północne obszary gminy) wykazują uszkodzenia przemysłowe drzewostanów.

Do ważniejszych zagrożeń środowiska leśnego zalicza się:

- nie pełne realizowanie zabiegów pielęgnacyjnych i odnowień w lasach prywatnych;
- kradzieże drzewa z lasów wszystkich kategorii własności;
- zaśmiecanie lasów, zwłaszcza w pobliżu terenów mieszkaniowych i turystycznych;
- występowanie szkodników owadzych i chorób grzybowych.

Gmina Bodzentyn zalicza się do obszarów o wysokich potrzebach zalesieniowych. W „Studium...” określono następujące obszary przeznaczone do zalesienia: nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolnej w oddz. 116, 134, 141, 152, 158, 159, 227 oraz inne grunty rolne nadające się do zalesienia na terenie Nadleśnictwa Suchedniów.

Realizacja przyjętych kierunków zwiększania lesistości w województwie świętokrzyskim oparta została na założeniach „Krajowego programu zwiększania lesistości”, który przyjęty został przez Radę Ministrów w czerwcu 1995r. Wg w/w programu w gminie Bodzentyn w latach 2000-2020 jest projektowanych do zalesień 258 ha gruntów. Aktualizacja w 2003r. „Krajowego programu zwiększania lesistości” wskazuje do zalesienia tereny wiejskie gminy Bodzentyn. Istotnym ograniczeniem realizacji zalesień jest natomiast niedobór środków finansowych.

Zarząd ŚPN przygotowuje obecnie użytki nierolne (tereny nieuprawiane) przy osadach pod samosiew - zalesianie drogą naturalnej sukcesji. Proces przygotowywania gruntów potrwa około 5 lat. Docelowo pod zalesienie takim sposobem przygotowanych zostanie na terenie gminy Bodzentyn 99,60 ha gruntów (dane uzyskane w Dyrekcji Parku).

Główne zagrożenia i problemy w zakresie lesistości

- zbyt duże rozdrobnienie kompleksów leśnych,
- uszkodzenia drzewostanów oraz słaba ich kondycja zdrowotna,
- duże zagrożenie pożarowe, nasilające się szczególnie w okresie suszy,
- niedostateczne wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych,
- nikły procent i słabe tempo zalesień i zadrzewień śródpolnych,
- wciąż powstające nowe „dzikie wysypiska” śmieci,
- kradzieże drewna w lasach wszystkich kategorii własności,
- niewystarczająca ilość infrastruktury turystycznej i komunalnej w sąsiedztwie lasów.

9. Hałas i pola elektromagnetyczne

Walka z hałasem i ujemnym wpływem pól elektromagnetycznych nie będzie w najbliższych latach (do 2010 roku) działaniem priorytetowym o czym przesadza niewielka skala tych problemów jak też brak przepisów wymuszających szybkie działania. W Polsce obowiązują dwa podstawowe akty prawne regulujące zagadnienia hałasu i ochrony przed promieniowaniem:

- Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627),
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz. U. nr 80, poz. 717).

9.1. Hałas

Rozpoznanie problemu zanieczyszczenia środowiska hałasem jest znacznie mniejsze w porównaniu do innych zagadnień ochrony środowiska. Badania przeprowadzone w ostatnich latach na obszarze województwa wskazują na poszerzanie się obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym, co prowadzi do zwiększenia populacji objętej szkodliwym jego wpływem.

Hałas w szczególny sposób wpływa na jakość życia ludzkiego, powodując określone skutki zdrowotne (ubytki słuchu, zaburzenia psychofizyczne) i ekonomiczne (spadek wydajności pracy, wydatki na osłony przeciwhałasowe). Ze względu na środowisko występowania hałas dzieli się na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy, instalacyjny),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i na terenach wypoczynkowych (komunalny),
- hałas od środków transportu (komunikacyjny).

Zgodnie z przepisami ochrony środowiska bieżące przeciwdziałanie zagrożeniu hałasem polegać będzie na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego oraz utrzymaniu dobrego stanu środowiska. W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje się możliwość ustanowienia stref ograniczonego użytkowania (tworzonych ze względu na zwiększoną emisję tych zagrożeń) w obrębie, których wykluczona byłaby realizacja określonych form zabudowy.

Potencjalnym źródłem hałasu na terenie gminy Bodzentyn może być ruch samochodowy na drodze 751 i 752. Szybki rozwój motoryzacji indywidualnej w ostatnich latach połączony ze wzrostem przewozów transportowych oraz opóźnieniami w rozbudowie układów drogowo-ulicznych przyczynił się do znacznego pogorszenia klimatu akustycznego. Przy rosnącym ruchu pojazdów samochodowych, klimat akustyczny na przestrzeni ostatnich lat ulega pogorszeniu. Na poziom hałasu komunikacyjnego mają wpływ czynniki związane z warunkami ruchu, parametrami drogi, rodzajem pojazdów

Hałas przemysłowy na terenie miasta i gminy i może być związany z małymi zakładami produkcyjnymi, lub usługowymi. Należy przypuszczać, iż poziom tego hałasu z reguły nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm poza granicami działek na których zlokalizowany jest dany zakład.

Na terenie gminy brak zakładów, które posiadałyby decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. Nie wykonano także pomiarów hałasu drogowego, który stanowi uciążliwe źródło hałasu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca termin 30.06.2008r. do przedłożenia radzie powiatu programów działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego. Wskazane jest wcześniejsze podjęcie stosownych działań przez gminę, zarządy dróg oraz zakłady emitujące hałas powyżej poziomu dopuszczalnego prawem.

Główne problemy w zakresie hałasu

- rozszerzanie się terenów zagrożonych akustycznie przez hałas samochodowy

9.3. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie to jest zjawiskiem powszechnym. Źródłami tego promieniowania są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej oraz urządzenia o mniejszej uciążliwości, diagnostyczne, terapeutyczne, przemysłowe, a także domowe. Dla ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości 0,1-300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym.

Do urządzeń tego typu na obszarze gminy Bodzentyn należą:

- bazowe stacje telefonii komórkowej różnych operatorów w: Bodzentynie (Idea), Św. Katarzynie (Plus) i Wzdole Ścięgni (Plus).
- Naziemne Centrum Usług Satelitarnych TP S.A. w Psarach.

Ochrona ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym uregulowana jest ustawowo (prawo budowlane, prawo ochrony środowiska, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sanitarnymi.

Główne problemy wynikające z zagrożenia promieniowaniem

- brak dokładnej inwentaryzacji znaczących źródeł i pomiarów pól elektromagnetycznych,
- zwiększona emisja promieniowania elektromagnetycznego spowodowana wzrostem zapotrzebowania na usługi radiokomunikacji i rozwojem systemów telefonii komórkowych;

10. Poważne awarie

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienia przeciwdziałania poważnym awariom jest ustawa Prawo ochrony środowiska, w której zawarte są: przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu tym awariom, obowiązki zakładu stwarzającego takie zagrożenie, obowiązki organów administracji w tym zakresie. Dodatkowo wiele rozwiązań związanych z tym tematem zawartych jest w ustawie o ochronie przeciwpożarowej z dn. 24 sierpnia 1991r. (z późniejszymi zmianami) i ustawie o Państwowej Straży Pożarnej z dn. 24 sierpnia 1991r. (z późniejszymi zmianami).

Poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem". Z kolei poważna awaria przemysłowca to: „poważna awaria w zakładzie”.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej będącej w jego posiadaniu zostaje uznany za zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii. Na terenie gminy Bodzentyn nie zlokalizowano zakładu o takim charakterze.

Istotnym źródłem zagrożenia oprócz awarii w zakładach przemysłowych może być również transport i przeładunek substancji niebezpiecznych. Drogami o charakterze ponadlokalnym (np. droga nr 751 i 752) przewożone są m.in. etylina, gazy płynne, oleje.

Zgodnie z ustawą POŚ w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie poważnych awarii przemysłowych

- brak odpowiednio przystosowanych dróg do bezpiecznego przewozu materiałów niebezpiecznych.

11. Edukacja ekologiczna

Zapewnienie ochrony środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju jest obowiązkiem Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku. Narodowy Program Edukacji Ekologicznej (NPEE) jest rozwinięciem i konkretyzacją zapisów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej (NSEE). Jest to pierwszy dokument z zakresu tej problematyki, określający podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania.

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa jest jednym z głównych czynników kształtowania rozwoju zrównoważonego. Będzie on osiąganym w oparciu o Narodową Strategię Edukacji Ekologicznej (NSEE) oraz Narodowy Program Edukacji Ekologicznej (NPEE), wskazujący zadania edukacyjne oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju realizuje następujące cele:

- Kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi.
- Umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Jednym z głównych celów Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej NSEE jest tworzenie gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej NPEE, ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności.

W 1992 w Rio de Janeiro odbyła się Konferencja Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”, której główną częścią był tzw. Szczyt Ziemi. Zgromadził on przedstawicieli rządów i głowy państw ze 180 krajów świata i doprowadził do przyjęcia przez nie dokumentów końcowych, z których najważniejsze to „Deklaracja z Rio” oraz Agenda 21. W Deklaracji z Rio zawarto zasady określające prawa i obowiązki państw w ich dążeniu do trwałego rozwoju ludzkości i zapewnieniu jej dobrych warunków życia. Sygnatariusze Deklaracji - w tym także Polska - stwierdzają, że jedyną drogą osiągnięcia długotrwałego wzrostu gospodarczego jest zachowanie i ochrona zasobów przyrody. Agenda 21 - zawiera podstawowe wskazania dotyczące ochrony i kształtowania środowiska życia człowieka.

Polska jest krajem zaawansowanym w realizacji fundamentalnych wymagań Agendy 21, do których należy:

- budowa podstaw prawnych dla racjonalnego gospodarowania zasobami odnawialnymi i nieodnawialnymi środowiska oraz ochrony środowiska przed presją spowodowaną działalnością człowieka;
- budowa instytucjonalnych struktur zarządzania środowiskiem na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym oraz monitorujących wdrażanie prawa;
- ekonomizacja działań w środowisku w oparciu o zasadę użytkownik i zanieczyszczający płaci oraz o zasadę podwójny korzyści (win-win strategy);
- zapewnienie efektywności systemu i instytucji finansowania ochrony środowiska oraz działań w kierunku rozwoju zrównoważonego;
- zmiana świadomości ekologicznej społeczeństwa i budowa podstaw prawnych dla jego udziału w procesach zarządzania środowiskiem;
- redukcja ilości i szkodliwości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska.

Edukacja zgodnie z Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej kierowana jest w odniesieniu do różnych grup mieszkańców:

- Wychowanie przedszkolne,
- Szkoły podstawowe i gimnazjalne,
- Szkolnictwo wyższe,
- Edukacja dorosłych.

W przedszkolach edukacja może odbywać się poprzez

- bezpośredni kontakt z przyrodą (wycieczki, spacer),
- praktyczne działania,
- gry, zabawy, konkursy,
- tworzenie kącików ekoedukacji.

Można zorganizować wycieczki do Sieradowickiego Parku Krajobrazowego lub w pobliże pomników przyrody czy rezerwatów. Przed przystąpieniem do zorganizowania ścieżki dydaktycznej należy przeprowadzić pogadankę na temat ochrony różnych gatunków roślin i zwierząt na terenie parku, zasad zachowania się i postępowania na terenach objętych ochroną itp., a po powrocie ze wycieczki dzieci uczestniczą w konkursie plastycznym, poprzedzonym omówieniem wrażeń z wycieczki.

W szkołach podstawowych i gimnazjalnych edukacja powinna wyzwać i utrwać u uczniów potrzeby życia zgodne z ideami zrównoważonego rozwoju poprzez:

- kształtowanie człowieka świadomego swej jedności ze środowiskiem przyrodniczym i społeczno-kulturowym,
- rozwijanie umiejętności obserwowania środowiska oraz gromadzenia o nim informacji,
- poznanie praw i współzależności rządzących przyrodą, a także zachodzących pomiędzy przyrodą a człowiekiem,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą i przyswojonym systemem wartości,
- pobudzanie wrażliwości na piękno przyrody i ład przestrzenny,
- kształtowanie postawy szacunku dla życia i zdrowia, zarówno własnego, jak i wszystkich innych istot,
- prowadzenie aktywnych form edukacji w terenie, np. „zielone szkoły”,
- współpracę między nauczycielami w tworzeniu klimatu sprzyjającego realizacji podstawowych celów edukacji ekologicznej.

W młodszych klasach szkoły podstawowej na zajęciach nauczania zintegrowanego, proponuje się zorganizowane podobnych wycieczek oraz przygotowanie przedstawień i konkursów z dziedziny ochrony przyrody.

Dla starszych uczniów szkół wszystkich typów program edukacyjny i informacyjny oprócz realizowania treści ekologicznych zawartych w programach nauczania może polegać na:

- przeprowadzaniu pogadek przez nauczycieli i specjalistów ds. ochrony środowiska wraz z rozpropagowaniem ulotek, broszur, kalendarzyków, planów lekcji i innych materiałów reklamowych,
- cykliczne powtarzanie tematów dotyczących prawidłowego postępowania z odpadami oraz zasad zachowania się i postępowania na terenach objętych ochroną itp.

Dla grupy dorosłych mieszkańców celowe jest rozpowszechnianie ulotek, broszur czy plakatów o tematyce ekologicznej, urządzenie konkursów i festynów, konferencji i innych imprez masowych o tematyce ekologicznej, czy udzielanie profesjonalnych porad z zakresu rolnictwa ekologicznego, gospodarstw agroturystycznych.

W gminie Bodzentyn zadania z zakresu edukacji ekologicznej realizowane są głównie przez Ośrodek Edukacyjny Dyrekcji Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Organizowane są zajęcia w terenie dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, średnich i nauczycieli. Zorganizowano sześć ścieżek dydaktycznych, na których rocznie szkoli się kilka tysięcy uczniów. Dyrekcja Parku uczestniczy także i wspiera przedsięwzięcia edukacyjne organizowane przez szkoły. W kwietniu 2004 roku z okazji obchodów Dnia Ziemi zorganizowano Gminny Konkurs Ekologiczny, nad którym patronat objął Urząd Miasta i Gminy oraz Świętokrzyski Park Narodowy. Konkurs adresowany był do uczniów nauczania zintegrowanego i odbył się pod hasłem „Chrońmy las - źródło życia”.

Należy podkreślić, iż rośnie zainteresowanie edukacją ekologiczną, czego przejawem jest większa ilość ofert edukacyjnych na rok 2003 w porównaniu z rokiem poprzednim oraz większe zaangażowanie samorządów lokalnych niemal wszystkich gmin (analiza na podst. opracowania „Edukacja ekologiczna w Województwie Świętokrzyskim”).

Mimo podjęcia przez władze samorządowe oraz instytucje działające na terenie gminy szeregu działań o charakterze edukacyjnym można dostrzec jednak jeszcze wiele braków. Na pierwszy plan wysuwa się nadal niski poziom edukacji starszych grup społeczeństwa, oraz mała wiedza społeczeństwa w zakresie problematyki ochrony środowiska i rozwiązywania problemów ekologicznych w Polsce i Unii Europejskiej.

Główne zagrożenia i problemy w dziedzinie edukacji ekologicznej

- stały niedobór środków finansowych na cele edukacyjne,
- zbyt niski poziom edukacji starszych grup społeczeństwa zwłaszcza z terenów wiejskich,
- brak świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie
 - zagrożenia powstającego przy spalaniu w domowych piecach materiałów odpadowych,
 - zagrożenia stwarzanego przez nieuszczelnione szamba i gnojowniki lub zrzutu nieoczyszczonych ścieków do rowów i cieków;;
- niewielka wiedza mieszkańców w zakresie problematyki ochrony środowiska, w tym nieznanomość obowiązujących przepisów prawnych i rozwiązywania problemów ekologicznych w Unii Europejskiej.

IV. Priorytety i cele ekologiczne

Na podstawie analizy Polityki ekologicznej państwa, „Programu ochrony środowiska województwa świętokrzyskiego”, „Programu ochrony środowiska powiatu dla powiatu kieleckiego” oraz analizy stanu istniejącego w gminie Bodzentyn ustalono, iż nadrzędnym celem działań proekologicznych, które należy realizować w gminie jest ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i poprawa jego stanu. Poniżej przedstawiono cele jakie powinny przyświecać podejmowanym przez gminę przedsięwzięciom i priorytety, które należy mieć na uwadze. Wynikają one z priorytetów i celów określonych w w/w dokumentach.

Równoczesna realizacja tak wielu zadań przekroczyłaby niejednokrotnie znacznie wielkość możliwych do pozyskania środków finansowych. Podstawowym zadaniem w zakresie strategii wdrożeniowej „Programu ochrony środowiska dla miasta i gminy Bodzentyn” jest więc dokonanie zobiektywowanego wyboru priorytetów ekologicznych poprzez ustalenie hierarchii ich ważności oraz maksymalnych korzyści dla środowiska. Naczelną zasadą jaka powinna obowiązywać przy podejmowaniu działań proekologicznych jest konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju. Głównym jej założeniem jest takie stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego, aby zachować zasoby środowiska dla przyszłych pokoleń.

Zakładane terminy realizacji zadań priorytetowych służących osiągnięciu celów ekologicznych w gminie przedstawione zostały w następnym rozdziale V. Strategia działań. Natomiast szacunkowe koszty realizacji przedsięwzięć służących osiągnięciu tych celów w rozdziale VI, pkt. 5 w tabeli 7. Źródła finansowania zadań ekologicznych przedstawia rozdział VI. Źródła finansowania „Programu...”.

Tabela 6. Priorytety ekologiczne w gminie Bodzentyn

Główne elementy ochrony środowiska	Działania priorytetowe	Obszary działań priorytetowych
1	2	3
Zasoby przyrodnicze	Utworzenie polskiej części europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000	w granicach gminy Bodzentyn obszary ŚPN i SPK
	Likwidacja barier ekologicznych	Obszary objęte prawną ochroną przyrody
	Obciążenie cennych przyrodniczo obszarów od nadmiernego ruchu turystycznego	Świętokrzyski Park Narodowy
	Zachowanie naturalnych zbiorników retencyjnych: terenów podmokłych, torfowisk, oczek wodnych, nieregulowanych cieków itp.	Doliny rzeczne na obszarze gminy
	Wdrożenie programu rolno-środowiskowego	Tereny upraw rolnych gminy
Gospodarka wodno-ciekowa	Wyrównanie dysproporcji pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Obszary gminy, w miarę możliwości w układzie zlewniowym
	Budowa systemów kanalizacji spełniających standardy UE	Obszar gminy
	Likwidacja nieorganizowanych i nielegalnych zrzutów ścieków	Punktowo cały obszar gminy
	Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych	Rzeki będące najczęściej odbiornikami ścieków
	Zwiększenie stopnia retencji wód powierzchniowych	Rzeki, zbiorniki wodne o podstawowym znaczeniu dla zaopatrzenia w wodę i dla rozwoju turystyki
	Ochrona ilości i jakości wód podziemnych	Obszar GZWP, w tym strefy ochrony zbiornika i ujęć wód
	Ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin	Obszar GZWP, strefy ochrony ujęć wód
	Renowacja urządzeń oraz przywrócenie sprawności obiektów melioracyjnych	Obszary melioracji wodnych
Gospodarka odpadami	Wdrożenie systemu gospodarki odpadami	Obszar gminy
	Zwiększenia stopnia segregacji i odzysku odpadów	Obszar całej gminy
	Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów	Obszar całej gminy
	Likwidacja dzikich wysypisk	Obszar całej gminy
Ochrona powietrza	Likwidacja źródeł niskiej emisji	Obszar gminy, szczególnie obszar ŚPN
	Gazyfikacja gminy	Obszar gminy
	Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Obszar gminy

1	2	3
Ochrona gleb i powierzchni ziemi	Upowszechnianie zasad ochrony gleb wynikających z „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych” oraz potrzeb rozwoju rolnictwa ekologicznego	Rolnicy, zwłaszcza na obszarach objętych prawną ochroną przyrody
	Zapobieganie erozji wodnej i wietrznej gleb oraz kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji wietrznej	Tereny o dużych spadkach (pow. 9 %), szczególnie otulina SPK
	Zwiększenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych	Tereny szczególnie zagrożone erozją gleb i spływami powierzchniowymi
	Likwidacja nielegalnego wydobycia na potrzeby lokalne	Obszar gminy
	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Obszar gminy (nielegalne wydobycie)
Lasy	Ścisła ochrona istniejących zasobów leśnych	Zalesione obszary gminy
	Określenie terenów do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Obszary przewidywane do zalesienia w latach 2004-2006
	Przebudowa drzewostanów wykazujących uszkodzenia przemysłowe	Północne obszary gminy (Nadleśnictwo Suchedniów)
	Zalesienia	Obszary preferowane w wojewódzkim programie zwiększenia lesistości
	Tworzenie nowych pasm zadrzewień wzdłuż potoków i cieków wodnych	Tereny wzdłuż cieków wodnych
Hałas	Wprowadzenie dolesień	Grunty o niskiej klasie bonitacyjnej i tereny wododziałów
	Ograniczenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenie do poziomu gwarantowanego prawem	Obszary zurbanizowane i węzły komunikacyjne
Pola elektromagnetyczne	Poprawa jakości nawierzchni dróg	Drogi o większym natężeniu ruchu kołowego (nr 751 Suchedniów - Bodzentyn - Nowa Słupia)
	Sporządzanie rejestrów terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym	Obszary gminy
Poważne awarie drogowe	Wprowadzenie do planów miejscowych zapisów, dot. istniejących i projektowanych obiektów promieniowania niejonizującego wraz ze wskazaniem stref II stopnia (dla obiektów gdzie jego oddziaływanie wykracza poza granicę własności terenu)	Tereny wynikające ze sporządzonego rejestru
	Opracowanie i aktualizacja procedury postępowania w przypadku awarii drogowej	Drogi przewozu materiałów niebezpiecznych oraz tereny do nich przyległe
Edukacja ekologiczna	Włączenie władz samorządowych w proces edukacji ekologicznej - podjęcie dialogu ze społeczeństwem	Edukacja wszystkich mieszkańców gminy
	Dostosowanie form edukacji ekologicznej do potrzeb różnych grup społeczeństwa	Obszar gminy
	Włączenie środków masowego przekazu w proces edukacji ekologicznej	Lokalna prasa, telewizja, radio itp.
	Propagowanie metod produkcji rolnej przyjaznych środowisku	Obszar gminy, szczególnie na terenach objętych prawną ochroną przyrody
	Współpraca administracji publicznej i innych jednostek w przygotowaniu ofert edukacyjnych	Jednostki samorządu, Zarząd SPK i SPN, Związek Gmin Gór Świętokrzyskich, przedsiębiorstwa, instytucje religijne, szkoły i inne organizacje
	Promocja gospodarstw agroturystycznych i ekologicznych	Obszar gminy

V. Strategia działań

1. Zasoby przyrodnicze

Polityka ekologiczna państwa w sferze ochrony przyrody za główny cel stawia sobie utrzymanie na odpowiednim poziomie krajowej różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Podobnie ujmują te zagadnienia „Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej”, której celem nadrzędnym jest: „zachowanie całego rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jego organizacji”.

„Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” za najważniejsze cele ochrony przyrody w regionie uznał: ochronę i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz dalszy rozwój systemu obszarów chronionych.

Do działań priorytetowych, które należy podjąć w latach 2004-2007, na rzecz realizacji tak określonego celu należą:

- ostateczne utworzenie na terenie gminy obszarów wchodzących w skład europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000;
- uwzględnianie w opracowaniach z zakresu zagospodarowania przestrzennego ustaleń „Planu ochrony dla Świętokrzyskiego Parku Narodowego” i „Planu ochrony dla Sieradowickiego Parku Krajobrazowego”,
- ochrona i renaturalizacja korytarzy i ciągów ekologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych;
- ochrona istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- Pełne zharmonizowanie nowej zabudowy z otaczającym krajobrazem.

- Wdrażanie przyjętych zasad ochrony przyrody i krajobrazu poprzez jego racjonalne wykorzystywanie.
- Poszerzenie granicy ŚPN wraz z jego otuliną.
- promocja cennych przyrodniczo walorów oraz dóbr kultury na terenie gminy.
W perspektywie do roku 2011 należy również wykonać następujące zadania:
- wdrożenie programów rolno-środowiskowych, które staną się w przyszłości głównym narzędziem ekologicznej gospodarki rolnej;
- przestrzeganie „Ustaleń Planu ochrony dla Świętokrzyskiego Parku Narodowego”
- przestrzeganie „Ustaleń planu ochrony dla Sieradowickiego Parku Krajobrazowego”
- Utrzymanie istniejącego stanu ochrony przyrody i krajobrazu.
- Prowadzenie stałej kontroli stanu najbardziej zagrożonych gatunków flory i fauny.
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy;
- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie walorów przyrodniczych i kulturowych bez uszczerbku dla środowiska;
- rozbudowa infrastruktury technicznej i turystycznej służącej ochronie przyrody;
- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej dostosowanej do miejscowych warunków i inicjatyw;

2. Surowce mineralne

Osiągnięcie celów w latach 2004-2007 jak i w perspektywie do roku 2011 wymagać będzie następujących kierunków działań:

- niepodejmowania wydobycia, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego surowca;
- wykonanie inwentaryzacji terenów po lokalnej eksploatacji surowców mineralnych w kontekście przeznaczenia ich do rekultywacji (współpraca ze Starostwem).
- likwidacji nielegalnego wydobycia kopalin przez okoliczną ludność;
- sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,

3. Gospodarka wodna

Polityka Ekologiczna Państwa za główny cel w gospodarce wodnej stawia sobie: zwiększenie skuteczności ochrony wód podziemnych (zwłaszcza zbiorników tych wód) przed ilościową i jakościową degradacją, eliminowanie wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe, kontynuację rozpoczętych w ubiegłych latach inwestycji w zakresie budowy zbiorników retencyjnych, efektywną ochronę przed powodzią oraz osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód powierzchniowych, tak pod względem jakościowym jak i ilościowym.

„Program Ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” za główne cele w tej dziedzinie postawił sobie:

- uzyskanie i utrzymanie wysokiej jakości wód powierzchniowych poprzez budowę i rozbudowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- skuteczną ochronę dobrego stanu jakościowego wód podziemnych z jednoczesną racjonalizacją struktury ich zużycia;
- przejście na całościowe gospodarowanie zasobami wodnymi, realizowane w układzie zlewniowym;
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej;
- osiągnięcie zamierzeń programu małej retencji;
- racjonalne stosowanie nawozów naturalnych i sztucznych, w celu utrzymania dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W najbliższym okresie czasu (w latach 2004-2007) konieczne będą następujące działania:

- opracowanie niezbędnej dokumentacji i planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego warunkujących pozyskanie środków pomocowych UE (studium wykonalności, ocena oddziaływania na środowisko, projekt budowlany, decyzje administracyjne),
- uwzględnienie terenów zalewanych w planie zagospodarowania przestrzennego,
- budowa kanalizacji w pierwszej kolejności w Psarach, Wilkowie i ul. Wolności w Bodzentynie, a w okresie późniejszym w Wiącce, Wzdole Rządowym, Kolonii Starej Wsi, Hucisku,
- Wprowadzenie obowiązku podłączania ścieków ze wszystkich budynków i obiektów zlokalizowanych w zasięgu kanalizacji sanitarnej do systemu.
- Zorganizowanie zapleczy sanitarnych nad istniejącymi zbiornikami wykorzystywanymi rekreacyjnie.
- egzekwowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu na obszarach zasilania ujęć wody do picia (opracowanie dokumentacji hydrogeologicznych dla ujęć, które takich dokumentacji nie mają),
- minimalizacja strat wody (zachęcanie mieszkańców gminy do zakładania liczników zużycia wody)

- wprowadzanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych, zapobiegających przedostawaniu się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń;
- likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków,
- budowa zbiornika Wilków,

Działania w perspektywie do roku 2011

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w szczególności na terenach cennych przyrodniczo,
- Budowa na obszarach zurbanizowanych, parkingach i obiektach magazynowania i dystrybucji paliw systemów kanalizacji deszczowej wraz z oczyszczalniami wód opadowych
- kontynuacja budowy sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach;
- kontynuacja propagowania zakładania liczników wody
- Likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi
- kontynuacja ochrony zasobów i jakości wód powierzchniowych (współpraca z RZGW. Starostwem) - edukacja rolników w zakresie ograniczenia stosowania sztucznych nawozów i środków ochrony roślin

4. Gospodarka odpadami

„Polityka ekologiczna państwa” za główne cele do osiągnięcia w tej dziedzinie uznaje: zapobieganie powstawaniu odpadów, przy jednoczesnym rozwiązywaniu problemu odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców i ponowne ich wykorzystanie oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych.

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami, który został przyjęty w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz minimalizacja i eliminacja zagrożeń wynikających z gospodarowania odpadami wytwarzanymi w sektorze komunalnym i gospodarczym oraz odpadami niebezpiecznymi.

Integralną częścią „Programu ochrony środowiska ...” jest odrębny dokument - „Plan gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn”, który omawia zagadnienia gospodarki odpadami na terenie gminy i prezentuje szczegółowe rozwiązania w tym zakresie. Poniżej zamieszczono ogólne założenia i wytyczne:

W latach 2004-2007:

- podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców gminy,
- objęcie wszystkich mieszkańców indywidualną zbiórką odpadów komunalnych;
- rozwój i podnoszenie skuteczności selektywnej zbiórki miasta i gminy Bodzentyn
- organizacja systemu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych, zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego, odpadów wielkogabarytowych, zubożających warstwę ozonową i budowlanych;
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych i budowlanych do osiągnięcia odpowiednich poziomów;
- szczegółowa inwentaryzacja i likwidacja na bieżąco powstających „dzikich” wysypisk
- stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy

Działania w perspektywie do roku 2011:

- dalsze podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców gminy,
- doskonalenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych, zubożających warstwę ozonową, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych i budowlanych;
- rozwój i doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- ograniczenie masy odpadów opakowaniowych trafiających na składowiska,
- rozpowszechnianie przydomowych kompostowników,
- likwidacja na bieżąco powstających „dzikich” wysypisk;
- promowanie inwestycji, związanych z przejściem na ogrzewanie paliwami ekologicznymi
- doskonalenie funkcjonowania gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych
- dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest,

5. Powietrze atmosferyczne

Polityka ekologiczna pańska zakłada w dziedzinie ochrony powietrza m.in. prowadzenie działań zmierzających do podtrzymania tendencji poprawy jakości powietrza atmosferycznego. „Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” za najważniejsze cele do osiągnięcia w tej dziedzinie uznał: dalszą poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz spełnienie wymagań ustawodawstwa UE.

Do działań priorytetowych, które należy podjąć w latach 2004-2007, na rzecz realizacji tak określonego celu należą:

- kontynuacja zamiany systemu ogrzewania węglowego na ogrzewanie przyjazne środowisku (olej opałowy i in.);
- modernizację kotłowni w szkole podstawowej w Bodzentynie w ramach przebudowy szkoły

- promowanie nowoczesnych systemów ogrzewania wykorzystujących paliwa ekologiczne
- stopniowa wymiana wyeksploatowanych kotłów węglowych;
- poprawa stanu nawierzchni dróg;
- edukacja społeczeństwa w tym zakresie

W perspektywie do roku 2011 należy również wykonać następujące zadania:

- ukończenie modernizacji kotłowni w Szkole Podstawowej w Bodzentynie
- poprawa stanu nawierzchni dróg;
- likwidacja istniejących źródeł niskiej emisji, na obszarach ŚPN i SPK oraz przewidzianych do rozwoju turystyki,
- zamiana wyeksploatowanych, nieefektywnych kotłów węglowych na kotły energooszczędne i niskoemisyjne
- gazyfikacja gminy i sukcesywne przyłączanie nowych odbiorców,
- systematyczne wdrażanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza miasto Bodzentyn, poprzez budowę obwodnicy
- zwiększenie udziału produkcji energii ze źródeł odnawialnych;
- wzrost poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa w tej dziedzinie

6. Gleby i powierzchnia ziemi

Ochrona gleb przydatnych rolniczo jest szczególnym obowiązkiem rolnika, dla którego stanowią one warsztat pracy i podstawę utrzymania.

Najpilniejszymi działaniami na rzecz realizacji ww. celów, które należy podjąć w latach 2004-2007 oraz kontynuować w następnych latach będą:

- upowszechnienie zasad ochrony i podniesienia walorów ekologicznych gleb określonych w „Kodeksie dobrej praktyki rolniczej”, szkoleń specjalistycznych oraz zapewnienia dostępności materiałów i publikacji fachowych,
- zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju agroturystyki - szkolenia dla rolników w zakresie możliwości pozyskania środków finansowych
- zwiększanie liczby gospodarstw ekologicznych, wprowadzających metody produkcji przyjazne środowisku oraz posiadających wymagany przepisami certyfikat,
- proekologiczne zagospodarowanie gruntów odlogujących i źle rolniczo wykorzystanych,
- modernizacja obiektów i urządzeń melioracyjnych.
- Likwidacja nielegalnego wydobycia surowców mineralnych i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych (współpraca ze Starostwem)
- Zwiększenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych zapobiegających erozji gleb.

7. Lasy

Zwiększenie zalesień oraz ochrona istniejących zasobów leśnych jest jednym z niezbędnych działań proekologicznych, warunkujących osiągnięcie celów ochrony środowiska przyrodniczego oraz rozwój komplementarnych dziedzin gospodarki, zwłaszcza turystyki i przemysłu drzewnego. W odniesieniu do lasów istniejących szczególnie istotna będzie powszechna i ciągła ochrona lasów przed wyłączeniem z użytkowania leśnego.

Najpilniejszymi działaniami, które należy podjąć w latach 2004-2007 i w perspektywie do roku 2011 będą:

- ochronę lasów przed wyłączeniem z użytkowania leśnego poprzez odpowiednie zapisy w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego,
- ustalenie w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego terenów do zalesienia przewidzianych do zalesień,
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci oraz racjonalizacja gospodarki odpadami,
- realizacja nasadzeń i uzupełnień przy alejach przydrożnych (wskazane w „Studium...”)
- zwiększenie zalesień na terenie gminy zgodnie z wojewódzkim programem zwiększania lesistości,
- przebudowa drzewostanów wykazujących uszkodzenia przemysłowe (2004-2006),
- dolesianie obszarów gleb o niskiej klasie bonitacyjnej i obszarów wododziałowych,
- tworzenie nowych pasm zadrzewień wzdłuż wzdłuż cieków wodnych,
- współpraca ze Starostwem w zakresie nadzoru nad lasami prywatnymi oraz organizacji prac zalesieniowych i kontroli udatności zalesień,
- objęcie ochroną różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych,
- podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie celów i korzyści płynących z trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej.

8. Hałas

Zgodnie z przepisami ochrony środowiska bieżące przeciwdziałanie wymienionym zagrożeniom polegać będzie na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego oraz utrzymaniu dobrego stanu środowiska.

Działania na lata 2004-2007 można ująć w następujące punkty:

- zabezpieczenie terenów pod realizację przyszłych inwestycji drogowych,
- przeciwdziałanie obudowy dróg ruchu tranzytowego zabudową mieszkaniową,
- przygotowanie budowy obwodnicy Bodzentyna,
- poprawa jakości nawierzchni dróg,
- izolacja budynków (np. wymiana okien, ekrany dźwiękowe) - sukcesywnie w obszarach zagrożonych hałasem.

W perspektywie do 2011r. w zakresie zwalczania zagrożenia hałasem należy podejmować następujące działania:

- modernizacja dróg i układu sieci drogowej w celu zmniejszenia poziomu hałasu;
- budowa obwodnicy Bodzentyna,
- kontynuacja izolacji budynków.

9. Promieniowanie elektromagnetyczne

W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje się możliwość ustanowienia stref ograniczonego użytkowania (tworzonych ze względu na zwiększoną emisję tych zagrożeń), w obrębie których wykluczona byłaby realizacja określonych form zabudowy. Osiągnięcie celu kierunkowego należy zapewnić poprzez pilne (z uwagi na wygaśnięcie z dniem 31.12.2003 roku ważności miejscowych planów ogólnych zagospodarowania przestrzennego) wprowadzenie do sporządzanych obecnie planów miejscowych zapisów dotyczących istniejących i projektowanych obiektów promieniowania niejonizującego wraz ze wskazaniem stref II stopnia (wykraczających poza granicę własności terenu).

W zakresie pól elektromagnetycznych należy podjąć następujące działania na lata 2004-2007:

- sporządzenie rejestrów terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym, po poprzednim wyznaczeniu zgodnie z aktualnymi przepisami
- wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego wraz z ewentualnymi strefami II stopnia.

9. Poważne awarie drogowe

Polityka ekologiczna państwa w dziedzinie zapobiegania poważnym awariom przemysłowym zakłada, zgodnie z zasadami przezorności i prewencji, eliminowanie lub zmniejszenie skutków dla środowiska i ludności z tytułu ich zaistnienia, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego.

„Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” stawia sobie za główny cel do osiągnięcia w tym zakresie stworzenie skutecznego systemu zapobiegania awariom przemysłowym oraz zmniejszenie negatywnych skutków dla środowiska w przypadku ich wystąpienia.

W zakresie zapobiegania skutkom poważnych awarii drogowych należy podjąć następujące działania na lata 2004-2007:

- wyznaczenie tras przewozu substancji niebezpiecznych poza terenami gęsto zaludnionymi oraz strefami ochrony ujęć wody
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego przebiegu tras przewozu i miejsc postojowych dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne
- współdziałanie w opracowaniu systemu informowania społeczeństwa o zagrożeniu w przypadku wystąpienia awarii drogowej

10. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych celów Polityki Ekologicznej Państwa, oraz „Programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” jest edukacja ekologiczna społeczeństwa oraz zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku. Edukacja ekologiczna będzie skierowana do wszystkich grup społeczeństwa.

Działania z zakresu edukacji ekologicznej w latach 2004-2007:

- nawiązanie ściślejszej współpracy z Urzędem Marszałkowskim w zakresie programu „Edukacja ekologiczna w województwie świętokrzyskim” oraz konkursu „Na najbardziej ekologiczną gminę województwa świętokrzyskiego”.
- racjonalizacja kar dla podmiotów i instytucji łamiących przepisy,

- promocja działań proekologicznych, poprzez stworzenie atrakcyjnego systemu zachęt i nagród finansowych dla podmiotów, instytucji, jednostek samorządowych, które podejmujących działania na rzecz poprawy stanu środowiska wdrażają przyjazne środowisku technologie, stosują odnawialne źródła energii,
- edukacja dorosłych oraz kształtowanie odpowiednich postaw proekologicznych poprzez: organizacje szkoleń, wystaw, konkursów, imprez artystycznych, przybliżających tematykę ochrony środowiska,
- wprowadzenie do lokalnej prasy (np. Echa Łysogór) cyklicznych artykułów związanych z ochroną środowiska, a także prawnymi i ekonomicznymi jej aspektami,
- podjęcie szerszych działań obejmujących edukację ekologiczną środowisk wiejskich, rozwoju agroturystyki, produkcji zdrowej żywności oraz współzależności celów środowiskowych i ekonomicznych.

Działania z zakresie edukacji ekologicznej w perspektywie do roku 2011:

- podnoszenie świadomości ekologicznej wszystkich grup społeczeństwa, polegające na wykształceniu nawyków wdrażania zrównoważonego rozwoju, dbałości o stan środowiska i oszczędnego korzystania z jego zasobów (współpraca z Urzędem Marszałkowskim, szkołami, itd.).
- pogłębianie świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez działalność edukacyjną we współpracy z Zarządami Parków Narodowego i Krajobrazowego, związkami gmin itp.,
- promowanie agroturystyki, rolnictwa ekologicznego i metod rolnictwa przyjaznych środowisku
- stworzenie powszechnego dostępu do informacji dotyczących problematyki ochrony środowiska (publikacje, broszury, witryny internetowe, foldery).
- szersze włączenie w program zajęć obowiązkowych na wszystkich poziomach kształcenia zagadnień z zakresu ochrony środowiska oraz sukcesywne tworzenie sieci szkolenia fakultatywnego, udział w organizowanych olimpiadach i konkursach o tematyce ekologicznej,
- przeprowadzenie ankietowych badań opinii publicznej, pozwalających ocenić stan wiedzy i potrzeb ekologicznych społeczeństwa.

VI. Źródła finansowania „Programu ...”

W procesie realizacji „Programu ...” weźmie udział wiele podmiotów i to nie tylko poprzez aktywne w nim uczestnictwo, ale również poprzez zaangażowanie własnych środków finansowych. Osiągnięcie celów tego dokumentu jest uwarunkowane stworzeniem sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć proekologicznych, których koszt często przekracza zdolności finansowe beneficjentów tych inwestycji. Należy przy tym podkreślić, że budżet gmin jest znikomy w stosunku do potrzeb, stąd należy brać pod uwagę przede wszystkim pozabudżetowe źródła finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Na barki gmin spada istotny ciężar finansowania inwestycji infrastrukturalnych, które często finansują je z kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych i w międzynarodowych instytucjach finansujących.

Przepisy prawne w ochronie środowiska w Polsce tworzą przede wszystkim:

- ustawa Prawo ochrony środowiska,
- ustawa Prawo wodne,
- ustawa o odpadach.

Jako środek służący ochronie środowiska powyższe ustawy wprowadziły normy w korzystaniu ze środowiska, zwane potocznie „pozwoleniami na korzystanie ze środowiska”. Ponadto jako jeden z mechanizmów ochrony środowiska ustawy te wprowadzają następujące instrumenty ekonomiczne:

- opłaty ekologiczne - opłaty za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian,
- kary ekologiczne - kary za naruszanie ustalanych w decyzjach, wymagań ochrony środowiska,
- instrumenty finansowania ochrony środowiska, tj. dotacje oraz preferencyjne pożyczki i kredyty dla przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska ze środków uzyskiwanych z wpływów z opłat i kar ekologicznych.

W ochronie środowiska wykorzystywane są także inne instrumenty ekonomiczne, takie jak opłaty za korzystanie z walorów przyrodniczych np. tzw. opłaty klimatyczne lub opłaty za wejście do parków narodowych.

Opłaty ekologiczne ponoszone są przez korzystających ze środowiska, pomimo, że ich działania w tym zakresie są zgodne z prawem. Jest to, bowiem niejako zapłata za to korzystanie, za zanieczyszczanie środowiska i jego zmienianie.

Podmioty gospodarcze ponoszą opłaty ekologiczne przede wszystkim za:

- wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza,
- pobór wody stanowiącej własność państwa,
- wprowadzanie ścieków do wód stanowiących własność państwa lub do ziemi,
- składowanie odpadów.
- usuwanie drzew lub krzewów.

Są to podstawowe opłaty ekologiczne, z którymi z reguły mają do czynienia wszystkie podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska, choć za opłaty ekologiczne uznaje się także opłaty za prowadzenie

działalności górniczej (opłaty koncesyjne i eksploatacyjne za wydobywanie kopalin - wynikające z ustawy Prawo geologiczne i górnicze), opłaty za korzystanie z wód i urządzeń wodnych stanowiących własność państwa do celów żeglugi i spławu oraz za wydobywanie z tych wód żwiru, piasku i kamienia (wynikające z ustawy Prawo wodne).

Do podstawowych opłat stosowanych w Polsce należą również typowo rynkowe instrumenty ekonomiczne takie jak ekologiczne opłaty produktowe i depozyty, obciążające produkty uciążliwe dla środowiska, a użytkowane w sposób masowy. Zostały one wprowadzone w styczniu 2002r. Opłaty produktowe odnoszą się do niemal wszystkich opakowań, akumulatorów niklowo-kadmowych, ogniów i baterii galwanicznych, olejów smarowych, lamp wyładowczych, opon oraz urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych zawierających substancje zubażające warstwę ozonową. Natomiast opłata depozytowa została wprowadzona w odniesieniu do akumulatorów ołowiowych.

Stanowią one klasyczny przykład upowszechnienia zasady „zanieczyszczający płaci”, a prócz stymulowania proekologicznych zachowań podmiotów gospodarczych i całego społeczeństwa są istotnym źródłem finansowania ochrony środowiska w Polsce, poprzez zasilenie funduszy ekologicznych.

Przez ekologiczne opłaty produktowe rozumie się pewne obciążenia finansowe doliczane do cen produktów, które wykorzystywane w sposób masowy i rozproszony, stanowią bardzo dużą uciążliwość dla środowiska w fazie produkcji, konsumpcji lub poprodukcyjnego składowania. To dodatkowe obciążenie cen tych produktów należy traktować jako specjalną opłatę ekologiczną, płaconą przez ich konsumentów, zanieczyszczających w ten sposób środowisko, z którego dochody przeznaczane są na pokrycie części kosztów ochrony środowiska. Celem opłat produktowych jest też ograniczenie zużycia produktów ekologicznie uciążliwych i stymulowanie substytucji produktami ekologicznie „czystszyimi”.

Natomiast przez depozyty ekologiczne należy rozumieć pewne obciążenia finansowe doliczane do ceny ekologicznie niebezpiecznych produktów, podlegające jednak zwrotowi w momencie przekazania produktu do recyklingu, neutralizacji lub właściwego, pod względem ekologicznym, składowania poprodukcyjnego. Głównym celem zastosowania depozytów ekologicznych jest, więc przede wszystkim stymulowanie ekologicznie bezpiecznego składowania, ponownego użycia lub recyklingu produktów.

Kary ekologiczne nakładane są, z wyjątkiem kar za usuwanie drzew i krzewów, przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska za naruszanie wymagań ochrony środowiska, czyli za przekroczenia ustalonych decyzjami norm korzystania ze środowiska. Kary nakładane są w przypadku:

- przekroczenia ustaleń decyzji o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, - co do rodzaju lub ilości substancji,
- przekroczenia pozwolenia wodno-prawnego, - co do ilości lub rodzaju zanieczyszczeń,
- przekroczenia decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu, - co do wysokości poziomu hałasu przenikającego do środowiska,
- składowania odpadów w miejscu na ten cel niewyznaczonym lub niezgodnie z wymaganiami określonymi decyzją organu właściwego w sprawach nadzoru budowlanego o pozwoleniu na budowę składowiska odpadów,
- przekroczenie określonej w pozwoleniu na pobór wody, ilości pobranej wody.

1. Fundusze krajowe.

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej funkcjonują obecnie na czterech poziomach administracji: Narodowy, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Gromadzą one wpływy z opłat uiszczanych przez podmioty gospodarcze za korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych nakładanych za przekraczanie wymogów ochrony środowiska oraz wpływy z opłat produktowych i in. Środki te są przeznaczane na dofinansowanie w formie pożyczek i dotacji do inwestycji proekologicznych (ustawa POŚ określa szczegółowo na jakie cele mogą być one przeznaczane). Zasadniczym celem funkcjonowania funduszy jest wspieranie przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy stanu środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działania określa II Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe

Narodowy Fundusz oraz wojewódzki fundusz mają osobowość prawną i prowadzi samodzielną gospodarkę finansową. Fundusz powiatowy i gminny są funduszami celowymi pozostającymi w dyspozycji odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) pozostaje nadal największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym i ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje. Dotacje udzielane są przede wszystkim na: edukację ekologiczną, programy i przedsięwzięcia

pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii, często mających eksperymentalny charakter, monitoring ochrony przyrody, zalesianie obszarów szczególnie chronionych lub wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych, ochronę przed powodzią, ekspertyzy, badania naukowe, likwidację nadzwyczajnych zagrożeń, unieszkodliwianie odpadów pochodzących z zastarzałych źródeł zanieczyszczeń oraz profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

Rolą wojewódzkiego funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pochodzących z terenu województwa świętokrzyskiego.

W województwie świętokrzyskim WFOSiGW przygotowuje na wzór NFOSiGW listę zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowane z jego środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Ze środków Funduszu mogą być pokryte koszty poniesione po dniu podjęcia uchwały o przyznaniu dofinansowania. Środki funduszu nie mogą być wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem inwestycji oraz na realizację zadań uzupełniających bezpośrednią inwestycje.

Dominującą formą pomocy finansowej ze środków Funduszu są oprocentowane pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach. Istnieją możliwości częściowego umorzenia udzielonych pożyczek.

Dotacje mogą być udzielane na proekologiczne zadania inwestycyjne i modernizacyjne realizowane przez jednostki sfery budżetowej, jednostki samorządów i inne jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury.

Szczegółowe warunki udzielania pomocy finansowej są określone w dokumencie „Zasady udzielania pomocy finansowej” uchwalonym przez Radę Nadzorczą Funduszu.

Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dochód powiatowego funduszu stanowi:

- wpływy z opłat za składowanie i magazynowanie odpadów oraz kar związanych z niezgodnym z przepisami ustawy o odpadach ich składowaniem lub magazynowaniem.
- wpływy z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, a także wpływy z administracyjnych kar pieniężnych poza opłatami i karami za usuwanie drzew i krzewów, które w całości stanowią przychód gminnego funduszu.

Środki powiatowego funduszu (zgodnie z POS, art. 406 i 407) przeznacza się na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza,
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód,
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska,
- inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju.

Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dochód gminnego funduszu stanowi:

- 100 % wpływów z opłat i kar za usuwanie z terenu gminy drzew i krzewów,

- 50 % wpływów z opłat za składowanie i magazynowanie odpadów oraz kar związanych z niezgodnymi przepisami ustawy o odpadach ich składowaniem i lub magazynowaniem,
- 20 % wpływów z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, a także wpływów z administracyjnych kar pieniężnych.

Celem GFOŚiGW jest dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie własnej gminy. Zasady przyznawania środków ustalane są indywidualnie w gminie. Dochody mogą być wykorzystane na m.in.:

- dotowanie i kredytowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska;
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów;
- wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych (FRIK)

Duże możliwości dla gmin w zakresie ochrony środowiska daje ustawa o Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych z dnia 12 grudnia 2003 roku (Dz. U. Nr 222 poz. 2218). Ze środków tego funduszu mogą być udzielane preferencyjne kredyty, przeznaczone na przygotowanie przez gminy i związki gmin projektów inwestycji komunalnych, przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. Do projektów tych zalicza się studium wykonalności inwestycji, analizę kosztów i korzyści oraz pozostałą dokumentację projektową, analizy, ekspertyzy i studia niezbędne do realizacji inwestycji. Kredyt udzielany jest pod warunkiem pozytywnego rozpatrzenia poprzez Bank Gospodarstwa Krajowego wniosku złożonego przez inwestora. Przy opiniowaniu wniosku BGK uwzględnia kryteria przyjęte w ramach programów operacyjnych, finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Przyjęto, że wysokość pożyczek nie może przekroczyć 80 % zaplanowanych kosztów netto inwestycji, nie więcej niż 500 tys. zł. na jeden projekt. Kredyt może być wypłacony jednorazowo lub w ratach.

Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych może wspierać przedsięwzięcia z następujących dziedzin:

- infrastruktura drogowa, gdy odpowiada za nią gmina:
 - budowa lub modernizacja dróg o znaczeniu lokalnym (drogi gminne, lokalne obiekty mostowe na drogach gminnych lub powiatowych),
 - infrastruktura transportu publicznego (budowa, przebudowa, wykonywanie robót remontowych i/lub modernizacja infrastruktury transportu publicznego oraz infrastruktury pomocniczej służącej zwiększeniu bezpieczeństwa i dostępności transportu),
- infrastruktura ochrony środowiska:
 - budowa i modernizacja sieci wodociągowych,
 - budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnych,
 - budowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowych,
 - budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody,
 - budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków,
 - budowa zbiorników umożliwiających pozyskanie wody pitnej,
 - obiekty infrastruktury przeciwpowodziowej należące do właściwości gmin.
 - organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki i recyklingu,
 - wdrażanie systemowej gospodarki odpadami,
 - budowa i modernizacja spalarni odpadów niebezpiecznych,
 - rekultywacja i likwidacja składowisk odpadów niebezpiecznych,
 - modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych,
 - przekształcanie systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”
 - budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej (energia wiatrowa, wodna, geotermalna, kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, biomasa), jeśli projektodawca jest jednostką samorządu terytorialnego),
- rozwój turystyki i kultury (projekty o minimalnej wartości całkowitej 1 mln euro):
 - projekty związane z rewitalizacją, konserwacją, renowacją, rewaloryzacją, zachowaniem,
 - modernizacją, adaptacją, historycznych i zabytkowych obiektów oraz publicznych obiektów przemysłowych (na cele kulturalne) wraz z ich otoczeniem,
 - projekty związane z zabezpieczeniem obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń,
 - projekty dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji publicznej infrastruktury kulturalnej,
 - projekty dotyczące opracowania i utworzenia systemów informacji kulturalnej (sieć internetowa),
 - projekty dotyczące rozwoju i modernizacji publicznej infrastruktury informacyjnej (centra i punkty informacji).
 - adaptacja zabytków techniki i architektury w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej miejscowości,
 - rozwój i modernizacja infrastruktury noclegowej, gastronomicznej m.in. w obiektach podkreślających specyfikę regionu,
 - opracowanie i utworzenie systemów centrów informacji turystycznej,

- rozwój i modernizacja infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki, w tym budowa i modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych,
- infrastruktura społeczeństwa informacyjnego - jeśli uzasadnieniem projektu są działania z zakresu edukacji publicznej, kultury bądź administracji publicznej.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych powstał na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku. Fundusz ten dzieli się na terenowy i centralny. Środkami Funduszu centralnego dysponuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Środkami funduszu terenowego dysponuje samorząd województwa. Dochodami Funduszu są związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych:

- należności,
- opłat rocznych,
- opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby,
- opłaty oraz należności i opłaty roczne podwyższone w wyniku:
 - wyłączenia gruntów z produkcji niezgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
 - w sytuacjach stwierdzenia, iż grunty przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele nierolnicze lub nieleśne zostały wyłączone z produkcji bez decyzji.

Własnością Funduszu centralnego staje się 20 % środków uzyskiwanych z wymienionych źródeł, pozostałe środki zasilają fundusze terenowe. Celem funkcjonowania funduszu jest podejmowanie działań służących ochronie, rekultywacji i poprawie jakości gruntów rolnych. Realizuje się go poprzez finansowanie m.in. następujących działań:

- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji,
- wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych,
- rekultywacja na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową,
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych,
- użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcji, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych.

Fundusz Leśny

Fundusz leśny tworzy się w Lasach Państwowych w oparciu o ustawę o lasach z dnia 28 września 1991r. Środkami funduszu dysponuje Dyrektor Generalny.

Środki funduszu leśnego stanowią:

- odpis podstawowy liczony od wartości sprzedaży drewna obciążający koszty działalności nadleśnictw,
- należności, kary i opłaty związane z wyłączeniem z produkcji gruntów leśnych,
- należności wynikające z odszkodowań:
 - cywilnoprawnych za szkody powstałe w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych, a także z innych tytułów,
 - z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanu na podstawie przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
 - za szkody powstałe w wyniku pożarów, prac górniczych i geologicznych,
- dochody z udziału w spółkach tworzonych przez Dyrektora Generalnego,
- dotacje budżetowe (z wyłączeniem dotacji celowych).

Fundusz leśny przeznaczony jest dla nadleśnictw na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Mogą także być przeznaczone na:

- wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej,
- badania naukowe,
- tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej,
- sporządzanie planów urządzenia lasu,
- prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych,
- inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach.

Środki funduszu leśnego można również przeznaczyć na zalesianie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

2. Ekofundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992r. przez Ministra Finansów. Jego zadaniem jest efektywne zarządzanie środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie in-

westykcji proekologicznych (ekokonwersja długu). Dofinansowywane są przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, które mają istotne znaczenie w skali regionu, czy kraju oraz takie, które wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność europejską, a nawet światową. Zadaniem EkoFunduszu jest również ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów-donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Zgodnie ze statutem EkoFunduszu środki finansowe mogą być wykorzystywane przede wszystkim w 5 sektorach uznanych za priorytetowe. Są to:

- ochrona powietrza - ograniczenie emisji i transgranicznego transportu SO_2 i NO_x z elektrowni i elektrociepłowni, eliminacja niskich źródeł emisji, szczególnie na terenie uzdrowisk, w parkach narodowych, na terenach miejskich o ponadnormatywnym zanieczyszczeniu atmosfery;
- ochrona wód - ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku (budowa oczyszczalni ścieków pasie nadmorskim oraz w dorzeczu dolnej Wisły i Odry), zmniejszenie spływu zanieczyszczeń obszarowych; ochrona zasobów wody pitnej, ochrona GZWP przed infiltracją zanieczyszczonych wód powierzchniowych;
- ochrona klimatu - ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatyczne, oszczędność energii i poprawa efektywności jej wykorzystania, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- ochrona różnorodności biologicznej - ochrona lub renaturyzacja ekosystemów najcenniejszych przyrodniczo oraz ochrona gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem;
- gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych - tworzenie kompleksowych systemów gospodarki odpadami obsługujących 50-250 tys. mieszk., eliminacja powstawania odpadów niebezpiecznych w przemyśle (promocja „czystych technologii”) likwidacja składowisk odpadów, rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi.

We wszystkich pięciu sektorach dotację EkoFunduszu uzyskać mogą tylko te projekty, które wykazują się wysoką efektywnością, tj. korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów.

3. Programy pomocowe Unii Europejskiej

Po przystąpieniu do Unii Europejskiej Polska straciła prawo do korzystania z funduszy przedakcesyjnych, jednak zyskała dostęp do środków strukturalnych, udostępnianych państwu członkowskiemu UE. Generalnym celem polityki strukturalnej UE jest zapewnienie wszechstronnego i harmonijnego rozwoju całej Unii. a także zwiększenie stopnia spójności gospodarczej i społecznej. Instrumentem tej polityki są Fundusze Strukturalne. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów stowarzyszonych. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i do tych regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Mają one pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych.

Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą miały możliwości otrzymania dofinansowania głównie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF), którego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Pomoc w ramach tego funduszu obejmuje inicjatywy w następujących dziedzinach: inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego oraz tworzenia i zabezpieczania trwałych miejsc pracy, jak też działalności średnich i małych przedsiębiorstw, inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymywanie trwałego zatrudnienia, infrastruktura, rozwój turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury, ochrony i poprawy stanu środowiska, sfery badawczo-rozwojowej oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

W ramach tego funduszu mogą być także finansowane tzw. duże projekty, których koszt przekracza 50 mln euro i które obejmują ekonomicznie niepodzielną serię prac, spełniających ściśle określoną funkcję techniczną i posiadających jasno określone cele. Projekty te są bezpośrednio negocjowane z Komisją Europejską. Komisja ocenia projekty, konsultując się w razie potrzeby z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i podejmuje decyzję odnośnie poziomu pomocy wspólnotowej.

Priorytety środowiskowe współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ramach dwóch programów operacyjnych, przygotowanych przez rząd Polski na podstawie Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006:

- Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki”
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Rodzaje projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Sektorowego Operacyjnego Programu „Wzrost Konkurencyjności Gospodarki” mogą być dofinansowane następujące rodzaje projektów:

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych,
- stosowanie najlepszych dostępnych technik w celu ograniczenia ilości substancji niebezpiecznych odprowadzanych wraz ze ściekami,

- modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
- inwestycje w produkcję skojarzoną elektryczności i ciepła,
- konwersja palenisk na rozwiązania przyjazne środowisku (głównie zamiana węgla na gaz i eliminacja węgla niskiej jakości),
- stosowanie rozwiązań pozwalających na redukcję zanieczyszczeń emitowanych do powietrza z dużych zakładów energetycznego spalania paliw, (dostosowanie do wymogów dyrektywy 2001/80 dotycząca ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw),
- przedsięwzięcia na rzecz wykorzystywania alternatywnych źródeł energii, w tym m.in. energetyczne wykorzystanie biomasy i inne,
- proekologiczne inwestycje w miejskich systemach transportowych (zastosowanie paliw o niskiej emisji zanieczyszczeń w tym gazu, modernizacja taboru),
- wprowadzanie najlepszych dostępnych technik w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- stosowanie najlepszych dostępnych technik i technologii w przemyśle,
- tworzenie systemów gospodarki odpadami poprzez: prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz budowę i modernizację instalacji do odzysku i recyklingu odpadów,
- budowa instalacji unieszkodliwiania odpadów.

W ramach działania INFRASTRUKTURA LOKALNA realizowane będą projekty małych inwestycji o oddziaływaniu lokalnym na terenach wiejskich oraz w małych miastach (do 25 tys. mieszkańców):

- sieci kanalizacyjne, w tym podłączenie do sieci indywidualnych użytkowników
- oczyszczalnie ścieków
- inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków
- sieci wodociągowe,
- ujęcia wody (w tym ochrona ujęć i źródeł wody pitnej)
- urządzenia służące do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody
- urządzenia regulujące ciśnienie wody,
- urządzenia zaopatrzenia w energię,
- lokalne systemy pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł (energia, wiatrowa, wodna, słoneczna, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy),
- lokalne sieci elektroenergetyczne (reelektryfikacja)
- gminne systemy oświetlenia ulic,
- składowisk odpadów stałych
- budowa lub modernizacja miejsc utylizacji opakowań i nieużytych środków ochrony roślin
- likwidacja dzikich wysypisk
- kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmujące m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

Fundusz Spójności (Kohezji) nie należy do grupy Funduszy Strukturalnych, ze względu na określony czas w którym działa. Jednak poprzez swój charakter i cel jest instrumentem polityki strukturalnej UE. Jest to czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których Produkt Krajowy Brutto nie przekracza 90 % średniej dla wszystkich krajów członkowskich.

Kompetencją państwa członkowskiego, aplikującego do funduszu jest wskazanie propozycji do dofinansowania. Korzystanie ze środków Funduszu Spójności w Polsce oparte będzie na Strategii Wdrażania Funduszu Spójności utworzonej na podstawie Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006. Częścią składową Strategii Wdrażania Funduszu Spójności na lata 2004-2006 stanowi indykatywna lista projektów „100”, które są przewidziane do realizacji. Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie i zarządzanie tym funduszem jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, a koordynatorem Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Podstawowym celem Funduszu Spójności jest zminimalizowanie różnic między regionami, których poziom ekonomiczny znacznie odbiega od średniej Unii Europejskiej. W ramach tego funduszu mogą być realizowane zadania z zakresu ochrony środowiska, w tym: budowy oczyszczalni ścieków, uzdatniania wody, zagospodarowania odpadów, ochrony atmosfery, ochrony przed hałasem itp. Podstawowym kryterium akceptacji zadania jest wartość przedsięwzięcia, która musi przekraczać 10 mln. euro oraz gotowość dokumentacyjna. Wielkość wsparcia może stanowić max. 85 % całkowitych kosztów, pozostałe - co najmniej 15 %, pochodzi z budżetu państwa lub z innego niezależnego źródła.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Udziela kredytów na między innymi: budowę składowiska odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w nie więcej niż 50 %, a wartość udzielonego kredytu nie może przekroczyć 500 000 zł. Środki te są oprocentowane w wysokości 0,4 stopy redyskontowej. Okres spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok.

Inne banki wspierające finansowanie gospodarki odpadami to:

- Bank Rozwoju Exportu S.A.
- Polski Bank Rozwoju
- Bank światowy
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

5. Kalkulacja kosztów wdrażania „Programu...”

Ważnym elementem „Programu...” jest określenie ram finansowych jego wdrażania poprzez szacunek środków, które mogą być zaangażowane w realizację zawartych w nim przedsięwzięć. Oszacowanie kosztów większości działań jest jednak na tym etapie niezwykle trudnym zadaniem ze względu na złożony system ich finansowania, jak również niedobór informacji umożliwiających dokładną wycenę kosztów.. Brak jest też dokładnych danych o wszystkich wydatkach poniesionych dotychczas przez różne instytucje finansujące (fundusze, inwestorzy prywatni, władze wszystkich szczebli, banki).

Należy przy tym podkreślić, że przedstawiona poniżej lista najważniejszych przedsięwzięć proekologicznych ma charakter otwarty. Możliwa jest realizacja innych inwestycji nie wskazanych w tabeli, ale mieszczących się w ramach ogólnych kierunków działań nakreślonych w „Programie...”. Będzie ona sukcesywnie korygowana i uzupełniana w miarę napływu informacji z monitoringu realizacji „Programu...”.

Tabela 7. Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na terenie gminy Bodzentyn

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania	Termin realizacji
1.	Wdrożenie programu Natura 2000	b.d.	fundusze strukturalne	od 2004r.
2.	Wrysowanie do nowo opracowywanego miejscowego planu ogólnego zagospodarowania gminy miejsc do zalesienia	w ramach kosztów opracowania „Miejscowego planu...”	środki własne gminy	2004-2005
3.	Opracowanie koncepcji wprowadzania zadrzewień i zakrzewień na wytypowanych obszarach gminy/ jednorazowe	12 000	środki własne gminy	2005-2006
4.	Likwidacja i rekultywacja ewentualnych „dzikich” składowisk	30 000	PFOŚiGW oraz środki własne gminy	od 2004
5.	Modernizacja kotłowni w SP w Bodzentynie	w ramach przebudowy szkoły	budżet gminy	2005-2008
6.	Budowa kanalizacji w Psarach, Wilkowie, ul. Wolności w Bodzentynie	-	środki gminy i fundusze strukturalne	2004-2005
7.	Budowa kanalizacji w Wiąccie, Wzdole Rządowym, Kolonii, Kolonii Starej Wsi, Hucisku	-	środki gminy i fundusze strukturalne	2005-2007
8.	Likwidacja niezorganizowanych zrzutów ścieków (kontrola, współpraca z Policją)	10 000	środki własne	zadania ciągłe
9.	Budowa obwodnicy dla Bodzentyna	-	środki własne, Fundusz Inwestycji Komunalnych,	zadanie wieloletnie
10.	Budowa zbiornika rekreacyjnego Wilków	1 000 000	budżet Wspólnoty Europejskiej, budżet państwa, środki gminy	2004
11.	Gazyfikacja gminy	nieokreślone	środki gminy i fundusze strukturalne	wieloletnie
12.	Sporządzenie rejestru terenów zagrożonych promieniowaniem elektromagnetycznym	5 000	środki własne gminy	2004-2005
13.	Ochrona gleb zgodnie z powiatowym programem ochrony gleb przed erozją i zakwaszeniem	w zależności od założeń programu	PFOŚiGW, środki własne	wieloletnie
14.	Wprowadzenie do planów zagospod. zapisów, dotyczących istniejących i projektowanych obiektów promieniowania niejonizującego wraz ze wskazaniem stref II stopnia	w ramach kosztów opracowania „Miejscowego planu...”	środki własne gminy	2004-2005
15.	Propagowania wykorzystywania energii odnawialnych oraz wykorzystania oleju jako nośnika energii	6 000	środki własne, Starostwo Powiatowe	proces ciągły

16.	Przeprowadzanie szkoleń w zakresie gospodarowania metodami ekologicznymi, agroturystyki, ekologizacji otoczenia oraz kształtowania postaw proekologicznych	9 zł x ilość uczestników x ilość godzin	PSOŚiGW, budżet gminy, ARiMR, WODR, zarządy Parku Narodowego i Krajobrazowego, sponsorzy	proces ciągły
17.	Uruchomienie portalu internetowego zawierającego informacje o środowisku i potrzebie jego ochrony	b.d.	budżet gminy, środki własne Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, Sponsorzy	w zależności od środków
18.	Organizacja imprez masowych, rozwijających świadomość ekologiczną	Jednodniowa impreza dla gminy - ok. 6 tys. zł.	budżet gminy, starostwo powiatowe, środki własne Związku Gmin Gór Świętokrzyskich, PFOŚiGW, sponsorzy	proces ciągły
19.	Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami zawarte są w „Planie gospodarki odpadami dla gminy Bodzentyn”			

VII. Monitoring realizacji „Programu...”

Bezpośrednia odpowiedzialność za wdrażanie programu ponosi Burmistrz i działający z jego upoważnienia dyrektorzy wydziałów oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Bodzentyn

Realizacja szeregu zadań wymaga współdziałania władz miasta i gminy, administracji samorządowej szczebla powiatowego i wojewódzkiego, przedsiębiorców. Wymaga także szerokiego wsparcia społecznego, w tym organizacji ekologicznych. Uczestnikiem realizacji „Programu...” będą także: administracja specjalna - zajmująca się kontrolą przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska, prowadząca monitoring jego stanu oraz administrująca poszczególnymi komponentami środowiska (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych) oraz jednostki dysponujące celowymi środkami finansowymi (np. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

W realizacji ważniejszych przedsięwzięć wsparcia należy szukać także wśród parlamentarzystów i radnych samorządu wojewódzkiego pochodzących z rejonu Bodzentyna. Realizacja wielu zadań będzie wymagała opracowania szczegółowych projektów. Konieczne jest także uzgadnianie przedsięwzięć, najlepiej w okresie styczeń - marzec danego roku, tak aby ustalić plan realizacji przedsięwzięć na rok następny, aby móc najpóźniej w kwietniu wystąpić z wnioskami wstępnymi o wsparcie finansowe ze środków WFOSiGW. Realizacja niektórych zadań winny być wspierana także z NFOŚiGW oraz funduszy Unii Europejskiej.

Program ochrony środowiska winien zostać rozpowszechniony wśród społeczeństwa gminy poprzez jego publikację na stronie internetowej UMiG Bodzentyn (w całości), oraz na łamach lokalnej prasy (w skrócie).

Jednym z elementów procesu wdrażania „Programu...” jest jego monitorowanie, polegające na ciągłej obserwacji i kontroli realizacji jego zadań. Monitoring taki powinny sprawować odpowiedzialne służby podległe Burmistrzowi oraz równolegle organizacje społeczne. Możliwe jest tu współdziałanie obu podmiotów. Organizacje społeczne prowadzące monitoring winny wobec tego uczestniczyć także w sprawozdaniach o realizacji „Programu...”, które Burmistrz będzie składał przed Radą Gminy. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska szczegółowe informacje o realizacji „Programu...”, Burmistrz będzie przedkładał Radzie Gminy co 2 lata - pierwszy raz do końca III-ego kwartału 2006 roku, a dalej odpowiednio 2008, 2010r. itd. Będzie wówczas także możliwość zmian w zapisach gdyż cele i zadania „Programu...” mogą i będą ulegać zmianie, wraz za zmieniającą się sytuacją prawną, społeczną, gospodarczą czy stanem środowiska.

Ważny jest dobór odpowiednich wskaźników monitorujących postępy wdrażania „Programu...”. Przykłady takich wskaźników dla poszczególnych dziedzin przedstawiono poniżej:

Tabela 8. Wskaźniki realizacji „Programu...”.

Dziedzina	Wskaźniki
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia obszarów objętych programem Natura 2000; - powierzchnia użytków rolnych objętych programem rolno-środowiskowym; - procent zalesienia. - powierzchnia zadrzewień i zakrzewień,
Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> - jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej); - jakość wód podziemnych, udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości; - długość sieci kanalizacyjnej, ilość gospodarstw przyłączonych do kanalizacji, - stosunek długości sieci kanalizacyjnej do wodociągowej; - liczba źródeł punktowych odprowadzania ścieków, - ilość zbiorników retencyjnych.
Gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - procent składowanych odpadów przemysłowych i komunalnych, - stopień odzysku i recyklingu, - liczba zrehabilitowanych „dzikich” wysypisk

Ochrona powietrza	<ul style="list-style-type: none"> - liczba kotłowni ekologicznych, liczba zmodernizowanych kotłowni. - tempo zmniejszania się udziału gospodarstw korzystających z palenisk węglowych, - liczba gospodarstw (mieszkańców) stosujących urządzenia lub systemy energooszczędne, - liczba gospodarstw korzystających ze źródeł odnawialnych - liczba gospodarstw zgazyfikowanych
Ochrona powierzchni ziemi i gleb	<ul style="list-style-type: none"> - udział powierzchni terenów o glebach przydatnych do produkcji zdrowej żywności. - powierzchnia terenów poddanych zabiegom agrotechnicznym i pracom rekultywacyjnym. - powierzchnia gleb ściśle chronionych wyłączona z produkcji rolnej (ha). - powierzchnia terenów zdegradowanych wymagających rekultywacji ilość zrealizowanych przedsięwzięć oraz powierzchnia terenów zrehabilitowanych (ha)
Lasy	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost lesistości; - powierzchnia dolesień na gruntach o niskiej klasie bonitacyjnej - powierzchnia przebudowanych drzewostanów uszkodzonych przez przemysł - powierzchnia zadrzewień wzdłuż cieków wodnych - Liczba pożarów i stopień zniszczeń lasów.
Hałas i Promieniowanie	<ul style="list-style-type: none"> - liczba ludności poddana ponadnormatywnemu lub uciążliwemu oddziaływaniu hałasu - długość dróg o poprawionej nawierzchni - ilość instalacji emitujących pola elektromagnetyczne o znaczących parametrach.
Poważne awarie drogowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zdarzeń o charakterze poważnej awarii drogowej - ilość opracowanych zewnętrznych planów operacyjno-ratunkowych
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych akcji, kampanii, szkoleń i ilość uczestników; - ilość interwencji środowiskowych zgłaszanych przez mieszkańców, - liczba i nakład publikacji promujących walory przyrodnicze gminy oraz dotyczących ochrony środowiska, - liczba gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych - długość szlaków turystycznych - pieszych, rowerowych. Ilość ścieżek dydaktycznych, - liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z ochroną środowiska, - liczba działań wspólnych z organizacjami ekologicznymi, - liczba osób korzystających z danych o środowisku i jego ochronie, - liczba podmiotów legitymujących się wyróżnieniami lub formalnymi standardami ekologicznymi,

Szczególnie ważnym dla oceny wdrażania „Programu...” jest monitoring stanu środowiska prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, będącego systemem pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji. Odniesieniem winien być stan środowiska na koniec 2002 i 2003 roku przedstawiany przez WIOŚ Kielce.

Ponieważ bezpośrednim odbiorcą „Programu...” będą mieszkańcy gminy, przydatnymi wskaźnikami będą też mierniki społecznych efektów „Programu...”. Uzyskać je można na podstawie badań opinii społecznej, oceny udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także oceny odbioru przez społeczeństwo efektów „Programu...”. Takimi wskaźnikami będą: ilość i jakość interwencji zgłaszane przez mieszkańców, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska, ilość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań przedstawionych w „Programie...” będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych. Uzyskane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm środowiskowych, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą stopień zaawansowania realizacji „Programu...” i umożliwiać dokonywanie na bieżąco niezbędnych korekt w tym dokumencie.

VII. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

W opracowaniu przedstawiono stan środowiska przyrodniczego na terenie gmin Bodzentyn, dokonano jego oceny (porównanie z istniejącymi wymogami - przepisami) i na tej podstawie zaprojektowano szereg działań niezbędnych do przeprowadzenia w gminie.

Istotnym elementem całości rozważań był także fakt, iż gmina Bodzentyn jest gminą rolniczą z posiadającą duże walory turystyczne i przyrodnicze, a jej dalszy rozwój oparty powinien być oparty na rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

Pewne kwestie w zakresie ochrony środowiska określają także położenie gminy, zagadnienia związane z wodami powierzchniowymi, podziemnymi, budową geologiczną oraz Dane dotyczące gminy pochodzą z: Urzędu Miasta i Gminy, serwisu internatowego miasta oraz opracowań archiwalnych. Niektóre z informacji zweryfikowano w terenie.

Należy podkreślić, iż stan środowiska na obszarze gminy Bodzentyn jest zadowalający, choć można wyróżnić kilka obszarów gdzie wyraźnie widać opóźnienia w kwestii wspierania jego ochrony. Do obszarów tych należą:

- gospodarka wodno-ściekowa - konieczność szybszego rozwoju sieci kanalizacyjnej,
- edukacja ekologiczna, która wprawdzie nie przekłada się natychmiast na stan środowiska naturalnego, lecz jest działaniem niezbędnym do pozytywnego kreowania przyszłości.

W opracowaniu określono działania krótko- i długoterminowe w podziale na lata 2004-2007 oraz 2008-2011. Realizacja zaproponowanych działań wiąże się z koniecznością wydatkowania niekiedy znacznych środków finansowych. W związku z tym, w jednym z rozdziałów przedstawiono przybliżony preliminarz środków niezbędnych dla realizacji tych działań. Preliminarz ten będzie pomocny dla władz gminy przy konstruowaniu budżetu gminy.

Należy podkreślić, iż w miarę upływu czasu pewnej korekcie (zmianie) będą ulegać działania, a wraz z nimi środki przewidziane do ich realizacji.

Realizacja programu pozostaje w zakresie Burmistrza, który co 2 lata będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji programu.

VIII. Spis literatury i wykorzystanych materiałów

1. Ankieta dotycząca zagadnień związanych z ochroną środowiska na terenie miasta i gminy Bodzentyn (dane UMiG), 2004.
2. Chmielewska B., 1992 - Zadrzewienia śródpolne. *Aura*, nr 6:19.
3. Dyduch-Falniowska A. in., 1999 - Ostoje przyrody w Polsce. Inst. Ochr. Przyr., PAN, Kraków.
4. Gałaś A., Paulo A., 2001 - Mapa geologiczno-gospodarcza Polski 1:50 000, arkusz Stopnica (918) z objaśnieniami. *Mat. CAG PIG Warszawa*, nr arch. 145/2002.
5. J. Giełżecka D., Kowalik J., Nicpoń W., 1995 - Kompleksowa analiza ognisk i rodzaju zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych w zlewni Nidy. *Arch. Przeds. Geol. w Kielcach*, nr 0.118.
6. Górny M., 1993. Rola zadrzewień w krajobrazie rolniczym, [w:] *Rolnictwo ekologiczne. Od teorii do praktyki* (red. U. Sołtysiak). *Stow. Ekoland. Warszawa*.
7. Kondracki Jerzy, 2000. „*Geografia regionalna Polski*”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
8. Liro A. (red.), 1998 - Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Wydawnictwo Fundacja IUCN - Poland, Warszawa.
9. Materiały informacyjne UMiG ze stron internetowych
10. Monitor Polski Nr 11 Uchwała nr 219 Rady Ministrów z dn. 29 października 2002r. w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami.
11. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej 10.05.2001r.
12. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006
13. Polityka ekologiczna pańska na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
14. Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010 (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10.12.2002r.).
15. „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”, 2002r. - Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków.
16. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, 2002r.
17. Program ochrony środowiska oraz tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego, 2001. Zarząd Woj. Świętokrzyskiego, Urząd Marszałkowski Woj. Świętokrzyskiego.
18. Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego, 2003. Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego
19. Program ochrony środowiska dla Powiatu Kieleckiego, 2003. Hydrogeotechnika, Kielce
20. Program rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim do 2004 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, 2001.
21. Przybyłowski K., 1992. Kształtowanie krajobrazu rolniczego. Ochrona środowiska terenów rolnych. *Aura*, nr 1.
22. Rocznik statystyczny województwa świętokrzyskiego, 2002. Urząd Stat. w Kielcach.
23. Rogowski P., Strumieńska E., Tkaczuk U., Wojasiewicz D., 2002 - Ocena stanu czystości wód powierzchniowych województwa świętokrzyskiego w roku 2002. *Inspekcja Ochr. Środow., Woj. Insp. Ochr. Środow. w Kielcach*.
24. Sidło P. O., Stachurski M., Wójtowicz B., 2000 - *Przyroda województwa świętokrzyskiego*. Kielce.
25. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2001. Raport. 2002. *Insp. Ochr. Środow., Wydz. Środow. i Roln. Świąt. Urzędu Woj. w Kielcach. Bibliot. Monit. Środow.. Kielce*
26. Stan środowiska w woj. świętokrzyskim w roku 2002 - Raport, Biblioteka Monitoringu Środowiska. Kielce, 2003r.
27. Strategia rozwoju powiatu kieleckiego, 2000r.
28. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. 2000r.
29. Strategia zrównoważonego rozwoju miasta i gminy Bodzentyn. UNDP Umbrella Project Warszawa, marzec 2000r.
30. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla miasta i gminy Bodzentyn. Jeleniogórskie Biuro Planowania i Projektowania, 2000r..
31. Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.).

32. Ustawa z dn. 29 sierpnia 1997r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1997r. Nr 133., poz. 885)
33. Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).
34. Ustawa z dn. 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085).
35. Ustawa z dn. 16 kwietnia 2004r. r. o ochronie przyrody. (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880)
36. Ustawa z dn. 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747 z późn. zm.).
37. Ustawa z dn. 18 lipca 2001r. - Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.).
38. Ustawa z dn. 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm.).
39. Ustawa z dn. 13 września 1996r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach - (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z późn. zm.).
40. Ustawa z dn. 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717).
41. Ustawa z dn. 28 listopada 2003r. o wpieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.
42. Ustawa z dn. 28 września 1991r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późn. zm.).
43. Wyniki oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref w województwie świętokrzyskim w roku 2002. WIOŚ, Kielce, 2003.
44. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2002. Min. Środowiska, Warszawa.
45. Wytyczne dotyczące, zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, 2002. Rada Ministrów, Warszawa.
46. II Polityka Ekologiczna Państwa - dokument przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 2000r. i Sejm RP w sierpniu 2001r.

Załączniki do Programu
Ochrony Środowiska
dla Miasta i Gminy Bodzentyn

Załącznik Nr 1

Pomniejszono do celów publikacji

Pomniejszono do celów publikacji

296

UCHWAŁA Nr XII/25/2004 RADY MIEJSKIEJ W BODZENTYNIE

z dnia 26 listopada 2004r.

w sprawie uchwalenia Statutu Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie.

Na podstawie art. 7 ust. 1, pkt. 6, art. 18 ust. 2 pkt 9 lit „h”, art. 40 ust. 2 pkt 2, art. 41 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203) w związku z art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001) oraz art. 18 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003. Nr 15, poz. 148, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594, Nr 96, poz. 874, Nr 166, poz. 1611 oraz z 2004r. Nr 19, poz. 177, Nr 93, poz. 890, Nr 121, poz. 1264, Nr 122, poz. 1315, Nr 123, poz. 1291, i Nr 210, poz. 2135) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Statut Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr III/19/95 Rady Miejskiej w Bodzentynie z dnia 29 czerwca 1995r. w sprawie uchwalenia statutu Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie zmieniana uchwałami: Nr /14/98 z dnia 18 czerwca 1998r., Nr IV/15/2000 z dnia 28 kwietnia 2000r., Nr VII/36/2003 z dnia 29 sierpnia 2003r. Rady Miejskiej w sprawie zmian w statucie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Bodzentyn.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Miejskiej: Z. Łapka

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XII/25/2004
Rady Miejskiej w Bodzentynie
z dnia 26 listopada 2004r.

Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzentynie

Rozdział I Postanowienia ogólne

§ 1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzentynie, zwany dalej „Ośrodkiem” działa na podstawie:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej /Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm./
2. Ustawy z dnia 8 marca 1990r.o samorządzie gminnym /Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm./
3. Ustawy 26 listopada 1998r. o finansach publicznych /Dz. U. z 2003r. Nr 15, poz. 148 z późn. zm./
4. Uchwały Rady Gminy Nr X/34/90 z dnia 20 marca 1990r.w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzentynie.
5. Innych obowiązujących w tym przedmiocie aktów prawnych, niniejszego statutu.

§ 2.1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną tworzoną przez Radę Miasta do realizacji zadań

sposzywających na organach administracji rządowej, samorządowej /własnych i zadań zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej/.

2. Obszar działalności Ośrodka stanowi miasto i gmina Bodzentyn.

3. Siedzibą Ośrodka jest Urząd Miasta i Gminy w Bodzentynie.

4. Bezpośredni nadzór nad Ośrodkiem sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Bodzentyn, który jest bezpośrednim przełożonym Kierownika Ośrodka.

5. W wykonywaniu swoich zadań Ośrodek współpracuje z Wydziałem Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

6. Ośrodek używa pieczęci podłużnej z pełną nazwą i adresem siedziby.

Rozdział II

Cele i zadania Ośrodka Pomocy Społecznej

§ 3.1. Zadaniem Ośrodka jest niesienie pomocy osobom i rodzinom tego potrzebującym.

2. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadającym godności człowieka.

3. Zadania w zakresie pomocy społecznej obejmują w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom w odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenia warunków sprzyjających temu celowi.

§ 4. Zadania Ośrodka w zakresie pomocy społecznej obejmują:

1. zadania własne z zakresu pomocy społecznej realizowane przez gminę w tym zadania o charakterze obowiązkowym /art. 17 ustawy/
2. zadania zlecone gminie przez administrację rządową podyktowane zapisami ustawy o pomocy społecznej /art. 18 ustawy/
3. inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, rządowych programów pomocy społecznej bądź innych ustaw mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, po otrzymaniu odpowiednich środków,

4. zadania w zakresie realizacji świadczeń rodzinnych w ramach upoważnień udzielanych przez Burmistrza Miasta i Gminy,
5. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

§ 5. Zadania w zakresie świadczeń rodzinnych realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej:

1. utworzenie oddzielnego referatu do realizacji świadczeń rodzinnych,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłku rodzinnego;
3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków pielęgnacyjnych;
4. przyznawanie i wypłacanie świadczeń pielęgnacyjnych;
5. opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe dla osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne;
6. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ;

§ 6. Zadania określone niniejszym statutem oraz przepisami prawnymi Ośrodek wykonuje przy współpracy z:

- samorządem gminnym i jego organami wykonawczymi,
- pracownikami służby zdrowia z terenu gminy,
- dyrektorami i pedagogami szkół działających na podległym terenie,
- radami sołeckimi,
- Kościołami Parafialnymi oraz innymi kościołami,
- związkami wyznaniowymi,
- fundacjami i stowarzyszeniami,
- instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- sądem i policją,
- Miejsko Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział III

Gospodarka finansowo-księgową Ośrodka Pomocy Społecznej

§ 7.1. Ośrodek jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu Wojewody Świętokrzyskiego poprzez budżet Gminy Bodzentyn, a także z budżetu Gminy Bodzentyn.

2. Ośrodek prowadzi gospodarkę finansową w formie jednostki budżetowej. Obsługa księgowo-finansowa prowadzona jest przez Ośrodek, a obsługa kasowa prowadzona jest przez Urząd Miasta i Gminy w Bodzentynie.

3. Ośrodek przedkłada w terminie przewidzianym dla składania wniosków budżetowych

projekt planu finansowego Ośrodka na rok następny.

4. Na podstawie uchwalonego budżetu Miasta i Gminy Bodzentyn i po uzyskaniu informacji o ostatecznych kwotach wydatków Ośrodek dostosowuje plan finansowy jednostki do uchwały budżetowej.

5. Za realizację i wykonanie planu finansowego Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odpowiedzialność ponosi Główny Księgowy i Kierownik.

§ 8.1. Ośrodek Pomocy Społecznej działa na bazie mienia, w które wyposaża go gmina.

2. Kierownik Ośrodka w zakresie gospodarowania mieniem działa jednosobowo na podsta-

wie pełnomocnictwa udzielonego przez Burmistrza Miasta i Gminy. Do czynności przekraczających zakres pełnomocnictwa potrzebna jest zgoda Burmistrza.

Rozdział IV Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej

§ 9. Struktura organizacyjna Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej:

1. Kierownik
2. Główny księgowy
3. Referat pomocy społecznej:
 - pracownicy socjalni
4. Referat świadczeń rodzinnych:
 - referent ds. świadczeń rodzinnych.

§ 10.1. Na czele Ośrodka stoi Kierownik, który kieruje działalnością i jest za nią odpowiedzialny przed Burmistrzem Miasta i Gminy.

2. Kierownik zobowiązany jest posiadać odpowiednie kwalifikacje i staż pracy w pomocy społecznej.

3. Kierownika Ośrodka zatrudnia, zaszeregowuje i awansuje oraz zwalnia Burmistrz.

4. Kierownik Ośrodka wydaje decyzje administracyjne w zakresie realizacji zadań zleconych i własnych gminy, z zakresu zadań opieki społecznej i z zakresu świadczeń rodzinnych, zgodnie z

upoważnieniem wydanym przez Burmistrza Miasta i Gminy Bodzentyn.

5. Upoważnienie o którym mowa w ust. 4 może być udzielone innej osobie na wniosek Kierownika Ośrodka.

6. Kierownik Ośrodka składa Radzie Miejskiej corocznie sprawozdanie z działalności Ośrodka, przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

7. Kierownik Ośrodka sprawuje w ramach obowiązku nadzoru kontrolę funkcjonalną Ośrodka.

8. Pozostałych pracowników Ośrodka zatrudnia, zaszeregowuje i awansuje Kierownik Ośrodka.

9. Zakres czynności dla Kierownika ustala Burmistrz, a dla pracowników Ośrodka ustala Kierownik.

10. Sprawy kadrowe pracowników Ośrodka prowadzi Urząd Miasta i Gminy.

Rozdział V Przepisy końcowe

§ 11.1. Statut Ośrodka uchwała Rada Miejska w Bodzentynie.

2. Każdorazowa zmiana treści statutu wymaga podjęcia uchwały przez Radę Miejską.

§ 12. Statut wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia uchwały Rady Miejskiej w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskie

Wydawca: Wojewoda Świętokrzyski

Redakcja: Wydział Prawny i Nadzoru
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach
Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce
tel. 0 (prefix) 41 3421673, e-mail: org07@kielce.uw.gov.pl

Skład, druk i rozpowszechnianie: Zakład Obsługi
Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach,
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3
tel. 0 (prefix) 41 3421807, 3421249

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego wynosi 2.848,00 zł.
Nr konta Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A. O/Kielce, Nr 25 10600076-0000320000163506
Dziennik w Internecie – <http://www.kielce.uw.gov.pl/dziennik.htm>

Zbiory Dzienników Urzędowych wraz ze skorowidzami wyłożone są do powszechnego wglądu w siedzibie Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Al. IX Wieków Kielc 3, pok. 210 w godzinach pracy Urzędu

Tłoczono z polecenia Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2005r.